

ISSN 0125-0957

ಕೃಷಕಗಾಸಾಕ

ปีที่ ๕๙ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔

၂

ผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา (เปิดสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ) ระบบ F.M. เริ่มวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป											
เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	เวลา			
๐๕.๐๐	ศาสนาซิกข์/ พราหมณ์-ฮินดู	ศาสนาพุทธ			ศาสนาอิสลาม		ศาสนาคริสต์	๐๕.๐๐			
๐๖.๐๐	จับข่าวเช้า เล่าข่าวคู่					เช้านี้ที่สภา	สนทนากับ	๐๖.๐๐			
๐๖.๓๐							คลังสมอง วปอ.๑				
๐๗.๐๐	ถ่ายทอดเสียง ข่าว สวท.							๐๗.๐๐			
๐๗.๓๐	เดิมนักรักรัฐสภาไทย (ประมาณ ๕-๑๐ นาที)				วิจัยก้าวไกล	ทำดี ทำได้ ง่ายนิดเดียว	๐๗.๓๐				
	การเมืองเรื่องของประชาชน										
๐๘.๐๐	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที							๐๘.๐๐			
๐๘.๓๐	การเมืองฯ	การเมืองฯ	การเมืองเรื่องของประชาชน (ต่อ)				บันทึกการประชุมสภา				
		ช่วง..คุยกับ สว.	ศาสนทนา	ศาสนทนา							
๐๘.๐๐	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที		ถ่ายทอดเสียง การประชุมสภา ผู้แทนราษฎร	ถ่ายทอดเสียง การประชุมสภา ผู้แทนราษฎร	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที			๐๘.๐๐			
๐๘.๓๐	ศาสนทนา	มอรัฐสภา			รัฐสภาของ ปชช.	ร้อยเรื่องเมืองไทย /	ร้อยเรื่องเมืองไทย /				
		(NBT/NBT 15)			(NBT/NBT 15)	ชีวิตกับการเรียนรู้	สภาปริทัศน์				
๐๙.๐๐	ถ่ายทอด เสียง การประชุม วุฒิสภา	ช่วงต้นชั่วโมง ฯ			ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที			๑๐.๐๐			
๑๐.๐๐		สถานีนิติบัญญัติ (กมธ.ของ ส.ส.)			สถานีนิติบัญญัติ (กมธ.ของ ส.ส.)	สภาน่ารู้	สังคมคุณธรรม นำประชาธิปไตย				
		๑๑.๐๐			ช่วงต้นชั่วโมง ฯ	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที			๑๑.๐๐		
เกาะคิดวุฒิสภา (กมธ.ของ ส.ว.)					เกาะคิดวุฒิสภา (กมธ.ของ ส.ว.)	เที่ยวทั่วไทย	คุยกันนอกสภา				
๑๒.๐๐		ช่วงต้นชั่วโมง ฯ			จะประเด็นข่าว	ทันข่าวรัฐสภา และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที		๑๒.๐๐			
		กะลาหาสี			กะลาหาสี	เพลงเก่าวันก่อน					
๑๓.๐๐		ช่วงต้นชั่วโมง ฯ			ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที			๑๓.๐๐			
					มุมมองกฎหมายไทย	มุมมองกฎหมายไทย	ท้องถิ่นบ้านเรา				
ติระมัง..ฟังปัญหา					ติระมัง..ฟังปัญหา	๑๔.๐๐					
ช่วงต้นชั่วโมง ฯ					ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที						
ติระมัง..ฟังปัญหา					ติระมัง..ฟังปัญหา	ท้องถิ่นบ้านเรา (ต่อ)			๑๕.๐๐		
ช่วงต้นชั่วโมง ฯ					ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที						
นานาชาติ					นานาชาติ	น่านาสาระ			๑๕.๐๐		
เสียงจากสภา					เสียงจากสภา						
๑๕.๓๐					ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที			๑๖.๐๐			
เสียงจากสภา					เสียงจากสภา	สภาสุดสัปดาห์					
๑๖.๓๐					คนข่าว คุยข่าว					คนข่าว คุยข่าว	๑๖.๓๐
๑๗.๐๐	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที							๑๗.๐๐			
๑๗.๓๐	ประชาธิปไตย..นอกห้องเรียน					เจ้าตัวเล็กเด็กดี	สบาย สบาย ยามเย็น				
๑๘.๐๐	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที							๑๘.๐๐			
๑๘.๓๐	คุยกับ		คุยกับ	ภาษาพาสาร	ได้ฟ้าเดียวกัน		เพลงไทย		เพลงซีพี		
	วิปรัฐบาล		วิปฝ่ายค้าน	ร้อยเรียงข่าวมาเล่าคำ				๑๘.๓๐			
๑๙.๐๐	ถ่ายทอดเสียง ข่าว สวท.							๑๙.๐๐			
๑๙.๓๐	ปปช.	กรรมการสิทธิฯ	ศาล รธน.	สดง.	ผู้ตรวจการฯ	กกต.	สภาที่ปรึกษาฯ	๑๙.๓๐			
๒๐.๐๐	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที							๒๐.๐๐			
๒๑.๐๐ - ๒๒.๐๐	มุ่งสู่ประชาธิปไตยไปกับสถาบันพระปกเกล้า					บ้านสุขภาพ					
	ช่วงต้นชั่วโมง และ สดต่าง ๆ รวม ๑-๕ นาที							๒๑.๐๐ - ๒๒.๐๐			
๒๒.๐๐	กาแฟก่อนนอน							๒๒.๐๐			

หมายเหตุ - ในวันที่มีการประชุมสภา/การสัมมนาของกรรมาธิการคณะต่างๆ /องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ฯลฯ สถานีฯ จะดำเนินการถ่ายทอดเสียงจนเสร็จสิ้นการกิจ

หนังสือแนะสื่อไทยแพร่
สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภา

หนังสือและสื่อเผยแพร่
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISSN 0125-0957

รัฐสภาสาร

ที่ปรึกษา

นายพิฑูร พุ่มหิรัญ
นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

บรรณาธิการ

นางสาวอัจฉราฉวี นิ่มศิริ

ผู้จัดการ

นางบุษราคัม เชวณศิริ

เจริญญ์

นางสาวสุภัตรา กบิลคาม

กองบรรณาธิการ

นางพรรณพร สิ้นสวัสดิ์
นางสาวอรทัย แสนบุตร
นางสาวอารีย์วรรณ พูลทรัพย์
นางสาวจุฬีวรรณ เต็มผล
นางสาวสทรรณ เพ็ชรไทย
นายสมยศ วงษ์มา
นายพรชัย แฉ่นแคว้น

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน
นายนิติทัศน์ องค์กรชัย
นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว
นางสาวเสาวลักษณ์ ธนชัยอภิการ
นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ

พิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายวีระพันธ์ มุขสมบัติ

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
และเพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ
ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร
สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๒๔๑-๕ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๒๔๒
e-mail : rattasapasarn@yahoo.com

การสมัครเป็นสมาชิก

ค่าสมัครสมาชิก ปีละ ๕๐๐ บาท (๑๒ เล่ม)
ราคาจำหน่ายเล่มละ ๕๐ บาท (รวมค่าจัดส่ง)
กำหนดออกเดือนละ ๑ ฉบับ

การส่งบทความลงเผยแพร่ในหนังสือรัฐสภาสาร
จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน
การพิจารณาอนุมัติบทความที่นำมาลงพิมพ์ดำเนินการ
โดยกองบรรณาธิการและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้งนี้ บทความ ข้อความ ความคิดเห็น หรือข้อเขียนใด
ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้เป็นความเห็นส่วนตัว ไม่ผูกพัน
กับทางราชการแต่ประการใด

บทบรรณาธิการ

รัฐสภาสารฉบับเดือนมิถุนายนนี้ ถือเป็นฉบับพิเศษที่ทางกองบรรณาธิการจัดทำขึ้น เนื่องในโอกาสที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรครบรอบ ๗๙ ปี ดังนั้นรัฐสภาสารฉบับนี้จึงมีความพิเศษควรค่าแก่การเก็บสะสม โดยทางกองบรรณาธิการได้ทำการสัมภาษณ์อดีตประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ทางการเมืองที่มีคุณค่าเก็บเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ควรศึกษา ทั้งยังเป็นบทเรียนให้นักการเมืองรุ่นใหม่เข้ามาทำงานการเมืองอย่างนักการเมืองมืออาชีพ ท่านเหล่านี้จะเป็นใคร มีประวัติและผลงานทางการเมืองที่น่าสนใจเช่นไร สามารถติดตามอ่านได้จาก **บทสัมภาษณ์พิเศษ... ๗๙ ปี รัฐสภาไทย ย้อนมองอดีต... สื่อนาคต** ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นพิเศษเฉพาะรัฐสภาสารฉบับนี้เท่านั้น

ในส่วนของบทความนั้น รัฐสภาสารฉบับนี้ได้คัดสรรบทความที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์มานำเสนอแก่ผู้อ่านเหมือนเช่นเคย บทความเรื่องแรกประจำฉบับนี้ **บทความ เรื่อง กระบวนการสมัชชาปฏิบัติก้าวข้ามความแตกแยกสู่ประชาธิปไตยอรรถประโยชน์** ได้นำเสนอกระบวนการทางสังคมที่ก้าวข้ามความแตกแยกทางการเมือง เพื่อนำไปสู่การปฏิรูประบบและโครงสร้างของประเทศให้เกิดความเป็นธรรม รวมทั้งสังคมโดยรวมเกิดความสันติสุข ดังนั้นคนในสังคมจึงไม่ควรลี้หนีกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น หากแต่ทุกคนต้องช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไปสู่ประชาธิปไตยอรรถประโยชน์

หากพิจารณาสังคมไทยในห้วงเวลาที่ผ่านมา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในทั้งจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น และการขยายตัวของระบบการศึกษา รวมไปถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันจึงส่งผลให้การพัฒนาประเทศเกิดความขัดแย้งและไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคมอย่างที่เราควรจะเป็น การกระจายรายได้ของประชาชนในประเทศที่เป็นไปอย่างกระจุกตัว

รวมทั้งความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท และช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม ฯลฯ ได้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของประชาชนในแง่วัฒนธรรมการเมือง การเรียกร้องสิทธิและความชอบธรรมของคนในสังคมได้ขยายวงกว้าง และกลายเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ถือเป็นพัฒนาการทางการเมืองของไทยอีกขั้นหนึ่งนำไปสู่การเมืองภาคประชาชน **บทความ เรื่อง ๗๘ ปีประชาธิปไตยไทย ปัญหา อุปสรรคและการพัฒนา** ได้มีการวิเคราะห์ในเชิงลึกให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคของพัฒนาการประชาธิปไตยในประเทศไทยที่ผ่านมาในหลายแง่มุม ทั้งนี้ การจะพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนอย่างแท้จริง ควรจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

สำหรับ**บทความ เรื่อง อารยัติปัตย์: ประชาธิปไตยบนฐานธรรมาธิปัตย์** ได้นำเสนอหลักคิดที่ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองผ่านกระบวนการประชาธิปไตยโดยใช้คุณธรรม ความถูกต้อง ความดีงาม เป็นฐานในการใช้อำนาจอธิปไตย ส่วนบทความปิดท้ายเล่ม ขอเสนอ**บทความ เรื่อง ๗๘ ปี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร** เพื่อแสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของสำนักงานฯ ตลอดระยะเวลาเกือบ ๘ ทศวรรษที่ผ่านมา แล้วกลับมาพบกันอีกครั้งในรัฐสภาสารฉบับเดือนกรกฎาคมนี้

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทสัมภาษณ์พิเศษ... ๗๙ ปี รัฐสภาไทย ย้อนมองอดีต... สู่อนาคต

๗

ชวน หลีกภัย

๘

อาทิตย์ อุไรรัตน์

๒๖

มารุต บุณาค

๓๔

บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ

๔๐

วันมูหะมัดนอร์ มะทา

๔๖

พิชัย รัตตกุล

๕๖

โกลน พลกุล

๖๔

ชัย ชิดชอบ

๗๔

กระบวนการสมัชชาปฏิรูปก้าวข้ามความแตกแยกสู่ประชาธิปไตยอรณประโยชน์ ๙๒
ศ.นพ.ประเวศ วะสี

๗๘ ปีประชาธิปไตยไทย ปัญหา อุปสรรคและการพัฒนา ๑๐๐
ศ.ดร.ลิขิต อธิเวศิน

อารยัติปัตย์ : ประชาธิปไตยบนฐานธรรมาธิปัตย์ ๑๓๔
ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

๗๙ ปี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๑๔๓

บทสัมภาษณ์พิเศษ...

๗๙ ปี รัฐสภาไทย ย้อนมองอดีต... สู่อนาคต

ตลอดระยะเวลาเกือบ ๘ ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีรัฐสภามาแล้วทั้งสิ้นรวม ๓๒ ชุด โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา จำนวน ๒๘ คน ประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๔ คน และประธานวุฒิสภา จำนวน ๑๕ คน

ในโอกาสที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรครบรอบ ๗๙ ปี ทางกองบรรณาธิการ จึงได้ทำการสัมภาษณ์อดีตประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ทางการเมืองและแง่มุมมองที่เป็นประโยชน์ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ รัฐสภาไทยในอดีตกับปัจจุบันมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร สามารถหาคำตอบได้จากบทสัมภาษณ์พิเศษนี้

ชวน นลิกภัย

“...ประชาธิปไตยของเราล้มลุกคลุกคลานมาตลอด
แต่ผมขอจากเน้นการล้มลุกนั้นเป็นบทเรียน” ซึ่งไม่ว่าจากให้เกิดขึ้นอีก...”

นายชวน หลีกภัย อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร และนายกรัฐมนตรี ๒ สมัย ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงสุดในอาชีพนักการเมือง ตลอดระยะเวลากว่า ๔๐ ปี ที่ทำงานทางการเมือง ท่านมักจะบอกใคร ๆ อย่างภาคภูมิใจว่า ท่านมีอาชีพเป็นนักการเมือง การได้รับความไว้วางใจจากชาวตรังด้วยคะแนนเสียงเป็นที่หนึ่งมาโดยตลอดทุกสมัยของการเลือกตั้ง ชี้ให้เห็นว่าชาวตรังต่างรักและศรัทธาในตัวท่านมากมายเพียงใด ทั้งนี้ การจัดตั้ง “ห้องเกียรติยศ ฯพณฯ ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๐” ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง ถือได้ว่าเป็นความภาคภูมิใจของชาวตรัง ผู้ซึ่งถือเป็นปูชนียบุคคลที่มีคุณูปการคู่ควรได้รับการยกย่อง

จากประสบการณ์ทางการเมืองอันยาวนานของท่าน ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหม รวมถึงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังเคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๒๙ รองนายกรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๓๒ นายกรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๓๕ และ ๒๕๔๐ และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๔ รวมทั้งเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ติดต่อกัน ๓ สมัย จึงทำให้การสัมภาษณ์ครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ควรค่าแก่การศึกษาเท่านั้น แต่ยัง

จุดประกายให้คนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาทำงานทางการเมืองต้องเป็นนักการเมืองมืออาชีพ ซึ่งเล็งเห็นผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

การก้าวเข้าสู่เส้นทางการเมืองและ แรงจูงใจในการเข้ามาทำงานเป็น นักการเมือง

ผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๑๒ เหตุผลที่เข้ามาทำงานการเมืองก็คืออยากเป็นผู้แทนราษฎร จึงตัดสินใจสมัครเป็นผู้แทนราษฎร และโชคดีที่ขณะนั้นอายุครบพอดี ทั้ง ๆ ที่เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญในขณะนั้นก็ไม่ได้จูงใจคนให้สมัคร อีกทั้งยังห้าม ส.ส. เป็นรัฐมนตรี แต่ว่าตัวผมเองก็ไม่ได้สนใจว่าเป็นอะไรได้หรือไม่ เพียงขอให้ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ผมไปหาเสียงที่ตรัง ที่บ้านเกิด ทั้งที่ความจริงพ่อแม่อยากให้เป็นผู้พิพากษา แต่ว่าโดยส่วนตัวอยากเป็นนักการเมือง ดังนั้นจึงไปสมัครที่พรรคประชาธิปัตย์ ครั้งแรกทางพรรคยังไม่รับเพราะได้ส่งคนไปสอบคะแนนแล้วปรากฏว่าไม่มีใครรู้จักผม พรรคจึงเลือกคนอื่นต่อมายุ่งหลังคนที่พรรคเลือกถอนตัว ผมก็เลยมาสมัครแทน และในที่สุดผมก็ได้เป็นผู้แทนคนที่ ๑ ในจังหวัดตรังในปี ๒๕๑๒ ซึ่งช่วงเวลานั้นพรรคประชาธิปัตย์ทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน ขณะที่รัฐบาลในสมัยนั้นเป็นรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพล ถนอม กิตติขจร

หลังจากนั้น ๒ ปีเศษ จอมพล ถนอม ก็ปฏิวัติตัวเองยึดอำนาจการปกครองในปี ๒๕๑๔

"...เหตุผลใจที่แท้จริงของการมาเล่นการเมืองของผม นั่นก็คือ ความรู้สึกที่อยากเป็นตัวแทนชาวบ้านมาช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน..."

เนื่องจาก ส.ส. ของพรรครัฐบาลมีปัญหา ปัญหา นั่นก็คือปัญหาเรื่องเงิน ซึ่งผมเป็นคนท้วงแล้วว่า การให้เงิน ส.ส. เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง แต่การที่รัฐบาลในสมัยนั้นเอาใจลูกพรรค ปีต่อมาลูกพรรค จึงขอเกี่ยงขึ้นมากกว่าเดิม ในที่สุดรัฐบาล ก็ตัดสินใจยึดอำนาจในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ หลังจากนั้นในปี ๒๕๑๖ ได้เกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ขึ้น ต่อมาจึงมีการร่าง รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ปี ๒๕๑๗ แล้วก็มี การเลือกตั้งในปี ๒๕๑๘ ผมก็สมัครรับเลือกตั้งเป็น ผู้แทนครั้งที่ ๒ และมีการเลือกตั้งใหม่ ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๕๑๙ เรื่อยมาจนถึงปี ๒๕๒๒ ผมก็สมัคร เรื่อยมาจนปัจจุบันนี้ และได้รับการเลือกตั้งทุกครั้ง ไม่เคยสอบตก

สมัยเด็กท่านมีความใฝ่ฝันว่าอยากจะเป็นนักการเมือง แต่ทำไมถึงลาออกจากเป็นเพราะเหตุใด

เพราะผมเห็นว่าคิดเกินตัว ตอนเด็ก ๆ ผมสนใจที่จะไปดูการนับคะแนนเลือกตั้งในตอนค่านอกจากนี้ก็ยังมีความสนใจส่วนตัวที่จะไปฟัง การพิจารณาคดีในศาลอีกด้วย แม้กระทั่งมา เรียนมหาวิทยาลัยก็ยังไม่กล้าบอกใคร ได้แต่คิด อยู่ในใจว่าอยากเป็นผู้แทนราษฎร และคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง เพราะ ท่านทั้งสองอยากให้เป็นผู้พิพากษา ในที่สุด ผมก็ตัดสินใจไม่สอบเป็นผู้พิพากษา แต่จะขอ รร รัฐธรรมนูญเพื่อสมัครผู้แทนราษฎร ซึ่งพ่อก็ผิดหวัง มากแต่ก็ตามใจและไม่ได้บังคับ พ่อของผมเป็น

ข้าราชการชั้นจัตวา ท่านจึงต้องการอยากเห็น ลูกเป็นข้าราชการชั้นเอก ตอนที่ผมบอกท่านว่า จะสมัครผู้แทน ท่านก็งั้น ๆ แล้วถามผมว่าจะสมัคร ผู้แทนมีเงินเท่าไร ผมตอบว่ามีอยู่ ๓๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นเมื่อไปสมัครท่านทั้งสอง รวมทั้งเพื่อนสมัย เรียนต่างก็ช่วยผมหาเสียงอย่างเต็มที่ ผมโชคดี ที่พ่อเป็นครูเก่ามีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนไม่น้อย แม่เองก็มีอาชีพเป็นแม่ค้าในตลาดรู้จักแม่ค้า ในตลาด ประกอบกับตัวผมเองสมัยเด็กเป็น คนที่เปลี่ยนโรงเรียนหลายแห่ง จึงทำให้มีเพื่อน ต่างโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญผมเป็น เด็กกิจกรรม ฉะนั้นผมจึงได้สอนคนรุ่นนี้ว่าต้อง มีกิจกรรมบ้าง อย่าเรียนเพียงอย่างเดียว ตอนผม เป็นเด็กเคยเขียนป้ายโรงหนัง รวมทั้งเล่นดนตรี ด้วยก็เลยมีเพื่อนมาก การที่มีเพื่อนมากถือเป็น เรื่องที่ดี เวลาเลือกตั้งเห็นได้ชัดว่าเพื่อนเหล่านี้ คือคนที่ช่วยเรา

ที่กล่าวมานั้นคือ กิจกรรมช่วยให้เรา เข้าใจอะไรดีขึ้น ซึ่งสิ่งนี้คือสิ่งจูงใจให้มา เหตุใจที่แท้จริงของการมาเล่นการเมืองของผม นั่นก็คือ ความรู้สึกที่อยากเป็นตัวแทนชาวบ้าน มาช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน ตอนผม สมัครผู้แทนครั้งแรกคนในจังหวัดตรังซื้อข้าวสาร แพงกว่าจังหวัดอื่นเพราะว่าขณะนั้นมีประกาศ เขตกักกันข้าว ห้ามข้าวสารเข้าไปในจังหวัดตรัง ซึ่งอยู่ติดชายทะเล ทำให้ซื้อข้าวสารแพง เพราะมีการกีดกันหัวคิวกัน ข้าวสารจะผ่านไป อำเภอนั้นต้องผ่านผู้กำกับ นายอำเภอ รวมไปถึงข้าหลวง ซึ่งผมก็ไม่รู้ว่าเขากินกัน

อย่างไร ข้าวสารไปถึงชาวบ้านก็แพง ผมพูดเรื่องนี้ตลอดในช่วงที่หาเสียง และเมื่อเป็นผู้แทนผมจึงมาสู้ให้เขาจนสำเร็จ นอกจากนี้ผมก็ยังสู้ให้ชาวสวนยางด้วย ผมเกิดในสวนยาง เมื่อผมมาเป็นรัฐมนตรีจึงเสนอปรับลดภาษีขาออกให้ชาวสวนยางได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นสิ่งนี้คือสิ่งที่ผูกพัน ปลุกฝังมาและก็พยายาม จนในที่สุดจึงเกิดความคิดเรื่องตัวกระจาย ตอนผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ผมได้ประกาศ ๓ ตัวกระจาย คือ กระจายรายได้ กระจายโอกาส และกระจายอำนาจ ที่พูดมาจนถึงทุกวันนี้ซึ่งกระจายรายได้ก็คือ ให้มีการลงทุนสร้างงานให้ชาวบ้าน แต่ไม่ใช่การแจกเงิน กระจายโอกาสก็ให้คนได้เรียนมาก มีนมให้เด็กกิน และคนแก่มีเบี้ยยังชีพ ทั้งหมดนี้เกิดจากความคิดการเมือง

บ้านนอก ส่วนกระจายอำนาจในปัจจุบันก็มี อบต. อบจ. และยุบสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล มันก็เป็นหลักกระจายอำนาจ ซึ่งบ้านเมืองเปลี่ยนไปมากหลังจากเหตุการณ์เหล่านี้ รวมทั้งมีสิ่งเลวร้ายก็คือการคอร์รัปชันที่เกิดตามมา ซึ่งปัญหานี้ก็ต้องแก้กันไป แต่ว่านี่คือสิ่งผูกพันสำหรับเด็กต่างจังหวัดที่อยากเห็นเมื่อมาเรียนที่กรุงเทพฯ การมาเรียนในกรุงเทพฯ ผมว่าเป็นเรื่องยากหากพ่อแม่ไม่ใช่ครู รายได้เงินเดือนท่านเพียง ๗๐๐ บาท ส่งลูกคนเดียวก็ไม่พอแล้ว นี่ลูก ๔ คน เสียชีวิต ๑ คน ลูกที่เหลือ ๔ คน เรียนหนังสือทุกคน เราจะเรียนต้องมาอยู่วัด ต้องกินข้าววัดเพื่อให้อยู่ได้ มิเช่นนั้นรายได้ไม่พอ และคนอื่นจะทำอย่างเราได้อย่างไรในเมื่อวัดก็มีจำนวนแค่นั้น ผมก็เลยได้คิดว่าต้องกระจายโรงเรียนและมหาวิทยาลัยไปต่างจังหวัด

"...ผมเชื่อมั่นว่าคนที่ตั้งใจทำงานด้านการเมืองสามารถทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์กับชาวบ้าน
ได้จริง ๆ และเป็นประโยชน์ที่ยืนยาว..."

เมื่อกระจายไปแล้วเด็กเรียนไม่ได้เพราะพ่อแม่
ยากจน ผมก็เลยตั้งกองทุนกู้ยืม กองทุนกู้ยืม
ก็เลยเกิดขึ้นจากความคิดเหล่านี้ ปัจจุบันนี้มีครบ
ทั้งกองทุนกู้ยืม และมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัด
เหล่านี้เกิดขึ้นตอนผมเป็นนายกฯ ส่วนใหญ่
รวมไปถึงเบี้ยยังชีพก็เกิดตอนผมเป็นนายกฯ
เพื่อคนแก่จะได้มีเงิน สิ่งนี้มาจากประสบการณ์
เราเห็นชาวบ้าน เราเป็นผู้แทนทำงานหาเงิน
มาตลอดชีวิต พอแก่ทำงานไม่ได้ ป่วยไป
โรงพยาบาลเพียงแค่ครั้งสองครั้ง เงินที่หามา
ตลอดชีวิตหมดเกลี้ยง จากปัญหาดังกล่าวก็เลย
เกิดเป็นนโยบายเด็กแรกเกิดและคนแก่อายุ ๖๐ ปี
รักษาฟรี นโยบายดังกล่าวคิดตอนผมเป็น
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ผมเชื่อมั่นว่าคนที่ตั้งใจทำงานด้าน
การเมืองสามารถทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์กับชาวบ้าน
ได้จริง ๆ และเป็นประโยชน์ที่ยืนยาว ขณะ
เดียวกันเราก็ต้องสอนคนให้ช่วยตัวเอง และสำคัญ
ที่สุดก็คือต้องให้เขาคิดและเข้าใจประชาธิปไตย
ด้วยความรับผิดชอบ ต้องฝึกคนไทยให้รู้จักคิด
รับผิดชอบ อย่ารู้จักแต่สิทธิ ต้องรู้จักหน้าที่ด้วย
จุดอ่อนของประเทศเราคือคนไม่มีวินัย เราพัฒนา
เท่าไรก็ตามเราก็กังไ้ตามเพื่อน คะแนนเพื่อน
ได้เต็ม ๑๐ เราไม่มีวันได้เต็ม ๑๐ เพราะเราขาดวินัย
ขาดความรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นตรงนี้เราต้อง
ทำให้ได้ ผมก็เรียนท่านรัฐมนตรีน้อง ๆ ที่มาอยู่
ใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นท่านจุรินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์
ท่านชินวรณ์ บุญยเกียรติ หรือท่านนิพิฏฐ์
อินทรสมบัติ ว่า ท่านต้องพยายามปรับค่านิยมคน
อยู่ให้คนยอมรับความทุจริต ถึงแม้จะโกงบ้าง

ไม่เป็นไรก็อย่ายอมรับ ต้องสอนให้คนมีความ
รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ไม่ใช่ช่วยกันขวาทัน
แต่ต้องมีระเบียบวินัยในตัวเอง ก็จะทำให้ชาติ
บ้านเมืองพัฒนาไปได้ไกลกว่านี้

บทบาทในการทำหน้าที่เช่นประธาน สภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๒๑
บัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา
และประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธาน
รัฐสภา ดังนั้นผมจึงทำหน้าที่เป็นรองประธาน
รัฐสภา ผมดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภา
ผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๒๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป
ครั้งที่ ๑๔ ของประเทศไทย เป็นอยู่เกือบประมาณ
๒ ปี ก็มีการยุบสภาโดยรัฐบาลพลเอก เปรม
ติณสูลานนท์ หลังจากนั้นก็มีการเลือกตั้งใหม่
ในปี ๒๕๓๑ และในช่วงที่เป็นประธานสภา
อยู่เกือบ ๒ ปี สถานการณ์ในขณะนั้นก็ปกติ ไม่มี
เหตุการณ์วุ่นวายสับสนเหมือนเช่นในปัจจุบัน
องค์ประชุมโดยทั่วไปไม่ล่ม ไม่มีการวอล์คเอาท์
หรือเดินออก หรือการไม่แสดงตน ตอนนั้น
ยังไม่มีบัตรเลยต้องแสดงตนด้วยการยกมือ ดังนั้น
จึงไม่มีสภาล่ม แต่ว่าแน่นอนบรรยากาศในสภา
ก็เป็นปกติธรรมดาที่จะมีการโต้เถียงกัน แต่ถ้า
พูดไปแล้วการพิจารณาพระราชบัญญัติสมัยนั้น
จะเร็วกว่าสมัยนี้ การอภิปรายจะไม่ได้ให้พูดกันทุกคน
เหมือนปัจจุบันนี้ เมื่อก่อนนี้ยกมือสัก ๒๐ คน
ได้พูด ๑๐ คน ก็ถือว่าพอสมควรแล้ว และไม่
ซ้ำประเด็น เดียวนี้ซ้ำเท่าไรก็พูดได้ ซึ่งจะ
เปลี่ยนไปจากอดีตมาก การโต้เถียงโต้ตอบ

กันหรือทะเลาะเบาะแว้งกันก็มีเป็นธรรมดา ในฐานะประธานฯ ก็คงห้ามสาบาน ห้ามนำเอาพระมาสาบาน และไม่อนุญาตให้พูดนอกประเด็น ทั้งนี้ประธานฯ จะเป็นคนคุมไม่ให้พูดนอกประเด็น โดยไม่ต้องมีสมาชิกมาท้วงโดยทั่วไปแล้วเหตุการณ์ในสภาก็เป็นไปด้วยความราบรื่น แต่ว่าเนื่องจากผมอยู่ทางพรรคร่วมรัฐบาล เพราะฉะนั้นการวางตัวของประธานฯ ก็ต้องระวัง จะเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วคนที่มาเป็นประธานฯ ก็วางตัวเป็นกลางโดยไม่ต้องมีใครมาบอก ผมจึงเชื่อว่าโดยทั่วไปประธานฯ มีความเป็นกลางอยู่ในใจ และการปฏิบัติการกิจการประชุมสภาในสมัยนั้นก็เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผมพยายามชี้นำรัฐบาลในบางเรื่อง เช่น การใช้สิทธิในสภา ผมก็บอกรัฐบาลว่าให้มีการใช้สิทธิ เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจ ไม่ควรที่จะไปหว่านล้อมทำให้ ส.ส. คนใดคนหนึ่งถอนชื่อเพื่อทำให้จำนวน ส.ส. ที่เข้าชื่อไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อให้ญัตติบางเรื่องตกไป ผมเป็นคนขอรับรองอย่าไปทำเช่นนั้น ควรปล่อยให้เขาได้มีการอภิปราย เพราะสมัยนั้น หาก ส.ส. ถอนตัวสัก ๒ คน รายชื่อที่จะเสนออภิปรายก็ไม่ครบ อย่างไรก็ตามทราบว่าการทาบตามต่อรองให้ถอนชื่อออกไป โดยจะหึงบประมาณไปทำที่จังหวัดนั้นเท่านั้นเท่านั้น แต่ผมขอรับรองอย่าไปทำให้กระบวนการของสภาเป็นไปด้วยความไม่ราบรื่น

จะเห็นได้ว่าแม้ว่าตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภาก็ตาม แต่ในสายตาต่างประเทศในขณะนั้นจะยกย่องประธานสภาผู้แทนราษฎรมากกว่า

เวลาเชิญตัวแทนประเทศไทยไปเยือนในโอกาสความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ก็มักเชิญประธานสภาผู้แทนราษฎร ผมจำได้ว่าตอนนั้นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ครบ ๑๐๐ ปี ญี่ปุ่นจะเชิญผม ให้ผมจัดคณะไป ๑๐ คน เพื่อไปเยือนญี่ปุ่นเป็นเวลา ๑๐ วัน เพื่อเป็นตัวแทนของประเทศไทยในโอกาสฉลองวาระครบรอบความสัมพันธ์ ๑๐๐ ปี และเมื่อต้องไปสหรัฐอเมริกาเพื่อไปพบกับประธานสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐฯ ผมก็เป็นผู้เดินทางไป คำถามแรกที่เขาถามคือ คุณมาจากการเลือกตั้งหรือไม่ เพราะเขาไม่ค่อยแน่ใจ พอมาจากการเลือกตั้งเขาก็ยอมรับจะเจรจาอะไรเขาก็ยอมรับสถานภาพของเราทั้งหมดนี้คือช่วงเวลาเกือบ ๒ ปีที่ผมเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่รัฐบาลท่านพลเอก เปรมจะยุบสภา และหลังจากนั้นก็มีการเลือกตั้งใหม่ ผมก็พ้นจากตำแหน่งไป และมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา

เปรียบเทียบบทบาทประธานสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ท่านดำรงตำแหน่งกับปัจจุบันนี้

หากเปรียบเทียบกันแล้ว บทบาททางกฎหมายของประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้เปลี่ยน หน้าที่ของท่านประธานฯ ก็คือการเป็นประธานที่ประชุม และถือว่าเป็นผู้ที่ทำให้การพิจารณาญัตติต่าง ๆ ของสภาผ่านไปโดยเรียบร้อย และก็ควบคุมทางสภาอย่างที่เราได้เห็นกันอยู่ แต่ว่าโดยที่บรรยากาศเปลี่ยนไป เพราะว่าคนเปลี่ยน มีความเข้าใจเรื่องกระบวนการอภิปรายหรือญัตติในสภาเปลี่ยน

หนังสือและสื่อเผยแพร่

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่สองคือ การอภิปรายในญัตติ การจับประเด็นนั้นจะเปลี่ยนไปมาก สมัยก่อน การถามจะเป็นการถามด้วยการอ่านกระทู้ถาม แล้วนั่งลง แล้วก็ตอบ จากนั้นจึงอภิปรายต่อ เวลาจะใช้สั้นมากไม่ยาว แต่เดี๋ยวนี้แค่อภิปราย คำถามกระทู้ก็หมดเวลาแล้ว เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ชัดว่าวิธีการเปลี่ยนไป ผมคิดว่าบางที เราอาจจะเกิดจากความไม่เข้าใจในวิธีการซักถาม มากกว่า ซักอย่างไรตามหลักที่ควรจะเป็น เป็นต้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ นั้นเป็นไปตามข้อบังคับฯ และรัฐธรรมนูญ ที่ญัตตินั้นต้องอาศัยสมาชิกลงชื่อ กันก็คน เรื่องนี้ก็เป็นที่ตามรายละเอียดของ กฎหมายและข้อบังคับฯ ไม่ได้มีผลประการใด ในทางปฏิบัติหรือทฤษฎี เป็นเรื่องแล้วแต่ว่า กฎหมายและข้อบังคับฯ เขียนไว้ว่าอย่างไร โดยทั่วไปแล้วผมคิดว่าเมื่อตอนผมอยู่ในสภา ครั้งแรก อาจจะด้วยจำนวนสมาชิกที่มีเพียง ๒๑๙ คน เมื่อปี ๒๕๑๒ ในการประชุมนั้นก็ จะมีการพักเที่ยงกัน เมื่อประชุมถึงเวลาแล้ว ประธานฯ ก็สั่งพักเที่ยงเพื่อทานอาหารแล้วก็ ประชุมต่อ องค์ประชุมก็จะครบ เดิวนี่ประชุม เวียนไม่เคยได้พัก เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้พัก ทุกอย่าง ก็ไม่ได้พักเลย เพราะว่าประชุมต่อเนื่องกันไป ซึ่งผมก็ไม่ทราบว่าประเทศอื่นเป็นอย่างนี้หรือไม่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นด้วย ประการที่หนึ่ง สมาชิก มีจำนวนมากขึ้น ประการที่สอง จำนวน ผู้อภิปรายมีมาก ทุกคนต่างต้องการอภิปราย แต่ว่าจากการศึกษาจากหลายประเทศนั้น เขาจะอภิปรายตอนรับหลักการไม่มาก แต่จะ ยืดเยื้อตอนกรรมาธิการ ผมเคยเห็นบางประเทศ ถ่ายทอดการประชุมกรรมาธิการอภิปราย

อย่างที่เราเห็นองค์ประชุมไม่ครบทั้งที่ความจริง คนนั่งเต็ม เพราะใช้วิธีกดบัตรแสดงตน เมื่อไม่กด แสดงตนทั้งที่มีคนนั่ง ๓๕๐ คน แต่คนกดบัตร ๒๒๐ คน องค์ประชุมก็ไม่ครบเพราะขาดไป เรียบร้อย ทั้งที่ความจริงคนนั่งไม่กดบัตรอีก ประมาณ ๑๐๐ กว่าคน ผมนั่งดูตลอด แม้กระทั่ง การประชุมของสมาชิกวุฒิสภาก็มีปัญหาเรื่อง การกดบัตรแสดงตน เพราะคนอีกส่วนหนึ่ง ไม่กดบัตร ซึ่งเรื่องนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในสภาสมัยก่อน เห็นได้ชัดว่าวิธีการเปลี่ยน กระบวนการเปลี่ยน แต่กรณีครั้งนี้ผมถือว่าไม่ปกติตั้งแต่เปลี่ยน รัฐบาลแล้ว ก็คือฝ่ายหนึ่งจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ครบตลอดเวลา สมัยก่อนก็จะมี แม้จะมีบ้าง ก็นาน ๆ ครั้ง เช่น ฝ่ายค้านไม่พอใจวิธีการของ รัฐบาล หรือวิธีการรวบรวมของรัฐบาล ก็ใช้วิธีการ เดินออก อย่างนี้ก็มิบางครั้งแต่ไม่ใช่ทุกวันอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

"...ใครเป็นรัฐบาลก็ว่ามีเสียงข้างมากต้องนำเสียงข้างมากมาประชุมให้ครบ แต่หน้าที่ในการประชุมสภาเป็นหน้าที่ทุกคน ไม่ใช่เฉพาะคนของรัฐบาล..."

กฎหมายยึดถือ แต่ในขั้นรับหลักการนั้น อภิปรายเพียงไม่กี่คน อันนี้คือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ว่าสิ่งอื่น ๆ นอกจากนั้น ไม่มีอะไรมากนัก นอกจากว่าตอนผมเป็นผู้นำฝ่ายค้านฯ ทำหน้าที่ในฐานะผู้นำฝ่ายค้าน พอเป็นรัฐบาลก็เปลี่ยนฐานะจากผู้นำฝ่ายค้าน มาเป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ก็เป็นไปตาม สัดส่วนของการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งโดยหลักการ แล้วในระบอบรัฐสภาของเรา ใครมีเสียงข้างมากก็เป็นฝ่ายรัฐบาล เพราะฉะนั้น ผมจึงบอกว่าใครเป็นรัฐบาลก็ว่ามีเสียงข้างมาก ต้องนำเสียงข้างมากมาประชุมให้ครบ แต่หน้าที่ในการประชุมสภาเป็นหน้าที่ทุกคน ไม่ใช่เฉพาะคนของรัฐบาล แต่รัฐบาลต้องนำคนของตัวเองมานั่งประชุมให้ครบ เพื่อให้ผ่านญัตติหรือกฎหมายที่ตัวเองเสนอ จะไปโยนให้ฝ่ายค้านไม่ได้ แต่ฝ่ายค้านก็มีหน้าที่ต้องมาประชุม ไม่ใช่ไม่มาประชุม หรือทำให้องค์ประชุมไม่ครบ หน้าที่ต้องมีด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อรัฐบาลเป็นเสียงข้างมาก อยู่แล้วก็ไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาฝ่ายค้านมากนัก แต่คนของรัฐบาลต้องมาประชุมตามความรับผิดชอบด้วย นี่คือสิ่งสำคัญที่จะต้องเข้าใจ

ความประทับใจในขณะดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร

รองประธานฯ ทั้ง ๒ คน ขณะนั้นคือ ท่านชุมพล ศิลปอาชา และท่านใหม่ ศิริวันกุล

ตอนนั้นไม่ได้แบ่ง เช่น ถ้าประธานฯ พวดทอง รองประธานฯ ก็จะมาทำหน้าที่ และหากเห็นว่าควรเปลี่ยนก็เชิญท่านมาเปลี่ยน แต่ประธานฯ ก็ยังจะทำหน้าที่เป็นหลักอยู่ เมื่อรองประธานฯ ทำหน้าที่เป็นประธาน หากมีปัญหาถกเถียงประธานฯ ต้องมาแก้ เคยมีอยู่ครั้งหนึ่ง ต้องเปิดเทปการประชุมทั้งหมดว่าพูดกันอย่างไร ในชั่วโมงต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อยุติว่า ประธานฯ และรองประธานฯ ท่านทำหน้าที่ผิดหรือไม่ คำตอบก็คือท่านรองประธานฯ ไม่ได้ทำผิดแต่รวบรัดเกินไป ผมต้องมาแสดงให้เห็นว่าไม่ผิดแต่ดำเนินการรวบรัดไป ถ้าสมาชิก ยอมก็จบ แต่ถ้าถามเรื่องที่ผมจำแนกก็มีอยู่หลายตอน เช่น เมื่อตอนที่ท่านสมัคร สุนทรเวช นำพระพุทธรูปมาสาบานที่สภา ซึ่งผมห้ามท่านว่าทำไม่ได้ ใช้สภานี้สาบานไม่ได้ ท่านก็ท้าวว่าผมกลัวไข้ไหม ผมก็บอกไม่กลัวเพราะอยู่กันหลายคน ผมพูดท่านนี้สภาก็หัวเราะกัน หรือมีสมาชิกที่เกรงหน้าท่านก็ไม่ยอม และกระทำการนอกข้อบังคับฯ ผมก็ไม่ยอมต้องให้ออกจากห้องประชุมก็มี แต่ในที่สุดก็ยอมเพราะผมไม่พูดมาก เวลาผมเป็นประธานฯ พูดน้อยมาก แค่คำสองคำ ไม่ทะเลาะหรือเถียงด้วย อธิบายสั้น ๆ จบถ้าฟัง แต่ถ้าไม่ฟังก็ไม่เย็นเยื่อ ไม่อ้อนวอน ผมมีหน้าที่ที่ต้องทำ เขาบอกไม่เคารพประธานฯ ผมบอกไม่เป็นไรขอให้เคารพข้อบังคับฯ กรณีไม่ถอนคำพูด ผมก็บอกว่าไม่เป็นไรแต่ต้องออกจากห้องประชุม สั้น ๆ แค่นี้ก็จบ ดังนั้นหากไม่ยอมออกก็ต้องถอน ไม่มี

"...ผมเป็นคนที่ไม่หลอกตัวเอง ไม่พูดอะไรไปก่อนโดยที่ตัวเองไม่รู้..."

การมาต่อรองว่าคุณถอนนะ ผมก็ภูมิใจได้ทำหน้าที่ประธานฯ อยู่ประมาณเกือบ ๒ ปี วันนี้ความจริงทุกอย่างสามารถย้อนกลับไปอ่านได้ว่าประธานฯ พูดว่าอย่างไร ในช่วงนั้นใครพูดแทนคนไหน อย่างไร ใครเกราะบ้าง แล้วประธานฯ จัดการอย่างไร สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอยู่ให้ศึกษา อีกทั้งบันทึกเหล่านี้ก็มีอยู่ในรายงานการประชุมทั้งหมดนี้ก็เป็นประสบการณ์ช่วงหนึ่งของการเป็นประธานสภาฯ และผู้นำฝ่ายค้านฯ

นักคิดการทำงานในขณะทำหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ผมเป็นหัวหน้าฝ่ายนิติบัญญัติในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร แต่ว่าเป็นรองประธานรัฐสภา ประธานรัฐสภาในขณะนั้นคือ ท่านอุกฤษ มงคลนาวิน ประธานวุฒิสภา ท่านก็ดีครับ ท่านทำงานด้วยความรู้ความสามารถ เป็นรุ่นพี่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำงานด้วยกันร่วมมือกันด้วยดี ทั้งสองสภาก็ไปด้วยกันด้วยดีในขณะนั้น แต่ว่าในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎร บทบาทหลักก็คือการทำงานควบคุมในสภา ส่วนบทบาทภายนอกนั้น ความเป็นตัวแทนฝ่ายนิติบัญญัติ ประธานรัฐสภาจะทำหน้าที่นี้ไป เพราะฉะนั้นในสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะกรรมการประชุม ผมก็พยายามทำให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การให้สภาได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้มาก และการประชุมสภาให้อยู่ภายใต้กรอบที่พอดี อภิปรายไม่มากไม่น้อย เพราะฉะนั้น

ถ้าอภิปรายทั้งวันอย่างที่เราเห็นในปัจจุบันนี้ ๑ มาตราใช้เวลาทั้งวันจะสูญเสียเวลามาก ซึ่งตอนหลังไม่ใช่ผิดนะครับ แต่คิดว่าอาจจะเป็นด้วยสถานการณ์และความเข้าใจที่เปลี่ยนไป ถ้าสมัยนั้นความเข้าใจก็คือว่า การรับหลักการนั้นเป็นการอภิปรายทั่วไป ส่วนการลงรายละเอียดแต่ละมาตรานั้นจะไปดำเนินการในชั้นกรรมาธิการ เพราะฉะนั้นในขณะนั้นระบบการควบคุมสภาก็จะไปในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

คำวิพากษ์วิจารณ์ที่มองท่านว่าเช่น นายกรัฐมนตรีที่ทำงานล่าช้า เพราะช่วยครั้งที่ท่านมักจะพูดว่า "ยังไม่ได้รับรายงาน"

มีบางครั้งครับ คือ มีบางครั้งจริง ๆ ผมยังไม่ทราบเรื่อง ขณะที่นักข่าวทราบก่อน แต่ผมเป็นคนที่ไม่หลอกตัวเอง ไม่พูดอะไรไปก่อนโดยที่ตัวเองไม่รู้ ฉะนั้นโอกาสผิดพลาดก็ไม่มี นักข่าวก็มาประชันประชันว่ายังไม่ได้รับรายงาน ทั้งที่ความเป็นจริงไม่ก็ครั้งครับ แต่ว่าแน่นอนนักข่าวก็อยากจะฟังจากนายกฯ แต่ผมไม่ทราบไม่แน่ใจ ไม่รู้จริง ผมก็จะไม่บอกว่าผมรู้เรื่องนี้ ผมไม่ทำ เพราะว่าถ้าผมพูดโดยที่ผมไม่รู้จริงก็จะผิดพลาด นายกฯ ผิดพลาดไม่ได้ เพราะจะเป็นเรื่องที่เสียหาย ในที่สุดเมื่อเราไม่รู้ เราก็ต้องบอกว่าไม่ทราบ

"...โดยส่วนตัวผมไม่ได้อยากได้รางวัลหรือคำยกย่อง เพราะรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ตัววัด..."

**ขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกัฐมนตรีและ
เป็นประธานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ
ท่านริเริ่มจัดตั้งมูลนิธิพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ระหว่างประเทศ**

ที่จริงเรื่องนี้เป็นเรื่องของความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เราเคยได้ประโยชน์มากตลอดช่วงระยะเวลาหลายสิบปีของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากมิตรประเทศอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคนให้เรา เพราะฉะนั้นถึงวาระหนึ่งเราก็ต้องมีบทบาทเหมือนหนึ่งก็คือผู้ให้ด้วยเหมือนกัน คือพัฒนาคนของเขาให้ ดังนั้นหน่วยงานองค์กรดังกล่าวนี้ก็เกิดขึ้นด้วยเจตนาที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ร่วมกัน ผมไม่ได้ติดตามว่าวันนี้ก้าวหน้าไปถึงไหน เพราะงานดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ เพราะว่าการทำความเข้าใจระหว่างองค์กรทรัพยากรมนุษย์ด้วยกัน หรือผู้ที่มีความรอบรู้ร่วมกัน ก็จะเป็นประโยชน์มากในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ของแต่ละประเทศให้มีความเข้าใจกัน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมูลนิธิดังกล่าวนี้ผมยังเข้าใจว่ายังมีบทบาทอยู่

**รางวัลต่าง ๆ ที่ท่านได้รับและรู้สึกภูมิใจ
ที่สุด**

ที่จริงแล้วโดยส่วนตัวผมไม่ได้อยากได้รางวัลหรือคำยกย่อง เพราะรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ตัววัด การมอบรางวัลเป็นเรื่องของสถาบันที่ให้เกิดเกียรติ แรก ๆ ที่สถาบันการศึกษาให้ปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ ผมเคยปฏิเสธ แต่ทาง

สถาบันการศึกษายืนยันว่ามีมติเป็นเอกฉันท์ ผมจึงมาทบทวนและหากไม่รับก็เกรงว่าจะเป็น การไม่ให้เกียรติกัน ซึ่งการให้รางวัลในแต่ละครั้ง ก็ต้องมีเหตุผลในการที่จะให้ เช่น เรื่องของศิลปะ ผมได้รับการยกย่องให้เป็นฐานันดรศิลปิน ผู้สนับสนุนศิลปินแห่งชาติ และเข้ารับ

มอบรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา รางวัลนี้ถือเป็นมติเอกฉันท์ของศิลปินแห่งชาติที่มอบให้ผม ในฐานะที่ผมเป็นคนริเริ่มให้มีศิลปินแห่งชาติขึ้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และระหว่างที่ผมเป็นนักการเมืองก็ได้ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านนี้มาโดยตลอด เช่น การจัดตั้งหอศิลป์ในภูมิภาคต่าง ๆ ทุกภาคอยู่ในมหาวิทยาลัย เช่น ภาคเหนืออยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคอีสานอยู่ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคใต้อยู่ที่

"...โดยส่วนตัวนั้นผมเชื่อเรื่องการกระทำ ถึงจะใครเห็นหรือไม่เห็น
ถ้าเราทำในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องก็มีความพอใจ..."

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาคกลางอยู่ที่มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งทั้งหมดเป็นความคิดของผมเอง เพื่อให้เห็นว่าประเทศไทยเรามีสิ่งสวยงามมากมาย เรามีศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม ซึ่งชาติอื่นไม่อาจจะเทียบได้ เพียงแต่ว่าเราจะทำอย่างไรถึงจะส่งเสริมให้คุณค่าเหล่านี้ปรากฏอยู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้การสนับสนุนเรามีคนที่เก่งงานศิลปะด้านต่าง ๆ มากมาย ซึ่งคนเหล่านี้น่าจะได้รับการยกย่อง ผมจึงมีความคิดนโยบายศิลปินแห่งชาติขึ้นมาเมื่อปี ๒๕๒๘ เมื่อผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และท่านสัมพันธ์ ทองสมัคร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ในขณะนั้น โครงการเหล่านี้จึงเกิดขึ้น ในปี ๒๕๕๔ นี้ เป็นปีที่ศิลปินแห่งชาติครบ ๒๕ ปี จึงมีการทบทวนว่าหากไม่มีนายชวน หลีกภัย โครงการนี้คงไม่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีมติในหมู่ของศิลปินแห่งชาติเป็นเอกฉันท์ยกย่องให้ผมเป็นอุปนายกศิลปินผู้สนับสนุนศิลปินแห่งชาติ และล่าสุดผมได้รับการยกย่องจากมูลนิธิสัญญา ธรรมศักดิ์ ให้เป็นนักกฎหมายดีเด่น ทั้งๆ ที่ผมก็ข้องใจอยู่บ้าง เพราะเป็นนักการเมือง เก่งว่าเดี๋ยวจะกลายเป็นปัญหา แต่ทางมูลนิธิฯ บอกว่าไม่มีปัญหา การให้รางวัลได้มีการพิจารณาจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ จำนวน ๒๙ คน และผมก็ได้รับการคัดเลือกเป็นนักกฎหมายดีเด่น ก็ต้องขอขอบคุณองค์กรที่ได้ให้เกียรติยกย่อง ซึ่งโดยส่วนตัวนั้นผมเชื่อเรื่องการกระทำ ถึงจะใครเห็นหรือไม่เห็น ถ้าเราทำในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องก็มีความพอใจ แต่เมื่อมีคนเห็นแล้วก็ให้เกียรติเรา ก็ถือว่าเป็นเกียรติ

ท่านมีความสนใจในเรื่องศิลปะ วิชาที่ทราบว่า ความรู้ด้านศิลปะได้นำมาช่วยใช้กับอาชีพนักการเมืองอย่างไรบ้าง

ความจริงผมว่ามีส่วนโดยที่เราไม่รู้ตัว แม้ว่าจะคนละสายอาชีพก็ตาม การทำงานศิลปะมีความละเอียดอ่อน มองอะไรได้ต่างจากคนอื่นไม่มากนักน้อย มองความงดงามต่างกับคนอื่น เช่น มองความขี้ริ้วขี้เหร่เป็นความงดงาม สิ่งนี้ไม่สวยแต่ศิลปะอาจมองว่าสวย เป็นต้น สิ่งนี้เป็นความละเอียดอ่อน ผมว่าความละเอียดอ่อนช่วยทำให้เรามองปัญหาได้ละเอียดอ่อนและเข้าใจคนหนึ่งในอีกมุมหนึ่ง บางคนมีความเห็นไม่ตรงกับเรา แต่เราอาจจะมองด้วยความละเอียดอ่อนลึกซึ้งกว่าคนทั่วไป มองเห็นประโยชน์ในการที่จะฟัง มีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ๆ เป็นต้น ผมก็นำความละเอียดอ่อนนี้มาทำงานด้วยความเข้าใจคนอื่น เพราะฉะนั้นผมก็เลยเป็นคนที่ไม่ค่อยมีอารมณ์ จะฟังใครหรือว่าจะพูดอะไรก็จะไม่ค่อยมีอารมณ์ ไม่ชี้โมโห รับฟังได้ดีด้วยดี แม้ว่าในใจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่ารับฟังได้ ไม่ค่อยมีปัญหา

ในมุมมองของท่านเลขาธิการของนักการเมืองที่ดี ควรจะเข้าใจ และบุคคลท่านใดที่สมควรจะจัดตั้งเลขาธิการ

ผมคิดว่าเราไม่สามารถที่จะให้ใครมาเป็นอย่างเรา หรือเป็นอย่างที่เราต้องการได้ คนแต่ละคนย่อมเกิดมาในยุคสมัย สภาพแวดล้อม และที่มา ที่ต่างกัน ซึ่งนักการเมืองรุ่นปัจจุบันนี้หลายคนก็มีความรู้ความสามารถ

เป็นคนดี นิสัยดี ซื่อตรง แม้ว่าบางท่านอาจจะเข้ามาเป็นนักการเมืองด้วยระบบทายาท เพราะตระกูลเป็นนักการเมือง และไม่ได้ต้องการอยากจะเป็นนักการเมืองก็ตาม แต่ว่าเมื่อตระกูลเป็นนักการเมืองก็ต้องมาเป็นนักการเมือง หรืออาจจะไม่มีทางเลือกด้วยเหตุผลใดก็ได้ แต่ก็จะมีที่มาที่ต่างกัน เพราะฉะนั้นจะไปคาดคะเนอะไรไม่ได้ จะให้เป็นอย่างไร เราเขาอาจจะเป็นอย่างนั้นดีกว่าเรา ซึ่งก็ไม่ควรที่จะเหมือนกัน แต่ละคนควรจะเป็นตัวของตัวเอง และที่สำคัญก็คือ เมื่อเป็นอะไรก็ต้องรับผิดชอบในภาระหน้าที่นั้น ๆ ให้ดีที่สุด เมื่อเป็นผู้แทนราษฎรก็ต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ดี เช่น มาประชุมสภา ติดตามดูแลข่าวสารและทุกข์สุขชาวบ้าน ตรวจสอบรัฐบาล ให้ความจริงประชาชน และแน่นอนที่สุดไม่ว่าจะเป็นสมัยใดก็ตามนักการเมืองทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ก็ต้องเป็นเหมือนกัน นั่นคือจะต้องมาโดยชอบธรรม ไม่ได้โกงมาหรือซื้อเสียงมา มิฉะนั้นการเมืองก็จะเป็นไปโดยไม่ราบรื่น หรือไปได้โดยไม่ชอบธรรม

สถานการณ์เมืองไทยในขณะนี้ควรจะต้องแก้ไขด้วยวิธีการใด โดยพิจารณาจากนิติบัญญัติที่มีส่วนเกี่ยวข้องแก้ไขได้อย่างไร

ความจริงฝ่ายนิติบัญญัติคือฝ่ายหลัก การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระบบรัฐสภานั้น ถือเสียงข้างมาก ฉะนั้นรัฐบาลก็มาจากประชาชนเลือกผู้แทนราษฎรของเขามาด้วยตัวเอง ในระบบนี้การออกกฎหมายก็ต้องผ่านสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลจะมีส่วนสำคัญในการออก

กฎหมาย เพราะฉะนั้นการปกครองในระบบนี้จึงถือหลักการปกครองด้วยระบบนิติธรรม คือเคารพกฎหมายบ้านเมือง สถานการณ์บ้านเมืองในแต่ละช่วงแต่ละยุคย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ แต่หลักที่แท้จริงในการแก้ปัญหาบ้านเมืองคืออย่าบิดเบือนเบี่ยงเบนในการใช้กฎหมายบ้านเมือง ในประสบการณ์ของผมที่ผ่านมา ผมเห็นชัดว่าวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยที่ผู้ปกครองบ้านเมืองไม่เคารพกฎหมายเกณฑ์กติกาของบ้านเมือง เช่น ใช้วิธีการนอกกฎหมายในการปกครอง ใช้วิธีการไม่สุจริตในการปกครอง หรือไม่เคารพองค์การในการตรวจสอบ เป็นต้น ก็ทำให้เกิดวิกฤติ

ประสบการณ์ของประเทศไทย ตลอดระยะเวลา ๗๘ ปีเศษที่ผ่านมา จะครบ ๗๙ ปีในเดือนมิถุนายนนี้ ผมเห็นว่าเราได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายทั้งสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด เราสูญเสียเวลาไปมาก แต่ว่าเราใช้ความสูญเสียเวลาให้เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นจะเป็นบทเรียน และจะต้องไม่เกิดขึ้นอีก เช่น การยึดอำนาจโดยเหล่าทหาร เมื่อฝ่ายทหารยึดอำนาจแล้ว การปกครองก็ไม่ใช่ว่าจะราบรื่นทั้งหมด มีปัญหาติดตามมา เพราะฉะนั้นดีที่สุดที่เราต้องไม่คิดเรื่องเหล่านี้แล้ว หรือให้เป็นประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องสอนเราว่า จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงโดยการยึดอำนาจอีกแล้ว เป็นต้น แต่สิ่งที่เราไม่เรียนรู้ คือ ไม่นึกว่าวันหนึ่งการใช้เงินสามารถทำให้บ้านเมืองเสียหายเกิดวิกฤติได้ เหมือนกับกรณีที่มีการยึดอำนาจเมื่อปี ๒๕๔๙ ย้อนหลังไปก่อนหน้านี้ ๔-๕ ปี กระบวนการเมืองมีการเลือกตั้ง แต่ว่าในท่ามกลางการเลือกตั้งนั้นก็มีการใช้อำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น ใช้วิธีฆ่าทิ้ง อุ้มฆ่า ซึ่งเป็นวิธีการนอก

กฎหมาย มันจึงก่อให้เกิดเหตุรุนแรงในจังหวัดภาคใต้
ทุกวันนี้ วันนี้ภาคใต้สูญเสียมาก มีผู้เสียชีวิต
ไปแล้วกว่า ๔,๕๐๐ คน ความผิดพลาดที่ไม่ควร
เกิดขึ้นถ้าเคารพกฎหมายบ้านเมือง เพราะฉะนั้น
ผมคิดว่าการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น แม้ยุคสมัย
จะเปลี่ยนไป สิ่งที่ไม่ควรเปลี่ยนแปลงเลยคือ
ยึดหลักนิติธรรมไว้ให้แน่น ส่วนอื่นก็เป็นส่วนสำคัญ
เช่น รัฐบาลจะต้องซื่อสัตย์สุจริต ไม่โกงกิน
ก็จะไม่สร้างเงื่อนไขให้เกิดเป็นปัญหาขึ้นมา
ก่อให้เกิดการยึดอำนาจปฏิวัติ หรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิด
ความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ผมไม่เคย
เห็นว่าการยึดหลักนิติธรรมของบ้านเมืองแล้ว
จะทำให้บ้านเมืองเกิดวิกฤติ เพราะฉะนั้น
ผมคิดว่าเมื่อเรารักการปกครองระบอบนี้ ก็ต้อง
เคารพกฎเกณฑ์กติกา ถ้ากฎเกณฑ์กติกาไม่ดี
เราก็ควรแก้ไขเสีย แล้วเราก็เคารพสิ่งเหล่านั้น
จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาบ้านเมือง
เพราะสามารถอธิบายได้ทุกเรื่อง จะไม่ถูก
กล่าวหาว่า ๒ มาตราฐาน ๓ มาตราฐาน
๔ มาตราฐาน แต่เมื่อไรก็ตามที่ไม่เคารพ
กฎหมายบ้านเมือง ผมยกตัวอย่างเรื่องภาคใต้
เราใช้วิธีการนอกกฎหมายคือ สงสัยเราฆ่าทิ้ง
ฆ่าให้เสร็จภายใน ๓ เดือน ๓ เดือน ถ้าฆ่า
โดยเจตนาจบ อันนี้คือจุดเริ่มต้นของการทำนอก
กฎหมาย และในที่สุดกลายเป็นปัญหา วันนี้
เราเสียหายยับเยินอย่างที่ไม่เคยปรากฏ
ในประวัติศาสตร์ภาคใต้ ประชาธิปไตยของ
เราล้มลุกคลุกคลานมาตลอด แต่ผมอยากเห็น
การล้มลุกนั้นเป็นบทเรียน ซึ่งไม่อยากให้
เกิดขึ้นอีก เราได้บทเรียนแล้วว่าเงินสามารถ
ทำลายบ้านเมืองได้ ถ้าเราใช้เงินนั้นมาซื้อ

ความถูกต้อง ซื่อเสียง ซื่อองค์กร ซื่อสมาชิก
วุฒิสภา และซื่อองค์กรอิสระ ทำให้ทำงาน
ไม่ได้ รวมทั้งซื้อสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชน
ไม่สามารถตรวจสอบรัฐบาลได้เพราะเกรงใจ
เจ้าของเงิน ผมพยายามทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น
ตลอดมาด้วยสายตาที่เป็นธรรม พบว่าสิ่งนี้
คือเหตุทั้งหลายที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ทางบ้านเมือง

สำหรับคำถามที่ว่า จะแก้ปัญหามันเมือง
อย่างไรต่อไป ผมขอตอบว่าหลักที่ต้องยึดคือ
ยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย
ถูกก็คือถูก ผิดก็คือผิด อย่าไปเกรงใจใคร ๆ ทั้งสิ้น
ถ้าถูกก็อย่าไปลงโทษ ถ้าผิดก็ลงโทษตาม
กฎหมาย ไม่ต้องเกรงใจ แม้กระทั่งภาคใต้
ถ้าชาวพุทธผิดก็ลงโทษชาวพุทธ ถ้าชาวมุสลิม
ผิดก็ต้องลงโทษเช่นกัน สิ่งนี้อธิบายได้ตลอดเวลา

"...ถ้าทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเท่าเทียมกัน เราจะได้ยินคำว่า ๒ มาตรฐาน ๓ มาตรฐาน ซึ่งเป็นเงื่อนไขก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างที่เราเห็นกันทุกวันนี้..."

ไม่มีใครสามารถกล่าวหาเราได้ แต่ถ้าเมื่อใดเราทำนอกกฎเกณฑ์กติกา ปัญหาที่ติดตามมาส่วนพฤติกรรมนักการเมืองโกกันอันเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ก็เป็นเรื่องที่ประชาชนต้องคอยจับตาดู ระบบนี้ประชาชนมีสิทธิเลือกตัวแทนของเขาเข้ามา ท่านเลือกคนโกกันเข้ามาทำไม ถ้าเขาซื้อเสียงท่าน ท่านยอมขาย ๕๐๐ บาท หรือ ๑,๐๐๐ บาท แล้วเข้ามาโกง ร้อยล้านพันล้านไม่เสียหายยิ่งกว่าหรือ สิ่งนี้ก็ต้องชี้ให้ประชาชนได้เห็นอย่างแท้จริง

ท่านรัฐกรช่วงไวกซ์ คำพูดที่ว่า "เลือกทั้งไปก็ได้รัฐบาลเนชั่นๆ กัน"

ผมเคยได้ยินมาครับ แต่คำพูดดังกล่าวผมไม่ค่อยได้ยินจากประชาชนในจังหวัดที่ผมเป็นผู้แทน ที่ผมเห็นก็คือ มีคนเอาเงินมาให้ชาวบ้าน ๕๐๐ บาท เพื่อให้เลือกคนอื่นอย่าเลือกผมแต่คนๆ นั้นซึ่งมีรายได้วันละ ๑๐๐ กว่าบาท ไม่ยอมรับเงินจำนวนดังกล่าว แต่กลับเลือกพวกเรา เพราะฉะนั้นคนที่พูดว่าเลือกใครก็เหมือนกัน คนเหล่านี้คงเป็นส่วนหนึ่งของคนที่อาจจะไม่ได้ศึกษาการเมืองอย่างจริงจังและถ่องแท้ หรือเป็นคนประเภทง่าย ๆ วินิจจยะไรง่าย ๆ แต่ที่จริงแล้วถ้าเราเลือกคนดีเข้าสภา เขาก็จะทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ถ้าเลือกคนโกงเข้ามาเขาก็ต้องมาหาเงิน ซึ่งเราห้ามเขาไม่ได้ ตอนเราขายเสียงมา เชื่อหรือครับว่าคนที่ซื้อเสียงเข้ามาจะไม่โกง ถ้าเขามาโกง ใครจะ

เสียประโยชน์ ประชาชนเจ้าของภาษินั่นเองที่เสียประโยชน์ อาจจะมองไม่เห็นชัดเจนเพราะไม่กระทบกับตัวเอง แต่แน่นอนที่สุดกระทบกับประเทศชาติบ้านเมืองเป็นส่วนรวม เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าต้องตระหนักในสิทธิ ความศักดิ์สิทธิ์ของสิทธิตัวเอง ต้องใช้สิทธินั้นด้วยความภาคภูมิใจในสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าเราได้คนที่เข้ามาทำงานเพื่อประชาชน ประโยชน์ก็ตกกับประชาชน ไม่ใช่แจกประชาชนนะครับ ไม่ใช่ว่ารัฐบาลที่ดีต้องแจกประชาชน แต่หมายถึงว่ารัฐบาลที่มาปกครองบ้านเมืองให้เกิดความชอบธรรมให้รักษาติดบ้านเมือง เมื่อผมมาเป็นนายกรัฐมนตรีก็พูดอยู่เสมอว่า ผมไม่สามารถทำให้ทุกคนร่ำรวยเหมือนกันหมดได้ แต่ว่าผมจะทำให้ทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน นั่นก็สิ่งที่คนจนคนรวยมีสิทธิ ถ้าคุณผิดคุณต้องรับโทษเหมือนกัน ไม่ว่าจะรวยหรือจน แต่ว่าความร่ำรวยและความยากจนมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะบอกว่ารัฐบาลนี้จะทำให้คนรวยเหมือนกัน ผมไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้จริงในชีวิต แม้กระทั่งในประเทศระบบเผด็จการก็ทำไม่ได้ แต่ว่าในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ในกฎหมายนั้นเป็นสิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาบ้านเมือง ถ้าทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเท่าเทียมกัน เราจะได้ยินคำว่า ๒ มาตรฐาน ๓ มาตรฐาน ซึ่งเป็นเงื่อนไขก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างที่เราเห็นกันทุกวันนี้

ที่มาของฉายา “ใบมิดโคนขวานน้ำผึ้ง”

ผมเข้าใจว่ามาจากการอภิปรายในสมัยโน้น ในสภาผมเป็นคนทีสุภาพเรียบร้อย อภิปรายตอบโต้ใครก็สุภาพ จนไม่รู้ว่าเป็นใคร คล้าย ๆ ว่าคนที่ถูกว่าก็ไม่รู้ว่าไปว่าเขา สื่อก็เลยไปตั้งฉายาว่า “พูดคมเหมือนใบมิดโคน” แต่ใบมิดโคนเฉือนแล้วจะเล็ดออก แต่อาบน้ำผึ้งก็คือ พูดเพราะแต่ว่าเฉือนแล้ว

ตลอดระยะเวลาที่ท่านทำงานการเมือง มีฉายาภรณ์ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ว่า จะเห็นภรณ์กลุ่มงูเห่า นักรักมนุษยชาติ ๑๒ ขนั้

สำหรับภณีกกลุ่มงูเห่านั้น ผมเป็นคนรักศาคำพูด ก่อนการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๓๔ ผมบอกว่าถ้าชนะด้วยเสียงข้างมาก ผมจะตั้งรัฐบาล แต่ว่าถ้าผมแพ้ก็จะให้คนที่ได้มากที่สุดตั้งรัฐบาล ปรากฏว่าผมแพ้ ๒ คะแนน ตอนนั้นคะแนนที่ปทุมธานีไฟดับ ประกาศมาคืนนั้นก็แพ้ ๒ คะแนน รุ่งขึ้นผมก็ประกาศว่าให้พรรคที่ชนะคือ พรรคความหวังใหม่ของท่านพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ตั้งรัฐบาล เพราะหลายคนตำหนิผมว่าทำไมผมยอมแพ้ง่าย ๆ ผมบอกอยากตั้งรัฐบาลเหมือนกัน แต่ว่าคำพูดสำคัญว่าเป็นนายกกก็เลยต้องให้ท่านพลเอก ชวลิตตั้งรัฐบาล ผมเป็นผู้นำฝ่ายค้านอยู่ในสภาหลายเดือน จนในที่สุดเกิดวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง รัฐบาลของท่านชวลิตปรับค่าเงินบาทเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้ววันที่ ๑๔ สิงหาคม ก็ไปกู้เงินจากไอเอ็มเอฟ (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ) นี่คือนี่ที่คนทั่วไปจะไม่ค่อยจำวันเวลา และเข้าใจผิด

ไปโทษพรรคประชาธิปัตย์ว่าไปขอความช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟ ทั้งที่ความจริงแล้วพรรคประชาธิปัตย์เป็นฝ่ายค้านในขณะนั้น ผมเข้ามาภายหลังเมื่อเดือนพฤศจิกายนหลังเกิดวิกฤติดังกล่าว เหตุที่เข้ามาเนื่องจากรัฐบาลขณะนั้นแก้ปัญหาไม่ได้ พลเอก ชวลิตจึงลาออก ผมจำได้ตอนนั้นมีกรพูดว่าประเทศไทยเหมือนคนไข้ตายแน่นอนแล้ว รัฐบาลนั้นจะไม่อยู่ทำศพคนตายในที่สุดเสียงส่วนใหญ่ในสภาก็เห็นว่าเมื่อพรรคความหวังใหม่ลาออกต้องตั้งรัฐบาลใหม่ ขณะนั้นพรรคชาติพัฒนาของพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ และพรรคประชาธิปัตย์ต่างก็ต้องการจะตั้งรัฐบาล ส่วนพรรคความหวังใหม่นั้นไม่คิดตั้งรัฐบาลแล้วเพราะลาออกไปแล้ว และคนในพรรคความหวังใหม่เองก็มาหนุนพรรคชาติพัฒนา แต่ในที่สุดเสียงส่วนใหญ่ซึ่งร่วมรัฐบาลขณะนั้น เช่น พรรคกิจสังคม และพรรคประชากรไทยของท่านสมัคร สุนทรเวช ไม่เห็นด้วย ก็มาหนุนพวกผมมากกว่า

นี่คือข้อเท็จจริง ไม่ใช่ที่เรามีเสียงน้อยกว่า แล้วไปตั้งรัฐบาลแข่ง รัฐบาลที่มีเสียงมากกว่า เราเขาลาออกไป อันนี้คือข้อเท็จจริงที่เป็นมา รัฐบาลชุดนั้นก็อยู่แก๊วกฎที่บ้านเมืองมา ๓ ปี แล้วก็มาออกกฎหมายที่บอกว่า เป็นกฎหมาย ขยายชาติ ๑๐ ฉบับ ก็คือ กฎหมายที่เป็นไปตาม ข้อตกลงที่ประเทศไทยไปทำกับไอเอ็มเอฟ แต่เมื่อใหม่ครบว่าบัดนี้ผ่านมา ๑๐ กว่าปีแล้ว กฎหมายทั้ง ๑๐ ฉบับ รัฐบาลต่อมาได้ใช้และ ไม่มีใครมาแก้อีกเลย คนที่เคยพูดว่ารัฐบาล ขยายชาติ ต่อมาเมื่อมาใช้ก็บอกว่าเขาไม่เคย พูดว่าขยายชาติ และเขาก็ไม่แก้เพราะรู้ว่าเป็น ประโยชน์ หลังจากออกกฎหมายนี้ในสมัย รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์แล้ว ก็มาเปลี่ยนเป็น รัฐบาลพรรคอื่น ไม่ว่าจะเปลี่ยนเป็น รัฐบาลพรรคอื่น ไม่ว่าจะเปลี่ยนเป็น รัฐบาลของ ท่าน พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เรื่อยมาจนถึง รัฐบาลของท่านสมัคร สุนทรเวช ท่านสมชาย วงศ์สวัสดิ์ กระทั่งรัฐบาลของท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนบัดนี้ ๔-๕ รัฐบาลแล้วไม่เคยมีการ ยกเลิกหรือแก้ไขเลย เพราะฉะนั้นข้อกล่าวหา ต่าง ๆ ก็เป็นกระแสในขณะนั้น แต่พอตัวเอง เข้ามาแล้วก็ยอมรับสิ่งนั้นว่าเป็นประโยชน์

บทบาทในฐานะกรรมการจริยธรรม ในสภาผู้แทนราษฎร

มีการร้องเข้ามามาก แต่ว่าเรื่องที่ บรรจุให้กรรมการจริยธรรมพิจารณา ก็มีจำกัด เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่อง ส.ส. ใช้วาจาไม่เหมาะสม ในการประชุม ผมนั่งร่วมประชุมอยู่ด้วยหลายครั้ง แต่ว่ามักจะไม่ได้รับข้อยุติต้องกลับไปสอบ ข้อเท็จจริงบ้างหรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องบ้าง

ในการประชุมคณะกรรมการจริยธรรมแม้จะมี เรื่องเข้ามามาก็จริงแต่ว่าไม่ได้บรรจุทุกเรื่อง เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายต้องไปฟ้องหมิ่นประมาท เอาเอง หาก ส.ส. พาดพิงถึงบุคคลภายนอก เขาก็ร้องมา แต่ที่ร้องมาแล้วก็สอบกันคือ กรณีที่ ส.ส. กล่าวหาอีกคนหนึ่งพูดจาให้ร้ายกับอีกคนหนึ่ง

ท่านเคยรู้สึกเข็ด และ ห่วง หักกับการทำงานข้างในหรือไม่

ผมอยากให้คนเล่นการเมืองสมัครเข้ามา ทำงานการเมืองด้วยตัวเอง และเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่มีสิทธิบ่น ผมไม่มีบ่น เหนื่อย ท้อ ไม่เคยพูด แต่ว่าพูดเมื่อไหร่ก็หยุดจริง ๆ เพราะฉะนั้น จึงไม่อยากจะพูดอะไรไปก่อน เพราะพูดแล้ว ทำไม่ได้ ผมระวังมาก ไม่พูดอะไรโดยไม่จำเป็น เพราะใครทำบอกท่านไม่แน่จริง ผมบอกว่า เรื่องนี้ยังไม่ได้รับรายงาน เพราะไม่พูดก่อนโดยที่ ตัวเองไม่รู้ พลัดแล้วก็เสียหาย เพราะฉะนั้น จึงไม่เคยพูดอะไรให้เสียหาย

โอกาสครบรอบ ๗๗ ปีรัฐสภาไทย อยากให้ท่านได้พูดถึงบทบาทและหน้าที่ ของรัฐสภาไทย และฝากข้อคิดไปถึง นักการเมืองรุ่นใหม่

บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผมเข้ามาเมื่อ ๔๐ กว่าปีที่แล้วเป็นคนหนุ่ม ที่สุดคนหนึ่ง เดี่ยวนี้อยู่ในช่วงปลาย อยู่ในกลุ่ม ของผู้สูงอายุในสภา วันเวลาได้เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่ก็จะเข้ามารับช่วงต่อไป บ้านเมืองเรา จะไม่มีวันขาดตอน บ้านเมืองเราจะมีคนรองรับ การแก้ปัญหา บ้านเมืองจะไม่อยู่นิ่งอยู่กับที่

สิ่งนี้เป็นสัจธรรมความเป็นจริง เพียงแต่ว่า คนที่เข้ามาต่อไปในวันข้างหน้าต้องเข้าใจ และมีความผูกพันต่อบ้านเมืองด้วยความรัก ห่วงแหน ห่วงใย และตระหนักถึงภาระหน้าที่ ของตนเองที่อาสาเข้ามาทำ เพราะฉะนั้น ผมอยากเรียนว่า ในฐานะเราปกครองด้วยระบอบ รัฐสภา เราจะต้องมีการเลือกผู้แทนตลอดไป ถึงจะมีข้อรังเกียจวิจารณ์ผู้แทนอย่างไรก็ตาม ทุกคนก็จะต้องเลือกอยู่นั่นเอง เพราะเป็นวิธี ที่ดีที่สุดและตัดข้อกล่าวหาได้มากที่สุด เห็นไหมครับการสรรหา เพียงแค่ให้คนไม่กี่คน สรรหา ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ดีที่สุดคือการ ให้คนส่วนใหญ่เลือก ผมเชื่อว่าจะเป็น แนวทางเป็นมาตรฐานต่อไป ไม่ว่าบ้านเมือง จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม เพราะฉะนั้น ในส่วนของพี่น้องประชาชน เขาต้องการอยาก

มีสิทธิ ฉะนั้นอย่าขายสิทธิ อย่ายอมให้คนโกง เข้าสภา ส่วนคนที่ตั้งใจเล่นการเมืองก็อยาก ให้ตั้งใจทำงานแบบมืออาชีพจริง ๆ เพราะ ทุกสาขาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ นักธุรกิจ หรือสื่อมวลชน ต่างต้องอาศัยมืออาชีพทั้งสิ้น มิเช่นนั้นก็อาจทำให้บ้านเมืองเสียหายได้ การทำหน้าที่เป็นมืออาชีพในสายงานตัวเอง จะมีกฎ คุณธรรม จริยธรรม และมารยาท ควบคุมอยู่ ซึ่งนักการเมืองก็มีสิ่งเหล่านี้ควบคุม อยู่เช่นกัน เพราะฉะนั้นถ้าเราเป็นผู้ที่ตั้งใจ ทำงานนี้ภายใต้กฎหมาย กติกาของการควบคุม และปฏิบัติไปตามครรลองที่ถูกต้อง ผมเชื่อว่า จะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้บ้านเมืองเราเดินไป ข้างหน้าได้ไกลมากในระบบนี้ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรยังคงเป็นทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่าย บริหาร ขณะที่ระบบประธานาธิบดีนั้นจะเลือก ฝ่ายบริหารโดยตรง แต่ระบบนี้เลือกผู้แทน ราษฎรเสียงข้างมากมาเป็นรัฐบาล เพราะฉะนั้น รัฐบาลกับสภาก็ยังเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องตลอด เวลา และมีความสำคัญมาก จึงอยากเรียกร้องให้ ทุกฝ่ายทำความเข้าใจเนื้อหาสาระบทบาทของ แต่ละฝ่ายให้ถ่องแท้ และเมื่อเข้าใจถ่องแท้แล้ว เราก็จะรู้ว่าแต่ละคนนั้นสามารถทำความเจริญ และความเสียหายให้แก่ส่วนรวมได้ ดังนั้น ใครที่สนใจงานบ้านเมืองก็อยากเชิญชวนให้มา ทำงานด้านการเมืองด้วยความสมัครใจ อย่าให้ คนประเภทไม่รู้จะไปไหน หรือประเภทเข้ามา เพื่อดูแลธุรกิจตัวเอง เข้ามามีอำนาจออก กฎหมายเพื่อธุรกิจตนเอง หรือเข้ามามี

อำนาจในการรักษาและปกป้องผลประโยชน์
ของบริษัทตัวเอง ผมไม่อยากให้เป็นอย่างนั้น
อยากให้คนเข้ามาเพื่อปกป้องประโยชน์
ของประชาชนคือคนที่มาจากประชาชน
อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงอยากขอเชิญชวน
คนทุกรุ่น ไม่ว่าจะเป็นคนรุ่นหนุ่ม รุ่นกลาง
รุ่นเก่าก็ตาม ที่มีความผูกพันรักบ้านเมือง
อยากเห็นบ้านเมืองไปได้ดี และสนใจ
ที่จะทำงานด้านการเมือง เข้ามาทำงาน
การเมืองให้มากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ ประชาชน
จะได้มีโอกาสเลือกคนที่ดีเข้ามาทำงาน
ในสภามากขึ้น ๆ ถ้าเราได้สมาชิกสภาที่ดี
เราก็จะได้รัฐบาลที่ดี เพราะรัฐบาลมาจาก
ผู้แทนราษฎรนั่นเอง

หนังสือแนะ: ตี๋อเตยแพร์
สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อาทิตย์ อุไรรัตน์

จัดพิมพ์ขึ้น "การทำงานเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม
การทำงานทุกองศาทั้งระดับและเชิงประจักษ์ต่อคนส่วนในของประเทศไทย"

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑๗ ของประเทศไทย ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๕ จนถึงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ ท่านดำรงตำแหน่งประธานสภาฯ และรักษาการประธานรัฐสภา ในเวลาที่ประเทศเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และมีบทบาทสำคัญในการหาทางออกให้กับประเทศ จนได้รับฉายาว่า “วีรบุรุษประชาธิปไตย” นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ อันเป็นคุณูปการต่อสังคมไทย และได้รับการยกย่องในฐานะนักการเมืองมือสะอาด ที่ปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน นักบริหารมืออาชีพที่มุ่งผลสำเร็จเพื่อส่วนรวม นักการศึกษาที่มุ่งอุดมคติทางการศึกษาที่แท้จริง และนักสังคมประชาธิปไตยที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขวิกฤตปัญหาของชาติอยู่เสมอ โดยในยามที่สังคมไทยประสบภาวะวิกฤตทางการเมือง ก็มักจะได้รับความคิดเห็นและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดีต่อประเทศชาติ

ท่านมองเห็น ความสำคัญอะไรถึงเข้าสู่เส้นทางการเมือง

ผมคิดว่า การเมืองเป็นเรื่องของชีวิต ไม่ใช่เป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจหรือผลประโยชน์อย่างที่เขาคิดกันทั่ว ๆ ไป ถ้าเกิดเราคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของชีวิตของคนทั้งหมดในชุมชนในสังคม การเมืองก็เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะว่าเราก็ต้องการสังคมที่มีความสุข สังคมที่เป็นธรรม สังคมที่มีวัฒนธรรม และความดีงาม นั่นคือเป้าหมายสูงสุด ส่วนการทำงานทางการเมืองก็ต้องถือว่าทำงานเพื่อที่จะให้ได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

เข้ามาสู่เส้นทางการเมืองอย่างไร

ผมรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากองวิชาการ สำนักงาน ก.พ. ช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่กระแสของประชาธิปไตยของไทยกำลังแบ่งบาน ในขณะนั้นมีรายการทีวีของคุณสมศรี สุนทรเวช ซึ่งท่านเป็นผู้จัดรายการได้เชิญตัวแทนของส่วนราชการร่วมรายการเพื่อจะวิจารณ์ว่าหน่วยงานราชการต่าง ๆ นั้น มีการคอร์รัปชันหรือไม่ รวมทั้งสำนักงาน ก.พ. และก็ได้ส่งผมไปร่วมรายการด้วย แล้วก็ร่วมออกรายการกับท่านสมศรี สุนทรเวช ตั้งแต่นั้นนั้นก็ถูกดึงตัวให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมาตลอด แต่ก็ยังทำงานทางการเมืองไม่เต็มที่เพราะอยู่ในช่วงของการใช้ทุนให้กับ ก.พ. ถ้าออกจากราชการในเวลานั้นต้องใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมาก ต่อจากนั้นก็เข้าสู่เส้นทางการเมืองเต็มตัวและทำงานรับใช้ประเทศชาติ ประชาชน และถือว่ามีประโยชน์ เพราะเป็นงานเพื่อส่วนรวมของประเทศชาติ

อยากให้นิทานเล่าถึงที่มาของการได้รับฉายา “วีรบุรุษประชาธิปไตย”

ฉายาดังกล่าวนี้น่าจะมีความเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ เริ่มจากการแต่งตั้ง พล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ต้องตอบคำถามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าทำไมถึงแต่งตั้ง พล.อ.สุจินดา กระแสของประชาชนต้องการนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง แล้วแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งมันไม่สวนกระแสประชาชนหรือ และหัวหน้าพรรคที่ถูกเสนอเป็นนายกรัฐมนตรีเขาเป็นไม่ได้ แล้วไม่มี

รองหัวหน้าพรรคที่จะเป็นได้หรือ และท้ายที่สุดก็มีพระราชดำรัสว่า พล.อ.สุจินดา ลาออกจาก ผบ.ทบ. หรือยัง ลาออกจาก รสช. หรือยัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนึงถึงความต้องการของประชาชนและหลักการที่ถูกต้องของประชาธิปไตยตลอดเวลา คือถ้าสมมติว่าตอบคำถามไม่ชัดเจนไม่โปร่งใสก็ให้ไปดำเนินการมาใหม่ ซึ่งครั้งนั้นผมก็ได้แก๊สสถานการณ์ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่หน้าที่เพราะว่าสภา รสช. ดึงผมเข้าไปด้วยในฐานะที่ได้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เมื่อแต่งตั้งแล้ววันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันฉัตรมงคลก็ได้มีโอกาสพบกับพล.อ.สุจินดา และได้เรียนพล.อ.สุจินดาว่าพรุ่งนี้จะเป็นวันแถลงนโยบายขอให้เตรียมสุนทรพจน์ให้ดีที่สุดที่สุดความยาว ๑๕ นาที ในหัวข้อที่ว่า ทำไมผมจึงจำเป็นต้องมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งผมเชื่อว่าถ้าเกิดตอบได้ปัญหาจะคลี่คลายเพราะช่วงนั้นมันเริ่มมีกระแสต่อต้านขึ้นมาเหมือนกับเป็นการสืบทอดหรือการวางแผนที่จะขึ้นมาต่อยอด รสช. ผมก็หวังว่าถ้าตอบคำถามได้ดี เหตุการณ์บ้านเมืองคงจะไม่มีอะไรวันที่ ๖ พฤษภาคม ท่านก็ตอบคำถามในสภายกเหตุที่ต้องมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่าหนึ่ง จะมีคนเอาสภาเปรซิเดียมเข้ามาใช้ในประเทศไทย สอง จะมีคนเอาศาสนาใหม่เข้ามาแทนศาสนาพุทธ สาม ส.ส. มีการซื้อเสียงเข้ามาในสภา หลังจากนั้น เกิดการประท้วงนอกสภาประชาชนป็นร้อยเข้ามาในสภาจนกระทั่งต้องปิดประชุมสภา ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ก็ลาออกจากประธานรัฐสภา ผมก็เลยเข้ามารับตำแหน่งประธาน

รัฐสภาชั่วคราวอีกตำแหน่งหนึ่ง ช่วงเวลานั้นมีการเดินขบวนประท้วงของประชาชน เริ่มวันที่ ๖ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๙ พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันเสาร์ก็มีการชุมนุมอยู่ถนนราชดำเนิน ผมมีความรู้สึกวันที่ ๙ ซึ่งเป็นวันเสาร์จะต้องเกิดเหตุน้ำผึ้งหยดเดียว เกิดเหตุชุมนุมยาวและอาจจะเกิดเหตุรุนแรงได้ ก็คิดหาทางออกโดยเชิญหัวหน้าพรรคต่าง ๆ มาประชุม แล้วก็ปรึกษากันว่า จะยุติการชุมนุมด้วยการแก้รัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ทุกฝ่ายก็เห็นด้วยว่าเป็นทางออกที่ดีก็ประกาศออกมาให้ประชาชนทราบ หลังจากนั้นการชุมนุมประท้วงก็สงบลง แต่หัวหน้าพรรคต่าง ๆ เริ่มออกมาพูดในทำนองว่า ประธานสภาฯ ออฟไซด์ ทำอะไรนอกเหนืออำนาจและการแก้ไขรัฐธรรมนูญในลักษณะอย่างนี้ก็เพราะว่านายกรัฐมนตรีขณะนั้นเป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญก็เพื่อจะให้ตั้งนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งช่วงเวลานั้น ผมจึงจำเป็นต้องประกาศว่า ประธานสภาไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของพรรคการเมืองใด ทำหน้าที่เป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ ในขณะนั้นก็มีการประท้วงขึ้นมาอีก ต่อมา พล.อ.สุจินดาก็ลาออกช่วงเวลานั้นไม่มีนายกฯ บริหารประเทศ มันก็ทำให้เกิดช่องว่างหรือสุญญากาศของประเทศ มันเป็นความกดดันที่ผมคิดว่าหนักมาก ในการหาทางออกให้กับประเทศและไม่สามารถจะตัดสินใจอะไรได้ จะต้องมีการปรึกษาหารือแต่ก็ต้องผลักดันรัฐธรรมนูญให้ผ่านรัฐสภาก่อน และขณะนั้นเสียงข้างมากในสภาเสนอ

“ประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานรัฐสภา คือประธานของฝ่าย
นิติบัญญัติที่มีความรับผิดชอบและหน้าที่
ที่จะต้องทบทวน ตรวจสอบ ดูแล แล่นำ
ฝ่ายบริหาร ฉะนั้นศักดิ์ศรีเกียรติยศของ
ฝ่ายนิติบัญญัติต้องเหนือและสูงกว่าฝ่าย
บริหาร”

พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์ เป็นนายก ฯ
ซึ่งผมมองว่าหากทำตามแนวทางที่เสียงข้าง
มากเสนอ มันเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์
ของฝ่าย รสช. ฝ่ายปฏิวัติ แล้วก็คงเข้าไปสู่
แนวทางเดิมที่มีการประท้วงคัดค้านไม่เห็นด้วย
และอาจสู่การนองเลือดอีกครั้งและจะรุนแรง
มากกว่าเดิม ประเทศไทยต้องถอยหลังไปอีก
ผมก็เลยต้องแถลงว่า ขอให้รัฐธรรมนูญผ่านสภา
แล้ววันนั้นผมจะขอเข้าเฝ้าถวายชื่อผู้ที่จะเป็น
นายกรัฐมนตรีคนต่อไป ขณะนั้นคิดว่า
ทางออกของประเทศคือ คินอานาจให้กับ
ประชาชน เมื่อมีรัฐธรรมนูญใหม่ออกมาแล้ว
นายกฯ ต้องมาจากการเลือกตั้ง ใครที่จะเข้ามา
เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ทุกคน
ต้องยอมรับ และจะต้องมีการยุบสภาเพื่อคินอานาจ
ให้ประชาชน แต่ขณะนั้นไม่มีนายกฯ เพื่อยุบสภา
ก็ต้องหานายกฯ ที่จะมาประกาศยุบสภาเพื่อ

ให้มีการเลือกตั้งใหม่ ผมก็ได้ติดต่อคุณอานันท์
ปันยารชุน เหตุผลทำไมถึงได้เลือกคุณอานันท์
เพราะว่า หนึ่ง เจตนารมณ์เราต้องการนายก
รัฐมนตรีมายุบสภา และต้องยุบสภาภายใน
สามเดือนนับจากวันที่สภาผ่านร่างรัฐธรรมนูญแล้ว
ถ้าเกินเวลานั้นไม่ได้ ดังนั้นคนที่ จะเข้ามารับ
ตำแหน่งนายกฯ ต้องมีความพร้อม ไม่ใช่มาเป็น
แล้วจะต้องจัดตั้ง ครม. มาร่างนโยบายกว่าจะทำ
เสร็จก็ใช้เวลา ๖ เดือน เกินเวลากำหนดสามเดือน
ฉะนั้นคนที่พร้อมมีอยู่คนเดียว คือ คนที่เพิ่งเป็น
นายกรัฐมนตรีแล้วก็มีทุกอย่างพร้อมอยู่แล้ว
กลับเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็ยุบสภาเท่านั้น
แล้วคนที่พร้อมก็คือ คุณอานันท์ ปันยารชุน
เพราะว่ามี ครม.พร้อมอยู่แล้วนโยบายก็ไม่ต้อง
ไปร่างใหม่ ใช้นโยบายเดิมกลับเข้ามาใหม่ บริหาร
ประเทศต่อไปพอถึงสามเดือนก็ประกาศยุบสภา
หลังจากสภาผ่านร่างรัฐธรรมนูญ ผมก็เข้าเฝ้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และกราบบังคมทูลว่า บ้านเมืองบอบช้ำมากแล้ว ก็มีความจำเป็นที่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี ท่านก็ทรงลงพระปรมาภิไธย

กับฉายา "วีรบุรุษประชาธิปไตย" ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

มีความภูมิใจนะครับ แต่ว่าขณะนั้นไม่ได้คิดอะไรเลย คิดแต่เพียงว่าทำอย่างไรเราถึงจะแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ในฐานะที่เราต้องแบกรับภาระปัญหาของประเทศเพียงคนเดียว เพื่อจะทำให้ประเทศอยู่รอดปลอดภัยไม่ให้เกิดการนองเลือด และก็คิดว่าเมื่อทำได้แล้วก็พ้นภาระนั้นไปเท่านั้นเอง แต่ว่าเมื่อได้รับการตอบสนองจากประชาชนอย่างนั้นก็ถือว่าเป็นความภาคภูมิใจที่สุดในชีวิต

เหตุการณ์ในขณะนั้นสร้าง ความกดดันต่อการทำหน้าที่ประธานสภาฯ อย่างไร

ผมเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในช่วงเหตุการณ์บ้านเมืองไม่ปกติ และเป็นช่วงที่มีบทบาทมากในการตัดสินใจสำคัญทางการเมือง ไม่สามารถปรึกษาใครได้ เหมือนกับเป็นความรับผิดชอบของผมคนเดียวที่ต้องหาทางออกให้กับประเทศในช่วงเวลานั้น แต่ผมก็ได้พยายามยึดหลักการที่ว่า สภาต้องเป็นเสาหลักให้กับประเทศ และได้สร้างแนวคิดขึ้นมาอีกแนวคิดหนึ่ง คือ ประธานรัฐสภาต้องเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจหรือการบังคับบัญชาของพรรคการเมืองใด ขณะปฏิบัติหน้าที่ก็ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายค้านหรือรัฐบาล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

เป็นกลาง ถ้ายึดหลักการนี้ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ใดมากดดันก็ไม่มีผลกระทบกับการทำงาน

ในหลักการและแนวคิดในการทำงานอย่างไรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ยึดปณิธานว่า การทำงานเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม การทำงานทุกอย่างก็จะราบรื่นและเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ เหตุการณ์ครั้งนั้น ถ้าเราปล่อยให้ดำเนินการตามวิธีปกติธรรมดา ประเทศชาติจะต้องผ่านการนองเลือดอีกครั้งหนึ่ง คงไม่ใช่ทางออกที่ดี แต่ถ้าเรายึดหลักว่า ผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักต้องตัดผลประโยชน์ส่วนตัว และบุคคลส่วนน้อยออกไป และก้าวข้ามวิกฤตนั้นไปสู่เป้าหมายที่เป็นความสงบสุข ความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ประเทศชาติกลับคืนสู่ความสงบสุขอีกครั้งประเทศก็จะพัฒนาเดินหน้าต่อไป

ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งประธานสภาฯ มีความประทับใจอย่างไรกับรัฐสภาไทย

ในช่วงนั้นได้ทำหน้าที่บทบาทของประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ที่ผมคิดว่า รัฐสภาไทยควรจะเป็นเสาหลักของประชาธิปไตย เสาหลักของสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งมีอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ผมมีความภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ตรงนั้น แต่อาจจะสวนกระแสกับความรู้สึกของคนทั่ว ๆ ไปว่า รัฐสภาไม่มีความหมายอะไร ไม่มีความสำคัญอะไร ไม่มีบทบาทอะไร คงไม่มีประโยชน์อะไรเท่าไร แต่ว่าบังเอิญมันมีสถานการณ์ที่ทำให้รัฐสภาเป็นเสาหลักของประเทศได้ และผมก็ได้ทำให้รัฐสภาเป็นเสาหลัก

มุมมองของท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลไทยในปัจจุบันอย่างไร

ในความคิดของผมรัฐบาลต้องเป็นเสาหลักที่มีความเที่ยงธรรม ยุติธรรม และเป็นตัวแทนสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้นหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ควรจะต้องดำเนินการตามแนวทางนั้น แต่ผมมีความรู้สึกที่ว่า รัฐบาลไทยปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่ในฐานะสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน โดยทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร แต่กลับอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหารมาโดยตลอด ซึ่งมันผิดวัตถุประสงค์ ผิดหลักการโดยสิ้นเชิงและนั่นก็ทำให้เป็นจุดด้อยของรัฐบาลไทย นอกนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ไม่สมบทบาทของผู้แทนปวงชน ส่งผลให้ภาพพจน์ของรัฐบาลไทยไม่ได้สร้างความศรัทธากับประชาชน เช่น กรณีสภาล่มโดยไม่มีสาเหตุอันควร และเกิดขึ้นบ่อยครั้งในการประชุมสภาที่มีการพิจารณาเรื่องสำคัญ การที่จะรักษาสถาบันอันทรงเกียรติเอาไว้ควรจะต้องทำให้สมเกียรติด้วย ภาพพจน์ของรัฐบาลไทยเป็นอย่างนี้เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากอำนาจเงิน มาจากอำนาจอันมิชอบที่ได้มาเป็น ส.ส. นำเสียค่ายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้มาจากความรู้ความสามารถ ความเสียสละ ความมีปณิธานที่จะอุทิศประโยชน์สุขของตนให้กับประชาชน ดังนั้นจะอย่างไรถึงจะพลิกโฉมของรัฐบาลไทยให้กลับไปสู่ความทรงเกียรติมีศักดิ์ศรีแบบเดิมได้หรือแบบหลักการเดิมได้ก็จะดียิ่ง

กอบกู้วิกฤตของประเทศ และที่มากไปกว่านั้นคือ ได้สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบของตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่เคยมีคนดูถูกว่า ประธานสภาออฟฟิศ ทำไม่ถึงไม่ฟังหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นการประกาศอิสรภาพให้เห็นว่า ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของหัวหน้าพรรคการเมืองใด ใครที่เข้าใจว่าประธานสภาคือคนที่เขาไม่เลือกแล้ว เขาจึงให้ไปเป็นประธานสภา ส่วนคนที่มีอำนาจ มีวาสนาก็ให้ไปเป็นรัฐมนตรี ขอให้เข้าใจใหม่ว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภาคือประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีความรับผิดชอบและมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบ ควบคุม ดูแล แนะนำฝ่ายบริหาร ฉะนั้นศักดิ์ศรีเกียรติยศของฝ่ายนิติบัญญัติต้องเหนือและสูงกว่าฝ่ายบริหาร

คำว่า สังคมธรรมาธิปไตยมีความคิดเห็น กับ คำนี้อย่างไร

สังคมธรรมาธิปไตยตามความคิดของผม เป็นสังคมที่ยึดถือธรรมะ ธรรมะไม่ใช่หมายถึง คำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเดียว ธรรมะก็คือ ความเป็นธรรม ความมีคุณธรรม มีทุกอย่างที่เป็นธรรมชาติ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่รังแก ข่มเหงกัน อยู่เย็นเป็นสุข และก็มีความผืน อันสูงสุดของสังคมมนุษยชาติที่จะพึงมีได้ ฉะนั้นสังคมธรรมาธิปไตยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคกับประชาชนทุกคน ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพแล้วก็มีความเป็นธรรมใน ตัว แล้วก็มีธรรมาธิบาล โดยผู้ที่จะมาทำหน้าที่ ปกครองดูแลบ้านเมืองต้องตั้งปณิธานและ เป้าหมายไว้ชัดเจนว่า นั่นคือความผืนสูงสุด ที่เราอยากจะมีไปถึง ถ้าทำได้ตามปณิธานและ เป้าหมาย ชีวิตของคนไทยทุกคน ทุกภาคส่วน ก็จะมีความสุข เมื่อทุกคนมีความสุข ความ ยากจนก็จะไม่มี ความข้นแค้น ความคับแค้นก็จะ ไม่มี และก็จะไม่มีความเกลียดเกิดขึ้นในบ้านเมือง

ในฐานะที่อยู่ในแวดวงของการศึกษา ท่านคิดว่าระบบการศึกษาของไทยเช่น อย่างไร

การศึกษาของไทยก็ยังมีปัญหา มาก เราทอดทิ้งการศึกษามานาน ไม่ได้คิดว่า การศึกษามีความสำคัญต่อประเทศชาติต่อ ประชาชนอย่างแท้จริง แต่จริง ๆ ผมคิดว่าการ ศึกษาคือรากแก้วของชีวิตและของชาติ ถ้าให้ ความสำคัญกับการศึกษามากแค่ไหน ก็เท่ากับว่า เราสร้างความยั่งยืนมั่นคงรุ่งเรืองให้กับประเทศ ชาติมากขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นการศึกษาจึงเป็น ทุกสิ่งที่จะสร้างความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม การเมืองและความอยู่เย็นเป็นสุข ของประชาชน

สมัชชาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขท่านได้ผลักดันนโยบายใน เรื่องของการประกันสุขภาพ

ก่อนที่ผมเข้าไปเป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขก็เกิดวิกฤตในกระทรวง สาธารณสุข ขณะนั้นมีเหตุการณ์ที่พรรคกิจสังคม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข แล้วก็เกิดเหตุขัดแย้งกันกับคุณหมอในกระทรวง มีการโยกย้ายเลขาธิการ อพย. เกิดการประท้วง ของข้าราชการทั้งกระทรวง ในที่สุดรัฐมนตรีจาก พรรคกิจสังคมก็อยู่ในตำแหน่งไม่ได้ ต้องลาออก จากกระทรวงสาธารณสุข ช่วงนั้นไม่มีใครรับ ตำแหน่งแทน เขาก็เลยให้ผมเข้าไปเป็นรัฐมนตรีแทน และก็ได้สร้างแนวคิดขึ้นมาสองเรื่อง คือ ให้ประชาชนคนไทยเข้าถึงบริการสาธารณสุข ได้อย่างถ้วนหน้าโดยไม่ต้องเป็นห่วงเรื่องเงิน และก็ได้ผลักดันให้การสาธารณสุขของประชาชน ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญ และได้อยู่ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นครั้งแรกใน ประวัติศาสตร์ ก็ถือว่า เป็นความภาคภูมิใจ อย่างหนึ่ง

น. ชำรุขันธ์เหตุการณ์ทางการเมือง ก็ยังคงเห็น ประชาชนชาวไทยจะมั่นคง อย่างไรถึงจะก้าวผ่านวิกฤตทาง ไปได้

พลังที่จะสร้างความผาสุก สงบสุข และก้าวข้ามวิกฤตต่าง ๆ ของชาติ ต้องขึ้น อยู่กับประชาชน เป็นความหวังเดียวเท่านั้น เพราะมองไม่เห็นว่าการความหวังจะอยู่ที่ตรงไหน

แต่อยากจะกราบเรียนไว้อย่างนี้ครับ ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองประเทศ แบ่งเป็น ๓ ระบบใหญ่ ระบบที่หนึ่งคือ ระบบสถาบันพระมหากษัตริย์ ระบบที่สอง คือ ระบบการเมืองหรือรัฐบาล ระบบที่สาม คือ ระบบประชาชน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบทั้งสามระบบนี้ ทุกฝ่ายมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น ถ้าฝ่ายปกครองหรือฝ่ายบริหารล้มเหลว ฝ่ายประชาชนก็ต้องเรียกร้องผลักดันและก็สร้างแนวทางที่ถูกต้องด้วยสันติวิธี แต่ถ้าไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาได้ ก็ยังมีอีกหนทางหนึ่ง คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งประเทศ บางคนอาจจะคิดว่า การนำปัญหาไปให้พระองค์ท่าน เป็นการกระดาเยื้องเบี่ยงพระยุคลบาท ผมถือว่า พระองค์ท่านต้องดูแลบ้านเมืองอยู่แล้วไม่มีอะไรที่จะไปกระดาเยื้องเบี่ยงพระยุคลบาทเพราะนี่คือระบบของประเทศไทย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองของเรามีทางออกเสมอ ประเทศไทยจะไม่สิ้นหวังแน่นอน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็จะเกิดขึ้นด้วยความดีงาม ด้วยความมีอารยะ ด้วยความมีวัฒนธรรม แบบไทยที่เราภาคภูมิใจ

การปฏิรูปประเทศไทยเช่นการนาทางออกให้กับประเทศได้มากขึ้นแค่ไหน

การปฏิรูปประเทศไทยเป็นความตั้งใจที่ดีและถึงเวลาแล้วที่ไม่ควรจะปล่อยให้ประเทศเดินไปโดยไร้ทิศทาง แล้วก็ปล่อยให้ไปตามยถากรรมหรือกระแสความกดดันจาก

ทั้งภายในและภายนอก ฉะนั้นควรต้องมาทบทวนว่า ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยเสียโอกาสไปมากน้อยแค่ไหน ทั้งด้านเศรษฐกิจและความเจริญของบ้านเมือง คนไทยทุกคนต้องช่วยกันนำพาประเทศก้าวผ่านปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนา ประชาชนได้รับความเป็นธรรม มีความสุข ไม่เดือดร้อนเพราะความยากจน การปฏิรูปประเทศไทยจึงเป็นทางออกที่ถูกต้อง และการปฏิรูปต้องปฏิรูปทุกด้าน เพราะมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครองซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนของประเทศ ย่อยลงไปก็จะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

รัฐสภาไทยเข้าสู่ปีที่ ๗๗ อยากรู้ท่านพูดถึงรัฐสภาไทยและนักการเมืองรุ่นในใหม่ที่เราน่ามาทำงานในฐานะสมาชิกรัฐสภา

นักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีความตั้งใจในการทำงานรับใช้ประชาชนมีอยู่หลายคนที่ผมเห็น แต่ว่าเมื่อเข้ามาสู่การทำงานทางการเมืองแล้วอาจถูกชักนำไปในทิศทางที่สวนทางกับอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งอาจจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องคล้อยตามระบบนั้น ฉะนั้นเราควรสร้างจิตสำนึกทางการเมืองที่ดีงามให้ทุกคนเข้าใจ เพื่อสร้างอนาคตของรัฐสภาไทยให้สง่างามเป็นเสาหลักทางการเมืองของประเทศ และผมคิดว่ายังมีเวลาและมีโอกาสที่จะปฏิรูปรัฐสภาเพื่อฉลองรัฐสภาแห่งใหม่ให้สวยงามสมกับเป็นรัฐสภาของประเทศไทย

๑๕ ๑๕ ๑๕ ๑๕

หนังสือแนะตัวเผยแพร่

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นารุท บุนนาค

“...สมาชิกวุฒิสภาต้องจัดมั่นในกรขาบรณ ใน ความถูกค้อง
ผู้ที่มันหน้าทีรักขาถูกระเบียงบ ก็ค้องรักขา...”

อดีตนายกสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย ถือเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายอีกท่านหนึ่งของไทยและยังมีประสบการณ์ด้านการเมืองมาอย่างยาวนาน เริ่มเข้าสู่ถนนสายการเมืองจากการเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖ และปี พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗ สมาชิกวุฒิสภาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จากนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีหลายกระทรวง ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ปัจจุบันวางมือทางการเมืองแต่ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของพรรคประชาธิปัตย์

ศาสตราจารย์พิเศษมารุต บุณนาค เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๕ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภาคนที่ ๒๒ ของประเทศไทย

แนวคิดในการเป็นนักการเมือง และนักการเมืองที่ดี ควรเป็นอย่างไร

นักการเมืองมี ๒ ประเภทคือ นักการเมืองที่ถืออุดมการณ์แน่วแน่ กับนักการเมืองที่จะต้องรักษาตนเองให้อยู่รอด นักการเมืองที่มีอุดมการณ์ คือ มีอุดมการณ์อย่างไรก็อย่างนั้น ไม่มีเปลี่ยนแปลง ส่วนนักการเมืองที่จะต้องรักษาตนเองให้อยู่รอดนั้นจะต้องเปลี่ยนอุดมการณ์บ้าง เพราะถ้าไม่เปลี่ยนพรรคไม่เปลี่ยนทีก็ไม่ได้เลือกตั้ง ยกตัวอย่างผมเคยเป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์มาสมัยหนึ่ง ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๔ ได้พบผู้คน

เยอะแยะ ครั้งหนึ่งได้พบอดีต ส.ส. ในพรรคมานั่งคุยกันแล้ว ก็แสดงความรู้สึกว่ายังรักประชาธิปไตยอยู่แต่จำเป็นต้องไปที่อื่น ผมถามว่าทำไม ส.ส. ท่านนั้นบอกว่าอยู่ประชาธิปัตย์ได้เงินน้อย แต่คนในพรรคมีน้ำใจมาช่วยเหลือตั้งแต่ที่แต่อยู่พรรคอื่นมีปัจจัยเยอะ กระสุนเยอะ ระบุว่าอยู่พรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ตอนนั้นยังไม่ใช่เงินกันมาก ขนาดไม่ใช่เงินมากได้มา ๓๕ ล้านบาทพรรคบอกใช้ให้หมด ใช้ไม่หมดไม่ได้รับเลือกตั้งนะ เลยใช้ไปจนหมดก็ได้รับเลือกตั้งเงินก็เสียดาย ไม่ใช่ก็ได้ ถ้าไม่ใช่ก็ได้เป็นผู้แทน ท่านบอกว่าใจจริงยังรักอุดมการณ์อยู่แต่ว่าไม่สามารถที่จะดำรงตนได้ มันมีเหตุอย่างนี้มันอยู่ที่ว่าจะรักษาอุดมการณ์ได้หรือไม่

นักการเมืองรุ่นใหม่ในโซเชียลมีเดีย ความเหนียวแน่นระหว่างกันกับนักการเมืองในสมัยก่อนอย่างไร และจากกระแสฟลิกเกอร์ไปถึงบ้าง

นักการเมืองรุ่นเก่าส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองอาชีพ กล่าวคือ ไม่ใช่นักธุรกิจ ไม่ใช่พ่อค้า มีครู มีแพทย์และภาคประชาชน ประชุมกันท่านไม่มีธุรกิจอะไร ส่วนปัจจุบันบางท่านเป็นนักธุรกิจอยู่ในสถานานไม่ได้ ท่านต้องออกไปบริหารงาน เพราะเวลาของท่านเป็นเงินเป็นทอง นักการเมืองที่เป็นนักวิชาการ เช่น ครูบาอาจารย์หรือประกอบอาชีพอิสระ ก็สามารถที่จะแบ่งเวลาได้ อย่างนักการเมืองที่เป็นนายแพทย์ก็ต้องไม่นัดคนไข้ในวันประชุมสภา นักกฎหมายที่เป็นทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย ก็ต้องไม่นัดลูกค้าในวันประชุมสภา อยู่กับการแบ่งเวลา ส่วนนักการเมืองที่เป็นนักธุรกิจหรือพ่อค้าจะแบ่งเวลาแบบนั้นไม่ได้เพราะเวลาเป็นเงินเป็นทอง

เช่น การประชุมที่จะต้องเจรจาการเงินเป็นพัน ๆ ล้าน และเป็นวันเดียวกับวันที่ประชุมสภา เพราะฉะนั้น ท่านจะอยู่สภาหรือท่านจะไปประชุมเรื่องการเงิน นี่คือตัวอย่างที่พอยกได้ ส่วนเรื่องความสามารถ ในการอธิบาย ถือว่านักการเมืองปัจจุบัน มีข้อมูลเยอะ การศึกษาดี การเตรียมงานดี เครื่องมือครบ มีนักวิชาการคอยให้คำปรึกษา รู้สึกว่านักการเมืองในยุคปัจจุบันนั้นมีความพร้อม เวลาอธิบายดี และจะดีมากถ้าตัดการเสียดสี ออกไป

หลักคิดและบรรยาการในการทำงาน

ขณะนั้นหลังเหตุการณ์พฤษภา ๒๕๓๕ เกิดขึ้นใหม่ ๆ มี ส.ส. เทพ กับ ส.ส.มาร ก็รุนแรง หน่อย ผมเป็นประธานสภาถือหลักทำจิตให้ว่าง ทำอารมณ์ให้แจ่มใส คือถ้าประธานสภาไปเครียด สภาก็เครียด บรรยาการในการทำงานจึงเป็น สิ่งสำคัญ การใช้ความปรองดอง ต้องควบคุมการ อภิปรายให้อยู่ในกรอบวาระหรือประเด็นที่กำลัง อภิปราย เช่น การอภิปรายจะจบอยู่แล้วสมาชิก ท่านหนึ่งยกมืออยู่ ผมดูแล้วว่าท่านพูดยาวแน่ ผมก็ทำเป็นไม่เห็นแล้วก็ลงมติไป ท่านก็ต่อว่า ผมบอกขอโทษผมมองไม่เห็นจริง ๆ หรือบางที ดึก ๆ ทุกคนง่วงมี ส.ส. ท่านหนึ่ง เรียก ท่าน ประธานครับ “ผมก็ครับ ว่าไงครับ” คนก็ฮากัน ตริม คือเน้นบรรยาการในการทำงาน ประธาน สภาเมื่อพบเจอสิ่งเล็กน้อยต้องเพิกเฉย เห็น ถ้าวางแรง ๆ ก็ต้องทำเป็นไม่ได้ยินบ้าง มีคนว่า ผมเยอะ ว่าจนเค้าไม่ว่าผมแล้วเพราะรู้ว่าผมไม่ ถือสาและพยายามให้อภัย พูดจากันดี ๆ หาก ประธานสภาไปทะเลาะกับสมาชิกด้วยก็จะยืดยาว

เราต้องรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เช่น “ผมจำได้ ว่า มี ส.ส.หญิงท่านหนึ่งลุกขึ้นพูดเสียงดังฟังชัด บอกว่า ท่านประธานดิฉันไม่ค่อยได้พูดเลยนะคะ ฟังหน่อยสิคะ ผมบอกฟังอยู่ครับ ต้องมองสิคะ ฟังแล้วนั่งเขียนได้อย่างไร พอบอกให้มอง ผมก็ต้องมองตลอด และอีกท่านหนึ่งเป็น ดอกเตอร์ อภิปรายว่า ราจีฟ คานธี อดีต ประธานาธิบดีอินเดีย ผมก็ท้วงว่าอาจารย์ ครับ ราจีฟไม่ใช่ประธานาธิบดีนะครับ แต่เป็น นายกรัฐมนตรี ท่านก็บอกขอบคุณที่เตือน เอ๊ะ ท่านมองอีกมีอะไรผิดอีกไหมคะ อย่างมองสิคะ” และที่สำคัญ คือ ต้องอธิบายภายใต้ ข้อบังคับการประชุม

ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่ง มีการ ปฏิเสธงานการทำงานนรัวไม้ ร่วงไร

การบริหารผมไม่เข้าไปยุ่งเท่าไร ถือว่า ทำงานในด้านนโยบายเป็นหลัก ระเบียบวาระนี้ ต้องสนใจเพราะบางทีสิ่งที่ไม่ควรบรรจุก็นำไป ผมก็เคยโดนมาแล้ว ในช่วงแรก ๆ ก็ไม่ได้ ดูให้เรียบร้อย เชื่อเจ้าหน้าที่พอเสนอเข้าไปก็ถูก ส.ส.เล่นงาน ทำไมเสนอเรื่องนี้มา ทำไมไม่เสนอ เรื่องนี้ แค่นั้นเองนอกนั้นก็ไม่ว่าอะไร แล้วเรื่อง ความเห็นก็ต้องดูให้ดี อาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ก็ได้ บางทีเสนอมาเกิดผิดพลาดเราต้องรับผิดชอบ

เกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้าเป็นความคิดร่วมกัน ระหว่างผมกับท่านวันนอร์ (วันมูหะมัดนอร์ มะทา) ซึ่งท่านเป็นรองประธานฯ คนที่หนึ่ง ปากกาทันว่าน่าจะมีสถาบันการเมืองให้

ความรู้แก่นักการเมือง เพราะว่าในฝ่ายบริหาร มีวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ฝ่ายตุลาการมีสถาบันตุลาการชั้นสูง ส่วนฝ่าย นิติบัญญัติก็ต้องมี ปรีกษากันแล้วตกลงให้ ท่านวันนอร์ไปดูงานที่เยอรมัน ดูเค้าโครงแล้วผม ก็นำเรื่องนี้เสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ก.ร.) เกิดปัญหาอุปสรรค อย่างมาก ในที่ประชุมกรรมการ ก.ร. ประกอบด้วย เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการวุฒิสภา อดีตเลขาธิการ และที่สำคัญมีเลขาธิการ ก.พ. อดีต เลขาธิการ ก.พ. พอเสนอเข้าไปผู้เป็นกรรมการซึ่งเป็นเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการ วุฒิสภา ไม่แสดงความคิดเห็นเพราะท่านเป็น ข้าราชการประจำ ท่านอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ และมีบางท่านที่คัดค้านอย่างหนัก

แต่ก็ผ่านมาได้ ถือว่าเป็นงานชิ้นสำคัญ ชิ้นหนึ่งที่ทำสำเร็จที่ทำร่วมกับท่านวันนอร์ ไม่ใช่ผมคนเดียว

ทั้งแท้มีการจัดทั้งสถาบันพระปกเกล้ามา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ผมภูมิใจมาก เพราะเป็นสถาบันที่น่าเชื่อถือ มีบุคคลที่ต้องการเรียนเยอะและ ผู้ที่สำเร็จไป ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ใน ด้านประชาธิปไตย เมื่อผมมีส่วนเกี่ยวข้องถึง แม้ไม่ได้เข้าไปเป็นกรรมการ เป็นเพียงผู้รับรอง ผู้เข้าเรียน และเห็นว่าเลขาธิการนั้นเก่งทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์บรรดาศักดิ์ อาจารย์นรนิติ ทำงานดีมีผลงานเป็นที่เชื่อถือได้ เป็นที่เชื่อถือ ของนักการเมือง

หนังสือแนะสื่อเผยแพร่

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ความเข้มแข็งของผู้บริหาร ถ้ายุคไหนที่ตกอยู่ในอำนาจนักการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมันก็เสียไปบ้าง รายการต่าง ๆ ก็อย่าให้นักการเมืองยึดไป และสิ่งที่สำคัญต้องมีความเป็นกลาง

กับแนวคิดการก้าวทั้งรัฐสภาแห่งใหม่

ในความคิดของผม คือ ทุกประเทศในโลกรัฐสภาเป็นศักดิ์ศรีของบ้านเมือง เป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงาน เช่นเดียวกับทำเนียบรัฐบาลและศาลยุติธรรม แต่มันมีข้อสังเกตว่าถ้าเราสร้างรัฐสภาใหญ่โตแล้วสมาชิกต้องรักษากฎระเบียบและต้องยึดมั่นในความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

เกี่ยวกับการประชุมสภา

การประชุมสภาสมัยนี้ไม่ค่อยเป็นระเบียบ และที่สำคัญคือ เรื่องเวลา พยายามนัดประชุมกิจอื่น ๆ ในวันที่ไม่มีการประชุมสภา ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจะนัดควรยึดงานสภาเป็นหลัก ผู้แทนสมัยก่อนให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ในอดีตพอเลิกประชุมสภาแล้วไปเยี่ยมชาวบ้าน จะไม่ใช้เวลาในสภาไปเยี่ยมชาวบ้าน คือมีการจัดแบ่งเวลา ส่วนในปัจจุบันอ้างว่าจำเป็นต้องไปเยี่ยมราษฎร ไม่ถูก เวลาเยี่ยมต้องเป็นเวลาอื่นไม่ใช่เวลาประชุมสภา ในปัจจุบันผู้ที่นำยกย่องคืออาจารย์ทิวา เงินยวง ประชุมจนเสียชีวิต ท่านเป็นมะเร็ง ไม่สบายก็ไปประชุมสภา แต่คนที่แข็งแรงกลับไม่ค่อยเข้าประชุม

ท่านมองว่าถึงเวลานักขังที่ประเทศไทยจะต้องปฏิรูป

ผมว่าไม่ต้องปฏิรูปอะไรหรอก ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง ถ้าปฏิรูปไปแล้วก็ยังฝ่าฝืนกฎหมายกันอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร ถ้าทุกคนเคารพกฎหมาย ใครผิดก็ว่ากันไป ตามผิด ว่ากันไปตามกฎหมายก็ไม่ต้องปฏิรูป

แนวคิดในการจัดตั้งและการทำหน้าที่ของสภานิติบัญญัติภายใต้รัฐธรรมนูญ

เหตุผลเพราะว่าทุกสถาบันต้องมีกระบอกเสียงของตัวเอง แต่เดิมสภาจะแถลงอะไรก็ต้องอาศัยวิทยุของฝ่ายบริหาร เราจึงควรมีวิทยุรัฐสภา แล้วจึงมาศึกษาและจัดตั้งรวมทั้งโทรทัศน์ด้วย ในเรื่องการทำหน้าที่ขึ้นอยู่กับ

ความภูมิใจในรัฐสภาไทยและการ ทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา

ผมมีความภูมิใจที่รัฐสภาเราเจริญ
รุ่งเรืองอย่างทุกวันนี้ และหากจะให้เจริญรุ่งเรือง
ต่อไปต้องช่วยกัน **สมาชิกรัฐสภาต้องยึดมั่น
ในจรรยาบรรณ ในความถูกต้อง ผู้ที่มีหน้าที่
รักษาฎระเบียบ ก็ต้องรักษา** ยกตัวอย่าง เรา
มีรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เกี่ยวกับเรื่องจรรยาบรรณ
หรือจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา ในกรณีที่มีการ
ละเมิดจรรยาบรรณปรากฏอย่างชัดเจนทั้งใน
และนอกสภา ถ้าไม่มีการดำเนินการ กฎหมาย
นั้นก็ไม่ได้ใช้ มีคณะกรรมการจรรยาบรรณอยู่
ก็ไม่ทำหน้าที่กัน ควรจะเป็นแบบอย่าง หากมี
การกระทำที่รุนแรง ที่ไม่ถูกต้องศีลธรรม
อันดีงามของประชาชนหรือขัดต่อจรรยาบรรณ
ก็ต้องดำเนินการ จะผิดถูกอย่างไรว่ากันไป

สุดท้าย ฝากแง่คิดสำหรับคนไทยใน การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผมขอกล่าวอย่างนักประชาธิปไตย ก็
อยากจะเรียนพี่น้องชาวไทยว่าเราปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยเราอย่าลืมการเลือกตั้ง
ต้องเลือกคนดี พรรคที่ดีที่มีอุดมการณ์จะพรรค
ไหนก็ตามเพื่อจะมาบริหารประเทศชาติ อย่าไป
คิดว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องน่าเบื่อ เพราะฉะนั้น
ไม่ควรจะเบื่อ ไม่มีระบอบการปกครองระบอบไหน
ในโลกที่ดีเท่าระบอบประชาธิปไตย ถ้าเทียบ
เผด็จการมีใครชอบไหมก็ไม่มีใครชอบ

บุญเจ้า ประเสริฐสุวรรณ

คำว่า "พอ" ควรจะมีอยู่ในจิตใจของข้าราชการการเมือง

อดีตประธานรัฐสภาที่มีประสบการณ์การทำงานด้านต่าง ๆ มาหลายด้านก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็น ครู แพทย์ ทหาร นักการเมืองท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๐ สมัย เป็นรองหัวหน้าพรรคการเมือง เมื่อเป็นรัฐมนตรี ท่านทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จนได้รับฉายาจากนักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลว่า “เป็นบัวในดงบอน” นอกจากนี้ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ยังเป็นที่ยอมรับอย่างดียิ่งจากทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานงานได้เป็นอย่างดี

พลตรี บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ของรัฐสภาชุดที่ ๒๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๔ จนถึงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙ นับเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑๙ และประธานรัฐสภา คนที่ ๒๓ ของประเทศไทย

เหตุการณ์สำคัญและความประทับใจในช่วงที่ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา

ตำแหน่ง “ประธานรัฐสภา” ในอดีตเรียกว่า “ประธานสภา” โดยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเรียกว่า ประธานสภา ส่วนการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กับสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จะเรียกว่า ประธานรัฐสภา ทั้งสองการประชุม ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาจะทำหน้าที่เหมือนกัน คือ เป็นประธานการประชุม

สำหรับผม เวลาที่มีการประชุมร่วมระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับสมาชิกวุฒิสภา ผมต้องเป็นประธานในที่ประชุม และประธานวุฒิสภา (ฯพณฯ มีชัย ฤชุพันธุ์) ทำหน้าที่เป็นรองประธาน แต่ผมจะให้เกียรติท่าน โดยผมทำหน้าที่เปิดประชุมแล้ว ผมจะมอบให้ท่านประธานฯ มีชัย ทำหน้าที่เป็นประธานแทนตลอด

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่ง ครั้งหนึ่งมีเหตุการณ์ความวุ่นวายเกิดขึ้นในการประชุมสภา เมื่อฝ่ายรัฐบาลได้เสนอญัตติเข้าที่ประชุม แต่ฝ่ายค้านไม่เห็นด้วย มีการอภิปรายโต้เถียงอย่างรุนแรง ฝ่ายค้านได้วอล์กเอาท์ ท่านสุธรรม แสงประทุม และท่านกริช กงเพชร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานการประชุมแทน ไม่สามารถควบคุมการประชุมได้ จึงทำหนังสือถึงผมให้ผมมาเป็นประธานเพื่อควบคุมการประชุม

ผมได้กล่าวในที่ประชุมว่า ผมเป็น ส.ส. มา ๑๐ สมัย แต่ไม่เคยอยู่ครบเทอม จนกระทั่งมาดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา อยู่ได้ยาวนาน ๒ ปีกว่าแล้ว อยากจะประดับประดองสภานี้ให้อยู่ครบเทอมซักหนึ่งสมัยเป็นประวัติศาสตร์ ปรากฏว่าที่ประชุมเจียบกริบ จนกระทั่งหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับลงว่า “แม้แต่เข็มเล่มหนึ่งตกยังได้ยิน” เหตุที่เป็นอย่างนี้ เพราะช่วงเวลาที่ผมเป็น ส.ส. ๑๐ สมัย เมื่อได้เป็นประธานวิปรัฐบาล จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน โดยเฉพาะเวลาที่มีการประชุม ฝ่ายค้านเสนอร่างกฎหมายเข้ามาพร้อมเหตุผลที่ดีกว่าของรัฐบาล ผมจะปรึกษากับฝ่ายรัฐบาลให้ยอมรับกฎหมายที่ฝ่ายค้านเสนอเข้ามา ทำให้ฝ่ายค้านยอมรับ เพราะผมเป็นคนตรง

ซึ่งต่อมาได้รับความร่วมมือจาก ส.ส. ไม่ว่าฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน

นักคิดที่ใช้นาฬิกาทรายทำนั้งประธานรัฐสภา

นิสัยประจำตัวผม หน้าทีคือหน้าที่ ในสมัยผมเป็นรัฐมนตรี เป็นรองนายกรัฐมนตรี และทำหน้าที่ในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) มีเรื่องให้ผมช่วยตัดสินข้าราชการให้ไล่ออก ซึ่งมีหลักฐานชัดเจนว่า เป็นการหาผลประโยชน์ใส่ตัวเองโดยมิชอบ ซึ่งคนนี้ได้ นำของมีค่ามาให้และขอให้ผมอย่าไล่ออก ผมปฏิเสธแล้วเซ็นไล่ออก ปรากฏว่า คนนี้ไปหาท่านนายกรัฐมนตรีชาติชาย เพราะเป็นเพื่อน กับหลานของท่าน คุณชาติชายเรียกผมไปพบ พร้อมส่งแฟ้มและขอให้ออกได้ไหม อย่าให้ถึงกับไล่ออก เพราะให้ออก สามารถกลับเข้ารับราชการได้ ได้รับเบี้ยหวัด เบี้ยบำนาญได้ แต่ไล่ออก จะไม่ได้รับอะไรเลย ผมจึงขอคำแนะนำจากนักกฎหมายและเลขาธิการ ป.ป. ซึ่งในที่สุดได้ข้อสรุปว่า หากทุจริตต่อหน้าที่ มีโทษไล่ออกสถานเดียวแต่ผมไม่ได้เรียนท่านนายกฯ ชาติชาย ตามตรง ในทางกลับกัน ผมขอลาออกจากตำแหน่งเอง อย่างไรก็ตาม ท่านนายกฯ ชาติชายไม่ให้ผมลาออกแต่ให้ไล่อคนนั้นออก

มีครั้งหนึ่ง ผมเป็นประธาน มี ส.ส. พุดกระທกับผมมาก เมื่อผมลงบัลลังก์มานั่งที่ห้องทำงานแล้ว ส.ส.คนนั้นเข้ามากราบผม ขออภัยที่ล่วงเกิน ผมลุกขึ้นมาจูมมือบอกว่า “ผมลืมแล้ว...นั่งบนบัลลังก์นั้น...ท่านประธานบุญเอื้อ...

ถ้าลงมาแล้วไม่ใช่ หน้าทีคือหน้าที่ ถ้านั่งบนบัลลังก์แล้วไม่ได้ ผมปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับเคร่งครัด แต่เมื่อผมลงมาแล้ว ผมลืมหมด”

ผมเน้นอย่างเดียว หน้าทีคือหน้าที่

การริเริ่มสร้างสภานพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า ผมเป็นคนสร้าง ขึ้นเองเพราะเห็นว่า ข้าราชการการเมืองระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับชาติ ต้องมีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ถ้าไม่มีความรู้ จะไปแข่งขันกันได้อย่างไร ดังนั้นผู้ที่เข้าสู่อการเมืองต้องได้รับการอบรม ซึ่งทุกวันนี้ มีคนจำนวนมากอยากมาเข้าอบรมที่สถาบันพระปกเกล้า

รพภกให้เป็ยขเท็ยพระนวางนักกรเม็องรุ่นเก่ากับนักกรเม็องรุ่นใหม่

ตลอด ๑๐ สมัย ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเมืองไม่ราบรื่น มีการยุบสภาบ่อยครั้ง บางครั้งทำงานปีกกว่าก็ยุบสภา แก่เดือนยุบก็มี ไม่ค่อยครบเทอม ไม่เหมือนปัจจุบัน เช่นรัฐบาลสมัยที่แล้วอยู่ครบวาระ ๔ ปี ซึ่งนับว่าเป็นประวัติศาสตร์ของรัฐบาลไทยที่อยู่ได้ครบเทอมสำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบัน แม้มีที่ท้าวว่าจะไม่ครบเทอม แต่ทำงานได้ยาวนานถึง ๓ ปีกว่า

การเมืองอดีตกับปัจจุบันไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากในอดีต ฝ่ายปกครองกับฝ่ายบริหารไม่ประสานงานกันเท่าที่ควรจนทำให้เกิดรัฐประหารและการยุบสภาก่อนครบวาระ

“บำเพ็ญตนเป็น คนดี” การให้ที่มีคุณค่าจึงเหนือกว่าการให้จู้จี้ คือ “การให้จู้จี้”
คนดีแสนดีก็ดีไม่ทั่ว คนจะชั่วก็ชั่วไม่หมด
การพูดในสภา อาจมีความเห็นไม่ตรงกัน กระทั่งกระทบกระทั่งกัน เมื่อจบการจากห้องประชุมแล้ว
เราให้จับฉั่มแจ่มใสเข้าหากัน แม้จะอยู่คนละพรรค แท้ก็เห็นพ้องได้ขงกัน

สาเหตุที่ตัดสินใจว่าลงการเมืองการเมือง

แม้ทำงานในแวดวงการเมืองมา ๔๒ ปี เป็น ส.ส. ๑๐ สมัย เป็น ส.ส. คนแรกที่ได้เลือกเล่นการเมืองเอง วางมือเอง ในวันที่ประกาศยุติบทบาททางการเมือง ประชาชนชาวสุพรรณบุรี มากันเป็นพันคน มาขอรับรอง ร้องให้กลางสภาไม่ให้เลิก ผมได้อธิบายว่า ได้รับใช้พี่น้องชาวสุพรรณมา ๔๒ ปี อายุ ๗๙ ปีแล้ว ให้ผมได้พักผ่อนเถอะ แต่เค้าไม่ยอม สุดท้ายจึงโกล่เกลี่ยให้ทายาทลงแทน แต่ยังไม่ได้รับปาก เพราะยังไม่ตัดสินใจว่าจะเป็นใคร

ทำไมถึงคิดว่าพอแล้ว...หยุดแล้วกับการเมือง

ผมเป็น ส.ส. ๑๐ สมัย เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ

เป็นประธานรัฐสภา สูงสุดหมดแล้ว จะให้ผมมาเลือกตั้งเป็น ส.ส. มานั่งข้างล่างอีก ผมจะทำได้อย่างไร รวมทั้งอายุมากแล้วด้วย ควรจะพอดำว่า “พอ” ควรจะมีอยู่ในจิตใจของข้าราชการการเมือง...ผมรู้จักคำว่า “พอ”

หลังจากพ้นตำแหน่งประธานรัฐสภาไปแล้ว ขอรุณท่านให้ชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

ทุกวันนี้ ผมยังทำประโยชน์ให้กับสังคมอยู่ เป็นต้นว่า บรรยายเรื่องการปกครองท้องถิ่นให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ การศึกษา ที่จังหวัดสุพรรณบุรี อวยพรให้ประชาชนชาวสุพรรณบุรีในวันปีใหม่ หลังจากตกบาตรเสร็จ ซึ่งพรที่ผมให้เป็นพรแสง ต้องทำขึ้นเองจึงจะได้ ปีหนึ่งผมให้อย่างเดียว เพื่อให้หลายอย่างเต็มล้นหมด ปีแรกผมให้จับผิดตัวเอง

ไม่ได้จับผิดคนอื่น ๓๖๕ วันที่ผ่านมา เราทำอะไรผิดพลาดบกพร่องไปบ้าง แล้วหาทางแก้ไข อีกปีหนึ่งผมให้บำเพ็ญตนให้เป็นคนที่ดีขึ้นให้คนอื่นและปีนี้ ผมให้ส่งรอยยิ้มให้กัน เพราะรอยยิ้มจะสร้างมิตรภาพและทำให้อายุยืนแข็งแรง

ตำแหน่ง คณะกรรมการทางด้านจริยธรรมของสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อ ๓ ปีที่แล้ว ผมได้รับเกียรติจากรัฐสภาเชิญมาบรรยายเรื่อง “จริยธรรมของข้าราชการการเมือง” เพื่อร่างเป็นข้อบังคับจริยธรรมของข้าราชการการเมือง ผมบอกตรง ๆ ว่า ข้าราชการการเมืองยุคนี้จะมีจริยธรรม ๑๐๐ % เหมือนยุคผมไม่ได้ คือคนจะดีก็ดีไม่ทั่ว ถึงจะชั่วก็ชั่วไม่หมด เพราะฉะนั้นเราต้องมีการให้ ให้อะไรก็ไม่ดีเท่ากับการให้อภัยกัน ขอให้ทุกคนลงอาชญาต่อการทำชั่วและให้รู้จักหิริโอตตปปะ คือ ให้เกรงกลัวเมื่อทำผิดแล้วต้องได้รับโทษ แต่การที่จะให้ทุกคนมีจริยธรรมติดประจำตัวยาก จำเป็นต้องฝึกตั้งแต่รุ่นอนุบาล รุ่นปฐม รุ่นมัธยม เริ่มที่บ้าน ทั้งคุณพ่อคุณแม่ เพราะไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก

สำหรับตำแหน่งกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร ที่คณะกรรมการจริยธรรม สภาผู้แทนราษฎร และท่านประธานชัย ชิดชอบแต่งตั้งให้ผมมาเป็นนั้น ผมได้ขอถอนตัวพร้อมยื่นใบลาออก เนื่องจากอายุ ๙๐ กว่าแล้ว แต่ในที่ประชุมไม่ยอมรับใบลา ซึ่งตั้งแต่นั้นจนถึงเวลานี้ ผมไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย ผมถือว่าทุกคนเป็นรุ่นน้อง รุ่นลูก รุ่นหลาน รวมทั้งการที่จะให้ตัดสินคดีที่ผมไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ผมทำไม่ได้ เช่น มีคดีหนึ่งที่ให้ตัดสิน ผมได้

ชี้แนะไปว่า ให้ทั้ง ๒ ฝ่ายมาไกล่เกลี่ยกัน ฝ่ายหนึ่งยอมรับ อีกฝ่ายให้อภัย ซึ่งฝ่ายหนึ่งชี้แจงมาว่า ถ้าให้อภัยแล้วจะไปอธิบายประชาชนได้อย่างไร ส่วนอีกฝ่ายอ้างว่าได้ขอถอนคำพูดในสภาไปแล้ว ดังนั้นเรื่องจึงจบลงแล้ว ไม่จำเป็นต้องขอโทษ ทำให้คดีนี้ตัดสินไม่ได้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

กรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในมาตรา ๙๓ - ๙๔ เรื่องจำนวน ส.ส. ที่มี การเปลี่ยนแปลง ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับสัดส่วน ส.ส. ที่เปลี่ยนแปลงไป

เป็นเรื่องที่ดี เพราะ เขตเล็กลง เขตละคน ดูแลได้ทั่วถึง หากเปรียบเทียบกับสมัยที่ผมเป็น ส.ส. สุพรรณบุรี รวมเขตทั้งจังหวัด ๑๐ อำเภอ ต้องหาเสียงให้ทั่ว ลำบากมาก ตอนหาเสียงต้องนอนกลางดิน กินกลางทราย เมื่อเขตเล็กลง หนึ่งจังหวัด ๓ คน เขตละ ๑ คน ดีขึ้น แต่มีบางคนเห็นว่า สามารถซื้อเสียงได้ง่ายมากขึ้น ผมคิดว่าถ้าเราสร้างความดี...เงินซื้อไม่ได้

ตอนนี้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น แต่ทั้งนี้ยังแบ่งออกเป็นฝ่าย ฝ่ายไหนจะฝากถึงประชาชนอย่างไรบ้าง

สภาผู้แทนราษฎรมีหลายพรรค ทั้งพรรคฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลที่อยู่คนละซีก เป็นของธรรมดาที่อาจมีความเห็นไม่ตรงกัน ได้เถียงกัน ในสภา อย่างไรก็ตาม แม้อยู่คนละพรรคในห้องประชุม ตีหน้าทศกัณฐ์เข้าหากัน แต่เมื่อออกห้องประชุมแล้วให้อุ้มแอ้มแจ่มใสเข้าหากัน เป็นพวกเดียวกัน จูงมือกันไปกินกาแฟ แล้วสวาทเราจะดีขึ้น

ในฐานะที่เป็นอดีตประธานรัฐสภาอายุมากที่สุด จากทราบเคล็ดลับการดูแลสุขภาพที่ทำให้อายุยืนและแข็งแรง

ปัจจุบันอายุ ๙๓ ปี ไปโรงพยาบาล
พระมงกุฎ เพื่อตรวจเลือด ส่งดูเส้นเลือด
ทุกเส้น ปรากฏว่าทุกอย่างปกติหมด ไม่มี
หินปูนติด เคยไปบรรยายให้ชาวสุพรรณฟัง เรื่อง
รักษาสุขภาพอย่างโรจิ่งอายุยืนยาวนาน

บอกพ่อสังเขปได้ไหมคะ ว่าดูแล้วอย่างไร

ผมตื่นตี ๔ ดูข่าวช่อง ๓ และวิทยุสภา
ออกกำลังกายทุกเช้า ๓๐ นาที สวดมนต์
ไม่เคยขาด นั่งสมาธิ ๓๐ นาที การสวดมนต์
เมื่อหัวใจมีมนต์...ความกังวลจะไม่มี แล้วจิตใจ
จะสบาย การมองโลกในแง่ดี รวมทั้งการ
หัวเราะเยาะ ๆ ยิ้มแย้มแจ่มใส เจอใครก็ยิ้ม
ห้ามตีหน้าทศกัณฐ์ ทำให้จิตใจสบาย อากาศ
ก็สำคัญ อากาศธรรมชาติดีกว่าการอยู่ในห้องที่
เปิดเครื่องปรับอากาศ

ในโอกาสครบรอบ ๗๗ ปีรัฐสภาไทย ขอฝากอะไรในแง่ คณิตปฏิบัติกับคุณ

สถาบันนิติบัญญัติและสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่ยอมรับของประชาชนจนทุกวันนี้ เพราะ ส.ส. ทุกจังหวัด ทุกพรรค ล้วนแล้วแต่เป็นคนดี ทั้งสิ้น จึงได้รับความไว้วางใจจากประชาชนทั่วทั้งประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่ ทุกคนเป็นคนที่เสียสละ การเสียสละ คือการให้ และอยากจะทำ

ไว้ว่า “บำเพ็ญตนเป็นคนให้” การให้ที่มีคุณค่ายิ่ง
เหนือกว่าการให้อื่นใด คือ “การให้อภัย”
คนดีแสนดีก็ตีไม่ทั่ว คนจะช้ำก็ช้ำไม่หมด การ
พุดในสภา อาจมีความเห็นไม่ตรงกัน กระทบ
กระแทกกัน เมื่อออกจากห้องประชุมแล้ว ขอให้
ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน แม้จะอยู่คนละพรรค
แต่ก็เป็นพวกเดียวกัน

วันมูฮะมัดนอร์ มะทา

"ผมมีเกียรติที่ห่วงรักษา เพระมันคือศรัทธาของประชาชน"

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๙ สมัย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการเมือง จนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองหลายตำแหน่ง รวมทั้งตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรและเป็นคนแรกในประวัติศาสตร์ที่เป็นชาวไทยมุสลิม เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ จนถึงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๒๐ และเป็นประธานรัฐสภา คนที่ ๒๔

ตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการปรับปรุงพัฒนารัฐสภาไทยตลอดมา เพื่อให้สถาบันนิติบัญญัติมีการพัฒนาทัดเทียมกับฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่สมทบบาทของการเป็นประธานในการประชุมสภาฯ สามารถควบคุมการประชุมให้ผ่านพ้นไปด้วยดีทุกครั้ง จนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสื่อมวลชน

อยากให้ท่านเข้าถึงการเข้าสู่เส้นทางการเข้านักการเมือง

ผมมีความใฝ่ฝันว่า ในชีวิตนี้อยากจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ความใฝ่ฝันมีตั้งแต่เรียนหนังสือชั้นมัธยม ระหว่างที่เรียนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ยังมีมีความสนใจการเมือง เวลามีปราศรัยหรือมีกิจกรรมที่สนามหลวง จะเข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย และขณะนั้นก็มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับอดีตนักการเมืองคนสำคัญของประเทศบางท่าน

เช่น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ผมเป็นลูกศิษย์ของท่าน และได้รู้จักกับคุณวีระ มุสิกพงศ์ ซึ่งเป็น ส.ส. หนุ่มนั้นขณะนั้น ที่รู้จักกันเพราะความสนใจการเมือง อยากเป็น ส.ส. เมื่อมีโอกาสลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในปี ๒๕๒๒ บังเอิญโชคดีได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดยะลา

เมื่อก้าวสู่เส้นทางการเมืองร่วมวิชาชีพ และอุปสรรคท่านฝ่าฟันฝ่า กับวิชาชีพ สรรคขวางไว้

ผมมีความสุขกับการเป็นผู้แทนราษฎร ไม่ได้รู้สึกว่ามีปัญหาอุปสรรค แม้แต่ช่วงที่กำลังหาเสียง สมัยก่อนต้องเดินหาเสียงเพราะมีสื่อไม่มากนักเหมือนกับปัจจุบัน ต้องติดโปสเตอร์แทบทุกบ้านคุยกับชาวบ้านแต่ละบ้าน แต่ละหมู่บ้าน ปราศรัยกันเกือบทุกวัน ดึก ๆ ตื่น ๆ ก็ต้องปราศรัยบางคนอาจจะมีความรู้สึกว่ามันเป็นงานที่เหน็ดเหนื่อย แต่สำหรับผมมันเป็นสิ่งที่ท้าทายและสิ่งสำคัญที่สุด ผมมีความสุข ไม่มีความทุกข์เวลาหาเสียง ไม่ได้คาดหวังว่า จะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ได้รับเลือกตั้ง เพราะตั้งความหวังไว้ทั้งสองทางว่า ถ้าโชคดีได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนให้ดีที่สุด แต่ถ้าไม่ได้รับการเลือกตั้งก็จะไปประกอบอาชีพครูตามปกติ เพราะฉะนั้นใครที่แนะนำในทางที่ผิด ๆ เช่น ให้ซื้อเสียง ผมจะไม่ทำเด็ดขาด เพราะมีความคิดว่า ถ้าเป็นผู้แทนแบบนั้นอย่าเป็นดีกว่า ถ้าเป็นผู้แทนต้องเป็นคนที่ประชาชนเขาเลือกด้วยความเชื่อมั่นศรัทธา

ความศรัทธาในหัวหน้าก็ยังมีอยู่แม้ว่า ท่านจะย้ายจากพรรคการเมืองหลาย พรรค

ทุกครั้งที่ผมจะสังกัดพรรคการเมืองใด จะต้องสอบถามประชาชนในพื้นที่ก่อนว่า หากย้ายพรรคการเมือง ประชาชนจะว่าอย่างไร และเขาจะได้ประโยชน์อย่างไร ดังนั้นเมื่อลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งใด จึงไม่ผิดหวังในคะแนนเสียงที่ได้รับ และไม่เคยต่อรองเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนหรือตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ตำแหน่งที่ได้รับเป็นเพราะในที่ประชุมพรรคหรือผู้ใหญ่ของพรรคเห็นควร ผมจึงไม่มีหน้าที่ที่จะต้องไปตอบแทนหัวหน้าพรรคหรือเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ่งที่จะตอบแทนก็คือพี่น้อง

ประชาชนทั่วประเทศ โดยพิสูจน์ได้จากการที่ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา ผมวางตัวเป็นกลางไม่ว่าฝ่ายค้านหรือรัฐบาลต้องให้โอกาสเท่าเทียมกัน หรือเป็นรัฐมนตรีก็ต้องดูแลพี่น้องประชาชนทั่วประเทศและทำหน้าที่ตามบทบาทนั้นให้เหมาะสมมากที่สุด

**ท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ประธานฝ่ายนิติบัญญัติ ถ้าวัวเช่น
ประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ท่านเช่น
ชาวไทยมุสลิม คนแรกที่ดำรงตำแหน่งนี้**

ผมเป็นประธานรัฐสภาในยุคที่รัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่ง โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้สิทธิ เสรีภาพประชาชน

แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ในฐานะที่เป็นชาวไทยมุสลิมคนแรกที่เป็นประธานรัฐสภา จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่แตกต่างอะไร เพราะว่าประเทศไทยก็ให้สิทธิเสรีภาพกับผู้ที่นับถือศาสนาทุกศาสนาอยู่แล้ว แต่การที่เป็นชาวไทยมุสลิมมาเป็นประธานรัฐสภาคนแรกนั้น ความจริงก็ได้ประโยชน์กับประเทศไทยไม่น้อย เพราะว่าในขณะนั้นมีหลายประเทศที่เป็นมุสลิมยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทยไม่มาก จึงได้ใช้ช่วงเวลาที่เป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติไปเยือนประเทศมุสลิม เช่น ประเทศอิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย ประเทศอียิปต์ ในตะวันออกกลาง เกือบทุกประเทศเพื่อไปสร้างความเข้าใจที่ดีให้กับประเทศเหล่านั้นว่า ประเทศไทยได้ให้สิทธิเสรีภาพกับพี่น้องที่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกับทุกศาสนา และยกตัวอย่างว่า แม้แต่ผมซึ่งนับถือศาสนาอิสลามก็ยังได้รับการเลือกตั้งเป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทย ไม่ได้กีดกันในเรื่องศาสนา ซึ่งก็ทำให้ประเทศเหล่านั้นเข้าใจ และยอมรับในความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทย มีการเปิดเสรีทางการค้า ให้ทุนการศึกษา และสนับสนุนประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

หลักคิดในการทำหน้าที่ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะฉะนั้นต้องทำหน้าที่ให้สมกับบทบาท คือ การทำหน้าที่ที่ดีในการประชุม เปิดโอกาสให้ทุกคน

ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกันทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ต้องรักษากฎข้อบังคับของสภาเพื่อให้สภาดำเนินไปด้วยดี และที่สำคัญต้องคำนึงถึงพี่น้องประชาชนที่ติดตามรับฟังการถ่ายทอดการประชุม จึงเป็นหน้าที่ของประธานที่จะต้องช่วยดูแล นอกจากนั้นความเป็นประธานสภาก็ยังมีหน้าที่อื่น เช่น การทำหน้าที่ผู้แทนของฝ่ายนิติบัญญัติในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ซึ่งในต่างประเทศนั้นเขาถือว่า ประธานรัฐสภาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เพราะเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งประเทศ บางครั้งเวลา

ไปต่างประเทศเขาก็ให้การต้อนรับดีกว่าประชุมของฝ่ายอื่น เพราะถือว่าเป็นบุคคลสำคัญของประเทศไม่น้อยกว่าฝ่ายบริหาร และอีกประการหนึ่งจะทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ผลักดันกฎหมายที่เป็นประโยชน์กับประชาชนให้ได้มาก เพราะว่ากฎหมายคือเครื่องมือของการนำไปบริหารประเทศ

ท่านมองเห็นพัฒนาการของสภาไทย และได้มีการพัฒนา โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตลอด

ผมอยากเห็นฝ่ายนิติบัญญัติมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่าฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ จึงได้มีการพัฒนาโดยการปรับปรุงสถานที่ทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาการประชุมสภาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการประสานงานของสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล มีการประชุมทุกวันพุธ เพื่อประสานงานเรื่องระเบียบวาระ และร่วมกันพิจารณาเป้าหมายว่า การประชุมในแต่ละวันจะให้กฎหมายผ่านกี่ฉบับ แต่ละฉบับจะใช้เวลากี่ชั่วโมงกี่วันเท่าใด ซึ่งที่ผ่านมาการประชุมสภาก็เรียบร้อยขึ้น และสภามีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นในสายตาประชาชน นอกจากนี้ยังได้สร้างสถาบันพัฒนาประชาธิปไตยควบคู่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าขึ้นมา เพื่อพัฒนาอบรมให้ความรู้กับบุคคลต่าง ๆ ให้เข้าใจ รักษาและหวงแหนระบอบประชาธิปไตย

ท่านพูดถึงการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าฯ ว่าหากทราบว่าท่านมีส่วนผลักดันอย่างไร

สมัยท่านมารุต บุญนาท เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และผมเป็นรองประธานสภาฯ ขณะนั้นครบ ๑๐๐ ปี วันประสูติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญให้กับประเทศไทย จึงคิดว่า น่าจะมีอนุสรณ์สถานของพระองค์ที่เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงได้จัดตั้งสถาบันที่ส่งเสริมประชาธิปไตย เรียกว่า สถาบันพระปกเกล้าขึ้น แต่ขณะนั้นสถาบันพระปกเกล้าไม่มีกฎหมายรองรับ พอผมเป็นประธานรัฐสภา มีการร่างกฎหมายขึ้นมารองรับเพื่อให้สถาบันมีความมั่นคง และโชคดีที่ร่างกฎหมายนี้ผ่านสภานอกจากนี้ยังมีเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าสองท่าน คือ อาจารย์วรศักดิ์ อูวรรณโณ และอาจารย์นริติ เศรษฐบุตร เป็นอีกบุคคลหนึ่ง ที่ร่วมกันก่อตั้งสถาบันพระปกเกล้า โดยเฉพาะอาจารย์วรศักดิ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ดีมาก มีศักยภาพในการที่จะประสานทุกอย่างให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นมาโดยเฉพาะเรื่องของงบประมาณ ทำให้ปัจจุบันสถาบันพระปกเกล้าเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป มีการเปิดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งหลักสูตร ไม่ใช่แค่หลักสูตรในเรื่องของการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเดียว แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันพระปกเกล้าจะต้องไม่ทิ้งเจตนารมณ์เดิม คือ เจตนารมณ์ที่อยากให้ประชาชนในระดับรากหญ้าได้เข้ามาเรียนรู้ในเรื่องประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดความห่วงแหนและ

รักษาระบบประชาธิปไตย รวมทั้งอยากให้รัฐบาลทุ่มเทงบประมาณส่วนหนึ่งให้กับสถาบันพระปกเกล้าเพื่อเผยแพร่ความรู้ระบอบประชาธิปไตยไปสู่คนระดับรากหญ้า

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งประธานสภา ท่านได้ทูลเกล้าถวายร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ฉบับแรกแต่เป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์จริง ๆ เพราะขบวนการคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาจากประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ และจากนักวิชาการ แล้วใช้เวลาไม่มากคือ ๑ ปี ในการร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จ ขณะที่ร่างไม่มีใครไปบีบบังคับ กดดันว่า จะต้องเป็นไปในแนวทางใด ให้อิสระในการร่าง และได้ศึกษารัฐธรรมนูญจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งมีผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความคิดเห็น เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่สมบูรณ์ที่สุดของประชาชนคนไทย ผมในฐานะที่เป็นประธานรัฐสภาในขณะนั้นมีความภาคภูมิใจในรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างมาก รวมทั้งคนไทยทุกคนก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมามันไม่มีอะไรสมบูรณ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ต้องมีข้อบกพร่องบ้าง แต่ข้อบกพร่องนั้นควรได้รับการแก้ไขมากกว่า ไม่ใช่ไปปฏิวัติหรือฉีกรัฐธรรมนูญทิ้ง ทำให้ความต่อเนื่องของ

ประชาธิปไตยสะดุดลง และเชื่อว่าในอนาคตรัฐธรรมนูญฉบับ ๔๐ จะได้รับการนำกลับขึ้นมาบังคับใช้อีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามควรมีการแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งไม่ใช่อยู่ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นเรื่องของการปฏิบัติ

ในมุมมองของท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะทำในประชาชนเข้าใจบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กว้างถูกต้อง และเกิดความศรัทธาต่อสถาบันนิติบัญญัติ

ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ประชาธิปไตย รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจทางสื่อต่าง ๆ แต่ขณะเดียวกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชน หรือตัวแทนของฝ่ายนิติบัญญัติต้องแสดงบทบาทที่ชัดเจนว่า ยืนอยู่ข้างประชาชน ยืนอยู่ข้างผลประโยชน์ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยและจะส่งผลต่อเนื่องให้เกิดความศรัทธาต่อสถาบันนิติบัญญัติ

กระทรวง และได้ นำ ปัญหาเหล่านี้มาแก้ไข เช่น ขณะดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รวบรวมความคิดเห็นจาก ส.ส. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาแก้ไข พระราชบัญญัติการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารกิจการศาสนาอิสลามมากยิ่งขึ้น หรือการจัดตั้งธนาคารอิสลามในประเทศ ซึ่งต้องร่างกฎหมายขึ้นมารองรับ รวมทั้งระเบียบข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำบัตรประชาชนให้กับพี่น้องมุสลิม ให้สามารถแต่งกายตามหลักศาสนา ได้ถ่ายบัตรประชาชนตามหลักศาสนาอิสลาม เพื่อให้รู้ว่า เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม หรือการตั้งชื่อตามหลักศาสนาอิสลามโดยไม่ต้องแก้ไขให้เป็นชื่อตามพจนานุกรม ตามวัฒนธรรมของสังคมทั่วไป ทำให้พี่น้องประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นปัญหาที่มีได้รับการแก้ไขในระดับหนึ่ง

ในฐานะที่ท่านเป็น คนจังหวัดยะลา และเป็นชาวไทยมุสลิม คนแรกที่ขึ้นประธานรัฐสภาท่านมีบทบาทอย่างไรต่อปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาของพี่น้องมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีมากเพราะอยู่ตรงชายแดนสุดของประเทศ มีปัญหาในเรื่องของภาษา การศึกษา และเศรษฐกิจ ผมมีความตั้งใจว่า หากเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือหากมีโอกาสเป็นฝ่ายบริหารก็จะนำเอาปัญหาเหล่านั้นมาแก้ไขให้ดีขึ้น และเป็นความโชคดี ซึ่งตามหลักของพี่น้องมุสลิมถือว่า เป็นความเมตตาหรือความโปรดปรานของพระเจ้าเป็นเจ้าที่ทำให้ได้รับตำแหน่งที่สูงอย่างที่ไม่เคยคาดหวังมาก่อนว่าจะเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นรัฐมนตรีในหลาย

ช่วงกลับไปในสมัยที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยท่านมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเขาเสกติด

ปัญหาเรื่องความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน เพราะเป็นเรื่องความคิดของคนส่วนหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และสตูล ที่อยากจะปกครองตนเอง อยากได้สิทธิต่าง ๆ มากขึ้น เพราะเดิมจังหวัดเหล่านี้มีการปกครองด้วยตัวเอง มีเจ้าเมืองปกครอง แต่มีฐานะเป็นเสมือนประเทศราช ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคือต้องเปลี่ยนความคิดของคนเหล่านี้ แต่การจะเปลี่ยนความคิดของคนนั้นมันไม่ได้เปลี่ยนกันง่ายเหมือนการเปลี่ยนเสื้อผ้า

หรือเปลี่ยนอาคารสถานที่ แต่มันต้องเปลี่ยนความคิดด้วยเรื่องของการศึกษา พร้อมกับการพัฒนา และสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้แนวทางไว้ว่า การแก้ปัญหาต้องแก้ด้วยการเข้าถึง เข้าใจ แล้วการพัฒนาซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา ในสมัยที่ผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็มีการแก้ไขปัญหาไม่มาตลอด และปัจจุบันแม้ผมไม่ได้เป็นรัฐมนตรีผมคิดว่า การแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือ การให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ ความปรารถนาดีและความจริงใจ แล้วให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิธีการเหล่านี้จึงจะแก้ปัญหาได้ สำหรับเรื่องยาเสพติดเรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่คงไม่ใช่เฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น สมัยที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยที่ท่านทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้ดำเนินการแก้ไขปราบปรามในเรื่องของยาเสพติดอย่างมาก บางคนวิจารณ์ว่า ดำเนินการผิดกฎหมายหรือฆ่าตัดตอน ขอยืนยันว่าในขณะนั้นได้ดำเนินการตามกฎหมาย และมีคณะกรรมการอำนวยการที่ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีความมั่นคงเป็นประธาน อัยการ ประชาชน ครู อาจารย์ พระผู้นำศาสนาเข้ามาเป็นกรรมการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะคนในพื้นที่ เช่น ผู้ว่าฯ ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจตระเวนชายแดน หากพบการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดต้องดำเนินการจับกุมตามกฎหมายทันที การดำเนินการตามนโยบายปราบปรามยาเสพติดประสบความสำเร็จค่อนข้างมากจนกระทั่งมีประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ

มาดูแนวทางการดำเนินการ ย้อนกลับไปทำไมรัฐบาลจึงต้องทำเรื่องนี้อย่างจริงจังในขณะนั้น เนื่องจากได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระองค์ทรงปรารภว่า เป็นห่วงเยาวชนเพราะได้ข่าวว่า เยาวชนติดยาเสพติดกันมาก ถ้าเยาวชนของเราติดยาเสพติดกันมากอย่างนี้ แล้วเราจะฝากอนาคตให้กับใคร จึงฝากให้รัฐบาลช่วยดูแลด้วย รัฐบาลก็รับพระราชดำรินั้นมาเป็นนโยบาย และเป็นนโยบายที่ประชาชนชอบมาเป็นอันดับหนึ่งมากกว่านโยบาย ๓๐ บาทรักษาทุกโรคหรือกองทุนหมู่บ้าน เพราะถ้าลูกติดยาเสพติดพ่อแม่ก็ไม่มีความสุข แต่วันนี้รัฐบาลอาจจะมีภาระอย่างอื่น ประกอบกับบ้านเมืองเกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี และปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ตำรวจหรือฝ่ายปกครองไปแก้ปัญหาเรื่องเหล่านี้ยาเสพติดจึงไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเข้มข้นเท่าที่ควร ก็ทำให้ระบาดมากขึ้นซึ่งน่าจะได้รับการแก้ไขใหม่

วาทะเด็ดของท่านที่บอกว่า “ผมมีเกียรติที่ต้องรักษาเพราะมัน คือศรัทธาของประชาชน”

บังเอิญผมเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม มันก็เกี่ยวข้องกับศรัทธาต่อศาสนา ศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า ศรัทธาต่อหลายอย่างในความดีงาม ความดีทำให้มีความเจริญ ถ้าความชั่วจะทำให้ไม่เจริญ แล้วก็ไม่ได้ไปสวรรค์ และผมเชื่อว่า ศาสนาทุกศาสนาก็เช่นเดียวกัน มีความสัมพันธ์กับความดีงาม มีความยึดมั่นศรัทธาต่อความดี ในฐานะที่ผมเป็นผู้แทนของประชาชน

ความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย เวลาเลือกตั้งประชาชนก็จะเลือกตั้งด้วยพลังบริสุทธิ์จะไม่ขายเสียง ความศรัทธาของประชาชนเป็นความสวยงามของระบอบประชาธิปไตย และจะทำให้องค์กรนิติบัญญัติและระบอบประชาธิปไตยมีความมั่นคง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองไทยในปัจจุบันและการเมืองภาคประชาชนในสังคมไทย

สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องเคารพต่อประชาชนที่เลือกเรา เพราะว่าเรามีความศรัทธาต่อเรา ฉะนั้นเราจะดำรงความศรัทธาได้ก็คือ ต้องรักษาเกียรติที่ประชาชนให้กับเรา ต้องยอมอดทนในการที่จะไม่ไปละเมิดทำลายความศรัทธาของประชาชน เช่น การยึดค้ำมั่นสัญญาที่ได้รับปากกับประชาชนว่า จะทำอะไรให้กับประชาชนเมื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภา และไม่ยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของพี่น้องประชาชน หากไม่ยึดมั่นในเกียรติที่มีอยู่ ไม่ศรัทธาต่อการที่จะรักษาเกียรตินั้น ผมว่าเราก็ไม่สามารถจะรักษาตำแหน่งนั้นได้นาน

ท่านมักจะให้สัมภาษณ์อยู่เสมอว่า ศรัทธาของประชาชนมีความสำคัญต่อความมั่นคงของวงค์กษัตริย์

การที่จะให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อองค์กรนิติบัญญัติ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในระบอบนี้ และเป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงในระบอบประชาธิปไตย ต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดกับประชาชน โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนก็จะเกิด

ผมเชื่อว่าคนไทยทุกคนคงไม่สบายใจกับการเมืองไทยในปัจจุบันเพราะขาดความสร้างสรรค์ต่อการสร้างระบบประชาธิปไตย มีแต่การทำลายล้างกันมากกว่าที่จะสร้างสรรค์และปรองดองสมัคคีกันสามัคคี ระบบประชาธิปไตยเป็นระบบของการสร้างพลัง การสร้างสรรค์ด้วยความสามัคคี ใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นหลักของการใช้อำนาจ แต่เสียงส่วนใหญ่ก็ต้องเคารพเสียงส่วนน้อย และขณะเดียวกันระบบประชาธิปไตยไม่มีการเอาชนะคัดค้านกันอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ต้องมีการให้อภัย ไม่มีความอาฆาตในจิตใจ และจิตวิญญาณของนักประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยที่แท้จริงก็คือ การทำงานเพื่อปวงชน เคารพสิทธิของปวงชน แต่ไม่ทำลายเจตนารมณ์ของคนส่วนน้อย ผู้ชนะต้องไม่อาฆาตผู้แพ้และไม่ข่มเหงผู้แพ้ และทำอย่างไรที่จะอยู่กันอย่างสันติโดยการไม่ทำลายล้างซึ่งกันและกัน สถานการณ์การเมืองปัจจุบันแบ่งเป็นฝักฝ่าย มีการเอาชนะคัดค้านกัน ควรทบทวนว่าประชาชนได้ประโยชน์อะไร ถึงเวลาที่ประชาชนคนไทยควรจะคิดใหม่ในการสร้างสรรค์ประเทศให้มีการพัฒนาต่อไป

ฝากมือคิด นวัตกรรมชวนใจให้กับ นักการเมืองรุ่นใหม่นั่งกำลังจะตัดสินใจ เข้ามาทำงานทางการเมือง

ผมก็อยากจะเห็นคนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานการเมือง เพราะคลื่นลูกใหม่คงจะดีกว่าคลื่นลูกเก่าที่มันค่อย ๆ หายไป แต่ไม่ควรที่จะเอาตัวอย่างที่ไม่ดีของคนรุ่นเก่า และเชื่อว่าประชาชนต้องการนักการเมืองรุ่นใหม่ ที่มีเจตยีนชัดเจนเพื่อประชาชน สร้างการเมืองที่ถูกต้อง และไม่เชื่อความคิดที่ว่า คนเก่าจะเก่งเสมอแล้ว คนรุ่นใหม่ไม่สามารถจะเก่งเท่าคนรุ่นเก่า เพียงแต่คนรุ่นใหม่ อาจจะยังไม่มีโอกาส ผมอยากให้คนรุ่นเก่าให้โอกาสกับคนรุ่นใหม่ มาก ๆ ให้คำแนะนำที่ดี ๆ แล้วเชื่อมั่นในวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นการสร้างสรรค์ทางการเมือง ผมเป็นนักการเมืองคนหนึ่งที่ยอยากให้โอกาสกับคนรุ่นใหม่ และเชื่อมั่นว่า ถ้าเราให้โอกาส ประชาชนให้โอกาส คนรุ่นใหม่จะพัฒนาการเมือง พัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

วันนี้รัฐสภาไทยก้าวสู่ปีที่ ๗๙ แล้ว ในฐานะของอดีตประธานรัฐสภาและ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ทำนวยก ฝากอะไรถึงวงค์กษณธิษัณษัณ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ นับระยะเวลาจากอดีตถึงปัจจุบันก็ย่างเข้าสู่ปีที่ ๗๙ แล้ว แต่ถ้าถามว่า ประชาธิปไตยของเรามีการพัฒนาอย่างน้อยแค่ไหน ผมเองในฐานะคนหนึ่งที่อยู่ในกลไกของประชาธิปไตย มีความเห็นว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยไม่มีความต่อเนื่อง สาเหตุเกิดจากการปฏิวัติรัฐประหารที่เกิดขึ้นในหลายช่วง นอกจากนี้ นักการเมืองซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชน

ไม่ได้สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับพี่น้องประชาชนเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตาม ผมยังไม่อยากจะให้พี่น้องประชาชนหมดหวังกับระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา หลายประเทศอย่างเช่น อังกฤษ เขาปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาเป็นหลายร้อยปีแต่เขาก็ยังมีปัญหาอยู่หรืออเมริกาที่สร้างประเทศด้วยการเริ่มต้นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้ง ๒๐๐ กว่าปี ประเทศเขาก็ยังมีปัญหาถึงแม้ว่าจะมีปัญหาน้อยกว่าประเทศไทยของเรา เพราะฉะนั้นประชาชนคนไทยอย่าหมดหวัง ประชาธิปไตยของเรา คนไทยทุกคนต้องช่วยกันสร้างสรรค์ให้มันคง รวมทั้งสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายนิติบัญญัติที่มีบทบาทสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พิชัย รัตตกุล

“...ในหัวใจของประชาชนทุกสถานนั้น

ต้องขัดมันใน ความเป็นธรรมและความยุติธรรม...”

อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาอย่างยาวนาน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จนกระทั่งดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีอีกหลายสมัย ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ในแวดวงการเมืองทั้งในส่วนของการพรรคที่สังกัด และที่สำคัญในฐานะที่เป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติที่มีความสามารถในการควบคุมการอภิปรายและการประชุมสภาได้เป็นอย่างดี ส่วนในแวดวงสังคมระดับสากลเป็นคนไทยคนแรกที่ได้ดำรงตำแหน่งประธานโลกแห่งสโมสรรอตาโรสากลในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖

นายพิชัย รัตตกุล เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภาเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ นับเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๒๑ และประธานรัฐสภา คนที่ ๒๕ ของประเทศไทย

บทบาทของประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรในช่วงที่ท่านดำรงตำแหน่ง

ผมเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาในช่วงเวลาเล็กน้อยเพียงไม่กี่เดือน ไม่ถึง ๑ ปี เพราะฉะนั้นถ้าจะถามประสบการณ์ของผมหรือความรู้ของผมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรมีจำกัดจำเขี่ยเหลือเกิน ประธานรัฐสภาท่านอื่นคงจะได้ประสบการณ์ที่ดีกว่าผมมาก ผมเป็นประธานเล็ก ๆ คนหนึ่งเท่านั้นเอง

หลักการ แนวคิด หรือแนวทาง ในหน้าที่ดำรงตำแหน่ง

ผมคิดว่าหลักการในแนวทางประธานรัฐสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร ในหัวใจของประธานรัฐสภานั้น ต้องยึดมั่นในความเป็นธรรมและความยุติธรรม ไม่ว่าประธานคนนั้นจะมาจากพรรคการเมืองใดก็ตาม เมื่อมาดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาแล้ว สิ่งแรกที่จะต้องยึดมั่นคือ ต้องมีความยุติธรรมและความเสมอภาคให้กับทุกคน

เมื่ออุปสรรคนานัปการอุปสรรค เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ท่านมีแนวทางอย่างไรบ้าง

พูดถึงอุปสรรคแล้ว ผมอยากเรียนว่างานอะไรก็แล้วแต่เวลาสั้นหรือนาน ก็ย่อมต้องมีอุปสรรค งานอะไรเล่าที่ไม่มีอุปสรรค แต่ว่าก็เป็นอุปสรรคที่เราในฐานะเป็นประธานสภาจะต้องพยายามแก้ไขอุปสรรคนั้น ๆ แต่ความจริงช่วงระยะเวลาอันสั้น ผมมีอุปสรรคน้อยมาก เพราะตอนนั้นมีสมาชิกฝ่ายค้านในขณะนั้นได้ลาออกจากสมาชิกภาพเยอะเหลือเฟือเพียงไม่กี่คน จะด้วยเหตุผลประการใดก็ตาม แต่ผมเชื่อว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของฝ่ายค้านลาออกไปนั้นเพื่อเป็นการบีบบังคับฝ่ายรัฐบาลโดยมีนายเกษม หลีกภัย เป็นผู้นำในขณะนั้นให้รัฐบาลสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ เมื่อคนจำนวนฝ่ายค้านน้อย อุปสรรคต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงไปตาม เพราะฉะนั้นผมจึงไม่รู้สึกมีอะไรหนักหนาหามีบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นของธรรมดา แต่ถ้าตราบดีที่เรายึดมั่นว่าเราเป็นประธานสภาแล้ว

เราไม่ฟังเสียงว่า นาย ก เป็นฝ่ายรัฐบาล นาย ข เป็นฝ่ายค้าน แล้วไม่มีความยุติธรรมอย่างนี้ ใช้ไม่ได้ ต้องยึดมั่นในหลักการอันนี้ก่อน เพราะฉะนั้นถ้ายึดมั่นในหลักการนี้แล้วก็ไม่นำมาอุปสรรคอะไร ถึงมีอุปสรรคก็แก้ไขได้

เชิงขบเท็จขบการทำงานด้านนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

ผมว่าความแตกต่างในหลักการไม่เปลี่ยนแปลง นิติบัญญัติออกกฎหมาย แต่ที่น่าเป็นห่วงมากก็คือ นิติบัญญัติไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ สมกับคำพูดที่ว่า เป็นอำนาจที่ ๓ เรามี ๓ อำนาจ ซึ่งรวมทั้ง ๓ อำนาจ เป็นอำนาจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะบริหารบ้านเมือง อำนาจใดอำนาจหนึ่งหย่อนไม่ได้ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ และอำนาจนิติบัญญัติ สิ่งที่เป็นห่วงก็คือการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ด้วยเหตุผลอะไรยังไม่ต้องพูดถึงก็ได้ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายยุติธรรม หรือฝ่ายตุลาการแล้ว รู้สึกฝ่ายนิติบัญญัติของเรามีปัญหา มาก ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ฝ่ายบริหารจะไม่มีปัญหา มีมากเหมือนกัน สิ่งที่มีน้อยที่สุดและน่าที่จะเป็นที่พึ่งพามากที่สุดคือ ฝ่ายตุลาการ

เหตุการณ์สำคัญ ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร

สมัยที่ดำรงตำแหน่งประธานสภานั้น ปัญหาการเมืองขัดแย้งกันในสภามี แต่เป็นเรื่องธรรมดาเหลือเกิน แต่โชคดีที่ไม่มีปัญหาการเมืองขัดแย้งนอกสภา ถ้าหากว่ามีปัญหาอะไรต่าง ๆ

มาแก้ไข มาพูด มาคุยกันในสภาแล้วมันก็เป็นระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง แน่นนอนเมื่อลงคะแนนออกเสียงหลังจากถกเถียงกันแล้ว ฝ่ายค้านจะต้องแพ้ฝ่ายรัฐบาลแน่นอน เพราะฝ่ายรัฐบาลมีจำนวนสมาชิกที่มากกว่า แต่อย่างน้อยที่สุดก็ยังมีโอกาสระบายความรู้สึกของฝ่ายค้าน ระบายความรู้สึกของประชาชนส่วนหนึ่งในสภา ตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับกันได้ว่ามันเป็นเรื่องที่ต้อง เพราะฉะนั้นที่ถามว่าอุปสรรคมีอย่างไรหรือไม่ ผมเรียนตรง ๆ ว่าช่วงนั้นไม่มีอุปสรรคอะไรมากมายนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีอุปสรรคภายนอกสภา และภายในสภาเองผมก็ให้โอกาสฝ่ายค้านเต็มที่ให้ได้พูดและอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ได้ก่อนเข้าระเบียบวาระการประชุม การเปิดโอกาสเช่นนี้ ทำให้ฝ่ายค้านได้มีโอกาสบรรยายความอัดอั้นใจได้ ซึ่งจะทำให้บรรยากาศในสภาราบรื่น งานเดินหน้าได้

มุมมองทางการเมืองในอดีตกับปัจจุบัน

ในช่วงที่ผมเป็นประธานรัฐสภา การเมืองไม่มีความขัดแย้งกันมากมาย ขอเพิ่มเติมเล็กน้อยว่าการขัดแย้งในสภานั้นผมว่ายังดีที่เรามีวุฒิสภาที่เป็นสภาที่สามารถถ่วงดุล ความรุนแรงให้ลดหย่อนลงไปได้ ต้องชมเชยสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันนี้ที่ทำงานอยู่ แน่นนอนมีบางคนที่มีปัญหาบ้างเล็กน้อย แต่โดยส่วนรวมภาพรวมแล้วบทบาทของวุฒิสภา มีความสำคัญอย่างยิ่ง การเมืองในอดีตช่วงนั้นผมว่าไม่มีอะไรแตกต่างมาก มีแต่ข้อขัดแย้งการเมืองก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะตอนนั้นจะมีการเลือกตั้ง ใกล้จะมีการหมดสมัยวาระการประชุมสมัยสภาครบ ๔ ปี

หนังสือแด่: ตี๋เตยแพร์

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พอดิ (ถ้าจำไม่ผิด) นายกะซอนอยู่จนกระทั่งหมดสมัยเลยเพราะฉะนั้นการขัดแย้งหรืออุปสรรคการเมืองระหว่างนั้นไม่มีอะไร ทุกฝ่ายเตรียมตัวในการเลือกตั้งอันนั้นผมไม่ถือว่าเป็นอุปสรรค

การเมืองในขณะนี้เห็นไปในทิศทางใด แบบใด

ผมบอกง่าย ๆ ว่าหนักใจ หนักใจมาก ๆ และได้หนักใจเพื่อพรรคใดพรรคหนึ่ง แต่หนักใจระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผมหนักใจมาก ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเท่าที่อายุผมขณะนี้ก็ ๘๕ ปีแล้ว อยู่ในวงการการเมืองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์มา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นเวลากี่ปีมาแล้ว ผมไม่เคยเห็นช่วงไหน ที่ไม่มี

ความสามัคคีเกิดขึ้นเท่ากับในช่วงนี้ รัฐบาลก็ตีฝ่ายค้านก็ตี มีหลายฝ่าย หลายคน ผมคิดว่ามีความตั้งใจจริงที่จะหาวิธีการที่จะปรองดองกัน แต่ว่าไม่สามารถทำได้ ถึงแม้รัฐบาลจะตั้งคณะกรรมการเยอะเยอะ มีอดีตนายกอานันท์บ้าง หมอประเวศบ้าง ดร.คณิต อดีตอัยการสูงสุด เป็นประธานกรรมการชุด อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มีเจตนาดีในการที่จะหาทางทำอย่างไรที่จะมาประนีประนอมกัน แต่ผมว่าทำไม่สำเร็จ เพราะไม่มีอะไรที่เป็นรูปธรรมที่จะนำไปสู่การปรองดองและยุติการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงเช่นเวลานี้ ฉะนั้นเมื่อมองไปในอนาคตแล้วยังเป็นห่วงว่า ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งแล้ว ใครจะชนะก็แล้วแต่ ปัญหาไม่จบ ปัญหาความไม่ปรองดองจะไม่จบ

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ดีมาก ๆ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม ในอดีตที่ผ่านมาประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเมืองเลย นอกเสียจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นการที่รัฐธรรมนูญเขียนไว้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง วิธีไหนก็แล้วแต่เป็นเรื่องดี แต่ต้องไม่ใช่วิธีการที่แสดงออกมาซึ่งก่อความเดือดร้อนให้กับประชาชนส่วนใหญ่ อันนั้นไม่ใช่ประชาชนมีส่วนร่วมที่ถูกต้องตามวิธีแล้ว

วันนี้ในฐานะประชาชน หรือในฐานะของชนรุ่นในวินในดวงวงการเมือง ขวัญญาติขอคำแนะนำ

อย่างที่ผมเรียนเมื่อสักครูแล้วว่า ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งใครจะชนะก็แล้วแต่ ผมยังเชื่อว่าเหตุการณ์คงไม่สงบลงได้ คงยังมีการเผชิญหน้ากันอยู่นอกสภา คงยังต้องมีฝ่ายใดชนะ ฝ่ายใดแพ้ มีฝ่ายเสื้อแดง เสื้อเหลือง เสื้อเขียว เสื้อดำจะมีอยู่เรื่อย ๆ แบบนี้ ไม่ได้หมายความว่าความมีส่วนร่วมมีของประชาชน อันนี้คนละเรื่องกับความเห็นผม ความร่วมมือที่ผมกล่าวก็คือประชาชนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วม มีสิทธิ์พูด แต่พูดแล้วหรือทำอะไรแล้ว ต้องไม่กระทบกระเทือนคนอื่น คนจะไปแฉวไหนเกิดความเดือดร้อนไปไม่ได้ (ปิดถนน) อันนี้ไม่ใช่บทบาทของประชาชนที่ถูกต้องในความหมายของผม ผมต้องการให้ประชาชนฟอร์มเป็นกรู๊ปได้ เป็นกลุ่มกดดันได้ และวิจารณ์เรื่องการเมืองอย่างเต็มที่ อาทิ เรื่องทำไมน้ำมันปาล์มขาดตลาด อย่างนี้พูดกันได้ หาข้อยุติเสนอรัฐบาลไป เป็นการมีส่วนร่วมส่วนรัฐบาลจะฟังหรือไม่ฟังเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่รัฐบาลที่ผ่านมาไม่ค่อยฟัง ทั้ง ๆ ที่ข้อเสนอแนะของฝ่ายเอกชนมีดี ๆ เยอะแยะ แต่ว่าอย่างน้อยที่สุดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในวิธีการดังกล่าว แต่ไม่ใช่ร่วมโดยทำความเดือดร้อนให้แก่คนอื่น เดินทางไปที่ต้องคิดว่าจะไปได้หรือไม่ได้ ปิดถนนหรือเปล่า อย่างนี้ไม่เรียกว่าประชาธิปไตย ซึ่งจุดนี้ที่ผมบอกว่า ผมเป็นห่วง

ดร.วราวุธ ๗๗ ปี ของรัฐสภาไทย ขอการให้รัฐสภาไทยเห็นว่าง่าย

ผมคงไม่มีความสามารถหรือความรู้พอที่จะแนะนำว่าควรจะเป็นอย่างไร เพียงแต่เอาอดีตมาเปรียบเทียบกับปัจจุบัน และเมื่อฟังแล้วได้ยินแล้ว สิ่งที่ผมพูดนั้นก็อาจจะนำไปปรับปรุงตัวเองได้ ผมคงไม่กล้าหาญพอในการที่แนะนำประธานฯ คนใหม่ หรือ ส.ส. รุ่นใหม่ บางท่านอาจจะบอกว่าแก่แล้ว อายุ ๘๕ ปีแล้ว จะมาแนะนำอะไร แต่ผมเปรียบเทียบให้เห็น ผมไม่อยากให้สภาเป็นเหมือนไต้หัววัน หรือเกาหลิที่ตีกันหรืออะไรต่าง ๆ เมื่อสักครู่ผมลืมพูดอีกอย่างว่าเรื่องเกี่ยวกับจอมพลถนอม ในปี ๒๕๑๗ เมื่ออาจารย์สัญญาเป็นนายกรัฐมนตรี ผมได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ โดยที่ผมไม่ได้อยู่ใน

กรุงเทพฯ มี ๓ คนไม่ได้อยู่ในกรุงเทพ ที่เรียกกันว่า **“สภาสนามม้า”** คนพื้นสองพันคนมารวมกันที่สนามม้าบางลำภู แล้วเลือก ๑๐๐ คน เผอิญช่วงนั้นผมไม่อยู่กรุงเทพฯ มี ๓ คน คือ มีอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มีอาจารย์คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู และผม ระหว่างที่หาเสียงคัดเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ เมื่อกลับมาถึงรู้ว่ามีสภานิติบัญญัติ และผมเป็นคนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือก ผมก็ได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติในช่วงนั้นเป็นช่วงที่คนต้องการเล่นงานจอมพลถนอมเยอะเหลือเกิน ทุกคนโจมตีท่านหมด ความดีจอมพลถนอมก็มีเยอะ แต่คนไม่พูดถึงกัน และดำเนินการต่อไปจะยึดทรัพย์สินของท่านเท่าที่ทำได้ ๗๐๐ กว่าล้านบาท ผมเห็นว่าไม่ยุติธรรมทั้ง ๆ ที่ผมเคยเป็นฝ่ายค้านกับท่าน และได้เสนอกฎหมายยึดทรัพย์สินของคนที่คัดค้านกฎหมายที่จะยึดทรัพย์สินของจอมพลถนอมนั่นคือ ผม ซึ่งสมาชิกท่านอื่นก็แปลกใจว่าผมเป็นศัตรูทางการเมืองกับจอมพลถนอมและรัฐบาลชุดนี้ แต่ทำไมถึงได้คัดค้าน ประเด็นนี้ไปดูในการบันทึกการประชุมสภาได้ว่าผมให้เหตุผลอย่างไร ที่พูดไม่ใช่จะยกตัวเองแต่ที่ถามว่าจะแก้ไขอย่างไร มันแก้ไขไม่ได้ ผมไม่มีปัญญา แต่ผมยกตัวอย่างให้เห็นเท่านั้นเองว่า มันควรจะไปแก้ไขตรงไหน ประเด็นไหน **ผมว่านักการเมืองต้องมีศีลธรรมจริยธรรมพอ เพราะถ้าไม่มีศีลธรรม จริยธรรมแล้ว เอาแต่ชนะคะคานกันอย่างเดียวไม่ได้**

ฝากข้อคิดถึงนักการเมืองรุ่นใหม่ที่ เข้ามาทำงานในรัฐสภา

นักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีความรู้ดี ความรู้
หมายความว่าเล่าเรียนมาดีกันทุกคน อย่างน้อย
ปริญญาตรี โท เอก เพราะฉะนั้นความรู้ใน
นักการเมืองสมัยนี้ไม่มีปัญหา นอกจากจะต้อง
เน้น ศีลธรรม จริยธรรมแล้ว จะต้องเน้นอีกอย่าง
คือ วินัย แล้วพรรคการเมืองแต่ละพรรค โดย
เฉพาะวิป ต้องทำงานหนักกว่านี้ เพื่อให้ทุกอย่าง
ในสภาเป็นไปตามที่ควรจะเป็น ในระบอบรัฐสภา
ตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข แต่ถ้าหากต่างคนต่างปล่อยปละ
ละเลย ไม่รู้ว่าจะทำอะไร ได้แต่ปรึกษากันว่า
ทำอย่างไรดี ก็จะเป็นสิ่งที่ควบคุมยาก แต่ทั้งนี้
ประธานรัฐสภาก็ต้องมีส่วนสำคัญในการควบคุม
การอภิปรายให้เป็นไปตามกรอบไม่นอกประเด็น

ท่านมองว่าตัวเองมีภาพลักษณ์แบบไหน ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา

ผมคิดว่าผมเฉียบขาดแต่ไม่ดุ ส่วนการ
ประนีประนอมนั้นต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์
ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ต่าง ๆ บางอย่างเราจะดูต้น
อย่างเดียวไม่ได้ มันต้องใช้ดุลพินิจว่าช่วงไหน
ควรประนีประนอมอย่างไร แต่ในหลักการแล้ว
ประธานต้องเฉียบขาด ถ้าไม่เฉียบขาดแล้วคน
ประท้วงก็วุ่นวายหมด เฉียบขาดนี้ไม่ได้ดูว่ากล่าว
สมาชิกโดยไม่มีเหตุผล แต่ในหลักการแล้ว
ประธานจะต้องชัดเจน เฉียบขาด ในขณะเดียวกัน
ก็ต้องมีความยืดหยุ่นบ้างพอสมควร

มุมมองในเรื่องของ ความปรองดอง

ผมว่าต้องมีทางออก มีทางไปสู่ความปรองดองได้ แต่ไม่ใช่ขณะนี้ เพราะผมเรียนตั้งแต่แรกแล้วว่าใครจะชนะ แพ้อะไรก็แล้วแต่ ถ้าเป็นแบบนี้ความปรองดองไม่เกิดยังมีฝ่ายกลุ่มนั้น กลุ่มนี้ขึ้นมา มีการประท้วงปิดถนน เพราะมีตัวละครไม่กี่ตัวที่จะสามารถสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นได้ หากทางให้ตัวละครเหล่านั้นเล่นในบทบาท

หลัก คิด หัว แนวทาง ในการปฏิบัติ ทลวดชีวิตของการทำหน้าที่กับกรดำรงตำแหน่งเขื่อนักการเมือง

ต้องเรียนอย่างนี้ก่อนว่า ผมเข้ามาอยู่ในวงการการเมือง มีโอกาสได้ใช้ชีวิตต่างจังหวัด ๑๐ กว่าปี ทำให้ผมเห็นความยากจนของคนนั้นทำให้เห็นว่าต่างจังหวัดต้องการการพัฒนาอีกเยอะ แต่ที่ผ่านมามีผมไม่เห็นว่าจะทำอะไรเลย ขอยกตัวอย่าง แม้กระทั่งสุภาพสตรีจะลงไปอาบน้ำในแม่น้ำมีโสรงผืนเดียว มีลูกสาวกำลังจะเป็นสาว ๑ คน อาบน้ำต้องผลัดเปลี่ยนกันไปลงอาบน้ำ เพราะมีผ้านุ่งผืนเดียว ผมเล่าเรื่องนี้บ่อย ๆ เพราะอยากให้เห็นความยากจนว่าเมืองไทยมีขนาดไหน เพราะฉะนั้นนี่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมคิดว่ามีโอกาสมีทางที่จะช่วยได้ ถ้าผมเป็นผู้แทน เพราะฉะนั้นการเป็นผู้แทนทำให้ไม่คิดหวังอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผมเองไม่ได้มีกิจการค้าส่วนตัว ไม่มีบริษัทอะไรส่วนตัว มีคนบอกผมเป็นเจ้าของ

บริษัทหมากหอมเยาวราช ไม่จริงเลย ผมมีหุ้น ๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ผมไม่ได้เป็นเจ้าของ เพราะฉะนั้นผมจึงไม่มีอะไรต่างพร้อย คำตอบผมมีว่า ถ้าหากเรามั่นคงในหลักการ ในจุดยืนของเรา เราต้องการทำความดี ช่วยเหลือคนที่ยากจนกว่า นั้นแหละจะเป็นนักการเมืองที่ดีได้

หนังสือแนะตัวเผยแพร์

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โบณิต พงกุล

“ระบอบประชาธิปไตยจะไปได้ดี ต้องมีความยุติธรรม
ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเราไม่กลัว คดี
หรือพยายามจัดว คดีให้นานที่สุด”

อดีตประธานรัฐสภา ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเป็นอย่างยิ่ง ก่อนเข้าสู่ฝ่ายนิติบัญญัติ มีประสบการณ์การทำงานทั้งฝ่ายบริหารและตุลาการ เป็นต้นว่า ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และรองประธานศาลปกครองสูงสุด เมื่อก้าวมาทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ปรับปรุงให้การประชุมสภามีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความสามารถในการผลักดันให้กฎหมายผ่านการพิจารณาในสภาได้อย่างรวดเร็ว และการทำให้รัฐสภาไทยได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

ดร. โกดิน พลกุล ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ระหว่างวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นับเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๒๒ และเป็นประธานรัฐสภาคนที่ ๒๖ ของประเทศไทย

การทำงานสู่ดวงดาวเมือง

เริ่มจากการที่ผมเป็นอาจารย์สอนวิชาที่เกี่ยวกับการเมือง คือ กฎหมายมหาชน โดยเน้นกฎหมายปกครองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำให้มีโอกาสรู้จักกับผู้ใหญ่หลายท่าน ท่านแรกคือ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ขณะนั้น ท่านดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและรักษาการตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ท่านกำลังทำโครงการอีสานเขียว จึงมีความคิดที่จะให้อาจารย์มหาวิทยาลัยมาร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาอีสาน ซึ่งตอนนั้น ผมเป็นอาจารย์ที่

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำให้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับท่าน โดยเฉพาะงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิถีชีวิตของชาวอีสาน ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีน้ำใจ มีเมตตา และมีความปรารถนาดีต่อบ้านเมือง จึงมีความสนิทสนมกับท่าน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากนี้ ผมยังมีโอกาสได้รู้จักกับท่านบรรหาร ศิลปอาชา และท่านทวิช กลิ่นประทุม ในช่วงที่ท่านมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ต่อมา ผมได้ร่วมปรึกษาหารือให้แนวคิดต่าง ๆ แก่ พลเอกชวลิต ร่วมกับ อาจารย์ลิขิต ธีรเวคิน อาจารย์กระมล ทองธรรมชาติ ดร. วีรพงษ์ รามางกูร อาจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ฯลฯ หลังจากนั้น ท่านพลเอกชวลิตได้ขอให้ผมช่วยดูเรื่องนโยบายต่าง ๆ ของพรรคความหวังใหม่ ในขณะที่นั้น และเมื่อท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผมได้เป็นที่ปรึกษาให้ท่าน ซึ่งหลัก ๆ จะเกี่ยวกับเรื่องการบริหารราชการ โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่น เป็นต้นว่า ทำอย่างไรให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การร่วมงานกับพลเอกชวลิตทำให้ผมได้รับความรู้และมีโอกาสพบปะนักการเมือง นักบริหาร ครู อาจารย์จำนวนมาก จนกระทั่งเมื่อท่านบรรหารเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านให้ผมช่วยยกร่างนโยบายของรัฐบาลร่วมกับ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และเนื่องจากโควตารัฐมนตรีที่แบ่งระหว่างพรรคต่าง ๆ เหลือหนึ่งตำแหน่ง จึงเป็นครั้งแรกที่ได้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีดูแลด้านกฎหมาย ใน พ.ศ. ๒๕๓๘

ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ (พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๐) นายกรัฐมนตรีบริหารประกาศยุบสภา หลังการเลือกตั้ง ผมได้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดูแลเกี่ยวกับกฎหมาย ในรัฐบาลพลเอกชวลิต ช่วงนี้มีการผลักดันกฎหมายหลายฉบับ เป็นต้นว่า พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการการปกครอง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะสำเร็จลงได้ ก็ต้องเหน็ดเหนื่อยมาก

เมื่อพลเอกชวลิตลาออก มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ พรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาล ผมไม่ได้เป็น ส.ส. เป็นรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ประกอบกับขณะนั้นได้รับการเสนอชื่อจากกฤษฎีกา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และอีกหลาย ๆ แห่ง ให้เป็น “ตุลาการศาลปกครองสูงสุด” และภายหลังได้รับการเลือกจากภายในตุลาการให้เป็น “รองประธานศาลปกครองสูงสุด”

การเข้ามาทำงานในวง คณิตศาสตร์

ช่วงที่เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลท่านบรรหาร และท่านพลเอกชวลิต ทำให้ได้รู้จักกับนักการเมืองหลาย ๆ ท่าน ถึงแม้ว่าผมทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือเรื่องผลประโยชน์ ดูแลเฉพาะด้านวิชาการที่เกี่ยวกับกฎหมายเป็นหลัก แต่เนื่องจากได้รับมอบหมายให้ดูแลสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากับสำนักงานอัยการสูงสุด และเมื่อรัฐบาลต้องเสนอกฎหมายเข้าสู่สภาเพื่อพิจารณา ก็ได้รับมอบหมายให้ไปชี้แจงแทน

แทบจะทุกหน่วยงาน ทุกกระทรวง ทำให้คุ้นเคยกับนักการเมืองเกือบทุกท่าน

สำหรับ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เดิมทีเดิยผมไม่ได้รู้จักสนิทสนมกับท่าน มารู้จักตอนเป็นรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลด้วยกัน ท่านเคยชวนให้ไปอยู่พรรคไทยรักไทยตอนตั้งพรรคใหม่ ๆ เพื่อจะได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ผมได้ปฏิเสธท่านไป เนื่องจากอยากกลับไปทำงานด้านวิชาการ ประกอบกับเพิ่งลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคความหวังใหม่ของท่านพลเอกชวลิต จึงยังไม่อยากสังกัดพรรคใดทั้งสิ้น ต่อมาเมื่อดำรงตำแหน่งรองประธานศาลปกครองสูงสุด ประมาณ ๓ ปีกว่า ได้รับการติดต่อจากท่านอีกครั้ง ด้วยท่านอยากให้ช่วยพัฒนาประเทศไทยให้ทันโลกไม่เสียเปรียบใคร และอย่างน้อยสามารถก้าวไปเป็นผู้นำในแถบภูมิภาคได้ ผู้นำในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน ไม่เอารัดเอาเปรียบ เป็นเพื่อนบ้านพัฒนาไปด้วยกัน การที่จะเป็นในลักษณะนี้ได้ นั้น จำเป็นต้องปรับปรุงในหลายเรื่อง ตั้งแต่การปฏิรูประบบราชการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพดีขึ้น มีหลักประกันให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ท่านนายก ฯ ทักษิณได้มอบหมายให้ ดร. วิษณุ เครืองาม ทำ แต่มีอีกเรื่องที่ต้องการให้ผมทำ คือ การจัดระเบียบกฎหมายเศรษฐกิจทั้งหมด ซึ่งก่อนหน้านี้ ท่านได้มอบหมายให้คณะกรรมการไปศึกษากฎหมายเศรษฐกิจ แต่ยังไม่ได้ผลอะไรชัดเจน ท่านนายก ฯ ทักษิณอยากเห็นผลเร็ว เพราะเราไม่สามารถหนีเรื่องการค้าขาย การติดต่อสัมพันธ์ต่าง ๆ กับนานาชาติ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาว่าจะทำอย่างไรที่จะจัดระเบียบ

กฎหมายเศรษฐกิจ ทั้งทางด้านการค้าการลงทุน ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ ถ้าเรามีระบบราชการที่เข้มแข็งทันสมัย มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันมีระบบกฎหมาย เศรษฐกิจที่ทันสมัยทันโลก และมีประสิทธิภาพ การค้าขายและการลงทุนจะเป็นไปด้วยความราบรื่น และส่งผลดีต่อประชาชนทั้งหมด

การเข้ามาเป็นนักการเมือง ภรรยาผมไม่เห็นด้วยเพราะเกรงว่า เมื่อไปเป็นนักการเมือง อาจถูกใส่ร้ายป้ายสี แต่ในที่สุด (ประมาณต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗) ตัดสินใจรับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ดูแลด้านกฎหมาย โดยรับผิดชอบกฎหมายเศรษฐกิจทั้งหมด เนื่องจากอยากให้กฎหมายบ้านเราเป็นระบบมากขึ้น ทั้งนี้ ผมได้ประสานงานกับกฤษฎีกาและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ทำบัญชีเพื่อจะแยกแยะว่าควรจะปรับปรุงกฎหมายเศรษฐกิจอย่างไร โดยเลือกประเด็นหลัก ๆ ก่อน เป็นต้นว่า การค้าจะเป็นอย่างไร กฎหมายเกี่ยวกับการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติ เรื่องคนคนต่างด้าว การเกษตร อุตสาหกรรม พยายามรวบรวมทำให้เป็นระบบ ซึ่งเป็นครั้งที่สองที่เข้าสู่ระบบการเมือง

จากนั้น ประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ท่านนายก ฯ ทักษิณปรับคณะรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้ผมดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพราะภาคใต้กำลังมีปัญหาหนัก ต้องแก้ด้วยการทำให้กฎหมายศักดิ์สิทธิ์และมีความเป็นธรรม คือ การทำอะไรให้พี่น้องประชาชนรู้สึกที่เราบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ประกอบกับผมเคยช่วยงานท่าน พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ อยู่กระทรวงมหาดไทยมาก่อน

อีกทั้งกระทรวงมหาดไทยน่าจะเป็นหน่วยงานหลัก ในการแก้ปัญหา ถ้าทำเรื่องนี้ไม่ได้ การแก้ปัญหาอื่น จะยาก ผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประมาณ ๑ ปี จนกระทั่งสภาสิ้นอายุในเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ต่อมา ท่านนายก ฯ ทักษิณ ขอให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ โดยท่านบอกว่าอยากเห็นประธานรัฐสภาที่มีความรู้ทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี จะได้ประสานกับต่างประเทศได้ นอกจากนี้ อยากให้การทำงานในสภามีระบบมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนขึ้น ทำให้ผมก้าวเข้ามาสู่ฝ่ายนิติบัญญัติ

ความแตกต่างระว่างการทำงานในฝ่ายบริหารกับนิติบัญญัติ

ความสัมพันธ์กับนักการเมืองไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แต่จะต่างกันตรงที่ การเป็นรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงนั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรี ส่วนตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานรัฐสภา ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายนิติบัญญัติโดยตรง ทุกอย่างต้องรับผิดชอบเอง เป็นเบอร์หนึ่ง ทำให้ต้องมาศึกษางานอีกระดับหนึ่ง ถึงแม้มีประสบการณ์ในสภามาบ้าง แต่มีความจำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน้าที่ของประธานสภาและหลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ใช้ในการประชุม ตัวอย่าง การแก้ปัญหาในควบคุมการประชุม เช่น เมื่อมีการประท้วง การถูกพาดพิง และเมื่อเกิดปัญหา มีแนววินิจฉัยอย่างไรบ้าง

“ จวบยั ดัษที่ใ้ในสภามาจากการกำหนด
ของสมาชิกสภา แต่เมื่อไ้เดรพกฎเกณั
ที่เจียนันนาเอง แล้วจะใ้ประชานเดรพ
กฎนนาขไ้ว่งว่งไ้ ”

หลักคิดที่ใช้การทำงาน

หลักคิดที่ผมยิดในการทำงาน คือ
ความเป็นกลาง แม้เป็นสิ่งที่พิสูจนไ้ยาก
สำหรับผม ความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้า
ที่ คือ การเดรพข้อบ้งค้งอย่างเคร่งครัด เพราะ
ข้อบ้งค้งคือกติกา **ข้อบ้งค้งที่ใ้ในสภามา
จากการกำหนดของสมาชิกสภา แต่เมื่อไ้
เดรพกฎเกณัที่เจียนันนาเอง แล้วจะใ้
ประชานเดรพกฎนนาขไ้ว่งว่งไ้**

หากเปรียบเทียบกับข้อบ้งค้งการ
ประชุมสภาของเราค้งกับทั่วโลก ข้อบ้งค้ง ๗ ของ
เราดีมาก ซึ่งถ้าเราอยู่ในกรอบข้อบ้งค้ง สมาชิก
สภาจะไ้เห็นความเป็นกลางและความเป็นธรรม
เพราะทุกอย่างเป็นไปตามกติกาที่เราช่วยกันร่าง

มาตั้งแต่อดีตและปรับปรุงกันมาโดยตลอด แต่
ถ้าไ้เดรพสิ่งเหล่านี้ สภาจะวุ่นวาย

ในช่วงดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา มีความประทับใจในการทำงานชิ้นไหนบ้าง

สามเรื่องใหญ่ ๆ ครับ เรื่องแรก คือ
ทำให้การประชุมสภามีประสิทธิภาพมากขึ้น
ตั้งแต่การตั้งวิปของฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรที่มี
ตัวแทนมาจากทุกพรรคเป็นสมาชิกคอย
ประสานงาน ทั้งนี้ เนื่องจากในสภา แม้มี
วิปฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน แต่ต่างฝ่ายต่าง
ทำงานประสานกันเองภายใน มักมีปัญหาเมื่อมี
การประชุมเสนอกฎหมาย โดยฝ่ายรัฐบาล
มักเลื่อนกฎหมายที่ฝ่ายตนเสนอขึ้นมาก่อน ทำให้

ฝ่ายค้านไม่พอใจ มีการประท้วง ส่งผลให้การประชุมในสภาไม่ราบรื่น เมื่อมีวิปฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร เวลาประชุมสภาในวาระปกติ ฝ่ายเลขาจะนำรายงานมาให้ประธานและวิปฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรตรวจดูในแต่ละวันประชุมว่ามีวาระกฎหมาย กระทำ หรือเรื่องอื่น ๆ อะไรบ้าง และตกลงกันในเรื่องการประชุม จากนั้นให้ตัวแทนกลับไปแจ้งให้แก่สมาชิกในพรรคของตนทราบ

สำหรับการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา มักจะมีปัญหา ฝ่ายหนึ่งต้องการให้นานที่สุด ส่วนอีกฝ่ายต้องการให้เร็วที่สุด ต้องมีการตกลงกันก่อน โดยผมพยายามแยกแยะให้เห็นว่า การแถลงนโยบายเป็นสิทธิ์ของสมาชิกทุกคนที่จะซักถามรัฐบาล ไม่ใช่เฉพาะของฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาล เพราะเขาต้องไปบอกประชาชนว่า รัฐบาลแถลงนโยบายอย่างนี้ เขาเห็นด้วยไม่เห็นด้วยอย่างไร แต่ถ้าตกลงกันไม่ได้ ผมจะบริหารตามข้อบังคับคือตามสัดส่วน ฝ่ายค้านมี ส.ส. เท่าไร รัฐบาลมีเท่าไร วุฒิสภามีเท่าไร เอามารวมกันแล้วใครเป็นสัดส่วนเท่าไร ส่วนการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ หรือ อภิปรายร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ จะเปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านอย่างเต็มที่ เพราะเป็นสิทธิ์ของฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาลมีหน้าที่ชี้แจง

ผมพยายามจัดระบบการประชุมรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะไม่อย่างนั้นในช่วงการประชุมสภาจะมีปัญหา

เรื่องที่สอง คือ การแก้ปัญหาการบริหารงานในรัฐสภา ทั้งวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎรมีงานทั่วไปเหมือนกัน แต่ต่างแยกกันทำเป็นต้นว่า ด้านต่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายมีหน่วยงานของตนแยกเป็นประเทศ แยกภาษา ฝ่ายรักษา

ความปลอดภัยแยกจากกัน ระบบ IT เป็นคนละระบบกัน ดังนั้น จะมีประสิทธิภาพได้อย่างไร จึงควรจะต้องมีสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเองงานที่ต้องทำร่วมกันมาไว้ที่เดียวกัน ส่วนงานที่ต้องทำโดยเฉพาะ เช่น งานของคณะกรรมการกิจการการประชุม ให้เป็นของแต่ละสภาไป

เรื่องที่สาม เป็นด้านต่างประเทศ เนื่องจากที่ผ่านมาประธานรัฐสภาไทยหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศอยู่ในระดับหนึ่ง แต่เราต้องพยายามพัฒนารัฐสภาไทยก้าวไปเป็นผู้นำระดับภูมิภาคและระดับโลก

ทั้งนี้ ขณะที่ผมดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร มีโอกาสเป็นประธานของกลุ่ม ASEAN กลุ่ม ASEAN Plus Three (สมาชิกประกอบด้วยประเทศในภูมิภาคอาเซียน จีน เกาหลี และญี่ปุ่น) และกลุ่ม APEC ช่วงนั้นมีการเลือกกรรมการบริหารของสหภาพรัฐสภา (Inter - Parliamentary Union : IPU) ประเทศไทยมีตัวแทนไปเป็นกรรมการมาแล้วสองคน คนหลังสุดลาออกมาเป็นรัฐมนตรี จึงมีการเสนอคนใหม่เข้าไปแทน ครั้งนั้นผมเสนอแนะว่าประเทศไทยควรเสนอสุภาพสตรีเป็นตัวแทน เนื่องจาก IPU ส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของสตรี อาจารย์ลลิตา ฤกษ์สำราญ รองประธานฯ คนที่สอง จึงเป็นตัวแทนจากประเทศไทย โดยมีตัวแทนจากประเทศเกาหลีใต้เป็นคู่แข่งที่สำคัญ ทางเราพยายามหาเสียงสนับสนุนจากกลุ่มประเทศในอาเซียน ญี่ปุ่น จีน อินเดีย เกาหลีเหนือ เนปาล ออสเตรเลีย (กลุ่ม APEC) และในที่สุด อาจารย์ลลิตา ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารของ IPU

ด้วยคะแนนชนะขาด ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับมากขึ้น

ต่อจากนั้น ในการเลือกประธาน IPU ที่มีการแข่งขันระหว่างตัวแทนจากสองประเทศคือ เบลเยียมที่ถูกเสนอชื่อโดยสหภาพยุโรป (European Union : EU) กับอิตาลี ผมสนับสนุนตัวแทนจากอิตาลีเนื่องจากมีวิสัยทัศน์ดี น่าจะพัฒนา IPU ได้มากกว่าตัวแทนจากเบลเยียมที่เป็นนักวิชาการ ประกอบกับหลายประเทศในอาเซียนต่างเห็นด้วยและอยากให้ผมสนับสนุนให้อิตาลีชนะ ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจเนื่องจากที่ผ่านมา เราเป็นประเทศเล็ก ๆ ถูกล้อบปี้ว่าจะเป็พวกใคร แต่วันนี้เรากำลังจะล้อบปี้ให้อิตาลีเป็นประธาน IPU ถ้าเราล้อบปี้ได้สำเร็จ เราจะมีควมสำคัญมาก ขณะนั้นอิตาลีมีประเทศในแถบแอฟริกาสนับสนุนอยู่ส่วนทางเอเชีย ผมขอให้ช่วยกันสนับสนุนอิตาลีซึ่งภายหลังลงคะแนน อิตาลีชนะเบลเยียมมากกว่ากันถึงเท่าตัว

เมื่ออิตาลีได้เป็นประธาน IPU เขาให้เกียรติประธานรัฐสภาไทยมาก เห็นได้จาก ในการประชุม IPU คนอื่นวิพากษ์วิจารณ์อะไร อิตาลีจะได้แย้ง แต่เมื่อผมวิพากษ์วิจารณ์เขายอมรับ จนกล่าวได้ว่าในสายตาของประธานสภาโลก ประธานรัฐสภาไทยมีความสำคัญนอกจากนี้ เมื่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ร่วมมือกับ IPU จัดให้มีการประชุมสัมมนาที่ฮ่องกง ผมเป็นประธานรัฐสภาเอเชียที่ได้รับเชิญให้ไปพูดแสดงทัศนะของฝ่ายนิติบัญญัติต่อเรื่องการค้าของโลก แม้แต่เมื่อผมพ้นจากตำแหน่งประธานรัฐสภาไปแล้ว กรรมการ IPU ยังเชิญไปประชุมเพื่อปรับปรุง IPU ในด้านต่าง ๆ

การทำงานในวง คณิสัญญัตติที่เกี่ยวกับกรรมผลิตภัณฑ์และการยก่างกฎหมายสำคัญ ๆ

การเสนอกฎหมายเพื่อพิจารณาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรผู้เสนอ เช่น รัฐมนตรี คณะกรรมาธิการที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากพรรคต่าง ๆ ตามสัดส่วน จะชี้แจงต่อที่ประชุม และเมื่อผ่านจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จะเสนอต่อวุฒิสภา ร่างกฎหมายที่เสนอให้วุฒิสภาพิจารณา จะไม่ใช่ร่างกฎหมายของรัฐบาลแล้ว แต่เป็นร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎร เป็นหน้าที่ของทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านต้องช่วยกัน เป็นต้นว่า การเสนอ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ เห็นด้วย เพราะประชาชนจะได้มีสิทธิรู้ข้อมูลข่าวสาร ผมจึงขอให้ท่านช่วยสนับสนุน โดยเสนอให้ท่านเป็นตัวแทนของรัฐบาล เพราะระบบแบบเก่าคนที่เสนอกฎหมายในวุฒิสภาเป็นโควต้าของรัฐบาล แต่เดี๋ยวนีเปลี่ยนแล้ว พอพ้นจากสภาผู้แทนราษฎรไป จะเป็นเรื่องกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรไปเสนอสภาสูง ดังนั้นจึงเตรียมจัดองค์ประกอบตั้งแต่เป็นรัฐมนตรี (พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๓๙) เวลาเราเสนอกฎหมายให้วุฒิสภา เราไม่ใช่ตัวแทนรัฐบาล แต่เป็นสภาผู้แทนราษฎร เช่น ในการเสนอ พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ตอนแรกมีปัญหามากมาย แต่ผมขอให้ท่านถวิล ไพรสณฑ์ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ช่วยดูแลร่วมผลักดันให้เร็วขึ้น เพราะเมื่อฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลเห็นตรงกันว่าควรมี เราต้องช่วยกันอธิบายแก่ที่ประชุมวุฒิสภา การเถียงเพื่อเอาแพ้ชนะจะทำให้กฎหมายไม่ผ่านหรือเสียเวลามาก

หนังสือแต่ละสื่อเผยแพร่

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แค่บอกเจ้าหน้าที่เอาร่างมาเซ็นเสนอ ก็บรรจ
วาระต่อไป แต่เมื่อไม่มีร่างของรัฐบาล
เมื่อพิจารณาร่างของ ส.ส. แม้จะเป็นฝ่าย
รัฐบาลเอง แนวปฏิบัติก็คือ รัฐบาลจะขอรับ
ไปพิจารณาก่อนรับหลักการ ขอเวลา ๓๐ วัน
๖๐ วัน สรุปคือไม่ได้ทำอะไร เอามาถกเถียงกัน
แล้วขอรับกันไปเพื่อไปสร้างกฎหมายคู่ขนาน
ซึ่งถ้ายังสร้างกฎหมายคู่ขนานไม่ได้จะเลื่อน
เอาวาระอย่างอื่นขึ้นมาแทน สภางานไม่เดิน
เพราะเป็นอย่างนี้ แต่ตอนหลังดีขึ้น ในสมัยนั้น
ผมแก้ด้วยทางปฏิบัติ

เทคนิคในการทำในร่างพระราชบัญญัติ ผ่านการพิจารณาในสภาอย่างรวดเร็ว

และเมื่อผมมาเป็นรัฐมนตรี ผมได้
กราบเรียนท่านพลเอกชวลิตและท่านบรรหาร
เกี่ยวกับกฎหมายที่ตกไปเพราะมีการยุบสภาหรือ
สภาครบวาระว่า ควรรีบเอากลับมาเสนอใหม่
เนื่องจากถ้ารอการเสนอกฎหมายตามขั้นตอน
ปกติ กว่าจะผ่านจากกรม กระทรวง คณะ
รัฐมนตรี กฎปฏิภา ในช่วง ๖๐ วันแรกของรัฐบาล
จะไม่มีร่างกฎหมายเสนอสภาผู้แทนราษฎร
แต่ถ้าเราเอาร่างเก่ามาเสนอเลยในนามรัฐบาล
ทุกอย่างจะรวดเร็วขึ้นเพราะเห็นด้วยตรงกัน

กฎหมายหลาย ๆ ฉบับที่ไม่ผ่าน
การพิจารณา หรือกว่าจะผ่าน ใช้เวลาถึง ๑๐ ปี
เป็นเพราะเมื่อเปลี่ยนรัฐบาล พรรคเดิมมิได้คุม
กระทรวงเดิม นโยบายเปลี่ยน คนใหม่มาไม่รู้เรื่อง
กฎหมายเดิมจะตกหมด เริ่มนับหนึ่งใหม่วนเวียน
อยู่อย่างนี้ เมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรใหม่ มีร่าง
กฎหมายรอให้พิจารณาจำนวนมากแต่ล้วน
เป็นร่างกฎหมายที่ ส.ส. เสนอทั้งสิ้น
ไม่มีร่างของรัฐบาลเลย ส.ส. ไม่มีอะไรยุ่งยาก

ผมใช้วิธีการให้เกียรติท่านผู้ที่เกี่ยวข้อง
กล่าวคือ ท่านผู้ใหญ่ในสภา เช่น วุฒิสภา
หลายท่านเป็นครูบาอาจารย์ บางท่านเป็น
เพื่อนคุณพ่อ ผมเข้าไปกราบท่าน คอยกับท่าน
แล้วเรียนท่านว่า อยากให้ท่านช่วยพิจารณา
ให้รวดเร็ว ถ้าท่านเห็นด้วยในหลักการ
เพราะถ้ามีแต่ที่ลืมนึงเอาแพ้นะกันก็จะเกิด
การสงวนคำแปรญัตติมากมาย เรื่องจะยาว
และตอนนั้นกฎหมายหลายฉบับยากทั้งนั้น
ทำให้ผ่านไม่หมด แต่เพราะผู้ใหญ่หลายท่าน
เมตตา บางท่านบอกว่าตรงนี้อาเป็นข้อสังเกต
ไปก็แล้วกัน จะไม่ขอสงวนคำแปรญัตติ หรือ
แม้บางกรณีวุฒิสภาแก้ไขมากแต่เป็นประโยชน์
ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ยอม เรื่องก็จะยาว
ผมก็ไปคุยกับวิปทางสภาผู้แทนราษฎร
โดยให้ถือว่าแก้ไขเยอะแล้วกัน จะได้ผ่าน
เป็นร่างกฎหมายเร็วขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่เป็น
ประโยชน์ต่อประชาชน เช่น กฎหมายข้อมูล
ข่าวสารฯ เป็นต้น

มุมมองต่อการเมืองในชุมชน โดยเฉพาะการเมืองภาคประชาชน

เมื่อมาเป็นรัฐมนตรี จนมาอยู่ศาลปกครอง ได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้น ผมคิดว่าระบบต่าง ๆ จะดีขึ้น ตั้งแต่เนกการเมือง ยอมรับการตรวจสอบต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา มากขึ้น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ได้รับการคุ้มครองมากขึ้น และการปกครองท้องถิ่น พัฒนาขึ้น

ระบบที่เราชอบพูดกันว่า “นิติรัฐ” “นิติธรรม” นิติรัฐ หมายถึง รัฐที่กฎหมายเป็นใหญ่ นิติธรรม คือ กฎหมายเป็นใหญ่ แม้จะมีที่มาต่างกัน แต่ทั้งสองคำมีความมุ่งหมายเดียวกัน คือทำอย่างไรให้เป็นรัฐประชาธิปไตย ที่กฎหมายเป็นใหญ่ การบังคับใช้กฎหมายไม่ ว่าเจ้าหน้าที่ระดับใดหรือแม้แต่ศาลต้องเป็นไป โดยเที่ยงธรรม ซึ่งคิดว่าจะพัฒนาขึ้น แต่ช่วงก่อนยึดอำนาจในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมไทยที่คนไม่ยอมรับกติกาประชาธิปไตย ไม่เคารพในกฎแห่งความยุติธรรม ผมคิดว่าถ้าเราไม่พอใจระบอบประชาธิปไตย ไม่ยึดในความเป็นธรรม กลายเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก การแก้แค้นเอาแพ้อาชนะ จนกลายเป็นพรรคพวกนิยม เราจะหลงทางกันหมด บ้านเมืองที่ยุ่งทุกวันนี้ ประเด็นคือความไม่เป็นธรรม เราอย่าไปเบี่ยงเบนว่าเป็นประเด็นความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมซึ่งดำรงอยู่มาตลอด ความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นทุกวันนี้คือเรื่องกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย คนยึดอำนาจบอกว่าต้องการสร้างนิติรัฐ นิติธรรม แต่การยึดอำนาจเป็นการปฏิบัติที่ตรงกันข้ามกับนิติรัฐ นิติธรรม ถ้าอยากเห็นสังคมเดินหน้าต่อไปได้ ไม่มีระบอบอะไรที่ดีเท่า

บทบาทใน คณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการ และการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การเลื่อนขั้นของข้าราชการ

เมื่อก่อนการเลื่อนขั้น จะเลื่อนก็ขึ้นก็ได้ แล้วแต่การพิจารณาของผู้บังคับบัญชาและการพิจารณาเป็นแบบปกปิ ผมจึงได้เสนอให้มีการประเมิน มีวิธีการประเมินที่ชัดเจนและควรมีการเปิดเผยผู้ที่ได้รับการเลื่อนขั้นให้ทุกคนได้รับรู้

การประเมิน จะคิดเป็นระบบเหมือนเอกชน ปีละ ๒ ครั้ง คือ ครั้งปีแรกกับครั้งปีหลัง ครั้งปีแรกดีมากได้หนึ่งขั้น ถ้าธรรมดาได้ครึ่งขั้น ดังนั้น ถ้าไม่มีดีไม่เสียจะได้ปีละขั้น การประเมินแบบนี้ เจ้าหน้าที่ต้องคุยกับลูกน้อง คือ เมื่อประเมินแล้วต้องแจ้งไปยังผู้ถูกประเมินเพื่อเขาจะได้ตรวจสอบว่าเจ้านายเข้าใจถูกต้องหรือไม่ ลูกน้องสามารถโต้แย้งได้ นอกจากนี้ควรเปิดเผยผู้ที่ได้รับการเลื่อนขั้นเพราะคนทำงานดีควรเปิดเผยให้รับรู้ทั่วกัน ซึ่งตอนนี้ใช้ระบบแบบนี้หมด

ระบอบประชาธิปไตย **ระบอบประชาธิปไตย**
จะไปได้ดี ต้องมีความยุติธรรม ความยุติธรรม
จะเกิดได้ ก็ต่อเมื่อเราไม่มีอคติหรือพยายาม
ขจัดอคติให้มากที่สุด

เมื่อผมเป็นประธานสภา ถ้าคุมการประชุมโดยอคติ ให้พวกเดียวกันพูด...ไม่ใช่พวกไม่ให้พูด ก็อยู่ไม่ได้ ในตอนแรก ๆ มีปัญหา ท่าน ส.ส. อาวุโสท่านหนึ่ง อ้างว่าถูกพาดพิง ถึงแม้ว่าพิจารณาแล้ว อีกฝ่ายไม่ได้พาดพิงให้ท่านเสียหาย แต่ในเมื่อท่านจะพูด ทุกคนต้องยอม มาในระยะหลังพอพูดกันด้วยเหตุผล ตกลงกันอย่างเป็นระบบและพยายามยื่นหยัดอยู่บนกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ตรงไหนผมผิดผมยินดียอมรับ ความ เป็นเพื่อนเป็นพี่เป็นน้องเป็นพวกมีได้ แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรม ถ้าไม่มีตรงนี้แล้ว แม้เป็นเพื่อนกันแต่วันหน้าอาจจะไม่เป็นเพื่อนกันได้ เป็นพวกกันอาจตีกันได้ เพราะเมื่อเกิดความไม่เป็นธรรม อย่างอื่นมันจะไปหมด

ในโอกาส ๗๗ ปี รัฐสภาไทย วชากเน้น
รัฐสภาไทยในอนาคตจะเป็นอย่างไร

อยากให้รัฐสภาไทยเป็นที่พึงได้ กล่าวคือระบบโลกสมัยใหม่ ไม่ใช่ฝ่ายบริหารเท่านั้นที่มีความสำคัญ นิติบัญญัติมีความสำคัญเช่นกัน ในเมื่อองค์การสหประชาชาติ (United Nation – UN) เป็นองค์กรที่มาจากฝ่ายบริหารมีบทบาทในเวทีโลก ฝ่ายนิติบัญญัติควรมีองค์กรให้แสดงบทบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งตอนที่ผมเป็นประธานรัฐสภา ได้พยายามผลักดันบทบาทของ IPU ให้ทัดเทียมกับ UN และแม้ว่าสภาอาจพูดอะไรได้ไม่เท่าฝ่ายบริหาร แต่อย่าง

น้อยที่สุด สิ่งไหนที่ละเมิดกฎกติกาสากลอย่างชัดเจน เราต้องพูดออกมา ในสภาก็เช่นเดียว สิ่งไหนที่ละเมิดกฎกติกา จะเป็นรัฐธรรมนูญก็ดี เราต้องพูดออกมา สิ่งนี้จะทำให้สภามีศักดิ์ศรี สมาชิกและเจ้าหน้าที่ทุกคนมีศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีที่ว่านี้ ไม่ใช่เอาไปแบ่งกับใคร แต่เป็นศักดิ์ศรีที่เขายอมรับในความเป็นตัวตน...ในความตรงไปตรงมา...ในความเที่ยงธรรมของเรา

อยากให้ท่านช่วยฝากข้อคิดให้แก่ักการการเมือง
และข้าราชการรัฐสภาด้วยค่ะ

รัฐสภาประกอบด้วยสองส่วน คือ สมาชิก รัฐสภา กับเจ้าหน้าที่ สำหรับสมาชิกรัฐสภาอยากให้ทุกท่านทำงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะงานในคณะกรรมการการและด้านการต่างประเทศ ด้านการประชุม อยากให้มีการเคารพกฎกติกาการประชุม ส่วนเจ้าหน้าที่ ก็เช่นเดียวกัน เวลาผมประชุม ไม่ได้ประชุมเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงเท่านั้น ซี ๔ ซี ๕ ก็เชิญมาประชุมด้วย อยากให้เห็นความสำคัญของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพราะจะได้รู้ว่าคนในองค์กรคิดอย่างไร

หนังสือแด่: ตี๋เตยแพร์
สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จี๋ จิตวอบ

“...ความฝันในชีวิตของผมมัน คือ
ต้องการเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร...”

ท่านชัย ชิดชอบ เป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมายาวนาน การเข้าสู่เส้นทางนักการเมืองด้วยการเริ่มต้นเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ทำงานคลุกคลีกับชาวบ้านตั้งแต่สมัยเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนัน จนได้รับรางวัลกำนันแห่นบทองคำ จึงทำให้ท่านเป็นนักการเมืองที่มีความเข้าใจการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นอย่างดี เมื่อท่านมาดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๕๑ ซึ่งถือเป็นตำแหน่งสูงสุดทางฝ่ายนิติบัญญัติ จึงนับเป็นรางวัลชีวิตสูงสุดที่ท่านภาคภูมิใจในการทำหน้าทีเป็นนักการเมือง

การก้าวเข้าสู่วงการเมือง ครั้งแรก

ผมเริ่มเล่นการเมืองระดับท้องถิ่นมาตั้งแต่อายุ ๒๗ ปี ตอนนั้นผมอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์และมีญาติเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์ ในสมัยนั้นหลายท่าน ไม่ว่าจะเป็นนายขาว ธรรมสุชาติ นายยืน สืบอนุกรรม และนายเหลื่อม พันธุ์ฤกษ์ ต่อมาในปี ๒๕๐๐ ผมจึงได้ทำงานติดตามญาติที่เป็นนักการเมืองอาวุโสเหล่านี้ การทำงานคลุกคลีกับนักการเมืองในครั้งนั้นทำให้ผมมีความคุ้นเคยและเข้าใจงานด้านการเมืองมากขึ้น ทำให้ทราบว่านักการเมืองสามารถที่จะไปประสานงานต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนได้ ดังนั้นผมจึงเกิดความรู้สึกผูกพันและอยากจะเป็นนักการเมือง

ในช่วงเริ่มต้นผมได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเมื่ออายุ ๒๗ ปี ที่จังหวัดสุรินทร์ แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผมได้คะแนนมาอันดับ ๔ ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกตั้งครั้งนั้นมีสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรได้เพียง ๓ คน หลังจากนั้นผมก็กระโดดมาเล่นการเมืองท้องถิ่นมาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และก็ได้รับตำแหน่งเป็นรองประธานสภาเทศบาลเมืองสุรินทร์ ในระหว่างนั้นผมก็สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดที่สุรินทร์ และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์ด้วย ครั้งสุดท้ายผมได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรที่จังหวัดสุรินทร์ก็แพ้เช่นเดิม โดยได้คะแนนมาอันดับ ๔ เหมือนเช่นเคย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสมัยก่อนนั้นการเลือกตั้งไม่เหมือนปัจจุบัน เราไม่มีโปสเตอร์เหมือนสมัยปัจจุบัน ต้องใช้ชอล์กที่เขียนกระดานดำแทน

หลังจากที่ผมดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและสภาจังหวัดแล้ว ก็มีความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นว่า ในชีวิตนี้จะต้องเป็นผู้แทนราษฎรให้ได้ แต่ผมก็ประสบปัญหาชีวิตในการทำมาหากินมาโดยตลอด นับตั้งแต่เป็นผู้จัดการร้านสหกรณ์ที่สุรินทร์ ต่อมาก็มีอาชีพเดินขายหนังสือซึ่งหนังสือสมัยก่อนนั้นเป็นหนังสือ ๑๑ มิลลิเมตร จากนั้นก็มาประกอบอาชีพทำโรงไม้บดย่อยหินที่บ้านกระหม ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๐๒ ผมและครอบครัวก็ย้ายภูมิลำเนามาอยู่ที่จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วก็มาสร้างโรงไม้บดย่อยหินที่เขากระโดง ตำบลอิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แต่การย้ายครอบครัวมาครั้งนี้ก็ประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย เพราะเจ้าของโรงไม้หินเดิมของจังหวัดบุรีรัมย์มีอิทธิพล รวมทั้งยังถูกรังแกจากฝ่ายบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการ

จังหวัด ปลัดจังหวัด และตำรวจในพื้นที่ ซึ่งใช้วิธีการหลายอย่างเพื่อไม่ให้ผมทำโรงไม้หิน ทั้งจับกุมขัง และค้นบ้านพัก เป็นต้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผมคิดว่าความยุติธรรมในสังคมยังมีอยู่ ถ้าเราไม่ช่วยกันแก้ไขปัญหาล่าช้าความยุติธรรมก็จะไม่เกิดขึ้น สิ่งนี้ทำให้ผมเกิดความมั่นใจว่าจะต้องสมัครผู้แทน และต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ไขกฎหมายหรือปัญหาของพี่น้องประชาชนให้ได้ ซึ่งขณะนั้นบังเอิญว่าในถิ่นที่ผมอยู่ในตำบลลือสถานนั้น ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านคนเดิมเสียชีวิต ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผมตัดสินใจลงสมัครแข่งขันในครั้งนี และก็ชนะการเลือกตั้งได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาตำแหน่งกำนันก็ว่างลงอีก เพราะกำนันคนเดิมท่านอายุมากจึงลาออก ตอนนั้นตัวผมเป็นผู้ใหญ่บ้านได้เพียง ๑๐ วันเท่านั้น ต่อมาก็ได้รับเสียงเป็นเอกฉันท์ชนะการโหวตของผู้ใหญ่บ้านให้เป็นกำนัน ซึ่งกำนันสมัยนั้นจะเลือกจากผู้ใหญ่บ้านทั้งตำบลที่มีทั้งหมด ๑๗ หมู่บ้าน ในฐานะกำนันผมก็พยายามทำงานในตำบลอย่างเต็มที่ หากมีการพัฒนาถนนหนทางในตำบล ผมก็จะเอาหินจากโรงไม้หินของผมไปโรยทางให้ รวมทั้งห่มเตและสละทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อนำไปพัฒนาท้องที่จนได้รับรางวัลกำนันแบบทองคำ

หลังจากเป็นกำนันแล้วก็มีมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดขึ้น ผมก็ตัดสินใจไปลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดที่อำเภอประโคนชัย เพราะในเขตอำเภอเมืองนั้นไม่มีตำแหน่งว่างปรากฏว่าผมชนะคู่แข่งอีก ๓ คน ได้เป็น

สมาชิกสภาจังหวัด และในเวลาต่อมาก็ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาจังหวัด เมื่อผมได้เป็นประธานสภาจังหวัดก็มีโอกาสไปทำงานคลุกคลีกับสมาชิกสภาจังหวัดทั้งจังหวัด ซึ่งตอนนั้นมีทั้งหมด ๒๔ คน ทำให้ผมเป็นที่รู้จักของประชาชนมากขึ้น หากมีการจัดงานในอำเภอผมก็จะช่วยเหลือในเรื่องของมหรสพและความบันเทิง และเมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๑๒ ที่จังหวัดบุรีรัมย์ ผมก็ลงสมัครรับเลือกตั้ง ผลปรากฏว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ผมได้คะแนนมาเป็นอันดับ ๒ ในจำนวน ๕ คน ผมแพ้คะแนนคนที่ได้อันดับ ๑ นั่นคือ นายบุญเยี่ยม โสภณ เพียงแค่ ๓๐๐ คะแนน แต่ว่าตอนนี้ท่านเสียชีวิตไปแล้ว ท่านเป็นคนล่ำปลายมาศเหมือนกับคุณโสภณ ชำรัมย์ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม พอผมดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผมก็ได้รับความกรุณาจากท่านจอมพล ถนอม กิตติขจร ท่านให้เสนารีกองบัญชาการทหารสูงสุดเอาเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ไปรับผมให้มาเข้าสังกัดพรรค เพราะผมเป็นผู้สมัครอิสระ ไม่ได้เข้าสังกัดพรรคใด

ท่านอยู่ในแวดวงการเมืองระดับชาติ มาตลอด เคยกลับไปทำงานการเมืองระดับท้องถิ่นหรือไม่

สมัยนั้นกฎหมายยังไม่มีการบังคับเหมือนปัจจุบัน ดังนั้นใครจะดำรงตำแหน่งอะไรก็ได้ ขณะนั้นระหว่างที่ผมดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ๒๕๑๒ นั้น ผมยัง

ดำรงตำแหน่งเป็นทั้งสมาชิกสภาจังหวัด ประธานสภาจังหวัด และกำนันด้วย ผมจำได้ว่าพอเข้ามาประชุมในสภา ซึ่งขณะนั้นใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นสถานที่ประชุม ก่อนที่จะอภิปราย ผมก็จะพูดว่า กระผมนายชัย ชิดชอบ กำนันตำบลอิสาณ ประธานสภาจังหวัดบุรีรัมย์ ผมก็กล่าวนำ เช่นนี้อยู่เสมอในสมัยนั้น เพราะว่ากฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าไม่ให้ดำรงตำแหน่งเหมือนทุกวันนี้ ซึ่งปัจจุบันนี้ใครจะดำรงตำแหน่งการเมืองอย่างอื่นไม่ได้ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยนั้นกฎหมายเปิดกว้างไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด หรือดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ก็สามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ไม่มีปัญหา ทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างท้องถิ่นกับฝ่ายนิติบัญญัติดำเนินไปด้วยกันได้ดี

ความใฝ่ฝันของท่านในการเข้ามาทำงานการเมือง

ความใฝ่ฝันในชีวิตของผมนั้นคือ ต้องการเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร นั่นคือเป้าหมายหลักนับตั้งแต่ผมเล่นการเมืองตลอดมา ความฝันของผมเป็นจริงเมื่อผมได้เป็นประธานรัฐสภาเมื่ออายุ ๘๐ ปี โดยเริ่มเป็นผู้แทนมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ สำหรับผมนั้นเห็นว่าการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับรัฐมนตรีแตกต่างกันมาก ผมยืนยันว่าไม่เคยอยากที่จะเป็นรัฐมนตรี นี่เป็นความจริงจริงในชีวิต

การที่ผมอยากจะเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร นั้นเป็นเพราะผมอยากจะทำไขปัญหาของบ้านเมือง และ

อยากจะเห็นว่าฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ
จะทำงานไปด้วยกันได้อย่างไร นี่คือเป้าหมายหลัก
เพราะว่าบางครั้งผู้เป็นประธานในที่ประชุม
สภาไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือระมัดระวังในการ
ยกมืออภิปราย ทำให้ผมเกิดความคิดในใจว่า
ถ้าผมเป็นประธานเมื่อใดก็จะเปิดโอกาสให้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นตัวแทนพี่น้อง
ประชาชนได้มีโอกาสได้พูดอภิปรายให้สภา
รับรู้ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนได้มากขึ้น

สิ่งที่ท่านภูมิใจที่สุดในชีวิต

ผมได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่ง
เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับ
พระกรุณาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธาน
สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๕๑ สิ่งนี้คือสิ่งที่ภาคภูมิใจที่สุดใน
ชีวิตและวงศ์ตระกูลของผม ขณะที่ผมดำรง
ตำแหน่งประธานสภาฯ ก็พยายามทำหน้าที่
อย่างเต็มความสามารถและสติปัญญาที่มีอยู่
นักการเมืองแต่ละคนต่างก็มีอุดมการณ์ของตัวเอง
ต่างคนต่างยึดถือหลักการของตัวเอง ฉะนั้น
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งก็จะมี
วาทะและลีลาการพูดในการอภิปรายที่แตกต่าง
กันไป ช่วงแรกที่ผมมาดำรงตำแหน่งประธานฯ
หลายคนคิดดูหมิ่นผมว่า คงไม่สามารถที่จะ
ควบคุมการประชุมให้ราบรื่นได้ ต่อมาภายหลัง
คนที่ดูหมิ่นผมก็มาสรรภาพิดกับผม เพราะ
ไม่คิดว่าผมจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหา
ในสภาได้ ซึ่งในการทำหน้าที่ของผมถือเป็น

เรื่องปกติธรรมดาที่จะต้องมีคนทั้งที่พอใจและ
ไม่พอใจ แต่ผมก็อาศัยข้อบังคับการประชุมฯ
เป็นหลักปฏิบัติและกฎเกณฑ์ในการประชุมสภา

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่ผมภาคภูมิใจเป็น
อย่างยิ่ง นั่นคือ การที่สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์มอบ
ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ผม
และในวันที่ ๑ พฤษภาคมนี้ ทางมหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ก็ได้มอบปริญญาดุษฎี
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้แก่ผมด้วยเช่นกัน

อยากให้น่าทึ่งว่าถึงงานด้าน ต่างประเทศในส่วนของวงศ์ภ นิชบัญญัติในหน้าที่ท่านดำรงตำแหน่ง ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อผมเข้ามาดำรงตำแหน่งประธาน
สภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๕๑ ต่อมา
ในปี ๒๕๕๒ รัฐสภาไทยได้รับเกียรติให้เป็น

เจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๓๐ (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly-AIPA) ระหว่างวันที่ ๒-๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่โรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยมีสมาชิกของสมัชชารัฐสภาอาเซียนประกอบด้วยรัฐสภาแห่งชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๘ ประเทศ คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศผู้สังเกตการณ์พิเศษ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม พร้อมด้วยสหภาพพม่า ร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ จำนวน ๙ ประเทศ กับ ๑ องค์กร ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี สหพันธรัฐรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และรัฐสภายุโรป ซึ่งการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียนเป็นหลักสำคัญในการสร้างนโยบายขององค์กรและเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้เกิดการจัดทำข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันภายในอาเซียน โดยการประชุมดังกล่าวได้แบ่งเป็น ๖ ส่วน ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกิจการองค์กร ด้านการยกย่องถวายเป็นเกียรติร่วม และการประชุมสมาชิกรัฐสภาสตรีในสมัชชารัฐสภาอาเซียน (WAIPA) ซึ่งทั้งหมดเป็นการส่งเสริมในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ

การค้าแรงงานมนุษย์ ด้านประชาธิปไตยในอาเซียน ด้านยาเสพติด ซึ่งได้มีการหารือข้อกฎหมายเรื่องการอัยตทรัพย์ข้ามชาติ และการควบคุมสารตั้งต้นและยังมีการเจรจาด้านการค้าเสรีในเขตอาเซียน โดยจะเป็นการร่วมออกกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

หลังจากนั้นในปี ๒๕๕๓ ประเทศไทยก็ได้รับเกียรติอีกครั้งให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา (ไอพียู) ครั้งที่ ๑๒๒ ระหว่างวันที่ ๒๗ มีนาคม - ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ทั้งหมด ๑๓๔ ประเทศ จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑๕๓ ประเทศ ซึ่งการประชุมดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐสภานานาชาติ ๑๕๓ ประเทศ และสมาชิกสมทบที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ๘ องค์การ อาทิ สภาแอนเดียน สภาอเมริกากลาง สภานิติบัญญัติแอฟริกาตะวันออก สภายุโรป คณะกรรมาธิการรัฐสภาระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งการจัดประชุมครั้งนี้มีวาระการประชุมที่สำคัญคือ การอภิปรายทั่วไปด้านสถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระดับโลก ซึ่งรัฐสภามีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์รวมของการสร้างความปรองดองทางการเมืองและธรรมาภิบาล ผมเห็นว่าการจัดงานครั้งนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้เห็นถึงบทบาทที่เข้มแข็งของรัฐสภาไทยในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ และแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมภาพลักษณ์ และเผยแพร่ธรรมเนียม วัฒนธรรม

ที่ผมเป็นประธานรัฐสภายังได้มีส่วนเข้าร่วม กระชับความสัมพันธ์กับทูตทั่วโลกที่ประจำอยู่ใน ประเทศไทยทั้ง ๗๘ ประเทศ โดยผมจะเข้าร่วมงานฉลองครบรอบวันชาติของประเทศต่าง ๆ ทุกปี และทุกครั้งที่มีการเชิญ ผมก็จะไปทุกงาน ดังนั้นทูตทั่วโลกต่างก็รู้จักนายชัย ชิดชอบ ในฐานะเป็นประธานรัฐสภาไทยเป็นอย่างดี หากมีโอกาสก็อยากจะไปเยี่ยมที่บ้านผม ซึ่งผมก็จะพาท่านทูตประเทศต่าง ๆ ไปดูงานข้าง หรืองานแข่งเรือ เป็นต้น ด้วยสายสัมพันธ์ ดังกล่าวจึงทำให้ผมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับทูตต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทูตเกาหลี ท่านก็ได้กรุณาดำเนินการช่วยเหลือแรงงานไทยไป ทำงานที่เกาหลี ซึ่งปีนี้ให้ประเทศไทยส่งแรงงาน ไปเกาหลีได้ ๙,๐๐๐ คน นี่คือนายสายสัมพันธ์ ด้านนิติบัญญัติที่ช่วยฝ่ายบริหารทำงาน

ประเพณีของไทย ซึ่งในระหว่างการประชุม ดังกล่าวก็ได้เกิดเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง แต่เราก็สามารถดำเนินการจัดการประชุม ได้อย่างสำเร็จลุล่วง โดยประเทศที่เข้าร่วม การประชุมต่างก็เชื่อมั่นในการรักษาความ ปลอดภัยของไทยและชื่นชมว่าไทยประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งนี้ และในปี ๒๕๕๔ นี้ ประเทศปานามาได้รับเกียรติ ให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมโอพียู ครั้งที่ ๑๒๓ ซึ่งประเทศไทยเราก็ได้ส่งตัวแทนไปประชุม ในครั้งนี้ด้วย และขณะนี้กำลังจะเดินทางกลับ

การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมทั้งสองครั้ง ดังกล่าวของรัฐสภาไทย ย่อมแสดงให้เห็นว่า ประเทศของเรานี้เป็นประเทศที่สามารถจะก้าวไป ข้างหน้าในด้านนิติบัญญัติได้เป็นอย่างดี ซึ่งผมก็พยายามทุกวิถีทาง นอกจากนั้นในฐานะ

นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ ประธานสภาฯ กับบรรดาทูตานุทูตที่ประจำอยู่ใน ประเทศไทยแล้ว ผมยังปฏิบัติหน้าที่ในนาม ประธานรัฐสภาเดินทางไปเยือนประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกในกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภา ระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันเรามีกลุ่มมิตรภาพ สมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศทั้งหมด ๕๐ กลุ่ม ด้วยกัน ผมมีโอกาสได้รับเชิญและเดินทางไปเยือน ประเทศต่าง ๆ เช่น บาห์เรน ออสเตรเลีย อินเดีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี แคนาดา และจีน แต่ละประเทศที่ไปเราจะเห็น รูปแบบของอาคารรัฐสภาที่มีความแตกต่างกันไป ในแต่ละแห่ง ดังนั้นการไปเยือนในแต่ละครั้ง เราจึงไปนำเอาแบบของอาคารรัฐสภาเหล่านั้น กลับมาประยุกต์ในการจัดสร้างอาคารรัฐสภา

แห่งใหม่ของไทยด้วย อย่างไรก็ตามในการเดินทางไปจีน ผมได้พูดในที่ประชุมของสภาจีนในประเด็นเรื่องหมิ่นพาดพิงที่ไทยจะต้องส่งกลับคืนจีน ซึ่งทางจีนก็รับปากจะช่วยเจรจาเรื่องนี้ให้ พร้อมกันนั้นผมก็ได้เชิญท่านประธานคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติจีนคือ ท่านอู๋ ปิงกั๋ว ให้เดินทางมาเยือนประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ผมยังได้เจรจาเรื่องการสร้างรัฐสภาแห่งใหม่ของไทยโดยขอร้องให้ทางจีนสร้างให้ ซึ่งในเบื้องต้นท่านก็ได้ตกลงและบอกว่าทางจีนมีเงินจะช่วยสร้างให้แล้วค่อยผ่อนทีหลัง หลังจากนั้นท่านก็ได้เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ๒๕๕๓

นอกจากนี้เมื่อครั้งผมไปเยือนเกาหลีใต้ เขาก็รับปากว่าจะยกอุปกรณ์ด้านไอทีทั้งหมดของสภาใหม่ให้ โดยทางเกาหลีจะมาสร้างให้ฟรีทั้งหมดที่ผมกล่าวมานับได้ว่าเป็นการประสานงานที่เป็นประโยชน์ของประเทศชาติที่ผมได้ทำ หากมองการไปเยือนประเทศในอาเซียน ผมก็ได้ดำเนินการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาทั้งสองเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นบรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม หรือกัมพูชา ในส่วนของกัมพูชาสำหรับผมแล้ว ผมกับประธานสภาแห่งชาติกัมพูชาคือ ท่านเฮง สัมริน มีความชอบพอกันมากแล้วก็ตัวนายฯ ฮุน เซนและท่านเจีย ชิม ประธานรัฐสภา ผมก็ชอบพอกัน ขณะที่กษัตริย์นโรดม สีหมุนี ท่านก็ทรงเป็นกษัตริย์ที่ดีที่สุดพระองค์หนึ่ง ผมเคยมีโอกาสดำเนินการไปเฝ้าพระองค์ท่านครั้งหนึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่เราได้ออกไปเยือนต่างประเทศและทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศดีขึ้น เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชากรณีปราสาทพระวิหารนั้นผมเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาปกติที่จะต้องมีการทะเลาะกันบ้าง ประกอบกับในช่วงเวลานี้ประเทศกัมพูชาเองก็กำลังจะมีการเลือกตั้งเหมือนกัน ทางฝ่ายท่านฮุน เซนเองก็ต้องหาเสียงเช่นกัน ถ้าท่านสามารถที่จะเกาะติดเรื่องปราสาทพระวิหาร ปราสาทตาควาย และปราสาทตาเมือนธมได้ ท่านก็มีศักดิ์ศรี คนกัมพูชาก็จะต้องยอมรับท่านให้ใหม่ครับ ปัญหาจึงเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ท่านก็กำลังหาเสียงอยู่เหมือนอย่างประเทศไทย ขณะที่ทุกพรรคการเมืองในประเทศไทยต่างก็กำลังพยายามดำเนินการหาเสียงในเรื่องนี้อยู่ดังเช่นที่เราเห็นอยู่ ดังนั้นเรื่องนี้จึงไม่ใช่เรื่องในกรอบที่เราจะต้องมาพูดกัน

ความประทับใจในเรื่องราวรัฐสภาแห่งใหม่

ในฐานะที่ผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อยู่ในสภาแห่งนี้มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ มาจนถึงปัจจุบันนี้ และดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภามาจนถึงขณะนี้ก็เกือบ ๓ ปีแล้ว หลังจากท่านยงยุทธ ดิยะไพรัช ดำรงตำแหน่งนี้มาประมาณ ๓ เดือน เรื่องแรกที่ผมคิดคือ ความแออัดของสภาในปัจจุบัน แต่เดิมนั้นในช่วงที่เราย้ายเข้ามาใหม่ ๆ ในสถานที่ที่เป็นที่ตั้งของอาคารรัฐสภาในปัจจุบันเมื่อปี ๒๕๑๗ นั้นปัญหาก็ไม่ได้มีมากมายเพราะข้าราชการและบุคลากรยังมีจำนวนไม่มาก สมาชิกฯ ก็ยังมีน้อยไม่มากนักเหมือนปัจจุบัน แต่ด้วยความแออัดที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลในหลาย ๆ สมัยรวมทั้งประธานรัฐสภาหลายท่านในขณะนั้น

จึงได้ดำเนินการในเรื่องการจัดสร้างรัฐสภาแห่งใหม่ มาโดยตลอด นับตั้งแต่สมัยท่านอุกฤษ มงคลนาวิน ท่านมารุต บุณนาถ ท่านบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ท่านอุทัย พิมพ์ิไวชน ท่านโกสิน พलगูล จนกระทั่งมาถึงสมัยผม ปรากฏว่าแต่ละท่านก็ทำมาตลอด

ในแต่ละสมัยนั้นประธานฯ แต่ละท่าน ก็จะมีการศึกษาความเป็นไปได้ว่าสถานที่ตั้ง รัฐสภาแห่งใหม่ควรจะเป็นที่ใดจึงจะเหมาะสม บางสมัยก็เห็นว่าควรไปอยู่บริเวณเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี บางครั้งก็เห็นว่าควรไปอยู่ที่บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา หรือไม่ก็ที่จังหวัดสมุทรปราการ จะเห็นได้ว่าในการศึกษาดังกล่าวเราต้องเสียเงินงบประมาณแผ่นดินไปจำนวนไม่น้อย ยกตัวอย่างเช่น สมัยท่านอุทัย พิมพ์ิไวชน ก็ออกแบบอาคารรัฐสภาแห่งใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมให้มหาวิทยาลัยมหิดลไปสำรวจและศึกษาความเหมาะสม แต่ผลสุดท้ายก็ไม่สำเร็จ เมื่อไม่สำเร็จผมจึงคิดถึงเรื่องนี้ตลอด และคิดว่าเราจะทำอย่างไร เพื่อให้มีรัฐสภาแห่งใหม่ เพราะดูแล้วว่าพื้นที่ที่ไปศึกษามานั้นก็ได้ข้อมูลพอสมควรแล้ว ผมก็มาดูประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยท่านพิชัย รัตกุล ท่านเป็นประธานสภาฯ ในขณะนั้น ท่านก็ให้ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งทางจุฬาฯ ก็ศึกษาว่าพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีพื้นที่ราชพัสดุ ถนนทหาร (เกียกกาย) ซึ่งบริเวณตรงนี้เป็นบริเวณที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการดำเนินการเจรจาในเรื่อง

พื้นที่ แต่ว่าทางฝ่ายทหารที่เป็นเจ้าของพื้นที่เดิม ไม่ยอม หากจะให้ย้ายสถานที่ออกไปก็ต้องชดเชยเงินให้เป็นจำนวนหลายหมื่นล้านบาท ซึ่งตอนนั้นก็ลำบากและมีปัญหามากเพราะว่า ขณะนั้นเงินงบประมาณแผ่นดินไม่มี การดำเนินการดังกล่าวจึงต้องระงับไป ต่อมาในสมัยผมนี้ บังเอิญพรรคพลังประชาชนซึ่งมี ฯพณฯ ท่านสมัคร สุนทรเวช ท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ตัวผมเองก็อยู่ในสังกัดและเป็นประธานสภาฯ ในนามของพรรคพลังประชาชนด้วย ผมก็ได้ประสานงานกับท่านเพื่อปรึกษาหารือว่าจะทำอย่างไรในเรื่อง รัฐสภาแห่งใหม่ เพราะถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องดำเนินการ ทั้งนี้มีสถานที่ ๓-๔ แห่งที่จะต้องพิจารณา และท่านต้องตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อไป เราก็ได้ประชุมปรึกษาหารือกันกับท่านประธานวุฒิสภา รวมทั้งรองประธานสภาฯ ทั้งสองสภา ก็มาประชุมปรึกษาหารือกันกับคณะกรรมการคณะต่าง ๆ และผู้นำฝ่ายค้านฯ ด้วย หลังจากปรึกษาหารือเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้เดินทางไปดูสถานที่ โดยเราไปดูพื้นที่ที่คลังน้ำมัน เขตภาษีเจริญ ที่แห่งนี้มีพื้นที่ประมาณ ๗๐๐ กว่าไร่ หลังจากนั้นเราก็ไปดูพื้นที่ต่าง ๆ อีกหลายแห่ง รวมทั้งที่ถนนทหาร (เกียกกาย) ด้วย ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ของทหาร หลังจากไปดูผมก็มีความมั่นใจว่า ถ้าได้สถานที่ที่เกียกกายน่าจะมีความเหมาะสม เพราะตามประวัติเดิมของกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านได้วางผังเอาไว้แล้วว่าตรงไหนบ้างที่จะต้องเป็นสถานที่ราชการในบริเวณเกาะกรุงรัตนโกสินทร์

ดังนั้นเราจะต้องดำเนินการติดต่อประสานงานกับหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กรมราชองครักษ์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และกรมธนารักษ์ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เราเห็นว่าไม่น่าจะมีปัญหาในการเจรจาแต่อย่างใด ยกเว้นแต่ในส่วนของผู้ที่ทหารที่การเจรจายังมีอุปสรรค ดังนั้นเราก็ต้องอาศัย ฯพณฯ ท่านสมัคร นายกรัฐมนตรี ซึ่งท่านเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไปขอความกรุณาให้ท่านดำเนินการช่วยเหลือ ท่านก็เป็นนักการทูตที่ดี และได้ประสานงานกับกระทรวงกลาโหมให้ ซึ่งหลังเจรจากรุงเทพกลาโหมก็ไม่ขัดข้อง ขั้นตอนจากนี้ไปคือ จะทำเงื่อนไขอย่างไร ให้ประเมินว่าเราจะต้องชดเชยให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงมีการมาทำเอ็มโอยูกันขึ้นทั้งหมด ๘ หน่วยงาน

หลังจากทำเอ็มโอยูเสร็จเรียบร้อยแล้ว เราก็ทำขั้นตอนว่า จะต้องชดเชยกันอย่างไร ซึ่งขั้นตอนต่อมาคือ ต้องตั้งคณะกรรมการของสภาขึ้นมา ซึ่งเราได้ตั้งคณะกรรมการทั้งหมดจากทุกหน่วยงานของทางราชการ นับตั้งแต่หน่วยงานสำนักนายกรัฐมนตรีจนกระทั่งหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ทั้งหมด พอเราตั้งเสร็จก็ดำเนินการในเรื่องเงินงบประมาณต่อไป ซึ่งเรื่องนี้เราได้ขอความกรุณาจาก ฯพณฯ ท่านสมัคร ท่านก็ได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยเบื้องต้นเราได้งบประมาณในการดำเนินการมาประมาณร่วม ๕ พันล้านบาท

เพื่อเป็นเงินค่าชดเชย โดยชดเชยเงินให้หน่วยงานทหารไปจำนวน ๓,๙๐๐ ล้านบาท โรงเรียนโยธินบูรณะ ๑,๐๐๐ ล้านบาท องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ๔๐๐ กว่าล้านบาท และสถานบริการก๊าซธรรมชาติของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๒๐ ล้านบาท เพื่อให้เขารื้อออกไป ซึ่งเขาก็อื้อออกหมด โดยค่อย ๆ รื้อค่อย ๆ ทำจากนั้นเราก็มารับงบประมาณขออนุมัติทาง ครม.ว่าจะเอาโครงการนี้เข้า ครม. ซึ่งโครงการนี้ก็ได้รับการอนุมัติ

ในสมัยท่านนายกฯ สมัครเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สมัยท่านนายกฯ สมชายก็อนุมัติต่อ แล้วก็มาตั้งงบประมาณเชื่อมต่อว่าเมื่อต้องชดเชยไปเป็นตัวแทนเงินเกือบร่วม ๗ พันล้านบาทแล้ว ในส่วนของการก่อสร้างจะต้องใช้เงินจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ก่อนที่จะดำเนินการต่อไปจะต้องมีการประกวดออกแบบก่อน ในการประกวด

หนังสือแต่ละสื่อเผยแพร่

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาของจีน อินเดีย และออสเตรเลีย
ทั้งนี้รัฐสภาออสเตรเลียถือเป็นรัฐสภาที่ใหญ่
ที่สุดในโลก มีพื้นที่ใช้สอยมากที่สุดถึง ๒ แสน
ตารางเมตร ดังนั้นเราก็มาคำนวณออกแบบ
รัฐสภาของไทยให้มีจำนวนพื้นที่ ๓๐๗,๓๑๔
ตารางเมตร และตัวอาคารสูงกว่ารัฐสภาอื่น ๆ
ทั่วโลกที่เคยสร้างกันมา ซึ่งหากสร้างเสร็จ
ก็จะเป็นรัฐสภาที่ใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้นเราจึง
ออกแบบให้มีชั้นบนถึง ๙ ชั้น และชั้นใต้ดิน
๒ ชั้น รวมเป็น ๑๑ ชั้น ซึ่งถือว่าสูงที่สุด
และสวยที่สุด สำหรับวงเงินก่อสร้าง ขณะนี้
เรามีเงินก่อสร้างราว ๑๒๐,๐๐๐ ล้านบาท
ที่จะดำเนินการประกวดราคา ขณะนี้ก็ทำ
ไออีเอเกือบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งแบบ สัญญา
ผู้ตรวจออกแบบและทีโออาร์ ต่างก็ดำเนินการ
เสร็จเรียบร้อยแล้ว เหลือเพียงอย่างเดียวคือ
การประกวดราคาเท่านั้นเอง

ออกแบบนั้นก็มีผู้ส่งแบบเข้าประกวด จำนวน
๙๙ ราย และมีผลงานจำนวน ๑๓๑ ผลงาน
ต่อมาคณะกรรมการตัดสินการประกวดแบบ
อาคารรัฐสภาแห่งใหม่พร้อมอาคารประกอบ
ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกแบบ
เหลือ ๑๐ แบบ และในที่สุดคณะกรรมการฯ ได้
พิจารณาคัดสินให้แบบลำดับที่ ๐๔๗ รหัส สบ
๑๐๕๑ ซึ่งเป็นแบบของนายธีรพล นิยม และ
คณะ เป็นผู้ชนะการประกวดแบบในครั้งนี้
ซึ่งแบบอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ที่ชนะการประกวด
ใช้ชื่อผลงานว่า “สัปปายะสภาสถาน” ซึ่งแปลว่า
สภาแห่งความสงบร่มเย็นและปัญญา หรืออีก
ความหมายคือ สถานที่ประกอบกรรมดี ซึ่งก่อนที่จะ
ออกแบบเราก็นำแบบที่เราไปขอจากต่างประเทศ
มาให้ผู้ที่ออกแบบทำการศึกษา ก่อน ทั้งแบบ

ผมขอเรียนว่าขณะนี้ทางสำนัก
งบประมาณโดยสภานี้ได้กำหนดผู้ผูกพันแล้ว
แล้วเราก็ได้ดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอน
โดยผมในฐานะประธานรัฐสภาได้มีหนังสือกราบ
บังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์
อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ในการนี้พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎ
ราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ไปทรงวางศิลาฤกษ์
อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ซึ่งต่อมาในวันที่ ๑๒
สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ
พระราชดำเนินแทนพระองค์ พร้อมด้วย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ
เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์อาคารรัฐสภา

ก่อนหน้านี้สื่อตีตราประธานรัฐสภาหลายท่าน
ก็มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมาโดยตลอด
แต่ก็ทำไม่สำเร็จ มาสำเร็จอย่างที่เราเห็นในสมัย
ของผม ซึ่งผมคิดว่าเป็นบารมีปกเกล้า
ปกกระหม่อมที่เราจะได้รัฐสภาแห่งใหม่ โดย
ประชาชนคนไทยทุกคนยอมรับและไม่มีปัญหา
นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการมา โดยเฉพาะเรื่อง
ระบบตรวจสอบความโปร่งใส เรามีคณะ
กรรมการเป็นจำนวนนับร้อยท่านจากทุกสาขา
อาชีพมาทำหน้าที่ศึกษาและตรวจสอบ รัฐสภา
แห่งใหม่นี้ถ้าสร้างเสร็จนับตั้งแต่วันประกวด
ราคาก็ต้องใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างประมาณ
๙๐๐ วัน ทั้งนี้คาดว่าจะสร้างแล้วเสร็จภายใน
ปี ๒๕๕๖ สภาแห่งใหม่เมื่อสร้างเสร็จจะเป็น
สัญลักษณ์สำคัญของการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ริม
แม่น้ำเจ้าพระยา มีทัศนียภาพที่งดงาม โดยมีย
ความยาวขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาถึง
๔๐๐ เมตร

**ในฐานะประธานรัฐสภาและประธาน
สภาผู้แทนราษฎร ท่านมีเทคนิค
ในการควบคุมสถานการณ์การประชุม
ที่บางครั้งอาจจะมี ความขัดแย้งและ
ความรุนแรงอย่างไร**

ในการทำหน้าที่ประธานฯ ของผมนั้น
ก่อนอื่นต้องทำจิตใจว่าง หูต้องฟัง ตาต้องดู
สมองต้องคิดว่า ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้น
ในรูปใด เราจะต้องหาทางแก้ไขปัญหานั้น
เพราะจิตว่างก็ทำให้ความโกรธ ความหลง

พ้นจากสภาพของจิต ฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ
ในการควบคุมการประชุมสภานั้นก็จะ
เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นั่นคือหลักปฏิบัติ
ของผม ดังที่ท่านจะเห็นในสภาทุกครั้งที่มีการ
ปะทะคารมกันรุนแรงระหว่างฝ่ายค้านกับ
ฝ่ายรัฐบาล กระทั่งมีการปะทะกับประธานฯ
ก็มีอยู่บ่อย ๆ แต่ประธานฯ ต้องทำจิตว่าง
นั่นคือ สิ่งที่ทำให้ผ่านพ้นอุปสรรคในประเด็น
ปัญหาต่าง ๆ ไปได้ เราจะต้องดูว่าคนเรา
ทุกคนเมื่อตั้งใจจะพูดต้องให้เขาพูด ถ้าเขา
ไม่ได้พูดก็จะเกิดปัญหาตามมา เราต้องแก้ไข
เรื่องนี้ด้วยการปล่อยให้เขาพูด ท่านอยากจะพูด
ก็เชิญ แต่ถ้าหากมีการประทุงกันมาก ๆ ผมก็
จะห้ามเขาบอกว่าหยุดก่อน เดี่ยวค่อยประท้วง
ทีละคน ซึ่งบางคนนั้นประท้วงแล้วไม่ยอมนั่งลง
ผมจะพูดบอกว่า ถ้าท่านไม่นั่งก็ดิแล้วเชิญยืน
ต่อไป ซึ่งก็ช่วยให้หายเครียดได้ คนเราเมื่อถึง
จุดหนึ่งเขาก็หายเครียดเอง ไม่มีปัญหา แล้วปัญหา
ต่าง ๆ ที่เราแก้ไขก็ลุล่วงไปด้วยดี บางคน
ถอดรองเท้าตักน้ำจะขว้างใส่หน้าผม แต่เขา
ไม่กล้าทำเพราะคิดว่าผมเหมือนกับพ่อเขา เขาคิดถึง
ประเด็นนี้ก็เลยหยุด ฉะนั้นผมจึงคิดว่าในฐานะ
ที่ผมเป็นผู้มีอาวุโสอายุมาก ความรู้เพียงแค
่ปัญญาโทเท่านั้น ผมก็พยายามระมัดระวัง
ในเรื่องข้อบังคับการประชุมฯ กฎหมายรัฐธรรมนูญ
ระเบียบแบบแผน หรือเรื่องที่สมาชิกกำลัง
อภิปรายอยู่ ผมต้องจำแล้วบอกสมาชิกได้
ทันทีว่าคุณพูดตรงนั้นแล้ว แล้วจะเอาอย่างไร
ต่อไป จะเอาตามที่คุณสงวนไว้ หรือจะเอา
เพียงแต่ว่าพูดเพื่อให้ระบายอารมณ์ของคุณ
คุณก็คิดเอาเองแล้วกัน ถ้าพอแล้วเหนื่อยแล้ว
ก็นั่งลง บางครั้งท่านจะเห็นท่านเฉลิม อยู่บำรุง

อภิปราย แล้วผมก็บอกว่า ท่านร้อยตำรวจเอก เฉลิมศรีบ ท่านพักสักหน่อยก็ดี จิบน้ำก่อน เดี๋ยวสมองจะแตกนะครับ มันก็คลายอารมณ์และ บรรยากาศต่าง ๆ ที่ตึงเครียดไปได้เหมือนกัน สำหรับตัวผมนั้นเรื่องการควบคุมการประชุม ในสภาต้องมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งประธานฯ คนอื่นท่านจะทำอย่างไรผมไม่ทราบ แต่ผมจะแก้ไขปัญหาคณะเฉพาะหน้าได้สำเร็จทุกครั้ง ไม่มีปัญหา

จาก 9 ท่าน กล่าว ถึง การจัดทำ คณะกรรมาธิการเพื่อศึกษาปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น

ปัญหาข้อขัดแย้งของพรรคการเมือง และประชาชนทั่วประเทศที่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก หลายฝ่าย ที่เกี่ยวข้องจึงได้ปรึกษาหารือทั้งฝ่ายรัฐบาลและ ฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งผมและท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้มีการปรึกษาหารือ ร่วมกัน ต่อมาท่านนายกรัฐมนตรีก็ทำหนังสือมา ขอให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาเพื่อศึกษา ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสภาได้ตั้งคณะกรรมาธิการ ขึ้นมา จำนวน ๒ คณะ คณะแรกมีท่านดิเรก ถึงฝั่ง เป็นประธาน กรรมาธิการในคณะประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่าย ทั้งจากฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล และสมาชิกวุฒิสภา เพื่อศึกษา สภาพปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นรวมทั้งศึกษาระบบการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนอีกคณะนั้นมีท่านสมศักดิ์ ประสพสุข เป็น ประธาน ทำหน้าที่ตรวจสอบปัญหาเกี่ยวกับ

การประชุมต่าง ๆ และการเดินขบวน ขณะนี้ การดำเนินการของทั้งสองคณะดังกล่าวได้ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้จัดส่ง เอกสารพร้อมหลักฐานแจ้งให้สภาทราบแล้ว จากนั้นสภาก็ได้ดำเนินการส่งเรื่องไปให้รัฐบาล ตามขั้นตอนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้น ต่อไปรัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขอย่างไร ก็เป็นเรื่องของฝ่ายบริหารที่จะต้องแก้ตาม ตัวบทกฎหมาย ส่วนสภาก็มีหน้าที่เสนอแนะ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาแล้วไปยังรัฐบาล ซึ่งเราก็ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ การดำเนินการ ทั้งหลายต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องของรัฐบาล เรื่อง นี้พ้นภาระความรับผิดชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ ไปแล้ว ถือว่าผมหมดภาระในเรื่องดังกล่าว แล้ว ถือว่าได้ทำอย่างเรียบร้อยโดยไม่ได้ใช้เงิน งบประมาณมากมายเท่าใดนัก ไม่เหมือน

กับทางรัฐบาลที่ได้ตั้งงบประมาณไว้ให้คณะกรรมการจำนวนสองคณะ ซึ่งประกอบด้วยคณะของท่านอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี และคณะของท่านอดีตรองนายกรัฐมนตรี รวม ๒ คณะ ดำเนินการด้วยเงินงบประมาณที่สูงถึง ๖๐๐ กว่า ล้านบาท ขณะที่สภาใช้งบไปไม่เท่าไร ซึ่งถือว่าเราก็ทุนค่าใช้จ่ายไปมาก เพราะสภานี้ประหยัดที่สุดในระหว่างที่ผมดำรงตำแหน่งเป็นประธานรัฐสภา

การตั้งคณะกรรมการพิจารณาทั้งสองคณะ มีส่วนช่วยทำในเหตุการณ์ทางการเมือง คลี่คลายลงหรือไม่ อย่างไร

ผมเห็นว่าเหตุการณ์คราวที่แล้วก็ชะลอลงไป ส่วนปัญหาการเดินขบวนก็ค่อยๆ เล่าเบาบางลง การโจมตีในเรื่องการชุมนุมก็ลดน้อยลงที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าคณะกรรมการได้ไปศึกษากับคนเหล่านี้ ท่านจะเห็นว่าตอนนั้นทางประธานแต่ละคณะเขาก็จะเชิญบรรดาผู้เกี่ยวข้องเข้ามาพบปะและคุยกัน ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลานั้นสลายไปหมดทุกส่วน หากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ใน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เต็มลดไปเหลือเพียง ๔๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่ตอนหลังที่มีเหตุการณ์การชุมนุมครั้งใหญ่นั้นเป็นปัญหาของผู้มีอำนาจนอกประเทศกับในประเทศที่กำลังทะเลาะกัน ผมไม่สามารถที่จะไปก้าวไปได้ เพราะเป็นอำนาจของอดีตนายกรัฐมนตรีกับนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ซึ่งผมไม่ขอออกความคิดเห็นในเรื่องนี้และไม่ขอก้าวไป

จากนี้ท่านฝากแง่คิดด้านประชาธิปไตยกับประชาชนชาวไทย เพราะว่าช่วงนี้เรามักเห็นเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น

กระบวนการด้านการเมืองเพื่อจะทำให้บ้านเมืองสงบสุขได้นั้น ต่างฝ่ายควรต้องตั้งต้นใช้วิจารณ์ญาณของตัวเอง นั่นคือ ทุกคนคิดว่าตัวเองจะชนะตลอด ซึ่งมันเป็นไปไม่ได้ ต้องมีการยอมรับว่าแพ้บ้าง ทุกคนเมื่อไปข้างหน้าไม่รอดก็ต้องถอยหลังบ้าง เพื่อแก้ไขปัญหาคความสงบสุขของบ้านเมือง ฉะนั้นปัญหาการแก่งแย่งอำนาจในขณะนี้ระหว่างพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ที่ต่างฝ่ายก็อยากจะเป็นรัฐบาลบริหารประเทศชาติ เพื่อนำเอาแนวความคิดของตัวเองมาประสานประโยชน์ เพื่อปกป้องสิทธิของตัวเอง โดยเอาประโยชน์ของประชาชนมาใช้เป็นสิทธิของตัวเองก็มี ถ้ายอมลดทอนบ้าง และความคิดอาฆาตมาดร้ายกันให้สลายไป และหมดปัญหาไป การเมืองก็จะดำเนินต่อไปได้ ประชาธิปไตยก็จะเกิดขึ้น ผมเรียนว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยนี้มีมากที่สุดแล้ว อีกทั้งกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ได้ให้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเดินขบวน หรือการชุมนุมในที่สาธารณะ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ก็เขียนระบุไว้ชัด เหล่านี้เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ให้แก่พี่น้องประชาชน ถ้าประชาชนรู้จักใช้ก็จะเกิดประโยชน์มหาศาล เช่น ปัญหากฎหมายการชุมนุมในที่สาธารณะ ความจริงกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ไปควบคุมหรือลดทอนสิทธิของพี่น้อง

พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่พักของ
อาคันตุกะต่างประเทศ โรงพยาบาล และที่ทำการ
ของรัฐอย่างเช่นรัฐสภา หรือทำเนียบรัฐบาล
ฉะนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงมีประโยชน์ทั้งฝ่าย
ผู้ชุมนุมและฝ่ายบ้านเมือง ผมจึงคิดว่าวันที่
๒๗ เมษายนนี้ ก็ควรที่จะผ่านร่างกฎหมาย
ฉบับดังกล่าวเพื่อให้วุฒิสภาไปแก้ไขถ้าหาก
ผิดตรงไหน ถ้าวุฒิสมาชิกเห็นด้วยก็ประกาศ
เป็นกฎหมายก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะถูกยุบ
เพราะถ้ายุบสภาแล้วกฎหมายดังกล่าวก็จะตกไป

**อยากให้ท่านพูดถึงประชาชนที่เขื่อนน้ำ
การเมือง และการประชุมสภาที่มักจะ
ล้มลุกบ่่อย ๆ**

ประชาชนผู้เข้าร่วมชุมนุมแต่อย่างใด เพียงแต่
กฎหมายนี้กำหนดมาตรฐานให้ท่านจะชุมนุมได้ที่ไหน
เมื่อไร และเรื่องอะไรได้บ้าง เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
จะได้จัดเจ้าหน้าที่หรือพนักงานของรัฐเข้าไป
ดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในเรื่อง
ห้องอาบน้ำและห้องสุขา รวมทั้งรักษาความ
สงบเรียบร้อยในระหว่างการชุมนุม ถนนและ
เส้นทางต่าง ๆ จะได้ไม่เกิดปัญหาการจราจร
ติดขัด ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะเห็นว่ากฎหมายนี้
สร้างประโยชน์ให้ผู้ชุมนุมมากกว่า เพียงแต่
จะมีการกำหนดระยะเวลาในการชุมนุมเท่านั้น
ถ้าการชุมนุมยังไม่จบจะขอชุมนุมต่อก็ต้องแจ้ง
ผู้ที่รับผิดชอบภายใน ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งกฎหมาย
ได้กำหนดไว้ด้วยว่า ถ้าผู้ชุมนุมจะชุมนุมต่อ
ก็สามารถเลื่อนได้ แต่ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ห้าม
ชุมนุมไว้ ๔-๕ แห่ง ซึ่งผู้ชุมนุมไม่สามารถที่จะ
เข้าไปชุมนุมได้ ได้แก่ สถานที่ประทับของ

สิ่งที่พูดนี้เป็นเรื่องที่ต้อง ผมเห็นใจ
พี่น้องประชาชนที่เลือกผู้แทนเข้ามา แต่ผู้แทน
เหล่านั้นกลับไม่ทำหน้าที่ของตนเองในสภา
ฉะนั้นในการเลือกตั้งครั้งต่อไปท่านก็อย่าเลือกเขา
แต่ควรเลือกคนที่สมควรจะเป็นผู้แทนที่เป็นตัวแทน
เราได้ นั่นหมายความว่า ประการที่หนึ่ง ต้องนั่ง
ประชุมสภาเวลามีการประชุม ประการที่สอง
โหวตรับรองกฎหมาย จะรับหรือไม่รับก็ต้องโหวต
นั่นคือตัวผู้แทน ไม่ใช่ว่าไม่พอใจก็วอล์คเอาท์
ออกไป แล้วก็มีตัวแทนอยู่คนเดียวหรือสองคนเพื่อจะ
ยกมือเสนอให้นับองค์ประชุมว่าครบหรือไม่
เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่เลวร้ายที่สุดในระบบ
การเมืองไทย ไม่มีประเทศใดในโลกที่กระทำ
เช่นนี้ ยกเว้นประเทศไทยเท่านั้น ส่งผลให้
พี่น้องประชาชนเกิดความเอือมระอา ฉะนั้น
เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ แต่อย่างไรเสียก็อย่าเพิ่ง
ท้อใจ สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้แก้ไขได้อยู่ที่ตัวท่าน

หนึ่งสิทธิ์หนึ่งเสียงของท่านมีประโยชน์ต่อประเทศชาติมาก ฉะนั้นเราจึงไม่ควรคิดว่าเมื่อมีการเลือกตั้งมาแล้วจัดรัฐบาลใหม่ทุกอย่างก็ยิ่งเหมือนเดิม แต่ถ้าเราเลือกคนดีมาแก้ไขปัญหาบ้านเมือง มันก็จะไม่เหมือนรูปเดิมแต่จะดีขึ้น ฉะนั้นนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ล้วนดีทั้งนั้น อยู่ที่ว่าผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีหรือตัวผู้นำเป็นเช่นไร รวมทั้งตัวประธานสภาฯ คนเลือกประธานสภาฯ จะต้องเป็นประธานประเภทไหน สองอย่างนี้จะต้องประกอบกัน มีสายสัมพันธ์กัน และต้องเข้าใจกันว่าเรื่องนี้เกิดประโยชน์แก่แผ่นดิน

ผมเรียนให้ทราบว่าเป็นปัญหาต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ เพียงแต่เราอย่าเพิ่งไปท้อหรือหมดกำลังใจว่าทุกอย่างเหมือนเดิม ผมคิดว่าโพลล์ต่าง ๆ ที่ออกมา โพลล์ดีบ้างไม่ดีบ้าง ผมก็ไม่รู้ แต่ก็เชื่อว่าโพลล์ต่าง ๆ ก็ดีทั้งหมด ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่าโพลล์ในบางครั้งก็ผิดพลาดและคลาดเคลื่อนมากเช่นกัน ฉะนั้นพวกเราในฐานะที่เป็นผู้รอบรู้ รวมไปถึงสื่อทุกแขนงสาขา ต้องช่วยกันชี้แนะให้พี่น้องประชาชนได้เข้าใจว่าพรรคนี้รัฐบาลนี้ทำอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นพรรคประชาธิปไตยหรือพรรคเพื่อไทย ต่างก็เคยเป็นรัฐบาลมาแล้ว ส่วนพรรคอื่นบางพรรคก็เคยเป็นรัฐบาลเช่นกัน เช่น พรรคชาติไทย และพรรคชาติพัฒนา ควรมาวิจัยพิจารณาเปรียบเทียบดูว่าพรรคใดดีหรือไม่ดีเพียงใด อีกทั้งพรรคใหม่ที่ตั้งขึ้นมาเป็นพรรคที่ควรไว้วางใจหรือไม่ ประชาชนควรจะต้องเลือกหรือไม่ บางทีเข้ามาอาจจะมาทำลายสถาบันนิติบัญญัติก็ได้ บางพรรคพอเลือกตั้ง

เข้ามาจะมาแบ่งพรรคแบ่งพวกในพรรคกันเอง หรือพรรคฝ่ายนี้เมื่อไปอยู่กับรัฐบาลฝ่ายหนึ่งก็ค้านรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผมขอไม่ระบุชื่อว่าเป็นพรรคใด ซึ่งพรรคที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ประชาชนก็อย่าเลือกเป็นอันขาด ควรเลือกพรรคที่มีอุดมการณ์แน่นอน บุคคลที่สมควรรับเลือกตั้งนั้นต้องมีภูมิปัญญาและประสบการณ์พอสมควร ไม่ใช่มีแต่สตางค์แล้วก็จะเลือกเขา นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาด้วยว่าตระกูลนั้น ๆ เคยโกงกินหรือเคยทำอะไรต่าง ๆ ที่ไม่ดีไว้บ้างหรือไม่ ซึ่งการจะเลือกใครเป็นผู้แทนต้องคิดและพิจารณาไปถึงขั้นนั้นด้วย ต้องศึกษาอย่างละเอียดไม่ว่าจะเป็นคนในกรุงเทพหรือต่างจังหวัด ฉะนั้นอย่าเพิ่งไปท้อใจ เมื่อมีการเลือกตั้งเราก็ไปเลือกแล้วคัดคน ถ้าคัดคนคราวนี้แล้วผลออกมาไม่ดีเราต้องโทษตัวเราเอง จะไปโทษคนที่ถูกคัดไปไม่ได้ เพราะเราเป็นคนเลือกเขาเอง ต้องให้คิดมุกกลับเช่นนี้ด้วย

**ในโอกาสครบรอบ ๗๗ ปีรัฐสภาไทย
จากนี้ฝากข้อคิดและแนวโน้มน
ในอนาคตเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
รัฐสภาไทยในฐานะองค์กรนิติบัญญัติ**

ฝ่ายนิติบัญญัติต้องเป็นที่พึ่งพิงของพี่น้องประชาชน เพราะเป็นผู้ออกกฎหมายและแก้ไขกฎหมาย ฉะนั้นฝ่ายนิติบัญญัติที่มาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หากจะตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการหรือผู้ช่วยดำเนินการของตนก็ควรเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน เพื่อให้คุ้มค่ากับเงินภาษีของประชาชน การนำ

หวัคะแนนมาทำหน้าที่ดังกล่าว ผมเห็นว่าไม่เหมาะเท่าใดนัก ควรเลิกและละเว้นเสีย ซึ่งตลอดระยะเวลา ๗๙ ปี นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง จะเห็นได้ว่าหากรัฐบาลสมัยใดบริหารราชการดี บ้านเมืองก็จะสงบร่มเย็นเป็นสุข ปัญหาชายแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นพม่า กัมพูชาลาว หรือเวียดนาม ฯลฯ ก็จะไม่มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่หากเมื่อใดที่มีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารทำงานผิดพลาด ไม่รู้จักการดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อหันหน้าเจรจายุติความขัดแย้งกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นเช่นนี้ผมคิดว่าเพราะเรามัวแต่กระโดดไปสนใจเฉพาะเวทีโลกเป็นหลัก ไม่สนใจเวทีย่อย ๆ อย่างเช่นเวทีภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านของเรา ผมเชื่อว่าถ้าเราไม่มองข้ามเวทีภูมิภาค ปัญหาต่าง ๆ จะไม่เกิดขึ้น หากมีปัญหาหรือความ

ขัดแย้งใด ๆ ประเทศคู่กรณีก็สามารถเจรจาตกลงกันได้ในที่สุด เพราะต่างฝ่ายต่างก็จะลดทิวของตัวเองและมีความจริงใจในการแก้ปัญหาร่วมกัน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็จะคลี่คลายและสลายไป บ้านเมืองก็จะอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางบวณและการชุมนุมของกลุ่มสีต่าง ๆ ผมขอเรียกร้องให้ทุกฝ่ายยุติการดำเนินการแล้วหันมาร่วมกันแก้ไขปัญหาการเลือกตั้งให้เรียบร้อยดีกว่า ส่วนท่านที่คิดว่าจะในโหวต ผมไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว ส่วนตัวคิดว่าเป็นการทำลายประเทศชาติ คนที่เป็นประชาธิปไตยจะไม่โนโหวต แต่จะต้องเลือกคนที่มาทำหน้าที่ แล้วพรรคตัวเองต้องสมัครรับเลือกตั้ง แพ้ชนะเป็นเรื่องของการแข่งขันในสนามการเลือกตั้ง ไม่ควรเล่นระบบนอกสนาม ฉะนั้นบ้านเมืองก็อุ่นวาย ถ้าเราทำระบบในสนามให้เป็นปึกแผ่นและทุกฝ่ายเข้าสู่เวทีกติกาที่ถูกต้องในสภา บ้านเมืองก็จะมั่นคง ฉะนั้นผมก็หวังเป็นอย่างมากว่าท่านที่คิดนอกกลุ่นอกทางคงจะกลับใจได้และพึงสังวรไว้เสมอว่า เราต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วง

ในส่วนของพี่น้องประชาชนแม้ว่าจะแตกต่างกันทางความคิด แต่เราต้องพึงเสียงข้างมากในระบบประชาธิปไตย ผลสัมฤทธิ์จึงจะเกิดขึ้นทำให้บ้านเมืองดีขึ้น นี่คือสิ่งที่ผมตั้งความหวังไว้และก็ฝากไปยังพี่น้องประชาชนว่าการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นนี้ เรารู้แล้วว่าปัญหาทั้งหมดเกิดขึ้นเพราะอะไร ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร ใครทำอะไร ฉะนั้นหากกฎหมาย

ไม่เป็นกฎหมาย บ้านเมืองก็ไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างปกติสุข ประเทศเราปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และเรามีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นศูนย์รวมใจของเราทุกคน เราต้องยึดมั่นเรื่องนี้และช่วยกันทำช่วยกันแก้ไข หากสิ่งใดผิดเราก็กแก้ไขให้ถูกต้องเสีย ปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองก็จะสงบเรียบร้อยและดำเนินไปได้อย่างถูกต้องตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยที่มีไว้ความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยของเรามีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศตอนนี้เราจะแพ้อยู่เกือบหมดแล้ว แต่เราจะแพ้กัมพูชาอีกถ้าหากเรายังขาดความสามัคคี ฉะนั้นคนในชาติต้องช่วยกันสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชาติ ประเทศชาติของเราถึงจะอยู่รอดและปลอดภัย

๑. ประชาธิปไตยเป็นของดีควรจะนำไปสู่บรรทัดฐาน

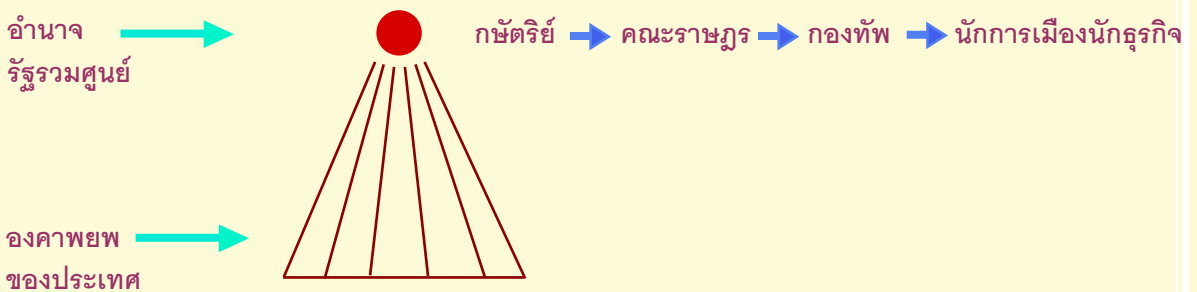
ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการแก่งแย่งผลประโยชน์ ความฉ้อฉล คอร์รัปชัน ความหยานคาย ไร้สุนทริยธรรม ความอ่อนแอทางสติปัญญา ความแตกแยกรุนแรง ปรีม ๆ มิคสัญญีกฎีลยุด และถ้านี้เป็นประชาธิปไตยคงเป็นอนาริยประชาธิปไตย ไม่ใช่อาริยประชาธิปไตยหรือ ประชาธิปไตยอรรถประโยชน์

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นี้ก็จะครบ ๗๙ ปี ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ควรที่จะมีการทบทวนกันอย่างจริงจังและทั่วตลอดว่าทำอย่างไร ๘๐ ปี จะเป็นจุดเปลี่ยนประชาธิปไตย สู่ประชาธิปไตยอรรถประโยชน์หรืออารยประชาธิปไตย

* ประธานคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป

๒. ใน ๗๙ ปีที่ผ่านมา เราอยู่ในโหมดของการต่อสู้ไม่ใช่โหมดของการสร้างสรรค์

ประเทศไทยรวมศูนย์อำนาจมาไว้ที่องค์พระมหากษัตริย์ในสมัย ร.๕ การรวมศูนย์อำนาจของประเทศไม่เคยเปลี่ยน เปลี่ยนแต่ว่าใครมาใช้อำนาจสูงสุดนี้จากพระมหากษัตริย์ เป็นคณะราษฎร เป็นกองทัพ เป็นนักการเมืองนักธุรกิจ

การเมืองไทยคือการแย่งอำนาจรัฐรวมศูนย์

การแย่งอำนาจรัฐรวมศูนย์เป็นเรื่องที่รุนแรงมาก ในครั้งโบราณการแย่งชิงกันเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทำให้พ่อฆ่าลูก ลูกฆ่าพ่อได้ สมัยปัจจุบันการแย่งชิงตรงนี้ก็ยิ่งรุนแรง มีการทุบเงินขนาดหนัก เกิดความขัดแย้งแย่งอำนาจ ทำให้เกิดความแตกแยกและการต่อสู้ การต่อสู้ที่คิดจะทำลายฝ่ายตรงข้ามอย่างเร็วรั้งทำให้ใช้สมองส่วนหลังมากเกินไป สมองส่วนหน้าซึ่งเกี่ยวกับสติปัญญาและศีลธรรมฝ่อ เกิดเป็นสังคมที่สมองส่วนหน้าฝ่อ เกิดสภาพไร้ศีลธรรมและขาดสติปัญญาในการสร้างสรรค์

การเมืองไทยใน ๗๙ ปีที่ผ่านมาคือการแย่งอำนาจรัฐรวมศูนย์ โดยไม่ใส่ใจองค์อาพพของประเทศ เปรียบเสมือนสนใจแย่งชิงกันว่าใครจะเป็นกัปตันเรือ โดยไม่สนใจสภาพของเรือว่ามันจะเนโกโปเกอย่างไร โครงสร้างมันผุพังแค่ไหน คนในเรือเป็นอย่างไร

ในการแย่งอำนาจการเมืองสูงสุด มีคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่อยู่ในเกมนี้ ได้แก่ นักการเมืองไม่กี่พันคน โดยผู้คนจำนวนมากกว่าไม่ทำอะไร หรือไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร สื่อมวลชนก็สนใจในเฉพาะเกมการเมืองเรื่องแย่งอำนาจข้างบน ทำนองว่านักการเมืองผายลมก็เป็นข่าว แต่ไม่สนใจเรื่องสร้างสรรค์ใดๆ ในองคาพยพส่วนอื่นของประเทศ

๓. อำนาจอธิปไตยรวมศูนย์คือต้นตอของปัญหา

อำนาจอธิปไตยรวมศูนย์คือต้นตอของปัญหามานานาประการ เช่น ตัวอย่าง ๕ ประการดังต่อไปนี้

(๑) **ทำให้การเมืองไร้คุณภาพ** เพราะเป็นแรงจูงใจให้นักการเมืองที่ยินดีทุ่มทุนเข้ามามีอำนาจทางการเมืองเบ็ดเสร็จ เกิดระบบบงกชธิปไตย และความฉ้อฉลคอร์รัปชันตามมา

(๒) **ทำให้ทำรัฐประหารได้ง่าย** เมื่ออำนาจอธิปไตยอยู่ ใช้ทหารไม่กี่คนก็ยึดอำนาจได้ ถ้าอำนาจกระจายไปหมดก็ไม่รู้จะยึดตรงไหน ประเทศที่กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยทั่วถึง กองทัพยึดอำนาจไม่ได้ และไม่คิดจะยึด

(๓) **ชุมชนท้องถิ่นอ่อนแอ** จัดการตัวเองไม่ได้ ปัญหาทุกชนิดทั่วประเทศพุ่งมาที่นายกรัฐมนตรี เพราะเป็นจุดที่รวมศูนย์อำนาจ ทำให้นายกรัฐมนตรีหมดสภาพแก้ปัญหาไม่ได้จริง ถ้าชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจัดการตัวเองได้ ปัญหาในพื้นที่ส่วนใหญ่จะแก้ได้ในพื้นที่ ไม่จำเป็นต้องมุงสู่เมืองหลวงเยี่ยงปัจจุบัน

(๔) **เกิดความขัดแย้งระหว่างอำนาจอธิปไตยรวมศูนย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น** วิถีชีวิตตามวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นหลากหลายแตกต่างกัน อำนาจอธิปไตยรวมศูนย์ทำลายความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรง เช่น ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะแก้ไขไม่ได้ ตราบใดที่ไม่กระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเอง

(๕) **ทำให้ระบบราชการด้อยสมรรถนะจนเข้าข่ายรัฐบาลล้มเหลว** ระบบราชการที่รวมศูนย์อำนาจเป็นการใช้อำนาจมากกว่าใช้ความเป็นธรรมและสติปัญญา ระบบ

ราชการจึงเต็มไปด้วยเรื่องข้อขัดข้องรื้อปรับ ไร้สมรรถนะในการแก้ปัญหาของประเทศชาติ และประชาชน เช่น แก้ความยากจนไม่ได้ ไม่สามารถรักษาทรัพยากร และจัดการการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ไม่สามารถอำนวยความสะดวก ไม่สามารถจัดการการศึกษาที่ดี ฯลฯ ความด้อยคุณภาพของการเมืองและระบบราชการ ทำให้ประเทศไทยเข้าข่ายรัฐล้มเหลว นำไปสู่ความระส่ำระสายทั่วไป และอาจเกิดความรุนแรงถึงมิดัสยูนิคัส

๔. ความสนใจเฉพาะอำนาจการเมืองระดับบนแก้ปัญหาไม่ได้

การรวนเวียนเฉพาะการแก้ไขอำนาจการเมืองระดับบนไม่ได้ผล เราเขียนรัฐธรรมนูญกันมาถึง ๑๘ ฉบับแล้ว มีรัฐประหารด้วยจำนวนพอๆกัน ก็แก้ปัญหาไม่ได้ การเลือกตั้งที่กำลังจะมีขึ้นเร็ว ๆ นี้ ผู้คนก็ไม่มีศรัทธาว่าจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศได้ บ้านเมืองคงจะวิกฤตและแตกแยกกันต่อไปหรืออาจเกิดมิดัสยูนิคัส เมื่อเคลื่อนไปถึงจุดพลิกผัน (Tipping Point) ควรจะทำความเข้าใจว่า “จุดพลิกผัน” นี้คืออะไร

๕. กระบวนการทางสังคมที่ก้าวข้ามความแตกแยกทางการเมือง

การเมืองนำไปสู่ความแตกแยกดังกล่าวแล้ว เรื่องของบ้านเมืองจึงไม่ควรเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น ในสังคมมีผู้คนอื่น ๆ อีกมากมายที่มีความรู้และความดี แต่ท่านเหล่านั้นมักอยู่เฉย ๆ ปล่อยให้บ้านเมืองเป็นของนักการเมืองเท่านั้น บัดนี้นักการเมืองได้พาบ้านเมืองไปสู่ความแตกแยกและวิกฤตแล้ว นักการเมืองไม่มีทางจะแก้ปัญหบ้านเมืองได้โดยลำพังอีกต่อไป ควรมีกระบวนการทางสังคมที่ก้าวข้ามความแตกแยกทางการเมืองเข้ามาทำการแก้ปัญหา

คนไทยแต่ละคนต้องสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนและศักยภาพในตัวเองแล้วลงมือทำอะไรดี ๆ ควรรวมตัวกัน ๕-๖ คน หรือ ๗-๘ คนก็ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า ขบเคลือบเรื่องดี ๆ เช่น เรื่องแก้ไขความยากจน เรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องความยุติธรรม เรื่องการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เรื่องกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเอง ฯลฯ กลุ่มต่าง ๆ อาจเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย กระบวนการทางสังคมที่ก้าวข้ามความแตกแยก จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือปฏิรูประบบและโครงสร้างของประเทศให้เกิดการลงตัวหรือเป็นธรรม ไม่ใช่สนใจเฉพาะใครจะมามีอำนาจรวมศูนย์ที่ข้างบนอีกต่อไป

กระบวนการทางสังคมที่ติดอาวุธด้วยปัญญา ใช้สันติวิธี และการสื่อสารอย่างทั่วถึง เป็นพลังอำนาจทางสังคม หรือสังคมคุณภาพ

ประเทศจะมีเพียงอำนาจรัฐ (รัฐธนาภาพ) และอำนาจเงิน (ธนาภาพ) เท่านั้น ไม่ได้ เพราะอำนาจรัฐและอำนาจเงินนำไปสู่การแก่งแย่ง ความแตกแยก และความรุนแรง แต่พลังอำนาจทางสังคมนั้นก้าวข้ามความแตกแยก เป็นพลังสมานและสร้างสรรค์ ประเทศต้องสมานพลังอำนาจทั้ง ๓ เข้าด้วยกัน คือ อำนาจรัฐ อำนาจเงิน และอำนาจสังคม เป็นสังคมสมานภาพ

การสื่อสารต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องนี้ ภาคธุรกิจมีพลังมาก ที่แล้วมาอาจสนใจเฉพาะอำนาจทางการเมือง ถ้าเข้ามามีบทบาทเสริมสร้างพลังทางสังคมที่ก้าวข้ามความขัดแย้งทางการเมือง ประเทศจะมีพลังที่จะไปพ้นวิกฤต

๖. ตั้งฐานของประเทศให้แข็งแรง

โครงสร้างทุกชนิดถ้าฐานอ่อนแอก็จะทรุดตัวหรือพังทลายได้ง่าย ประเทศก็เช่นเดียวกัน ถ้าฐานของประเทศแข็งแรงก็จะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคงและยั่งยืน ฐานของประเทศคือชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการที่ส่วนบนของประเทศไปทำลายฐานของประเทศให้อ่อนแอ อะไร ๆ ก็จะทำเพื่อข้างบนหรือจากข้างบน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การศึกษา ความยุติธรรม การสื่อสาร เกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อฐานประเทศอ่อนแอจึงทรุดและไม่มั่นคง

ชุมชนท้องถิ่นนั้นครอบคลุมทุกตารางนิ้วของประเทศ มีผู้คนและทรัพยากรต่าง ๆ มาก ถ้าชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเองได้ จะสามารถพัฒนาอย่างบูรณาการทั้ง ๘ เรื่องอย่างเชื่อมโยงพร้อมกันไป คือ เศรษฐกิจ-จิตใจ-สังคม-วัฒนธรรม-สิ่งแวดล้อม-สุขภาพ-การศึกษา-ประชาธิปไตย

เมื่อชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการตัวเอง คนเกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้ง ๘ เรื่องดังกล่าวก็จะเกิดสังคมสันติสุข สังคมสันติสุขประจักษ์ควรคืบคั้นในระดับ หมู่บ้านและระดับตำบลมีแล้วจริง ๆ บนผืนแผ่นดินไทย คนข้างบนควรจะไปดูข้างล่าง จะได้เข้าใจ และมีกำลังใจว่า “พระเจดีย์ต้องสร้างจากฐาน” สร้างจากยอดไม่สำเร็จ

ในการประชุมสมัชชาเรื่อง “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเองสู่การอภิวัฒน์ ประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๒-๓ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีตัวอย่างและข้อเสนอแนะดี ๆ ที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของฐานของประเทศ ซึ่งจะมีการอภิวัฒน์ประเทศไทยจริง ๆ

๗. ประชาธิปไตย ๓ ระดับ

ในการประชุมสมัชชาวิชาการเรื่อง “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเองสู่การอภิวัฒน์ ประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ศาสตราจารย์ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้แสดง ปาฐกถาซึ่งกล่าวถึงประชาธิปไตย ๓ ระดับ คือ

ประชาธิปไตยระดับชาติ

ประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น

ประชาธิปไตยระดับชุมชน

ประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตยที่ฐานของสังคม ที่แล้วมา เราสนใจแต่ประชาธิปไตยระดับชาติ ๗๙ ปีจึงไม่ไปถึงไหน เหมือนสร้างพระเจดีย์จากยอด ประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่นคือประชาธิปไตยที่ฐานพระเจดีย์ ประชาธิปไตยท้องถิ่นนั้น อาศัยการเลือกตั้งทำนองเดียวกับประชาธิปไตยระดับชาติ แต่ประชาธิปไตยชุมชนไม่อาศัย การเลือกตั้งเพราะชุมชนมีขนาดเล็ก ทุกคนมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) ไม่ใช่ประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect democracy) หรือประชาธิปไตย โดยตัวแทน (Represented democracy)

ประชาธิปไตยชุมชนมีมาแต่โบราณ จะทำอะไรก็อาศัยการปรึกษาหารือกัน หรือการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ ในชุมชนมีผู้นำตามธรรมชาติหรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจรวมตัวกันเป็น **สภาผู้นำชุมชน** สภาผู้นำชุมชนสำรวจข้อมูลชุมชน ทำแผนชุมชน เสนอ แผนชุมชนให้ **สภาประชาชน** คือ ที่ประชุมคนทั้งหมู่บ้านพิจารณารับรอง แล้วคนทั้งชุมชน ช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ ๘ เรื่องไปด้วยกัน

คือ เศรษฐกิจ-จิตใจ-สังคม-วัฒนธรรม-สิ่งแวดล้อม-สุขภาพ-การศึกษา-ประชาธิปไตย เมื่อเกิดการพัฒนาย่างบูรณาการทั้ง ๘ ด้าน ก็เกิดสังคมสันติสุข

ประชาธิปไตยชุมชนจึงเป็นประชาธิปไตยอรรถประโยชน์สูงสุด เป็นประชาธิปไตยสมานฉันท์และประชาธิปไตยสร้างสรรค์ ถ้าส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชนให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ ฐานของประเทศก็จะมั่นคงแข็งแรง รองรับส่วนบนให้ลงตัวมั่นคง

ขณะนี้ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นสามารถเสนอนโยบายได้ ถ้ากลไกระดับจังหวัดและระดับชาติเชื่อมต่อกับนโยบายที่มาจากชุมชนท้องถิ่น บ้านเมืองก็จะลงตัวไปได้เป็นส่วนมาก

๘. กระบวนการสมัชชาปฏิรูปประเทศก้าวข้ามความแตกแยกสู่ความสร้างสรรค์

ขณะที่การเมืองเป็นเรื่องการแย่งชิงอำนาจส่วนบน นำไปสู่ความแตกแยก และขาดความสร้างสรรค์ กระบวนการสมัชชาปฏิรูปก้าวข้ามความแตกแยกไปสู่ความสร้างสรรค์ กระบวนการสมัชชาปฏิรูปบูรณาการพลัง ๕ ประการเข้ามาด้วยกัน เป็นพลัง ๕ ทางสังคม กล่าวคือ

(๑) **พลังทางศีลธรรม** ได้แก่ การเคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันที่สามารถเข้ามาทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อบุคคล เพื่อพรรค เพื่อองค์กรหรือเพื่ออาชีพใดอาชีพหนึ่ง

(๒) **พลังทางเมตตาธรรม** ได้แก่ การมองทุกคนเป็นเพื่อนมนุษย์ ไม่แยกสีแยกฐานะหรือมายาคติใด ๆ ทุกคนเป็นคนไทยด้วยกัน มารวมตัวร่วมคิดร่วมทำด้วยกันได้

(๓) **พลังทางสังคม** คือ การรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ

(๔) **พลังทางปัญญา** มีการทำงานทางวิชาการอย่างเข้มข้นโดยใช้ข้อมูล ความรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจทุกซ์ สมุทัย นิโรธ และมรรคอย่างชัดเจน มีข้อเสนอแนะนโยบายที่จะนำไปสู่การแก้ไขระบบและโครงสร้างอันไม่เป็นธรรมที่ฝังลึก

(๕) **พลังทางสันติวิธี** ความรุนแรงทอนพลัง สันติวิธีเป็นพลังที่มีความชอบธรรมสูง ทำลายได้ยาก

ในเมื่อกระบวนการสมัชชาปฏิรูปเป็นกระบวนการที่ผนึกพลังทั้ง ๕ เข้ามาด้วยกัน จึงมีพลังมาก และเนื่องจากเป็นพลังที่ก้าวข้ามความขัดแย้งทางการเมือง กระบวนการนี้

จะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นพลังทางสังคม พลังทางปัญญา พลังทางศีลธรรม พลังทางเมตตาธรรม และพลังทางสันติวิธี ทำให้แก้ไขความตึงเครียดของบ้านเมือง ซึ่งลำพังอำนาจรัฐและอำนาจเงินแก้มไม่ได้ ถ้าคนไทยที่รู้สึกหดหู่ สิ้นหวังและหวาดกลัวสภาพทางการเมืองในปัจจุบัน เข้าใจความหมายของกระบวนการสมัชชาปฏิรูป จะเกิดความหวังว่าปัญหาของบ้านเมืองแก้ได้ และเรามีส่วนร่วมได้

ที่ผ่านมาได้มีการประชุมสมัชชาในระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ และสำนักงานปฏิรูปกำลังจัดพิมพ์มติของสมัชชาปฏิรูปเพื่อเผยแพร่ทั่วไป ถ้าทุกฝ่ายช่วยกันศึกษามติของสมัชชาปฏิรูปและช่วยกันขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ บ้านเมืองจะไปพ้นความแตกแยก พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยorroดประโยชน์ เกิดสังคมสันติสุขได้

๗๘ ปี ประชาธิปไตยไทย ปัญหา อุปสรรคและการพัฒนา

ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ถีรเวคิน *

ความนำ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย ถ้านับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ก็จะครบรอบ ๗๘ ปี ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ในเกือบ ๘ ทศวรรษที่ผ่านมาได้กล่าวได้ว่า สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองบริหาร วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมและปทัสถาน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใน ผสมกับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงภายในนั้น จำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลจากประมาณ ๑๘ ล้านคน หรือน้อยกว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มาจนถึงปัจจุบันมีประชากรทั้งหมด ๖๔ ล้านคน การเปลี่ยนแปลง

* ราชบัณฑิต, ร.ด.ม. (ศ)

ในแง่ปริมาณเช่นนี้ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าของประชากรเดิม ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ตั้งแต่การทำมาหากิน การย้ายถิ่น การเกิดชุมชนเมือง ผลผลิตและการบริโภค ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ใช่เฉพาะในแง่จำนวนหรือปริมาณเท่านั้น แต่ยังมีการเปลี่ยนแปลงในแง่คุณลักษณะ (qualitative change) ของสังคมอีกด้วย กล่าวคือ ประชาชนได้รับข่าวสารข้อมูลมากยิ่งขึ้น มีความรู้กว้างขวางกว่าเดิมเนื่องจากการขยายตัวของระบบการศึกษา ความตื่นตัวทางการเมืองและการเรียกร้องสิทธิมากขึ้นกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีผลมาจากการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนจากเศรษฐกิจเกษตรมาสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้นเมื่อประมาณเกือบ ๖๐ ปีมาแล้ว

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแง่ชุมชนเมือง การเพิ่มขึ้นของข่าวสารข้อมูล การขยายตัวของระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ข่าวสารข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้นจากการปรากฏของสื่อมวลชนในแขนงต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมไทย ขณะ

เดียวกันอิทธิพลจากภายนอกก็มีส่วนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เข้มข้นยิ่งขึ้น หรือในหลายด้านอาจจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ได้แก่ ก่อนการเปลี่ยนแปลง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น การเรียกร้องให้มีการปกครองแบบสาธารณรัฐและกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญได้กระจายไปทั่วและเข้มข้นยิ่งขึ้นตามลำดับ หลังสงครามโลกครั้งที่สองกระแสโลกที่สำคัญคือ การต่อสู้ทางลัทธิระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์และเสรีประชาธิปไตยในยุคที่เรียกว่าสงครามเย็น การต่อสู้ดังกล่าวออกมาในรูปธรรมของสงครามเกาหลีและสงครามเวียดนาม รวมทั้งการก่อเกิดของขบวนการปฏิวัติลัทธิคอมมิวนิสต์ไปในหลายพื้นที่ทั้งเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ประเทศไทยก็ตกอยู่ภายใต้กระแสแรงกดดันดังกล่าว

ในแง่เศรษฐกิจได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการพัฒนาอุตสาหกรรม และมีการพัฒนาชนบทเพื่อขจัดตัวแปรสำคัญคือความยากจนที่จะนำไปสู่การแทรกซึมเข้ามาของลัทธิคอมมิวนิสต์ และภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและ

ยุโรปตะวันออก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับหนึ่งในจีนและเวียดนามก็ได้ส่งผลในแง่บวกคือ การเกิดความสันติและความร่วมมือกันขึ้นระหว่างค่ายที่มีอุดมการณ์แตกต่างกัน ต่างมุ่งเน้นหาสันติภาพเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของสังคม

แต่ขณะเดียวกันกระแสของโลกอันเชี่ยวกรากกระแสใหม่ก็ได้เกิดขึ้น นั่นคือกระแสโลกาภิวัตน์ หรือยุคข่าวสารข้อมูล การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางข่าวสารข้อมูล การคมนาคมและการขนส่ง ซึ่งเกิดขึ้นในยุคที่โลกมีสันติภาพมากกว่าอดีต

ได้นำไปสู่การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลอย่างมหาศาลด้วยวิทยาการสมัยใหม่ทั้งภายในและต่างประเทศ ได้แก่ เว็บไซต์ ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในแง่การลื่นไหลของข่าวสารข้อมูล การเดินทางข้ามแดน การลงทุนในรูปของบริษัทข้ามชาติและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบันเทิง เช่น แฟชั่นเสื้อผ้า ภาพยนตร์ การแข่งขันกีฬา ซึ่งสามารถจะดูการแข่งขันพร้อมกันได้ ๒ พันล้านคนในเวลาเดียวกัน และที่สำคัญคือโทรศัพท์ 3G รวมทั้งคอมพิวเตอร์ Skype ที่สามารถมองเห็นหน้ากันได้

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทั้งภายในและนอกประเทศนั้น จำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างขนานใหญ่ภายในประเทศของแต่ละประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นโลกได้กลายเป็นหมู่บ้านโลก (global village) เนื่องจากความสามารถในการติดต่อที่เข้าถึงกันได้ ขณะเดียวกันภายในประเทศก็มีการเรียกร้องให้มีการปกครองตนเองและเรียกร้องระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยบนฐานของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่ท่ามกลางการเรียกร้องดังกล่าวก็ปฏิเสธความจริงไม่ได้ว่า ในกรณีของประเทศไทยนั้นตลอดระยะเวลา ๗๘ ปีที่ผ่านมา การพัฒนาในแง่การเมืองคือระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นก็ยังอยู่ในลักษณะที่ไม่เสถียรและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เกิดการแทรกแซงด้วยตัวแปรที่ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยทั้งเปิดเผยและโดยอยู่เบื้องหลัง ในแง่การบริหารระบบราชการไทยได้พัฒนาไปอย่างมาก แต่ขณะเดียวกันในต่างจังหวัดก็ยัง

รักษาไว้ซึ่งค่านิยม ทศนคติและบุคลิกภาพแบบเดิม แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มมีการปรับตัวเข้าสู่ยุคใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ส่วนในแง่เศรษฐกิจนั้น เศรษฐกิจของประเทศไทยได้แปรเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบเกษตร มาสู่กึ่งเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม และข่าวสารข้อมูลในระดับหนึ่ง มีการพัฒนาในด้านการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรอย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ขณะนี้คือ ความอ่อนด้อยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และที่สำคัญที่สุดคือ การเสียดุลของระดับการพัฒนาระหว่างกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และระหว่างภูมิภาคตะวันออก ตะวันตก ได้ เหนือ และอีสาน นอกจากนี้ยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งสามารถแสดงตัวเลขให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ได้

ในทางสังคม สังคมไทยได้มีความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น สังคมเกิดความพลวัต การขยับชั้นทางสังคมลื่นไหลมากกว่าเดิมเนื่องจากการเติบโตของสถาบันการศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันความยากลำบากในการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดปัญหาบางประการ ที่เห็นเด่นชัดที่สุดในแง่วิทยาการนั้น ความอ่อนด้อยในทางภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ทำให้เกิดความเสียเปรียบในการติดต่อเพื่อประกอบธุรกิจหรือในด้านอื่น ๆ ความสามารถของบุคคลจึงจำกัดเฉพาะกลุ่มเท่านั้น นอกจากนั้นวัฒนธรรมและค่านิยมแบบเก่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อที่มั่งาย การไม่มีระเบียบวินัยเท่าที่ควร การมีนิสัยชอบสนุก ระบบอุปถัมภ์ การนิยมการประจบสอพลอ ฯลฯ ทำให้การพัฒนาสังคมในยุคโลกาภิวัตน์เกิดความขัดแย้งในแง่ค่านิยม และปทัสถานต่อคนจำนวนไม่น้อยในสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นความไม่สอดคล้องของคนในสังคมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคใหม่ อันได้แก่สังคมยุคโลกาภิวัตน์

มองในภาพนี้กล่าวได้ว่าสังคมไทยอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการปรับตัวด้วยการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในบางส่วน และการเตรียมระบบการศึกษาเพื่อผลิตคนให้สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่

ในแง่ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ไม่ได้แตกต่างจากด้านอื่น ๆ ของสังคม ยังมีอุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขต่อไป แต่ที่สำคัญได้มี

เหตุการณ์ทางการเมืองที่เป็นทั้งในแง่บวกและแง่ลบต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วง ๗๘ ปีที่ผ่านมา โดยมีตัวเลขให้เห็นดังต่อไปนี้ คือ

๑. ในแง่รัฐธรรมนูญ ได้มีความพยายามที่จะร่างกติกาเพื่อให้มีการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ารัฐธรรมนูญหลายฉบับถูกฉีกทิ้งโดยการใช้กำลังของกองกำลังจัดตั้ง ที่เรียกว่า การปฏิวัติ หรือรัฐประหาร หรือปฏิรูปแล้วแต่กรณี ทำให้เกิดการใช้รัฐธรรมนูญที่ล้นเหลือเมื่อเทียบกับประเทศอังกฤษที่ไม่เคยมีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเทียบกับสหรัฐอเมริกาซึ่งมีรัฐธรรมนูญฉบับเดิมตั้งแต่ต้น แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาภายหลังก็ตาม รัฐธรรมนูญของไทยที่ใช้ในช่วง ๗๘ ปีมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕
๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕
๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙
๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐
๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒
๖. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕
๗. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒
๘. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑
๙. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕
๑๐. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗
๑๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙
๑๒. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐
๑๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑
๑๔. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔
๑๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔
๑๖. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๑๗. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑๘. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แต่ที่สำคัญ แม้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๘ นี้ก็ยังกล่าวไม่ได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับสุดท้ายอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ในแง่นี้จึงมีปัญหาเรื่องความชอบธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๒. ในแง่การเลือกตั้ง ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทยมาทั้งหมด ๒๕ ครั้ง การเลือกตั้งครั้งล่าสุดกำหนดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยแบ่งการเลือกตั้งออกเป็นแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วน โดยมีผลคะแนนดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้ง ๒ แบบเลือกตั้ง
จำแนกตามพรรคและแบบการเลือกตั้ง

ลำดับ	พรรค	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง		รวม	ร้อยละ
		แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	แบบสัดส่วน		
๑	พลังประชาชน	๑๙๙	๓๔	๒๓๓	๔๘.๕๔
๒	ประชาธิปัตย์	๑๓๑	๓๓	๑๖๔	๓๔.๑๗
๓	ชาติไทย	๓๐	๔	๓๔	๗.๐๘
๔	เพื่อแผ่นดิน	๑๗	๗	๒๔	๕.๐๐
๕	มัชฌิมาธิปไตย	๑๑	-	๑๑	๒.๒๙
๖	รวมใจไทยชาติพัฒนา	๘	๑	๙	๑.๘๘
๗	ประชากร	๔	๑	๕	๑.๐๔
รวมทั้งหมด		๔๐๐	๘๐	๔๘๐	๑๐๐.๐๐

๓. ในนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล นายกรัฐมนตรีของไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๗ คน และคณะรัฐมนตรีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีทั้งหมด ๕๙ ชุด (ดูตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕-ปัจจุบัน

คนที่	รายชื่อนายกรัฐมนตรี	เข้ารับตำแหน่ง	ออกจากตำแหน่ง	รวมเวลา		
				ปี	เดือน	วัน
๑	พระยามโนปกรณนิติธาดา	๒๘ มี.ย. ๒๔๗๕	๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕	-	๕	๑๒
๑	พระยามโนปกรณนิติธาดา	๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕	๑ เม.ย. ๒๔๗๖	-	๓	๒๒
๑	พระยามโนปกรณนิติธาดา	๑ เม.ย. ๒๔๗๖	๒๐ มี.ย. ๒๔๗๖	-	๒	๑๙
รวม ๓ สมัยของพระยามโนปกรณนิติธาดา				-	๑๑	๒๓
๒	พระยาพหลพลพยุหเสนา	๒๑ มี.ย. ๒๔๗๖	๑๖ ธ.ค. ๒๔๗๖	-	๕	๒๕
๒	พระยาพหลพลพยุหเสนา	๑๖ ธ.ค. ๒๔๗๖	๒๒ ก.ย. ๒๔๗๗	-	๙	๗
๒	พระยาพหลพลพยุหเสนา	๒๒ ก.ย. ๒๔๗๗	๙ ส.ค. ๒๔๘๐	๒	๑๐	๑๘
๒	พระยาพหลพลพยุหเสนา	๙ ส.ค. ๒๔๘๐	๒๑ ธ.ค. ๒๔๘๐	-	๔	๑๒
๒	พระยาพหลพลพยุหเสนา	๒๑ ธ.ค. ๒๔๘๐	๑๖ ธ.ค. ๒๔๘๑	-	๑๑	๒๕
รวม ๕ สมัยของพระยาพหลพลพยุหเสนา				๕	๕	๒๗
๓	พ.อ.หลวงพิบูลสงคราม	๑๖ ธ.ค. ๒๔๘๑	๖ มี.ค. ๒๔๘๕	๓	๒	๑๙
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๗ มี.ค. ๒๔๘๕	๑ ส.ค. ๒๔๘๗	๒	๔	๒๕
๔	พ.ต.ควง อภัยวงศ์	๑ ส.ค. ๒๔๘๗	๓๑ ส.ค. ๒๔๘๘	๑	-	๓๐
๕	นายทวี บุณยเกตุ	๓๑ ส.ค. ๒๔๘๘	๑๗ ก.ย. ๒๔๘๘	-	-	๑๗
๖	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	๑๗ ก.ย. ๒๔๘๘	๓๑ มี.ค. ๒๔๘๙	-	๔	๑๔
๔	พ.ต.ควง อภัยวงศ์	๓๑ มี.ค. ๒๔๘๙	๒๔ มี.ค. ๒๔๘๙	-	๑	๒๒
๗	นายปรีดี พนมยงค์	๒๔ มี.ค. ๒๔๘๙	๗ มี.ย. ๒๔๘๙	-	๒	๑๔
๗	นายปรีดี พนมยงค์	๘ มี.ย. ๒๔๘๙	๙ มี.ย. ๒๔๘๙	-	-	๒
๗	นายปรีดี พนมยงค์	๑๑ มี.ย. ๒๔๘๙	๒๓ ส.ค. ๒๔๘๙	-	๒	๑๒
รวม ๕ สมัยของนายปรีดี พนมยงค์				-	๔	๒๘

หน้าตัดแต่ละเดือน

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คนที่	รายชื่อนายกรัฐมนตรี	เข้ารับตำแหน่ง	ออกจากตำแหน่ง	รวมเวลา		
				ปี	เดือน	วัน
๘	พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์	๒๓ ส.ค. ๒๔๘๙	๓๐ พ.ค. ๒๔๙๐	-	๙	๗
๘	พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์	๓๐ พ.ค. ๒๔๙๐	๘ พ.ย. ๒๔๙๐	-	๕	๙
รวม ๒ สมัยของ พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์				๑	๒	๑๖
๔	พ.ต.ควง อภัยวงศ์	๑๐ พ.ย. ๒๔๙๐	๒๑ ก.พ. ๒๔๙๑	-	๓	๑๑
๔	พ.ต.ควง อภัยวงศ์	๒๑ ก.พ. ๒๔๙๑	๘ เม.ย. ๒๔๙๑	-	๑	๑๘
รวม ๔ สมัยของ พ.ต.ควง อภัยวงศ์				๑	๗	๒๑
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๘ เม.ย. ๒๔๙๑	๒๕ มิ.ย. ๒๔๙๒	๑	๒	๑๗
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๒๕ มิ.ย. ๒๔๙๒	๒๙ พ.ย. ๒๔๙๔	๒	๕	๔
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๒๙ พ.ย. ๒๔๙๔	๖ ธ.ค. ๒๔๙๔	-	-	๗
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๖ ธ.ค. ๒๔๙๔	๒๔ มี.ค. ๒๔๙๕	-	๓	๑๘
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๒๔ มี.ค. ๒๔๙๕	๒๑ มี.ค. ๒๕๐๐	๔	๑๑	๒๗
๓	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	๒๑ มี.ค. ๒๕๐๐	๑๖ ก.ย. ๒๕๐๐	-	๕	๒๖
รวม ๘ สมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม				๑๕	-	๒๓
๙	นายพจน์ สารสิน	๒๑ ก.ย. ๒๕๐๐	๑ ม.ค. ๒๕๐๑	-	๓	๑๑
๑๐	พล.ท.ถนอม กิตติขจร	๑ ม.ค. ๒๕๐๑	๒๐ ต.ค. ๒๕๐๑	๑	๙	๑๙
๑๑	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	๙ ก.พ. ๒๕๐๒	๘ ธ.ค. ๒๕๐๖	๔	๙	๒๙
๑๐	พล.อ.ถนอม กิตติขจร	๙ ธ.ค. ๒๕๐๖	๗ มี.ค. ๒๕๑๒	๕	๒	๒๗
๑๐	จอมพล ถนอม กิตติขจร	๗ มี.ค. ๒๕๑๒	๑๗ พ.ย. ๒๕๑๔	๒	๘	๑๐
๑๐	จอมพล ถนอม กิตติขจร	๑๘ ธ.ค. ๒๕๑๕	๑๔ ต.ค. ๒๕๑๖	-	๙	๒๖
รวม ๔ สมัยของจอมพล ถนอม กิตติขจร				๙	๖	๒๒
๑๒	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	๑๔ ต.ค. ๒๕๑๖	๒๗ พ.ค. ๒๕๑๗	-	๗	๑๓
๑๒	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	๒๗ พ.ค. ๒๕๑๗	๑๕ ก.พ. ๒๕๑๘	-	๘	๑๙
รวม ๘ สมัยของนายสัญญา ธรรมศักดิ์				๑	๔	๒
๖	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	๑๕ ก.พ. ๒๕๑๘	๑๔ มี.ค. ๒๕๑๘	-	-	๒๘
๑๓	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	๑๔ มี.ค. ๒๕๑๘	๒๐ เม.ย. ๒๕๑๙	๑	๑	๖
๖	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	๒๐ เม.ย. ๒๕๑๙	๒๕ ก.ย. ๒๕๑๙	-	๕	๕
๖	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	๒๕ ก.ย. ๒๕๑๙	๖ ต.ค. ๒๕๑๙	-	-	๑๒
รวม ๔ สมัยของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช				-	๑๐	๒๓

หนังสือแนะตัวเผยแพร์
สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คนที่	รายชื่อนายกรัฐมนตรี	เข้ารับตำแหน่ง	ออกจากตำแหน่ง	รวมเวลา		
				ปี	เดือน	วัน
๑๔	นายธนาธิบดิ์ ภิรมย์วิเชียร	๘ ต.ค. ๒๕๑๙	๒๐ ต.ค. ๒๕๒๐	๑	-	๑๒
๑๕	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	๑๑ พ.ย. ๒๕๒๐	๑๒ พ.ค. ๒๕๒๒	๑	๖	-
๑๕	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	๑๒ พ.ค. ๒๕๒๒	๓ มี.ค. ๒๕๒๓	-	๙	๑๙
รวม ๒ สมัยของ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์				๒	๓	๑๙
๑๖	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	๓ มี.ค. ๒๕๒๓	๓๐ เม.ย. ๒๕๒๖	๓	๑	๒๗
๑๖	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	๓๐ เม.ย. ๒๕๒๖	๕ ส.ค. ๒๕๒๙	๓	๓	๕
๑๖	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	๕ ส.ค. ๒๕๒๙	๔ ส.ค. ๒๕๓๑	๑	๑๑	๒๙
รวม ๓ สมัยของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์				๘	๕	๑
๑๗	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	๔ ส.ค. ๒๕๓๑	๙ ธ.ค. ๒๕๓๓	๒	๔	๕
๑๗	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	๙ ธ.ค. ๒๕๓๓	๒๓ ก.พ. ๒๕๓๔	-	๒	๑๔
รวม ๒ สมัยของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ				๒	๖	๑๙
๑๘	นายอานันท์ ปันยารชุน	๒ มี.ค. ๒๕๓๔	๗ เม.ย. ๒๕๓๕	๑	๑	๕
๑๙	พล.อ.สุจินดา คราประยูร	๗ เม.ย. ๒๕๓๕	๑๐ มิ.ย. ๒๕๓๕	-	๑	๒๓
๑๘	นายอานันท์ ปันยารชุน	๑๐ มิ.ย. ๒๕๓๕	๒๓ ก.ย. ๒๕๓๕	-	๓	๑๓
รวม ๒ สมัยของนายอานันท์ ปันยารชุน				๑	๔	๑๘
๒๐	นายชวน หลีกภัย	๒๓ ก.ย. ๒๕๓๕	๑๓ ก.ค. ๒๕๓๘	๒	๙	๒๐
๒๑	นายบรรหาร ศิลปอาชา	๑๓ ก.ค. ๒๕๓๘	๒๕ พ.ย. ๒๕๓๙	๑	๔	๑๒
๒๑	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ	๒๕ พ.ย. ๒๕๓๙	๙ พ.ย. ๒๕๔๐	-	๑๑	๑๒
๒๐	นายชวน หลีกภัย	๙ พ.ย. ๒๕๔๐	๙ ก.พ. ๒๕๔๔	๓	๓	-
รวม ๒ สมัยของนายชวน หลีกภัย				๖	-	๒๐
๒๓	พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร	๙ ก.พ. ๒๕๔๔	๙ มี.ค. ๒๕๔๘	๔	๑	-
๒๓	พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร	๙ มี.ค. ๒๕๔๘	๑๙ ก.ย. ๒๕๔๙	๑	๖	๑๐
รวม ๒ สมัยของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร และได้ประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙				๕	๗	๑๐
ยึดอำนาจโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คมช.) นำโดย พลเอก สนิธิ บุญยรัตกลิน เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙						

คนที่	รายชื่อนายกรัฐมนตรี	เข้ารับตำแหน่ง	ออกจากตำแหน่ง	รวมเวลา		
				ปี	เดือน	วัน
๒๔	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	๑ ต.ค. ๒๕๔๙	๖ ก.พ. ๒๕๕๑	๑	๔	๕
๒๕	นายสมัคร สุนทรเวช	๒๙ ม.ค. ๒๕๕๑	๘ ก.ย. ๒๕๕๑	-	๗	๑๐
๒๖	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	๑๘ ก.ย. ๒๕๕๑	๒ ธ.ค. ๒๕๕๑	-	๒	๑๔
๒๗	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	๑๗ ธ.ค. ๒๕๕๑	-			

ที่มา : นคร พจนรพงษ์ และอุกฤษ พจนรพงษ์, ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ขัณฐนคร, ๒๕๔๙, หน้า ๒๐-๒๓.

แต่ในแง่ลบก็มีปรากฏการณ์ที่เรียกว่าไม่สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีอยู่ ๓ ประเภท คือ ก) การปฏิวัติ รัฐประหาร หรือการยึดอำนาจ ที่ล้มเหลว และประสบความสำเร็จ ข) การลุกฮือต่อต้านรัฐบาลโดยประชาชนเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ และ ๑๗-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ นอกเหนือจากนั้นก็ยังมี การต่อต้านรัฐบาลจนนำไปสู่การเสียชีวิตและเลือดเนื้อ ล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน และ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่เรียกว่า **เมษา-พฤษภาอำมหิต**

๑. ปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยคณะราษฎร
๒. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ โดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา
๓. กบฏวรเดช เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๗๖ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรเดช
๔. กบฏนายสิบ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๗๘ โดยสิบเอก สวัสดิ์ มะหะหมัด
๕. กบฏพระยาทรงสุรเดช เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๘๑
๖. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ โดยพลโท ผิน ชุณหะวัณ
๗. กบฏแบ่งแยกดินแดน เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑
๘. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๔๙๑ โดยคณะนายทหารบังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๙. กบฏเสนานิการ หรือกบฏนายพล เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๑ โดยพลตรี สมบูรณ์ ศรานุกิต และพลตรี เนตร เขมะโยธิน

๑๐. กบฏวังหลวง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ โดยนายปรีดี พนมยงค์ กับคณะฯ

๑๑. กบฏแมนฮัตตัน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๔

๑๒. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ โดยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจตนเอง

๑๓. กบฏสันติภาพ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ โดยนายกุลหลาบ สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา) และคณะ ถูกจับในข้อหากบฏ

๑๔. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โดยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

๑๕. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ โดยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

๑๖. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ โดยจอมพล ถนอม กิตติขจร

๑๗. ปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ โดยการเรียกร้องของประชาชนและนิสิตนักศึกษา

๑๘. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดยพลเรือเอก สงัด ชะลออยู่

๑๙. กบฏ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๐ โดยพลเอก ฉลาด หิรัญศิริ

๒๐. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ โดยพลเรือเอก สงัด ชะลออยู่

๒๑. กบฏยังเติร์ก หรือกบฏเมษาฮาวาย เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ โดยพลเอก สันห์ จิตรปฏิมา

๒๒. การก่อความไม่สงบ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๘ โดยพันเอก มนูญ รูปขจร

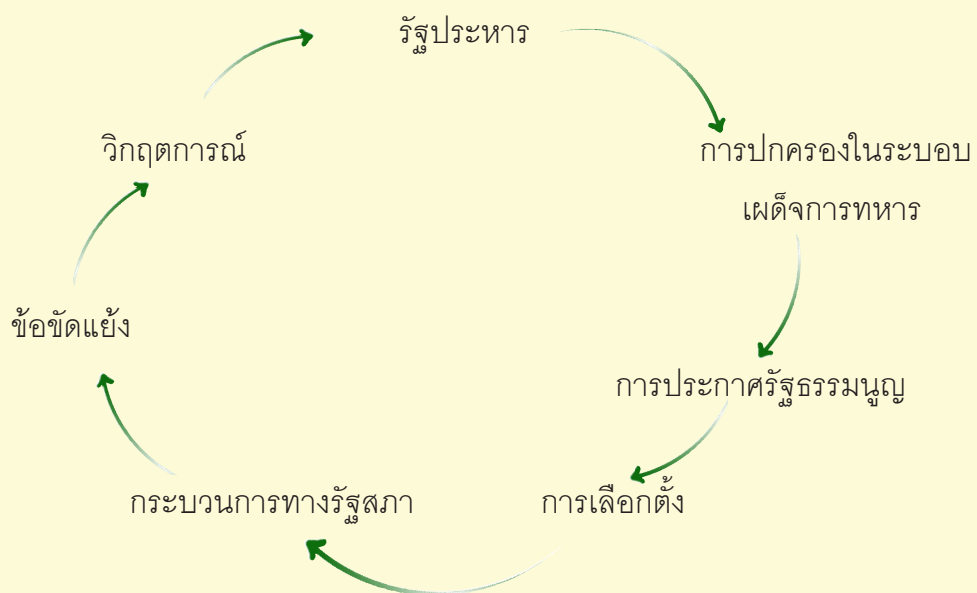
๒๓. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ภายใต้การนำของพลเอก สุนทร คงสมพงษ์

๒๔. การชุมนุมเรียกร้อง เมื่อวันที่ ๑๗-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่เรียกว่า พฤษภาทมิฬ

๒๕. รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งมี พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ

๒๖. การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน และวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมและทหาร มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ที่เรียกว่า เมษา-พฤษภาอำมหิต

ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ในช่วง ๗๘ ปีที่ผ่านมากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยมีสภาพของการกระสือกระสนเพื่อการอยู่รอดและการเติบโตซึ่งมิได้ดำเนินไปโดยราบรื่นนัก มีการเสียชีวิตและเลือดเนื้อจนบางครั้งมีลักษณะเป็นสงครามกลางเมือง แต่ผลสุดท้ายมีสิ่งหนึ่งที่ยั่งยืนหยดอยู่ตลอดก็คือ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็จะกลับมาลงที่มีการเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งรัฐบาล และมีการปกครองบริหารภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และหลังจากนั้นก็อาจมีวิกฤตทางการเมืองจนมีการใช้กระบวนการนอกรัฐธรรมนูญมาแก้วิกฤต และมีการร่างรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีการจัดตั้งรัฐบาล จากนั้นก็เกิดวิกฤตและมีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการนอกรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง จนมีสภาพเป็นวงจรอุบาทว์ตามภาพข้างล่างนี้

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกคือโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงของประชาชนในแง่วัฒนธรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไปสู่การเมืองภาคประชาชน ทำให้กระบวนการประชาธิปไตยยากที่จะถูกสกัดหรือสะกดให้อยู่กับที่หรือดิ่งให้ถอยหลัง แรงผลักดันที่จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่สามารถจะหยุดยั้งได้ เนื่องจากความต้องการของประชาชนในแง่สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและประชาธิปไตย กับการส่งเสริมสนับสนุน ด้วยกระแสโลกคือยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งจะต้องมีการปกครองแบบประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน การค้าเสรี การรักษาสภาพแวดล้อม และการเคารพสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา แนวโน้มที่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะก้าวไปข้างหน้าจนเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบนั้นยากที่จะสกัดให้อยู่กับที่ได้ แต่ความสำเร็จของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับหลายตัวแปร ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์เจาะลึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจกระจ่างถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้เห็นภาพในอนาคต

การพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ความสำเร็จของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จะต้องอาศัยตัวแปรใหญ่ๆ ๓ ตัวแปร^๑ ซึ่งมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ (social-economic condition) จะต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น เศรษฐกิจมักจะเป็นเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม หรือกึ่งเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม มีชุมชนเมืองมากพอสมควร ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง มีความตื่นตัวทางการเมือง เข้าใจสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ต้องมีระดับการศึกษาที่นอกจากอ่านออกเขียนได้แล้ว ยังต้องสามารถนำไปพัฒนาความนึกคิดที่เป็นของตนเอง ไม่ถูกครอบงำโดยคนอื่น สื่อมวลชนจะต้องเป็นสื่อมวลชนที่มีอิสระเสรีภาพ มีความรับผิดชอบที่สำคัญต้องมีความรู้ มีข่าวสารข้อมูล ฯลฯ สภาพสังคมเศรษฐกิจดังกล่าวมาแล้วนั้นถือเป็นรากฐานสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย

^๑ ลิขิต จีระเวคิน, การเมืองไทยและประชาธิปไตย. (กรุงเทพฯ : บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๗๑-๗๕.

๒. โครงสร้างและกระบวนการ (structure and process) ทางการเมือง

ที่จะมีการออกแบบเพื่อให้มีการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืนได้นั้น ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ กฎหมายพรรคการเมือง กฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการเลือกตั้งผนวกเข้าไปด้วย โครงสร้างและกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการวางกรอบโครงสร้างทางการเมืองและกระบวนการทางการเมือง ในกรณีของประเทศไทยนั้นเรามีรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๑๘ ฉบับ มีประสบการณ์ในการนำกระบวนการประชาธิปไตยไปปฏิบัติกว่า ๗๐ ปี แต่ก็ยังมีอุปสรรคต่างๆ มากมาย ทั้งนี้เนื่องจากประเด็นปัญหาตัวแปรที่ ๓ อันได้แก่ วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

๓. วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic political culture)

ในเบื้องต้นต้องทราบว่าวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเป็นพื้นฐานหลักของการตีความประเด็นทางการเมืองและการมีพฤติกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีปรากฏอยู่ในกลุ่มคนสองกลุ่มใหญ่ๆ

กลุ่มแรก ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ไม่ว่าจะมีความเชื่อหรือมีคุณลักษณะทางสังคมอย่างไรก็ตาม จะต้องมีความวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

กลุ่มที่สอง ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง หรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง จะต้องมีความเชื่อและมีจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตย ถือเอากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายอันศักดิ์สิทธิ์นอกเหนือจากเป็นวิธีการที่นำไปสู่การก่อเกิดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจรัฐ เมื่อใดก็ตามที่ผู้นำทางการเมืองไม่มีศรัทธาหรือจิตวิญญาณในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เนื่องจากมีวัฒนธรรมการเมืองที่เป็นเผด็จการ มีจิตที่จะฉ้อโกง และมีแนวโน้มตีความกฎหมายแบบตะแบงที่เรียกว่าศรีธนญชัย มุ่งตีความกฎหมายโดยดูที่ลายลักษณ์อักษรแทนที่จะดูประกอบกับเจตนารมณ์ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

ในแง่ตัวแปรที่หนึ่งคือ โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมนั้น กล่าวได้ว่า สังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาไปในแนวทางที่น่าจะพอเพียงที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อย่างน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศประชาธิปไตยตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกาเมื่อ ๒๐๐ กว่าปีมาแล้ว ก็ต้องถือว่าสภาพสังคมในขณะนี้มีความลักษณะที่พร้อมจะเป็นฐานของการพัฒนาระบบการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย

ในส่วนของโครงสร้างและกระบวนการ ซึ่งได้แก่ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การอภิปรายในสภา ที่สำคัญคือ การบริหารประเทศ ถือได้ว่าเป็นประเด็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้าง อันได้แก่รัฐธรรมนูญก็ยังมีปัญหาอยู่ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ส่วนในแง่กระบวนการทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ใช้อำนาจอรัฐ คงปฏิเสธไม่ได้ว่ายังไม่ได้พัฒนาไปจนถึงขั้นที่มีการจัดตั้งสถาบัน ในแง่สถาบัน เช่น มีมรยาตทางการเมือง มีน้ำใจนักกีฬาทางการเมือง ที่สำคัญที่สุดคือการปลอดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการเล่นการเมืองโดยคำนึงถึงประโยชน์ของพรรคและส่วนตัวจนมองข้ามผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ที่สำคัญที่สุดมองข้ามการทำลายล้างประชาธิปไตยด้วยพฤติกรรมที่สมาชิกชุมนุมการเมืองไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งจะเป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงภายหลัง

ในส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น แบ่งได้เป็น ๒ ส่วน **ส่วนที่เป็นผู้ใช้**
อำนาจรัฐ หรือกลุ่มผู้นำทางการเมืองยังมีปัญหาอย่างยิ่งในแง่การพัฒนาจิตวิญญาณประชาธิปไตย (democratic spirit) และค่านิยม ปทัสถานแบบประชาธิปไตย (democratic ethos) ส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญเพราะมีการกล่าวว่าฟิลิปปินส์และอินเดียประสบความสำเร็จในแง่การปกครองแบบประชาธิปไตย โดยอินเดียเป็นรูปแบบรัฐสภาอังกฤษ ฟิลิปปินส์เป็นรูปแบบประธานาธิบดีอเมริกา ประสบความสำเร็จเพราะเนื่องจากผู้นำทางการเมืองมีจิตวิญญาณและมีศรัทธาต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงไม่มีพฤติกรรมที่ทำลายล้างหลักการใหญ่ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คำนึงถึงหลักนิติธรรม ความยุติธรรม และอำนาจอธิปไตยของปวงชน

ในส่วน of ประชาชนนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการกล่อมเกลารึนรู้ในครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา องค์กรทางสังคม และสังคมโดยรวม ในเบื้องต้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เรียกว่า ความเป็นตัวของตัวเอง หรืออัตมันปัจเจกภาพ (selfhood)^๒ ขณะเดียวกันก็ต้องมีอัตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic political self) ซึ่งหมายถึงการรู้จักสิทธิ

^๒ ลิขิต จีระเวคิน, การเมืองไทยและประชาธิปไตย. (กรุงเทพฯ : บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๕๙-๖๑.

เสรีภาพและความเสมอภาค มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น เชื่อในหลักนิติธรรม อดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและการกระทำที่แตกต่าง มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ยอมตามกติกาของเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย มีน้ำใจนักกีฬา มีความเป็นสุภาพบุรุษ ที่สำคัญที่สุด มีความศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิดังกล่าวอย่างไม่ลดละหรือถดถอย วัฒนธรรมทางการเมืองในส่วนนี้เป็นวัฒนธรรมในส่วนที่เรียกว่า วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (political participant culture) ^๓

ในช่วง ๗๘ ปีที่ผ่านมา ตัวแปรหลัก ๓ ตัวที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แม้จะยังพัฒนาไม่ถึงขั้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน แต่ก็กล่าวได้ว่าได้มีการพัฒนาไปถึงระดับหนึ่ง สิ่งที่เป็นอุปสรรคก็คือ การพัฒนาใน ๓ ส่วนที่กล่าวมาทั้งหมดมิได้เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ปลอดจากการแทรกแซงขององค์กรที่มีอยู่ดั้งเดิม เช่น ระบบราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทหารที่ทำการปฏิวัติรัฐประหารรวมตลอดทั้งสถาบันข้าราชการพลเรือนที่มีส่วนร่วมมือกับทหารในการทำให้เกิดการขัดจังหวะของการพัฒนา และที่สำคัญที่สุด การขัดขวางการกระจายอำนาจด้วยการปกครองตนเองในการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งกระแสการพัฒนาดังกล่าวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค ๒๐ ปีที่ผ่านมาและในอนาคตอันใกล้ดังจะเห็นได้จากกระแสการเรียกร้องประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นอย่างดาดำดินในแอฟริกาเหนือ ตะวันออกกลาง ตุนิเซีย อียิปต์ ลิเบีย บาร์เรน ซีเรีย ซาอุดีอาระเบีย เยเมน โมร็อกโก และกำลังขยายวงออกไปที่เรียกว่า กระบวนการปฏิวัติดอกมะลิ (Jasmine Revolution) ซึ่งขยายไปถึงประเทศจีนเมื่อเร็ว ๆ นี้

การพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งมีตัวแปรหลัก ๓ ตัวดังกล่าวมาแล้วนั้น ยังสามารถขยายให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นด้วยการมองที่โครงสร้างหลัก ๓ โครงสร้าง อันได้แก่

^๓ ลิขิต ธีรเวคิน, ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย. (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, ๒๕๔๖).

โครงสร้างส่วนบน
(Super-structure)

ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง
การเลือกตั้ง รัฐสภา และรัฐบาล (และข้าราชการ)

โครงสร้างส่วนกลาง
(Intermediate structure)

ประกอบด้วย พรรคการเมือง
กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน

โครงสร้างพื้นฐาน
(Infrastructure)

ประกอบด้วย การปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ในโครงสร้างส่วนนี้จำเป็นต้องมีโอกาสปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจะได้เรียนรู้การปกครองบริหาร ขณะเดียวกันจะกลายเป็นสถาบันที่มีการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระดับรากหญ้าทั้งประชาชนและผู้บริหารซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง โครงสร้างส่วนกลางหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ จึงเป็นเสมือนเสาเข็มหรือฐานรากของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนบนสุด

โครงสร้างส่วนบน ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง การเลือกตั้ง รัฐสภา และรัฐบาล ในส่วนของรัฐธรรมนูญนั้นจำเป็นต้องเป็นกติกาที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ขณะเดียวกันจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมด้วย มิฉะนั้นจะเกิดอุปสรรคจากองค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่มีอยู่ในสังคม ส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญและละเอียดอ่อนจำเป็นต้องมีการถกเถียงปัญหาอย่างจริงจังและลึกซึ้ง ในส่วนของพรรคการเมืองนั้น ที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็นพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง มีการบริหารพรรคตามกระบวนการประชาธิปไตย

ไม่ใช่เป็นพรรคของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและบริหารแบบรวบอำนาจในรูปของเจ้าของบริษัท ขณะเดียวกันสมาชิกพรรคต้องผูกพันกับอุดมการณ์และมีวินัยพรรค ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของกลุ่มทุนเพียงไม่กี่คน ฯลฯ ที่สำคัญที่สุด พรรคการเมืองต้องเป็นหลักของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย สร้างความศรัทธาและความน่าเชื่อถือในแง่ความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณภาพ มีอุดมการณ์ที่เข้มข้น พรรคจึงเป็นกลไกที่แปรเปลี่ยนรัฐธรรมนูญภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีผลในทางปฏิบัติ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ในขณะนี้พรรคการเมืองไทยยังมีสภาพเป็นกลุ่มการเมือง จดทะเบียนเป็นพรรค ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ได้จำนวนเสียงพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลหรือร่วมรัฐบาลเพื่อกุมอำนาจรัฐ ในแง่นี้ต้องกล่าวอย่างวัตถุวิสัยว่า พรรคการเมืองไทยยังอยู่ในสถานะของความด้อยพัฒนา ไม่ว่าจะวัดจากระดับใดก็ตามเมื่อเทียบกับประเทศที่มีการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้ว

ตัวแปรต่อไปคือ การเลือกตั้ง ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ยังไม่ปลอดจากการใช้เงินซื้อเสียง กระบวนการเลือกตั้งที่สกปรก ที่เรียกว่า การเมืองน้ำเน่า ซึ่งทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของการได้อำนาจอธิปไตยถูกสั่นคลอนอย่างมหาศาล เพราะเมื่อการเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม มีการโกงการเลือกตั้งโดยการใช้อำนาจรัฐ การใช้เงินซื้อเสียงที่เรียกว่ากระสุนซึ่งสำคัญกว่ากระแสด กระบวนการทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งก็จะกลายเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ไม่พึงประสงค์ และทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อเป็นเช่นนี้ปฏิกิริยาลูกโซ่ที่ตามมาก็คือ รัฐสภาจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีคนที่สมควรเป็นสมาชิกรัฐสภาจำนวนน้อย แต่ส่วนใหญ่จะกลายเป็นบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ในวิถีทางประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ เมื่อรัฐธรรมนูญบกพร่อง เมื่อพรรคการเมืองมีปัญหา เมื่อการเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม รัฐสภาก็จะไม่สมบูรณ์และรัฐบาลย่อมเป็นรัฐบาลที่ดีไม่ได้ ส่งผลต่อการบริหารบุคลากรคือข้าราชการประจำด้วยการทำลายขวัญ กำลังใจ จากการแทรกแซงแต่งตั้งโยกย้ายและถอดถอนข้าราชการประจำซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โครงสร้างส่วนบนจึงเป็นโครงสร้างที่สำคัญพอ ๆ กับโครงสร้างส่วนล่าง

ส่วนตัวเชื่อมระหว่างส่วนบนและส่วนล่างคือ โครงสร้างส่วนกลาง ก็คือ กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชนและพรรคการเมือง ในส่วนของพรรคการเมืองนั้น

ได้แก่สาขาพรรคในภูมิภาคหรือต่างจังหวัด แต่ในบางกรณีอาจจะเข้าเกี่ยวข้องกับ การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในนามของพรรค ซึ่งเป็นการขยาย เครือข่ายของพรรคลงไปในระดับล่าง กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์เป็นองค์กรที่สำคัญ ที่สุดองค์กรหนึ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะกลุ่มผลักดันเหล่านี้ เมื่อรวมกันเป็นจำนวนมาก เช่น ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแพทย์ชนบท กลุ่มเกษตรกร มั่นสำปะหลัง กลุ่มสตรี กลุ่มคนพิการ ฯลฯ คือส่วนสำคัญของการพัฒนาประชาสังคม (civil society) แต่ถ้ามองการพัฒนาดังกล่าว กลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีอุปสรรคในแง่องค์กรจัดตั้ง มีปัญหาเรื่อง ฐานะทางการเงิน หรือมีความจำกัดอันเกิดจากกฎหมาย รวมทั้งการถูกรังแกจากผู้ใช้อำนาจอรัฐ ก็จะไม่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งในการเชื่อมโยงโครงสร้างส่วนบนและส่วนล่าง การพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ย่อมขาดตัวแปรเสริมที่สำคัญ

ในส่วนนี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยังมีปัญหาเรื่องการจัดตั้ง และอำนาจการต่อรองโดยเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไป แม้จะมีบางกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสมาชิกของกลุ่ม ผลที่ตามมาก็คือ การแบ่งเป็นกลุ่มการเมือง ที่เป็นการแตกตัวของพรรคการเมือง หรือเป็นตัวแทนของกลุ่มอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังออกมา ในรูปของกลุ่มสีต่าง ๆ ในส่วนนี้ถ้ามองในแง่บวกก็ต้องถือว่าเป็นการเกิดกลุ่มตามปกติ แต่ถ้ามองอีกแง่หนึ่งการเกิดกลุ่มเช่นนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มที่คลปะกันหลากหลาย และอาจมี ลักษณะคงอยู่ชั่วคราว และมักจะมีปัญหาเรื่องเป้าหมายที่ชัดเจน อุดมการณ์ที่เข้มข้น ผู้นำ หรือแกนนำที่มีความเป็นเอกภาพ ทรัพยากรที่ต่อเนื่อง การจัดตั้งที่หละหลวม กลุ่มทำงาน เสริมที่ไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล การสนับสนุนจากมวลชนมาเป็นเพียงครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องความไม่เป็นหนึ่งเดียวของผู้บริหารกลุ่มหรือแกนนำของกลุ่ม

ส่วนสื่อมวลชนซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่สุดกลไกหนึ่งของระบอบการ ปกครองแบบประชาธิปไตย สื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งปัจจุบันรวมถึงสื่อแขนงอื่นๆ ด้วยเคยถูกถือว่าเป็นฐานันดรศักดิ์ที่สืบทอดจากกษัตริย์ ขุนนางและพระ ในยุคโบราณ ถ้ามา ในปัจจุบันก็ต้องถือว่าเป็นสื่อมวลชนเป็นกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลักดันที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการทางการเมือง การกำหนดนโยบาย และการบริหารในทางอ้อม สื่อมวลชน ที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นสื่อมวลชนที่มีข่าวสารข้อมูลครบถ้วน มีความรู้ในปัญหาต่างๆ อย่างแท้จริง มีอุดมการณ์เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ

มีความเป็นธรรมในการเสนอข่าว ไร้ซึ่งความอคติและไม่เป็นฝักเป็นฝ่ายทางการเมืองที่สำคัญที่สุดไม่ผูกอำนาจของปลายปากกา หรือไมโครโฟน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ๗๘ ปีนี้ เมื่อมองตัวแปรต่างๆ ทั้ง ๓ โครงสร้างยังไม่มีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ในส่วนของโครงสร้างส่วนล่าง การปกครองตนเองหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นก็เพิ่งมีอายุมาไม่นานนี้ อาจจะกล่าวได้ว่าเริ่มจากการมีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่มีความเข้มข้นยิ่งขึ้นหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ โดยมาตรา ๗๘ และมาตรา ๒๕๒-๒๕๓ ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจไว้อย่างละเอียด ซึ่งหลักการใหญ่ๆ ก็ได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ในแง่ของรัฐธรรมนูญก็ได้มีการกล่าวมาแล้วในความนำเบื้องต้นว่ายังต้องมีการปรับปรุงอีกมาก ส่วนพรรคการเมืองนั้นนอกจากจะมีปัญหาต่าง ๆ แล้วยังถูกระบอบการทางการเมืองจะเป็นใครก็ตามทำลายล้างด้วยการยุบพรรคหลายพรรค บนพื้นฐานที่ไม่มีความเสมอภาคกัน การเลือกตั้งยังไม่มีใครสามารถบอกได้ว่าจะบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม สะท้อนถึงอำนาจธิปไตยของปวงชนอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของรัฐบาล รัฐบาล และการบริหารงานของข้าราชการประจำ กลุ่มผลักดันกำลังกลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาทอย่างสูงโดยบทบาทดังกล่าวนี้สะท้อนถึงการเมืองภาคประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป สื่อมวลชนนั้นถ้ามีการวิเคราะห์อย่างวัตถุวิสัยต้องกล่าวว่าแม้จะมีการปรับปรุงอย่างมากในแง่เทคโนโลยี เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือทางอินเทอร์เน็ต แต่ในแง่เป็นสื่อมวลชนที่ใกล้เคียงกับอุดมคติ สอดคล้องกับการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กล่าวคือ ปราศจากอคติ ให้ข้อมูลอย่างเที่ยงธรรม และมีความรู้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ของบ้านเมืองนั้น ยังไม่สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่าได้พัฒนาถึงขั้นน่าพอใจ

อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ท่านหนึ่งกล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่โชคดีในทางภูมิรัฐศาสตร์ที่สามารถเป็นศูนย์กลางคมนาคมและการขนส่ง เพราะจุดที่ตั้งอยู่นั้นเป็นจุดที่สามารถจะไปได้ทุกทิศทาง ทรัพยากรในน้ำ บนบก มีมาก ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหวอย่างรุนแรง ประชาชนทั่วๆ ไปมีความฉลาดในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ไปทำงานต่างประเทศ แต่มักจะนิยมการดื่มสุราจนครองสติไม่อยู่ อย่างไรก็ตาม ในแง่

การเมืองนั้นมีตัวแปรที่เป็นลอบอยู่สองตัว นั่นคือ นักการเมืองและสื่อมวลชน^๔

เมื่อมองในแง่นี้ก็ต้องถือว่าถ้าจะมีการปรับปรุงหรือปฏิรูประบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อาจจะต้องมุ่งเน้นในการปฏิรูปที่ตัวนักการเมือง และในแง่ประชาชนคงต้องมุ่งเน้นในการให้การศึกษาทางการเมือง (political education) ที่สำคัญที่สุดคือต้องพัฒนาเศรษฐกิจและมีมาตรการแจกแจงรายได้ที่ทำให้ประชาชนมีฐานะการเงินดีขึ้น เพื่อให้ปลอดจากการถูกรวบงำโดยอำิสสินจ้าง ซึ่งมีตัวอย่างมาแล้วคือเกาหลีใต้ หลังจากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมดีขึ้นกว่าในอดีต การพัฒนา ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ก็ดีขึ้นเป็นเงาตามตัว จนมาถึงยุคปัจจุบันที่ต้องถือว่าเป็นประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต้องจับตามองอีกประเทศหนึ่ง

การพัฒนาประชาธิปไตยในโลกยุคคลื่นลูกที่สาม

สังคมมนุษย์มีการพัฒนาแบบคลื่นอารยธรรม ซึ่งอัลวิน ทอฟเฟอร์ (Alvin Toffler)^๕ ได้กล่าวไว้ว่า เริ่มต้นจากคลื่นที่หนึ่งซึ่งได้แก่สังคมเกษตรอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม ประชาชนอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่ เป็นหมู่บ้านที่มีการติดต่อกันไม่มากนัก รูปแบบการปกครองในสังคมเกษตรแบบดั้งเดิมนั้นจะเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สังคมถูกแบ่งเป็นชนชั้นอย่างเห็นเด่นชัดโดยมีตัวแปรหลัก คือ ทรัพย์สิน การอำนาจและสถานะทางสังคม ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความตื่นตัวทางการเมือง ยอมรับสภาพของตนโดยมีกลไกสำคัญคือ อุดมการณ์ทางการเมืองและความเชื่อทางศาสนา เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อย และการมีเสถียรภาพระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ที่สำคัญคือ การใช้กลไกของรัฐและอำนาจรัฐในการควบคุมให้คนในสังคมอยู่ในกรอบ

การพัฒนาจากคลื่นลูกที่หนึ่งไปสู่คลื่นลูกที่สองคือโลกยุคสังคมอุตสาหกรรม เริ่มจากเครื่องจักรไอน้ำมาสู่ไฟฟ้า และการผลิตทั้งอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาอย่างมหาศาล รวมตลอดทั้งเกษตรอุตสาหกรรม ในสังคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นคลื่นลูกที่สองนั้น รูปแบบการปกครองมักจะเป็นระบบการเมืองแบบเปิดคือ ระบอบการปกครองแบบ

^๔ จากการบรรยายของ ดร.ไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ในการสัมมนาเรื่อง “วัฒนธรรมประชาธิปไตย สร้างไทย สร้างชาติ” ซึ่งจัดโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ โรงแรมโกลเด้นท์ ทิวลิป

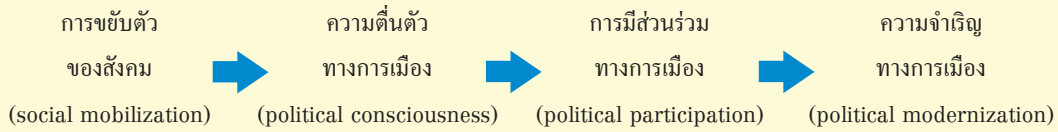
^๕ Alvin Toffler, **The Third Wave**. (New York : William Morrow, 1980).

ประชาธิปไตย โดยมีการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาในรัฐสภาเพื่อเป็นปากเป็นเสียงในการกำหนดนโยบาย มีการสร้างอำนาจต่อรองของผู้ใช้แรงงานโดยจัดตั้งเป็นสหภาพ และมีการสร้างอำนาจต่อรองของผู้อยู่ในสังคมเกษตรโดยการจัดตั้งเป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร

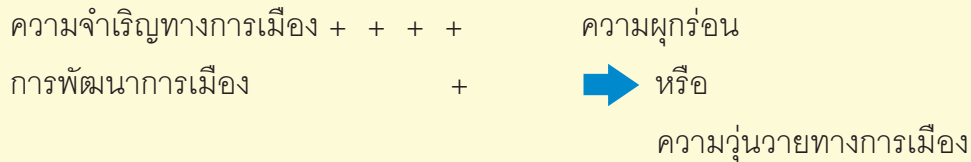
แต่มาถึงยุคคลื่นลูกที่สามคือ ข่าวสารข้อมูล ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างสำคัญทั้งในแง่ประชาชนหรือคนทั่วๆ ไปที่อยู่ในระดับรากหญ้า รวมตลอดทั้งรูปแบบการปกครอง ในแง่ประชาชนทั่วไปในระดับรากหญ้าจำนวนไม่น้อยได้มีโอกาสเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ของคลื่นลูกที่สาม เช่น มีการใช้โทรศัพท์มือถือ และบางส่วนก็สามารถหาข่าวสารข้อมูลจากเว็บไซต์ ขณะเดียวกันก็มีการรับข่าวสารข้อมูลจากบุคคลซึ่งอยู่ในการจัดตั้งเป็นกลุ่มเรียกร้องทางการเมือง ในยุคปัจจุบันประชาชนจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับรากหญ้าได้เปลี่ยนจากในอดีตที่อยู่ในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (parochial political culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) ไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) หรืออย่างน้อยที่สุดก็มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้ากับวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม และนี่คือสภาพที่เกิดขึ้น

ในขณะเดียวกันจากสิ่งที่กล่าวมาเบื้องต้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จากระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ในนครรัฐแบบกรีกโบราณมาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (representative democracy) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทย แต่ขณะเดียวกันระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนก็กำลังจะอยู่คู่กับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) โดยประชาชนเข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงในรูปของกลุ่มผลักดัน กลุ่มเรียกร้องทางการเมือง และการจัดตั้งประชาสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความเข้มข้นของการเมืองภาคประชาชนมีมากยิ่งขึ้นจะเห็นได้ว่าในขณะที่มีการอภิปรายในสภา การเมืองนอกสภาโดยกลุ่มต่าง ๆ ก็ยังคงไว้ซึ่งความเข้มข้นและความสำคัญพอ ๆ กับการเมืองในสภา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นแนวโน้มและกระแสที่ยากจะสกัดได้ ที่สำคัญเมื่อมีการเรียกร้องให้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวทางการเมืองอันเนื่องมาจากความจำเริญทางการเมืองเนื่องจากสังคมเกิดการขยับตัวทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจและในแง่วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารข้อมูล ความจำเริญทางการเมืองนี้สอดคล้องกับข้อถกเถียงของ

แซมมูเอล ฮันติงตัน (Samuel Huntington)^๖ ดังนี้ คือ

แต่ความจำเริญทางการเมือง (political modernization)^๗ ต้องรองรับด้วยการพัฒนาการเมือง (political development) อันได้แก่ การจัดตั้งสถาบันและกระบวนการทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง ข้อสำคัญก็คือ ถ้าการพัฒนาการเมืองไม่สอดคล้องกับความจำเริญทางการเมืองตามที่ยันติงตันได้กล่าวไว้ ย่อมจะนำไปสู่ความผุ่ร่อนหรือความวุ่นวายทางการเมือง (political decay)

คำถามก็คือ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยในขณะนี้พัฒนาในอัตราที่สามารถจะตอบสนองต่อความจำเริญทางการเมืองของประชาชนได้หรือไม่ เพราะถ้าไม่สามารถจะตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ก็อาจนำไปสู่ระบบการมีส่วนร่วมโดยมวลชนหรือการเมืองภาคประชาชน ที่เรียกว่า ระบบมวลชนาธิปไตย (mass-orcary)

บทสรุป

ถ้าจะมองภาพวิวัฒนาการระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วง ๗๘ ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ວ่ามีการพัฒนาออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ รูปแบบของอำมาตยาธิปไตยและธนาธิปไตย ที่เด่นชัดที่สุดคือ ในยุคอำมาตยาธิปไตยนั้นได้มี

^๖ Samuel Huntington, **Political Order in Changing Societies**, (New Haven : Yale University Press, 1968), pp. 1-92.

^๗ ลิขิต อีริเวดิน, **วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารึ้นรู้ทางการเมือง**. (กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙).

รูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า ประชาธิปไตยครึ่งใบ^๙

ข้อที่น่าสังเกตคือ ทุกๆ ประมาณสี่ทศวรรษ หรือ ๔๐ ปี จะมีเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองและสังคมเกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าการจัดการเลือกตั้งสถาบันหรือการเปลี่ยนแปลงมักจะใช้เวลาบ่มเพาะซึ่งจะตกครหว่าง ๓๐-๕๐ ปี ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการดำรงตำแหน่งของผู้นำทางการเมืองมักจะตกประมาณ ๒๐-๓๐ ปี ตามอายุทำงานหรืออายุขัย เช่น นายพล เนวิน นายมาร์กอส นายลี กวนยู หรือเหมา เจ๋อตง ฯลฯ

สังคมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงภายในและการถูกกดดันจากต่างประเทศ โดยทั่วไปเมื่อถูกกดดันจากความสัมพันธ์จากประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกก็จะนำไปสู่การตอบสนองด้วยการปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงภายใน จนเกิดการจัดตั้งสถาบันใหม่ขึ้นมา และโดยทั่ว ๆ ไปการเปลี่ยนแปลงและการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวมักจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในทางการเมืองทุกๆ สี่ทศวรรษ หรือประมาณ ๔๐ ปี เมื่อประเทศสยามทำสนธิสัญญาเซอร์จอห์น บาวริง ในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ (ค.ศ. ๑๘๕๕) ๓๗ ปีต่อมา หรือประมาณสี่ทศวรรษ ก็มีการปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินในยุคฉันทกษัตริย์ที่ ๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ในการปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินนั้นได้มีการสถาปนาระบบราชการแบบตะวันตก ซึ่งเป็นตัวจักรของการนำการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ รวมระยะเวลาประมาณ ๔๐ ปี และหลังจากนั้นก็ก้าวสู่ยุคของข้าราชการเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ซึ่งมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จนมีการเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบเกษตรมาสู่เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ คือ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งรวมระยะเวลาทั้งหมด ๔๑ ปี และถ้าเอา ๔๐ เป็นฐานตั้งแต่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ น่าจะเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เนื่องจากกลุ่มธุรกิจและกลุ่มการเงินซึ่งเติบโตจากการพัฒนาของระบอบอำมาตยาธิปไตย ได้นำไปสู่ระบบการเมืองที่คนมีเงินครองอำนาจรัฐ ดังนั้น แทนที่จะเป็นประชาธิปไตยกลับกลายเป็นธนาธิปไตย มีการวิเคราะห์ว่าตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ เป็นต้นไป สังคมไทยน่าจะเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นอย่างไรนั้นจะต้องคอยเฝ้าดูอีกต่อไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

^๙ ลิขิต ธีรเวดิน, **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (แก้ไขปรับปรุง) (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔).

ปี พ.ศ. ๒๓๙๘ สนธิสัญญาเซอร์จอห์น บาวริง
ปี พ.ศ. ๒๔๓๕ การปฏิรูประบอบราชการและการบริหารของรัชกาลที่ ๕
๑. ก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ราชาธิปไตย - รัฐกษัตริย์
๒. พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ อำมาตยาธิปไตย - รัฐราชการ
๓. พ.ศ. ๒๕๑๖ - พ.ศ. ๒๕๕๖ ธนาธิปไตย - รัฐธุรกิจ
๔. พ.ศ. ๒๕๕๖ - ประชาธิปไตย - ประชาธิปไตย

*หมายเหตุ

พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๔๓๕ = ๓๗ ปี

พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๗๕ = ๔๐ ปี

พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๑๖ = ๔๑ ปี

เริ่มจากราชาธิปไตย (ก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕) มาสู่อำมาตยาธิปไตย (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๑๔ ต.ค. ๒๕๑๖) ธนาธิปไตย (พ.ศ. ๒๕๕๖-....) มีการคาดหวังว่าจะเป็นประชาธิปไตย จากที่กล่าวมาเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า ยุคของอำมาตยาธิปไตยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่บริบททางการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ภายในสังคมภายในประเทศ รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างประเทศ อันได้แก่ ยุคโลกาภิวัตน์ และที่สังเกตก็คือ รัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ ๑๕ เดือน หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ถือว่าเป็นรัฐบาลอำมาตยาธิปไตยที่ข้ามยุคมาสู่ยุคธนาธิปไตย แต่ก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้นานเนื่องจากแรงกดดันทั้งภายในประเทศและแรงกดดันอันรุนแรงจากต่างประเทศ โอกาสของการกลับมาสู่อำนาจอย่างเต็มที่ของอำมาตยาธิปไตยย่อมเกิดขึ้นได้ยาก เพราะในแง่หนึ่งการบริหารแบบอำมาตยาธิปไตยเป็นการผสมผสานระหว่างระบบการปกครองของคลื่นลูกที่หนึ่ง อันได้แก่ สังคมเกษตร และต้นๆ คลื่นลูกที่สอง อันได้แก่ สังคมอุตสาหกรรม แต่มาในปัจจุบันประชาชนจำนวนมากได้มีการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล มีความรู้และการตื่นตัวทางการเมือง ได้ก้าวมาสู่ยุคคลื่นลูกที่สองและข้ามมายังคลื่นที่สาม ซึ่งได้แก่ คลื่นข่าวสาร

ข้อมูล แต่ที่สำคัญคือ ประชาชนเป็นจำนวนมากได้มีการพัฒนาค่านิยม ทศนคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางการเมือง

แต่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาก็คือ ตัวแปรที่ว่าสังคมเศรษฐกิจต้องเอื้ออำนวยตาม ๓ ตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้น ตัวแปรทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่ง ที่สำคัญที่สุดก็คือ ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน และภูมิภาค (ดูตารางที่ ๓-๖) จะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญหรือไม่ต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือจะกลายเป็นแรงผลักดันให้มีการปฏิรูปอย่างขนานใหญ่ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญที่เสียดุล ซึ่งจะขยายความดังต่อไปนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญที่เสียดุล^๙

การพัฒนาเศรษฐกิจถูกกำหนดโดยความจำเป็นหลายประการ **ประการแรก** มีความจำเป็นที่จะต้องรวมทุน (capital formation) เพื่อจะนำทุนดังกล่าวไปพัฒนาเศรษฐกิจไม่ว่าจะทางเกษตรหรืออุตสาหกรรม หรือข่าวสารข้อมูล ถ้าเงินทุนแตกกระจายย่อมไม่สามารถจะเป็นเงินทุนก้อนใหญ่นำมาพัฒนาอุตสาหกรรมหรือเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูลซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการพัฒนาเช่นนี้ย่อมเลียงไม่ได้ที่จะต้องมีคนกลุ่มหนึ่งมีทรัพยากรมากกว่าคนส่วนใหญ่และผลประโยชน์จากการพัฒนายก็จะตกอยู่กับคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง

ประการที่สอง เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจตามที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น ย่อมจะนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งถ้าหากมีนโยบายที่จะแจกแจงรายได้เพื่อให้คนมีความเสมอภาคกัน ไม่รวยกระจุก ก็จะไปสู่การทำลายซึ่งเงินทุนที่จะลงทุนต่อไป คำถามก็คือ การนำไปสู่การเสียดุลของการมีทรัพยากรและทรัพยากรศฤงคารนี้จะตอบปัญหาความชอบธรรมได้อย่างไร ก็มีทฤษฎีที่กล่าวว่า เมื่อมีการลงทุนและมีกำไรผู้ลงทุนก็ต้องเสียภาษี ซึ่งรัฐสามารถนำไปพัฒนาประเทศเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อคนจนได้นอกเหนือจากนี้ยังมีการว่าจ้างแรงงานซึ่งทำให้คนยากจนมีโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีงานทำ ปรากฏการณ์ที่กล่าวมานี้เรียกว่า ผลประโยชน์ที่ไหลลงสู่คนข้างล่าง (the trickle-down effect) อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยคนจนก็จะยังคงอยู่แม้สถานะของคนจนจะดีขึ้นกว่าเดิมก็ตาม แต่จะเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่า

^๙ ลิขิต ธีรเวคิน, “การพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญที่เสียดุล,” ใน หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (วันที่ ๘ และ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓).

ประการที่สาม การพัฒนาเศรษฐกิจที่มีเหตุผลมักจะยึดเอาทรัพยากรเป็นหลัก (resource-based industrial development) เช่น ในพื้นที่ที่มีน้ำมันก็จะมีพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากผลผลิตของน้ำมัน เช่น อุตสาหกรรมพลาสติก เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันในพื้นที่ที่ไม่มีทรัพยากรก็จะล่าหลังในแง่การพัฒนา นอกจากนี้ก็จะใช้การพัฒนาแบบมีวิทยาศาสตร์เป็นฐาน (science-based industrial development) เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะนำไปสู่การเสียดุลของการพัฒนาระหว่างภูมิภาคหรือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ไม่เหมือนกัน การเสียดุลระหว่างพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือภูมิภาคย่อมจะนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ สถานะความเป็นอยู่ รวมตลอดทั้งนำไปสู่ปัญหาทางการเมือง การบริหาร ที่สำคัญคือ ความรู้สึกการขาดความยุติธรรมเนื่องจากการเข้าถึงทรัพยากร หรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไม่เท่ากัน

แต่ขณะเดียวกันการที่จะใช้การพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์เป็นฐานอาจต้องใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก และต้องมีการศึกษาและมีความรู้ทางเทคโนโลยี กระบวนการที่จะผลิตนักวิทยาศาสตร์ดังกล่าวนั้นจะต้องใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถจะกระทำให้เกิดขึ้นได้โดยฉับพลัน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องอาศัยการพัฒนาโดยอาศัยทรัพยากรเป็นหลัก

นอกเหนือจากที่กล่าวมาเบื้องต้น กลุ่มบุคคลที่คุมทรัพยากรและเป็นเจ้าของธุรกิจใหญ่ ๆ มักจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจรัฐและเป็นคนชั้นสูงในสังคม ความพยายามที่จะกระจายรายได้ด้วยการออกกฎหมายที่เป็นการเก็บภาษีโดยตรง เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีทรัพย์สิน และภาษีมรดกอาจจะกระทำได้ไม่ถนัดนัก นอกเหนือจากนี้กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะมีโอกาสดีกว่ากลุ่มบุคคลชั้นล่างในแง่การศึกษา ซึ่งคนในระดับบนจะได้รับการศึกษาระดับสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกหลานของคนเหล่านี้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จากความรู้และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกลไกของรัฐทั้งในทาง

การบริหารและการเมือง ย่อมจะนำไปสู่การกระชับอำนาจในทางเศรษฐกิจ รวมตลอดทั้งมีอำนาจในการบริหารและการเมืองอีกด้วย แรงกดดันจากการกระจายรายได้หรือกระจายความเจริญอาจจะกระทำได้ไม่มากนัก

สิ่งที่ตามมาก็คือ เกิดสภาวะของการรวบกระจุกจนกระจาย อันจะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า ในช่วงเกือบ ๕๐ ปี รายได้ของคนจนซึ่งเป็น ๒๐% ของคนทั้งประเทศ หรือประมาณ ๑๒ ล้านคนอยู่ระหว่าง ๓-๕ บาทต่อรายได้ ๑๐๐ บาทของมวลรวมชาติ ส่วนคนร่ำรวย ๒๐% จะอยู่ระหว่าง ๕๕-๖๐ บาทของมวลรวมชาติ ซึ่งช่วงระยะเวลา ๕๐ ปีที่ผ่านมา โครงสร้างรายได้ดังกล่าวนี้มิได้มีการเปลี่ยนแปลงแม้แต่น้อย ซึ่งหมายความว่านโยบายเรื่องการแจกแจงรายได้ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เห็นได้ชัดจากการไม่มีการเก็บภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดินและภาษีมรดก ซึ่งเป็นภาษีทางตรง ครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาคนรวยและคนจนใน ๒๐% สูงสุดและต่ำสุดยังคงมีสภาพเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ข้ออ้าง The trickle-down effect จึงเป็นคำกล่าวอ้างที่ไม่เป็นความจริงจากในกรณีของประเทศไทย เนื่องจากสัดส่วนของประโยชน์ที่คนจนได้รับมีน้อยมาก (ดูตารางที่ ๓ และ ๕)

ตารางที่ ๓ การกระจายรายได้ในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๓๓^{๑๑}

รายการ	๒๕๐๕/๐๖	๒๕๑๑/๑๒	๒๕๑๔/๑๖	๒๕๑๘	๒๕๒๔	๒๕๒๙	๒๕๓๑	๒๕๓๓
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด (Quintile ๑)	๒.๙	๓.๔	๒.๔	๖.๐๕	๕.๔๕	๔.๔๗	๔.๕๓	๔.๒๓
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ต่ำ (Quintile ๒)	๖.๒	๖.๑	๕.๑	๙.๗๒	๙.๒๖	๗.๘๒	๗.๘๙	๗.๔๓
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ปานกลาง (Quintile ๓)	๑๐.๕	๑๐.๔	๙.๗	๑๔.๐๒	๑๓.๖๙	๑๒.๓๐	๑๒.๓๘	๑๑.๕๘
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้สูง (Quintile ๔)	๒๐.๙	๑๙.๒	๑๘.๔	๒๐.๙๗	๒๑.๐๘	๒๐.๔๓	๒๐.๑๗	๑๙.๔๙
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้สูงสุด (Quintile ๕)	๕๙.๕	๖๐.๙	๖๔.๔	๔๙.๒๔	๕๐.๕๒	๕๔.๙๘	๕๔.๔๐	๕๗.๒๖
ค่าสัมประสิทธิ์จีไน	๐.๔๕๖	๐.๔๘๒	๐.๕๓๕	๐.๔๒๖	๐.๔๔๒	๐.๔๙๖	๔.๔๘๙	๐.๐๑๕
อัตราส่วนรายได้ของกลุ่มรวยที่สุดต่อกลุ่มจนสุด (Q๕/Q๑)	๒๐.๕	๑๗.๙	๒๖.๘	๘.๑	๙.๓	๑๒.๓	๑๒.๐	๑๓.๕

^{๑๑} ตารางปี ๒๕๓๔ ไม่ปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูล

ตารางที่ ๔ การกระจายรายได้ในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๙

รายการ	๒๕๓๕	๒๕๓๗	๒๕๓๙	๒๕๔๑	๒๕๔๓	๒๕๔๕	๒๕๔๗	๒๕๔๙
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด (Quintile ๑)	๓.๙๘	๓.๙๗	๔.๑๖	๔.๒๗	๓.๘๙	๔.๒๓	๔.๕๔	๓.๘๔
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ต่ำ (Quintile ๒)	๖.๙๓	๗.๒๓	๗.๕๒	๗.๖๙	๗.๑๙	๗.๗๒	๘.๐๔	๗.๖๗
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้ปานกลาง (Quintile ๓)	๑๐.๙๖	๑๑.๖๑	๑๑.๗๘	๑๑.๙๑	๑๑.๓๙	๑๒.๐๗	๑๒.๔๑	๑๒.๑๒
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้สูง (Quintile ๔)	๑๘.๘๐	๑๙.๘๑	๑๙.๘๘	๑๙.๗๔	๑๙.๗๖	๒๐.๐๗	๒๐.๑๖	๒๐.๐๘
กลุ่มประชากรร้อยละ ๒๐ ที่มีรายได้สูงสุด (Quintile ๕)	๕๙.๔๓	๕๗.๓๗	๕๖.๖๖	๕๖.๓๙	๕๗.๗๗	๕๕.๙๑	๕๔.๘๖	๕๖.๒๙
ค่าสัมประสิทธิ์จีนี	๐.๕๓๖	๐.๕๒๑	๐.๕๑๖	๐.๕๐๙	๐.๕๒๕	๐.๕๐๗	๐.๔๙๓	๐.๕๑๕
อัตราส่วนรายได้ของกลุ่มรวยที่สุดต่อกลุ่มจนสุด (Q๕/Q๑)	๑๔.๙	๑๔.๕	๑๓.๖	๑๓.๒	๑๔.๙	๑๓.๒๓	๑๒.๑๐	๑๔.๖๖

ที่มา : Medhi Krongkeaw (๑๙๗๙), สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คำนวณจากแบบข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปีต่าง ๆ โดยใช้น้ำหนักถ่วงข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย), ข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนประมวลผลโดยสำนักพัฒนาการเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ ใน อิศวิน ไกรนุช, (๒๕๕๐) รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จากการพัฒนาประเทศ.

นอกจากการเสียดุลในแง่รายกระจุกจนกระจายแล้ว ยังมีการเสียดุลระหว่างภูมิภาคอีกด้วย ทั้งนี้เพราะนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และทางชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของ กทม. ปริมณฑล และชายฝั่งทะเลตะวันออกและตะวันตก สูงกว่าทางภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีประชากรมากที่สุดนั้นกลายเป็นภูมิภาคที่ยากจนที่สุด (ดูตารางที่ ๖) การเสียดุลระหว่างภูมิภาคที่กล่าวมานี้ ย่อมนำไปสู่ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญคือ

ตารางที่ ๕ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำแนกตามภาค พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๑

ภาค	๒๕๔๗ (๒๐๐๔)	๒๕๔๘ (๒๐๐๕)	๒๕๔๙ (๒๐๐๖)	๒๕๕๐* (๒๐๐๗)	๒๕๕๑* (๒๐๐๘)	Region
ทั่วราชอาณาจักร	๑๐๐,๕๖๔	๑๐๘,๙๕๖	๑๑๙,๕๗๙	๑๒๘,๖๐๖	๑๓๖,๙๕๔	Whole Kingdom
กรุงเทพมหานคร	๒๖๒,๔๓๘	๒๗๙,๘๐๔	๒๙๖,๖๗๖	๓๑๔,๓๘๗	๓๒๖,๙๘๐	Bangkok and Vicinities
ภาคกลาง	๑๕๗,๖๑๙	๑๖๘,๕๑๗	๑๘๖,๗๘๐	๒๐๓,๒๕๕	๒๒๐,๖๖๒	Central Region
ภาคตะวันออก	๒๒๓,๕๑๐	๒๕๗,๖๑๔	๒๙๓,๘๐๘	๓๒๔,๖๐๙	๓๕๒,๔๓๘	Eastern Region
ภาคตะวันตก	๗๖,๒๘๗	๘๒,๖๐๑	๙๑,๐๐๓	๙๖,๗๑๔	๑๐๔,๙๕๘	Western Region
ภาคเหนือ	๔๗,๗๔๒	๕๑,๗๔๕	๕๗,๙๑๔	๖๓,๐๘๘	๗๑,๑๓๐	Northern Region
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓๐,๘๙๗	๓๒,๑๖๒	๓๖,๐๖๒	๔๐,๑๔๔	๔๒,๒๙๒	Northeastern Region
ภาคใต้	๗๔,๘๘๙	๘๐,๔๕๕	๙๐,๗๒๔	๙๓,๘๒๑	๙๙,๗๘๓	Southern Region

* ปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๑ เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ก) อะไรคือความชอบธรรม ที่มีการพัฒนาโดยไม่กระจายความเจริญไปอย่างทั่วถึง

ข) การเสียดุลดังกล่าวย่อมนำเอาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีพลังกำลัง โดยการย้ายถิ่นไปสู่ในพื้นที่ที่มีการพัฒนา ทิ้งให้คนในท้องถิ่นมีแต่คนแก่และเด็ก หรือแม้จะมีเหลืออยู่ก็อาจจะไม่พอเพียงพอต่อการเป็นสรรพกำลังที่จะพัฒนาภูมิภาค

ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญก็คือ การพัฒนาประเทศที่ขาดดุลเช่นนี้จะกลายเป็นสาเหตุสำคัญของความไม่พอใจทางการเมืองหรือไม่ และปรากฏการณ์ในการประท้วงทางการเมืองจนนำไปสู่การเสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมากเมื่อเร็ว ๆ นี้ นั้น นอกจากตัวแปรอื่น ๆ แล้ว ตัวแปรในเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นประเด็นความไม่ยุติธรรมในทางสังคม จนกลายเป็นปัญหาทางการเมืองนั้น มีเหตุผลมากน้อยเพียงใด

การพัฒนาที่เสียดุลคือ การพัฒนาที่ไม่สมบูรณ์ สังคมใดก็ตามที่คนกลุ่มหนึ่งร่ำรวยอย่างมหาศาลแต่คนส่วนใหญ่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และหาแนวทางในการเยียวยา การพูดถึงการปฏิรูปประเทศไทยจะต้องเริ่มต้นจากการตระหนักถึงประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมาเบื้องต้น

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์อันพลวัต และท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในประเทศที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปรเปลี่ยนจากสังคมคลื่นลูกที่หนึ่งมาสู่การผสมผสานระหว่างสามคลื่นคือ เกษตรอุตสาหกรรมและข่าวสาร ข้อมูล การแปรเปลี่ยนของประชาชนในด้านวัฒนธรรมทางการเมืองจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (parochial political culture) ไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) มากลายเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจากประชาธิปไตยโดยตรงมาสู่ประชาธิปไตยแบบตัวแทน และกำลังเป็นประชาธิปไตยที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมโดยประชาชน (participatory democracy) จนนำไปสู่การเป็นมวลชนาธิปไตย (mass-ocracy)^{๑๑} หรือไม่ และในสภาพดังกล่าวนี้จะพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการซึ่งเป็นตัวแปรที่สองเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเมือง อันได้แก่ประชาชนสำเร็จมากน้อยเพียงใด ถ้าไม่สามารถจะกระทำได้จะเข้าสู่การวิเคราะห์ของฮันติงตันหรือไม่ว่า เมื่อความจำเริญทางการเมือง (political modernization) เกิดขึ้น และการพัฒนาทางการเมือง (political development) ตามไม่ทัน ย่อมจะนำไปสู่ความวุ่นวายทางการเมือง (political decay)

๗๘ ปี ของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ถ้าจะเปรียบกับชีวิตมนุษย์ก็ต้องถือว่ายาวนานพอสมควร ในส่วนหนึ่งได้มีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนหนึ่งก็ยังไม่สมบูรณ์แบบและมีอุปสรรคปัญหา และยังคงต้องเผชิญกับปัญหาอีกมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากกระบวนการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องมีโอกาสและต้องใช้เวลา โอกาสหมายถึงการปลอดจากการแทรกแซงจากตัวแปรอื่นๆ ในสังคม ทั้งที่มีความเป็นมาในอดีต รวมตลอดทั้งที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในส่วนของเวลานั้น ถ้านับจาก Magna Carta Libertatum ในปี ค.ศ. ๑๒๑๕ ก็ต้องถือว่าเป็นเวลาเกือบ ๘ ศตวรรษ แต่อย่างน้อยที่สุดก็กว่า ๔๐๐ ปี เริ่มจากที่ระบบประชาธิปไตยเป็นรูปเป็นร่างเด่นชัดขึ้นในอังกฤษ ในกรณีของสหรัฐอเมริกานั้นก็มิพื้นฐานมาก่อนก็ใช้

^{๑๑} Likhit Dhiravegin, "Is it now the era of "mass-ocracy"?" http://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=000930

เวลาทั้งหมดเกือบ ๒๔๐ ปี ในกรณีประเทศไทยนั้นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพิ่งดำเนินมาไม่ถึงหนึ่งศตวรรษ ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคนานาประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจน การขาดข่าวสารข้อมูลของประชาชนส่วนใหญ่ และการกระจุกตัวของทรัพย์สินถาวร สถานะทางสังคมและอำนาจ (wealth, status and power) ในกลุ่มผู้นำกลุ่มเล็ก ๆ

ประเด็นที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ก็คือ การสร้างความชอบธรรม (legitimacy) ให้กับระบบ ซึ่งทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองหรือนักการเมือง คือ สมาชิกสภาและรัฐบาลเป็นหลัก ความชอบธรรมนี้มี ๒ ส่วน คือ ส่วนของการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจอย่างบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม อีกส่วนหนึ่งคือผู้บริหารมีผลงาน สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาประเทศชาติ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าประเด็นปัญหาที่ส่งผลในทางลบต่อการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วง ๗๔ ปีที่ผ่านมา ก็คือ ปัญหา ๕ ข้อใหญ่ ๆ ที่มีการกล่าวถึงเพื่อการปฏิรูปการเมืองโดยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนโดย ส.ส.ร. ๙๙ คน นั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ปัญหา ๕ ข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ

๑. การใช้เงินซื้อเสียงอย่างดาษดื่นในการเลือกตั้งทุกครั้ง ทำให้ความชอบธรรมของการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจมีปัญหา ขาดความศักดิ์สิทธิ์และน่าเชื่อถือ

๒. บุคคลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคต่าง ๆ ต่างช่วงชิงเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร โดยมีการต่อรองกันภายในพรรค และระหว่างพรรคในกรณีที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาล จนทำให้เกิดภาพที่ไม่สวยงามว่าต่างมุ่งเน้นจะได้ตำแหน่งอำนาจราชศักดิ์ บริหารประเทศเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน

๓. ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่จะมีการแทรกแซงการบริหารงานของข้าราชการประจำ โดยละเมิดต่อหลักคุณธรรม (the merit system) มีการแต่งตั้งโยกย้ายที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถบ่อยครั้ง อาศัยระบบอุปถัมภ์หรือการเล่นพรรคเล่นพวก (cronyism) หรือเนื่องจากเกี่ยวข้องเป็นญาติโกโหติกา (nepotism) หรือมีความชอบพอเป็นส่วนตัว (favoritism) จนเกิดการเสียขวัญและกำลังใจของข้าราชการประจำเนื่องจากการล้วงลูกของนักการเมือง จนระบบรวนทั้งระบบ

๔. มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงจากงบประมาณแผ่นดินซึ่งมีเป็นจำนวนมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบักขี้จืดจางซึ่งมีการก่อสร้างที่มีคุณภาพต่ำกว่าการกำหนด มีการเรียกผลประโยชน์ตอบแทนเป็นส่วนร้อยละ ๑๕ ร้อยละ ๒๐ อันเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไป (open secrets) และมีหลายคดีที่อยู่ในการพิจารณาขององค์กรยุติธรรม

๕. มีความพยายามที่จะเสนอโครงการใหญ่ๆ ที่เรียกว่า อภิมหาโครงการ (Mega-Projects) เพื่อผลตอบแทนจากผู้ที่ได้รับการประมูล เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรค

ปัญหาที่กล่าวมาทั้ง ๕ ข้อนี้ คือสิ่งที่เส้นทางลอบของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มองได้ว่าเป็นมะเร็งร้ายขององคาพยพทางการเมือง

นอกเหนือจากนี้ ตัวผู้บริหารคือหัวหน้ารัฐบาลมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถแสดงความเป็นผู้นำทางการเมืองเนื่องจากมักจะกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มอำนาจ หรือต้องยอมอ่อนยอมต่อรองกับพรรคร่วมเพื่อการอยู่รอด หรือการรักษาสถานะของรัฐบาล บ่อยครั้งทำให้การตัดสินใจในเรื่องนโยบายถูกบิดเบือนไปจากสิ่งที่ควรเป็น ขณะเดียวกันผู้นำรัฐบาลที่มีอำนาจล้นเหลือก็รอดจากการควบคุมขององค์กรควบคุมการใช้อำนาจ ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวคือ การขาดความพอดีของส่วนต่างๆ ในระบบ และนี่เป็นปัญหาที่จะต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงต่อไป ต้องถือว่าการขาดความชอบธรรมในการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจเนื่องจากการใช้เงินซื้อเสียง การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการลุแก่อำนาจด้วยการละเมิดกฎหมาย บริหารประเทศโดยมองประเทศเป็นประหนึ่งบริษัทที่ต้องการหากำไรเป็นปัญหาใหญ่ถึงขั้นวิกฤตคือ **วิกฤตศรัทธาต่อระบบ** จนทำให้คนจำนวนหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการยุติชั่วคราวเพื่อการปฏิรูปขนานใหญ่ก่อนที่จะดำเนินการตามครรลองของระบบต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากว่าระบบที่เป็นอยู่มีลักษณะของการเป็นวังวนที่ไม่เกิดผลดีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่าวงจรอุบาทว์ สภาวะดังกล่าวเป็นสภาวะที่ไม่น่าพึงประสงค์ และไม่สามารถจะปฏิเสธได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะยุติระบบปัจจุบันเพื่อการปฏิรูปขนานใหญ่นั้นจำเป็นต้องคิดให้รอบคอบ เพราะวิธีการที่จะทำให้เกิดขึ้นจะต้องมีการใช้กลไกนอกรัฐธรรมนูญยกเลิกกติกาที่มีอยู่ ซึ่งขัดกับกระแสและบรรยากาศทางการเมืองของโลกยุคโลกาภิวัตน์ และไม่มีใครบอกได้ว่าจะส่งผลในทางลบอย่างไรต่อภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กับมหาอำนาจตะวันตก การแก้ไขปัญหาจะต้องมีการคิดกันโดยละเอียดรอบคอบ การกระทำอย่างป่วนปามจะนำไปสู่ผลเสียมากกว่าผลดี

หนทางประชาธิปไตยที่ผ่านมารุขระและลุ่มๆ ดอนๆ แต่ก็เป็นการเดินทางที่ยาวนานและท้าทายควรแก่การชื่นชม หนทางข้างหน้ายังอีกยาวไกล แต่จากสภาพแวดล้อมที่เป็นกระแสโลกรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพความพลวัตของกระแสโลกาภิวัตน์ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้ขยายขอบข่ายกว้างขึ้นไปยังมุมโลกต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ของแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง พลังสังคมอันเกิดจากการปฏิวัติสังคมในแง่จิตสำนึกในแง่เสรีภาพ สมภาพ และภราดรภาพ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ทำให้ความพยายามที่จะหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลง หรือการดิ่งงล้นของวิวัฒนาการประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติให้หยุดอยู่กับที่คงไม่สัมฤทธิ์ผล ความไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงจะทำให้โครงสร้างต่างๆ ที่มีอยู่ไม่สามารถจะดำรงอยู่ต่อไปได้ คุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของสถาบันมนุษย์คือ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด ภาพยนตร์เรื่อง The Last Samurai ในยุคต้นเมจิของญี่ปุ่นที่เหล่าซามูไรขี่ม้าสะพายดาบพุ่งเข้าต่อสู้กับกองทัพที่มีอาวุธสมัยใหม่คือปืนกล ก็ต้องจบลงด้วยความปราชัย แม้จะเป็นการกระทำของวีรชนผู้กล้า รักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของลัทธินักรบหรือบูชิโด แต่เป็นศึกที่จบลงด้วยความปราชัยอย่างสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของชาร์ลส์ ดาร์วิน ที่ว่า **การอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตและเผ่าพันธุ์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความแข็งแรงที่สุด หรือฉลาดที่สุด “แต่อยู่ที่ความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง” ที่เกิดขึ้น** (It is not the strongest species that survives, nor the most intelligent, but the ones most responsive to change. (Charles Darwin)

ประชาชนต้องการพลังอำนาจ

ประชาชาติต้องการประชาธิปไตย

ประชาไทต้องการสมภาพและสิทธิเสรี

ประชาชาติต้องการศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

อารยาศิปตย์ : ประชาธิรัฐาศิปตย์บนฐานธรรมาธิปตย์

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ *

“มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” จึงจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวโดยลำพังได้ การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นี้ หากรวมตัวมากกว่าหนึ่งคน เรียกว่า **ประชาคม** มีตั้งแต่ประชาคมขนาดเล็กที่สุด คือ ครอบครัว ประชาคมขนาดใหญ่ขึ้นมา คือ เครือญาติ ชุมชน เผ่าพันธุ์ จนกระทั่งกลายเป็นประชาคมขั้นสูงสุด คือ **รัฐ** ซึ่งมีองค์ประกอบครบถ้วนมากกว่าประชาคมพื้นฐานอื่น ๆ

การรวมตัวกันเป็นประชาคมรัฐนี้มีความสำคัญอย่างมากสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เนื่องจากรัฐสามารถสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์ได้ครบถ้วน เพียงพอให้มนุษย์ที่สังกัดอยู่ได้รับประโยชน์ในการอยู่ร่วมกัน เป็นหลักประกันว่ามนุษย์จะได้รับประโยชน์และมั่นคงในการดำรงชีวิต เกิดประสิทธิภาพในการอยู่ร่วมกัน เกิดการทำงานเฉพาะทางหรือการเป็นผู้เชี่ยวชาญในบางด้าน และมีความเป็นทางการ สามารถปฏิสัมพันธ์กับหน่วยประชาคมรัฐอื่นในโลกได้

* นักวิชาการอาวุโส ศูนย์ศึกษารัฐกิจและรัฐบาล มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
kriengsak@kriengsak.com, <http://www.kriengsak.com>

องค์ประกอบของประชาคมรัฐ

โดยทั่วไปรัฐที่ยอมรับกันต้องประกอบไปด้วยอย่างน้อย ๔ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความเป็นรัฐขึ้นมา ในที่นี้ ได้แก่

๑. ดินแดน (Territory)

รัฐต้องมีดินแดนที่มีขอบเขตแน่นอน ดินแดน ประกอบด้วย อาณาเขตพื้นดิน น้ำในน้ำ อาณาเขตในท้องทะเล น้ำในฟ้า บริเวณใต้พื้นดิน พื้นน้ำและพื้นทะเล ดินแดนสามารถทำให้แยกได้ว่า ขอบเขตของแต่ละรัฐอยู่ ณ จุดใด หากไม่มีดินแดนไม่ถือว่ามีความเป็นรัฐตามความหมายนี้ ดังนั้น แนวคิดการสร้างรัฐในอินเทอร์เน็ตจึงยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้

๒. ประชากร (Population)

รัฐต้องมีประชากรที่สังกัดรัฐ มนุษย์ทุกคนที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐ ถือว่ามีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของรัฐโดยอัตโนมัติ ประชากรของรัฐต้องมีสิ่งที่แสดงว่า สังกัดรัฐใด ชื่ออะไร เกิดเมื่อไหร่ ภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน มีหนังสือเดินทางหรือพาสปอร์ตเวลาเดินทางไปต่างประเทศ เพื่อให้รู้ว่าประชาชนคนดังกล่าวนั้นมาจากรัฐใด หากไม่มีประชากรไม่ถือว่ามีความเป็นรัฐ

๓. รัฐบาล (Government)

รัฐบาลเป็นองค์การ หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกครองและบริหารจัดการภายในรัฐ เป็นผู้กำหนดนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อจัดระเบียบทางสังคม และดำเนินกิจกรรมทุกอย่างเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ รัฐบาลจึงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองรัฐ

๔. อำนาจอธิปไตย (Sovereignty)

อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ มีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ **อำนาจอธิปไตยภายใน** (Internal Sovereignty) หมายถึง อำนาจที่จะปกครองตนเอง ดำเนินการใด ๆ ในประเทศอย่างมีอิสระ ปราศจากการควบคุมจากรัฐอื่น หากรัฐไม่สามารถปกครองตัวเองได้จะไม่เป็นรัฐ จะเป็นอาณานิคมหรือเขตปกครองที่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือการครอบครองของรัฐอื่น และ**อำนาจอธิปไตยภายนอก** (External Sovereignty) หมายถึง การมีอิสระ มีเอกราช สามารถจะดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ อำนาจอธิปไตยในที่นี้ แสดงออกมาเป็น ๓ แบบ คือ อำนาจอธิปไตยบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจอตุลาการ

องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการนี้ คือ มิติทางการเมือง ที่เกี่ยวกับความเป็นรัฐ หากพิจารณาตามนิยามที่กล่าวมา จะพบว่า ปัจจุบันมีรัฐที่อยู่ในโลกนี้ทั้งหมดประมาณ ๒๐๒ รัฐ เป็นรัฐที่สหประชาชาติยอมรับ ๑๙๒ รัฐ (ไม่รวมรัฐวาทิกัน) ที่เหลืออีก ๑๐ รัฐ ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสหประชาชาติ แต่ได้รับการยอมรับจากรัฐต่าง ๆ บ้าง อาทิ ปาเลสไตน์ ไคโซไว ไต้หวัน ซาฮาราตะวันตก อับฮาเซีย ทางตะวันตกของจอร์เจีย และออสเซตีใต้ ที่ได้มีการประกาศเอกราชจากประเทศจอร์เจียไปแล้ว รวมถึงไซปรัสเหนือ ทรานส์นิสเทรีย นากอร์โน-คาราบัคห์ และโซมาลีแลนด์ (แยกมาจากโซมาเลีย) เป็นต้น

โดยทั่วไปการปกครองรัฐแต่ละรัฐจะต้องมีผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ที่เรียกว่า **รัฐอธิปไตย** หรือ**องค์อธิปัตย์ระดับรัฐ** ซึ่งผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐนี้อาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น **ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์** ให้อำนาจอษัตริย์เป็นผู้ปกครองและมีสิทธิ์ขาดในการบริหารจัดการรัฐ ปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันหลายรัฐ เช่น โอมาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สวาซิแลนด์ บาห์เรน บรูไน **ระบอบคอมมิวนิสต์** ปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลเพียงพรรคเดียว รัฐบาลกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่น จีน คิวบา เกาหลีเหนือ ลาว เวียดนาม หรือ**ระบอบประชาธิปไตย** ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในรัฐ เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ใช้หลักเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนเป็นตัวตัดสินใจขาด

ตลอดประวัติศาสตร์มนุษยชาตินับตั้งแต่ที่มีรัฐเกิดขึ้น รัฐอธิปไตย หรือองค์อธิปัตย์ระดับรัฐ ที่ปราศจากธรรมชาติหรือความถูกต้อง ดึงมำกับการใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองรัฐย่อมนำไปสู่ปัญหา ยกตัวอย่าง ผู้นำเผด็จการคนสำคัญของโลก ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำเผด็จการชาวเยอรมัน เบนิตโต มุสโสลินี ผู้นำเผด็จการชาวอิตาลี ฟิเดล คาสโตร ผู้นำเผด็จการของคิวบา ชูฮาร์โต ผู้นำจอมเผด็จการแห่งอินโดนีเซีย ชัดดัม ฮุสเซน อดีตผู้นำเผด็จการของอิรัก นายพล ออคุสโต ปิโนเชต์ อดีตผู้นำเผด็จการทางทหารแห่งชิลี อี้ดี อามีน อดีตผู้นำเผด็จการแห่งยูกันดา และสมาชิกโพลิตบูโรของจีน รวมถึงคณะปฏิวัติของประเทศไทย ในบางยุคบางสมัย ที่อ้างความเห็นชอบจากประชาชนในการทำการปฏิวัติรัฐประหาร

ซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยที่ปราศจากธรรมะ หรือความถูกต้อง ดังกล่าวกับดั่งกล่าวนี
ส่งผลกระทบอย่างมากต่อเสถียรภาพและสันติภาพของรัฐ

รัฐไทยต้องหันกลับมาพิจารณาตนเอง หากต้องการก้าวสู่การเป็นอารยรัฐ^๑
หรือรัฐที่เจริญแล้วด้วยประการทั้งปวงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนผ่านหลักคิด
และวิถีปฏิบัติ จากผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรูปแบบที่เรียกว่า
“**ประชาธิปไตย**” ไปสู่ “**อารยธิปไตย**”

จากประชาธิปไตย สู่อารยธิปไตย

ก่อนอื่นผมขอนิยามความหมายของคำว่า “**องค์อธิปไตย**” ในความหมายที่
ผมขอใช้เองว่า หมายถึง ผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครอง ไม่เฉพาะเพียงในระดับรัฐเท่านั้น
แต่ยังรวมไปถึงการปกครองในระดับอื่น ๆ ด้วย เช่น ระดับครอบครัว ระดับองค์กร ระดับ
ชุมชน องค์อธิปไตยจึงมีหลายระดับและเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดกฎเกณฑ์
ข้อบังคับ บริหารจัดการ และตัดสินลงโทษคนหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจการปกครอง

ยกตัวอย่าง ในระดับครอบครัว องค์อธิปไตยหรือผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการ
ปกครองใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านการออกกฎระเบียบในครอบครัวที่ทุกคนต้องยอมรับ
และปฏิบัติตาม ใช้อำนาจบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ภายในบ้านให้มีความเป็นระบบระเบียบ
และใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาตัดสินข้อขัดแย้ง หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน
ครอบครัว จากองค์อธิปไตยระดับครอบครัวไล่ไปจนถึงระดับองค์กร ระดับชุมชน/หมู่บ้าน
และระดับใหญ่ที่สุดคือ ระดับรัฐ ซึ่งเรียกว่า “**รัฐอธิปไตย**” หรือ “**องค์อธิปไตยระดับรัฐ**”

หากจำแนก “**รัฐอธิปไตย**” หรือ “**องค์อธิปไตยระดับรัฐ**” ในมิติจำนวน
ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ เอการัฐอธิปไตย
คณาธิปไตย และประชาธิปไตย

เอการัฐอธิปไตย หมายถึง คน ๆ เดียวเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจ
สูงสุดในการปกครองรัฐ ควบคุมเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เช่น พระมหากษัตริย์ภายใต้การปกครอง
ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือผู้นำเผด็จการที่ยึดอำนาจปกครองเบ็ดเสร็จ ยกตัวอย่าง

^๑ แนวคิดเรื่องอารยรัฐ นำเสนอครั้งแรกในการประชุมสมัชชาสยามอารยะ วันอาทิตย์ที่
๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ เบนิตโต มุสโสลินี ฟีเดล คาสโตร ชูฮาร์โต เป็นต้น

คณาธิปไตย หมายถึง คณะบุคคลจำนวนหลายคนแต่ไม่มากนัก เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ โดยคณะบุคคลเหล่านี้สามารถกำหนดกฎเกณฑ์หรือบริหารจัดการรัฐได้ตามที่ตนเองปรารถนา ยกตัวอย่าง สมาชิกโพลิตบูโรของจีน

ประชารัฐาธิปไตย หมายถึง ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ ทั้งการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงและการใช้อำนาจอธิปไตยโดยอ้อมผ่านระบบตัวแทน เสียงส่วนใหญ่ของประชาชนเป็นเสียงชี้ขาดในการพิจารณาตัดสิน ปัจจุบันมีหลายประเทศทั่วโลกที่ใช้ประชารัฐาธิปไตยนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบทวีปยุโรป และไทย

ในบรรดา “รัฐาธิปไตย” หรือ “องค์อธิปัตย์ระดับรัฐ” ตามที่กล่าวมา **ประชารัฐาธิปไตย** ได้รับการยอมรับว่ามีความเหมาะสมกับการปกครองรัฐมากที่สุดในปัจจุบัน แต่ยังไม่ดีที่สุด ซึ่งผมมีทัศนะว่า หากรัฐไทยต้องการจะพัฒนาตนเองให้เจริญรุ่งเรืองและเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องตั้งอยู่บนรากฐานขององค์ประกอบหลักสำคัญ คือ การมี**องค์อธิปัตย์ระดับรัฐที่มาจากประชาธิปไตย หรือประชารัฐาธิปไตย** ที่ให้ความถูกต้องดีงามเป็นตัวกำกับกับการใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองรัฐ ตามศัพท์ที่ผมบัญญัติขึ้นว่า **“อารยาธิปไตย”**

อารยาธิปไตย หมายถึง **ประชาชนผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ ใช้ธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงาม เป็นฐานในการใช้อำนาจอธิปไตย อันได้แก่ อำนาจนิตินบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ**

อารยาธิปไตย จึงเกิดมาจากการรวมกันของคำ ๒ คำ คือ **องค์อธิปัตย์ระดับรัฐที่มาจากประชาธิปไตย หรือประชารัฐาธิปไตย** ตามที่กล่าวมา กับ**ธรรมาธิปไตย** ซึ่งผมขออนุญาตพิเศษคำว่า **“ธรรมาธิปไตย”** ดังจะกล่าวต่อไป

ธรรมาธิปไตย

ผมให้ความหมายของผมเองว่า หมายถึง **ผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครอง ใช้ธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงาม เป็นฐานในการใช้อำนาจอธิปไตย อันได้แก่ อำนาจ**

นิติบัญญัติ อำนาจอธิปไตย และอำนาจอตุลาการ โดยใช้หลักปรัชญาปัจเจกอารยะ^๒ คือ ความดีแท้ ความงามแท้ ความจริงแท้ และหลักปรัชญาสังคมอารยะ คือ เสรีภาพที่พึงประสงค์ เสมอภาคที่พึงประสงค์ และภราดรภาพที่พึงประสงค์ มากำกับการตัดสินใจ

ดังนั้น เมื่อนำ “พระราชรัฐาธิปัตย์” หรือ รัฐาธิปัตย์ที่มาจากประชาธิปไตย บวกกับ “ธรรมาธิปัตย์” จึงเป็น “อารยาธิปัตย์” ตามนิยามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

“ธรรมาธิปัตย์” บวกกับ**รัฐาธิปัตย์ หรือองค์อธิปัตย์ระดับรัฐ** หากจำแนกตามมิติจำนวนผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ จะให้ผลลัพธ์เป็นเอกราธรรมาธิปัตย์ คณะธรรมาธิปัตย์ และประชาธรรมาธิปัตย์ หรืออารยาธิปัตย์

เอกราธรรมาธิปัตย์ หมายถึง คน ๆ เดียวมีอำนาจสูงสุดและเป็นศูนย์กลางอำนาจในการปกครอง ควบคุมเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยมีรากฐานอยู่บนธรรมชาติ ความถูกต้อง ความดีงาม กำกับการใช้อำนาจอธิปไตยนั้น เช่น ราชาธิปไตยที่ปกครองโดยทศพิธราชธรรม ธรรมสำหรับพระราชาในการใช้พระราชอำนาจและบำเพ็ญประโยชน์ต่ออาณาประชาราษฎร หรือการปกครองในสมัยสุโขทัย ที่เป็นแบบพ่อปกครองลูก ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีความใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์อย่างมาก พระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัวยุคหนึ่ง ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในชาติ เพราะความสัมพันธ์อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เพียงแต่มีหน้าที่ต่างกันเท่านั้น

คณะธรรมาธิปัตย์ ในที่นี้ให้ความหมายถึง คณะบุคคลจำนวนหลายคน แต่ไม่มากนัก เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ โดยคณะบุคคลเหล่านี้สามารถกำหนดกฎเกณฑ์หรือบริหารจัดการรัฐได้ตามที่ตนเองปรารถนา บนฐานการมีธรรมะ ความถูกต้อง และความดีงาม เป็นตัวกำกับ ยกตัวอย่างเช่น สภาซีเนทในยุคอารยธรรมโรมัน ที่คณะบุคคลจากตระกูลขุนนางหลาย ๆ ตระกูลร่วมกันปกครองบ้านเมือง การตัดสินใจปัญหาใด ๆ ก็ตามภายในรัฐจะถูกนำเข้าสู่การพิจารณาของสภาซีเนท โดยยึดตามกฎหมายบ้านเมืองเป็นหลัก

^๒ แนวคิดเรื่องปรัชญาปัจเจกอารยะ ผมคิดมาหลายทศวรรษแต่นำเสนอสาธารณะครั้งแรกในการประชุมสมัชชาสยามอารยะ วันศุกร์ที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ประชาธิปไตย หรืออารยัติปไตย คือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครอง ใช้หลักเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในการพิจารณาดัดสินโดยมีธรรมะ ความถูกต้อง และความดีงามกำกับ เช่น เยอรมัน ในรัฐธรรมนูญระบุความสำคัญของสิทธิพื้นฐาน ประชาชนเยอรมันนับถือให้เกิดจิตความเป็นมนุษย์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเยอรมันไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตามสามารถเรียกร้องสิทธิพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในทรัพย์สินและเสรีภาพทางหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ สามารถทำได้โดยไม่มีการเซ็นเซอร์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

อารยัติปไตยภายใต้การปกครองแบบอารยัติปไตย

หากนำแนวคิดอารยัติปไตยไปใช้ในการปกครองแบบ**อารยัติปไตย** อันหมายถึง **การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใช้ธรรมาธิปไตยเป็นฐานอำนาจ ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในระบอบประชาธิปไตย หรือประชาธิปไตยที่ยึดมั่นในธรรมะ หรือความถูกต้องในการตัดสินใจ** ก็จะช่วยให้เกื้อหนุนระบบประชาธิปไตยให้เป็นระบอบการปกครองที่บริสุทธิ์ การดำเนินงานของรัฐบาลใช้ความถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นผู้นำ ผู้นำประเทศมีความเที่ยงธรรมเพราะมีฐานคุณงามความดีกำกับในการตัดสินใจ การดำเนินงานภาครัฐมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและใช้มาตรฐานความดี ความถูกต้องกำกับการทำงานในทุกเรื่อง

อารยัติปไตยจะแสดงออกผ่านทางการใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐใน ๓ ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ อำนาจนิตินบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจอตุลาการ โดยในแต่ละลักษณะมีรายละเอียด ดังนี้

อำนาจนิตินบัญญัติ หรืออำนาจในการออกกฎหมายที่ใช้บังคับภายในรัฐและทำหน้าที่อื่น เช่น ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ปัจจุบันการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับว่ามี**รัฐสภา**เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ซึ่งการใช้อำนาจนิตินบัญญัติของรัฐสภานี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานการมีธรรมะ มีความถูกต้อง ความดีงามกำกับ ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงหลักเสรีภาพที่พึงกระทำ เสมอภาคที่พึงกระทำ และภารดรภาพที่พึงกระทำในการอยู่ร่วมกันด้วย ยกตัวอย่าง การไม่ออกกฎหมายที่ขัดแย้งกับหลักศีลธรรม

จริยธรรมอันดีของประชาชน เช่น กฎหมายการทำแท้งเสรี หรือกฎหมายการอนุญาตให้โคลนนิ่งมนุษย์ เป็นต้น

อำนาจบริหาร หรืออำนาจในการกำหนดนโยบายและการนํานโยบายไปปฏิบัติ ในที่นี้ควรตั้งอยู่บนฐานหลักปรัชญาปัจเจกอารยะตามที่กล่าวมา คือ ความดีแท้ ความงามแท้ ความจริงแท้ และปรัชญาสังคมอารยะ คือ เสรีภาพที่พึงกระทำ เสมอภาคที่พึงกระทำ ภารดรภาพที่พึงกระทำ การกำหนดนโยบายแห่งชาติควรมีความครบถ้วนและครอบคลุมในทุกด้าน ทุกมิติ และทุกองค์ประกอบของสังคม มิใช่เพียงการกำหนดนโยบายเฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง หรือเพียงหวังผลทางการเมือง ดังเช่นที่เกิดขึ้นในทุกยุคทุกสมัย รวมทั้งต้องมีการคำนึงถึงมิติต่าง ๆ อย่างสมดุล ไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ การกำหนดนโยบายที่ขาดความสมดุลครบถ้วน ย่อมนำไปสู่ปัญหา ยกตัวอย่าง การกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยละเลยการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เกิดมลภาวะ หรือนโยบายเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ละเลยหลักมนุษยธรรม ทำให้มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในประเทศเป็นจำนวนมาก กลุ่มคนเหล่านี้ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่ย่ำแย่ ทำงานหนัก ถูกทารุณกรรม ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ในส่วนของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ควรยึดธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงามเป็นตัวกำกับด้วยเช่นเดียวกัน โดยการไม่คดโกง ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เพราะเมื่อใดก็ตามที่การนํานโยบายไปปฏิบัติปราศจากธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงาม กำกับ ย่อมนำไปสู่ปัญหาและสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้กับประเทศชาติ

อำนาจตุลาการ รัฐใช้อำนาจตุลาการผ่านทางสถาบันศาลเพื่อให้ทำหน้าที่ตัดสินคดีความในนามของรัฐ ซึ่งการใช้อำนาสดังกล่าวนี้นี้ต้องมีธรรมะ มีความถูกต้อง ความดีงาม กำกับเสมอ ตลอดประวัติศาสตร์มนุษยชาติการใช้อำนาจตุลาการที่ปราศจากธรรมะ ความถูกต้อง ความดีงาม กำกับย่อมนำไปสู่ปัญหาความไม่สงบสุขในบ้านเมือง

รัฐไทยจะก้าวไปสู่การเป็นรัฐที่เจริญแล้วด้วยประการทั้งปวงหรืออารยรัฐได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักคิด “อารยนิติปัตย์” หรือหลักคิดที่ผู้ใช้อำนาจ

สูงสุดในการปกครองผ่านกระบวนการประชาธิปไตย ใช้คุณธรรม ความถูกต้อง ความดีงาม เป็นฐานในการใช้อำนาจอธิปไตย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ซึ่งในภาคปฏิบัติจะสามารถ ทำให้เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับ การตอบสนองของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “องค์กรอัยการระดับรัฐ” หรือ “รัฐอัยการ” ผู้ที่ใช้อำนาจสูงสุด ในการปกครองรัฐนั้น

จิ จิ จิ จิ จิ จิ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา ซึ่งในครั้งนั้นรัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานมารองรับการทำหน้าที่ของสมาดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้กำเนิดขึ้นมา โดยครั้งแรกเป็นเพียงหน่วยงานเล็ก ๆ ที่ไม่มีงบประมาณและที่ทำการเป็นของตนเอง มีหน้าที่เพียงช่วยการทำงานด้านธุรการของสภา จนในปัจจุบันเติบโตมาเป็น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มีสถานที่ทำงานถึง ๔ แห่ง คือ ที่ถนนอุทองใน ที่อาคารดีพร้อม ที่อาคารทิปโก้ทาวเวอร์ และที่ถนนประดิพัทธ์ (โรงพยาบาลรามาธิบดี) ทั้งนี้ การขยายที่ทำงานดังกล่าวเพื่อรองรับการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มีการพัฒนาและเพิ่มบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน ส่งผลให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการขยายโครงสร้างสำนักงานฯ มาอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันหน่วยงานภายในมีการยกระดับขึ้นเป็นสำนัก จำนวน ๒๑ สำนัก

หน้าต้อและต้อเทพแพร์

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุททองใน

อาคารทีบีทีทาวเวอร์
ถนนพระราม ๖

อาคารดีพร้อม
ถนนสุขุมวิท

อาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์

และยังมีอีก ๓ หน่วยงาน ที่สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงรวมทั้งมีจำนวนข้าราชการเกือบสองพันคน ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ว่ามีการพัฒนา ไปอย่างไร จึงขอนำเสนอประวัติความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

เริ่มก่อตั้งสำนักงาน

จากการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการเมืองการปกครองไทยเมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้มีการแต่งตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราวขึ้นจำนวน ๗๐ คน และมีการประชุมร่วมกันเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ ณ ห้องโถง

รัฐสภาสาร มิถุนายน ๒๕๕๔

ชั้นบนของพระที่นั่งอนันตสมาคม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เลือกมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร นายพลตรีพระยาอินทวิจิต เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในการประชุมครั้งนั้น ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ขออนุมัติต่อที่ประชุม เพื่อให้หลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) ดำรงตำแหน่ง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงถือได้ว่าเป็นเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนแรก และถือว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕

เจ้าหน้าที่ชุดแรก

การจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในระยะเริ่มแรกยังไม่มีกฎหมายรองรับจึงไม่มีงบประมาณและสถานที่ทำการของตนเอง ต้องอาศัยวังปารุสกวัน เป็นที่ทำการ โดยมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจำนวน ๗ คน คือ หลวงคหกรรมบดี

นายปพาฬ บุญหลง นายสนิท ผิวฉนวน นายฉ่ำ จำรัสเนตร นายสุริยา กุณทลจินดา นายน้อย สอนกล้ำหาญ และนายประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทั้ง ๗ คน ทำงานโดยไม่ได้รับเงินเดือน เพราะในระยะเริ่มแรกนั้นยังไม่มี การตั้งงบประมาณ ทำได้แต่เพียงการจัดอาหาร ให้เจ้าหน้าที่ทุกมื้อเท่านั้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๗๖

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายครั้งแรกในชื่อว่า “กรมเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวง และกรม แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับเลขานุการของสภาผู้แทนราษฎร และ อยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง กรม พุทธศักราช ๒๔๗๖ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๖ เป็นผลให้กรมเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการฝ่ายธุรการของสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นต่อสภาผู้แทนราษฎร และอยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาการจัดวางระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ได้แบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ออกเป็น ๓ กอง คือ

๑. สำนักงานเลขานุการ แบ่งหน่วยงานออกเป็น ๕ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการออกกระเบื้องวาระและรายงานการประชุม
- (๓) แผนกพิจารณาญัตติ กระทั่งถาม และคำร้องทุกข์
- (๔) แผนกทะเบียน
- (๕) แผนกคลัง (ข้าราชการสังกัดกระทรวงการคลัง)

๒. กองปฏิคม แบ่งหน่วยงานออกเป็น ๒ แผนก คือ

- (๑) แผนกรักษาสถานที่และตำรวจสภา
- (๒) แผนกสโมสร

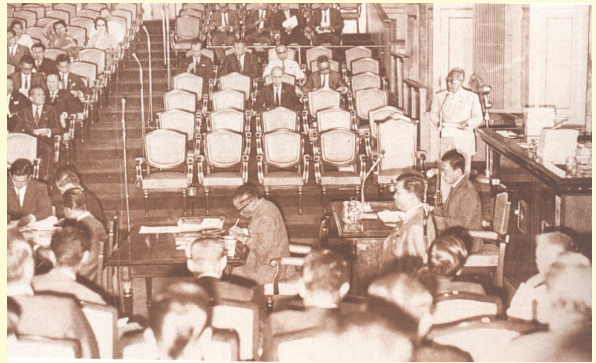
๓. กองบรรณารักษ์และกรรมธิการ แบ่งหน่วยงานภายในเป็น ๓ แผนก

- (๑) แผนกบรรณารักษ์
- (๒) แผนกกรรมธิการสามัญ
- (๓) แผนกกรรมธิการวิสามัญ

ในระยะเริ่มแรกภายหลังการก่อตั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และจะมีหน้าที่เน้นไปทางธุรการและเลขานุการของสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนราชการเท่าที่จำเป็นในขณะนั้น เพียง ๓ กอง และข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖

ย้ายที่ทำการครั้งแรก

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมิที่ทำการครั้งแรกอยู่ที่ วังปารุสกวัน แต่พอใกล้กำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เห็นว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรมิที่ทำการถาวร จึงได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระตำหนักราชฤทธิรุ่งโรจน์เป็นที่ทำการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ แต่เจ้าพระยาอรรพวงศ นิพัทธ์ ผู้สำเร็จราชการพระราชวังได้ทำการตกลงกับพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้น ให้ใช้อาคารสำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์แทน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ย้ายที่ทำการจากวังปารุสกวันไปอยู่ที่ อาคารสำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์

ยกฐานะเป็นทบวงการเมือง

วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๔๘๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รับการยกฐานะเป็นทบวงการเมืองที่มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการฝ่ายธุรการของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นต่อสภาผู้แทนราษฎรและอยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช ๒๔๘๔

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งกำหนดให้มีการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๓ กอง คือ

๑. สำนักงานเลขานุการ แบ่งออกเป็น ๔ แผนก

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการประชุม
- (๓) แผนกคลัง
- (๔) แผนกตำรวจสภา

๒. กองปฏิคม

๓. กองกรรมาธิการ แบ่งเป็น ๓ แผนก คือ

- (๑) แผนกกรรมาธิการ
- (๒) แผนกห้องสมุด
- (๓) แผนกญาติติและกระทู้ถาม

และวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๘๕ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ เป็นผลให้ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเปลี่ยนสถานะจากข้าราชการพลเรือนฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรไปเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเหมือนข้าราชการในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ

แยกสำนักงานออกเป็น “สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา” และ “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร”

วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นผลให้ระบบสภาเปลี่ยนจากระบบสภาเดียวคือสภาผู้แทนราษฎร เป็นระบบสองสภา คือรัฐสภา ประกอบด้วยวุฒิสภา และสภาผู้แทน ซึ่งภายหลังรัฐธรรมนูญใช้บังคับ นายกรัฐมนตรี (นายปรีดี พนมยงค์) ได้เชิญเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (นายเจริญ ปัทมโว) ไปพบและได้ปวารณาว่า บัดนี้ สภาเป็นสองสภาคือ วุฒิสภาและสภาผู้แทน ที่ประชุมของสภาทั้งสองต้องมีที่ประชุมคนละแห่ง และสำนักงานเลขาธิการ

ของสภาจะต้องมีสองสำนักงาน คือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน เพราะต่างทำหน้าที่ฝ่ายธุรการของแต่ละสภาแยกต่างหากจากกัน เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ที่เขามีสภาเป็นสองสภา พระที่นั่งอนันตสมาคมนั้นใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนมาแต่เดิม ควรเป็นที่ประชุมสภาผู้แทนต่อไป เพราะสมาชิกสภาผู้แทนมีจำนวนมากกว่าสมาชิกวุฒิสภา และจะให้ใช้เป็นที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

สำหรับวุฒิสภานั้นเห็นว่าควรใช้พระที่นั่งอภิเศกดุสิต ซึ่งขณะนั้นใช้เป็นที่ทำงานของประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร กับเป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรบางส่วนในที่ประชุมวุฒิสภา และให้เป็นที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้วย ส่วนผู้ทำหน้าที่เลขาธิการสภานั้น ขอให้นายเจริญ ปัทมโร คงดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาผู้แทน แต่ตำแหน่งเลขาธิการวุฒิสภาจะพิจารณาผู้ที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่งต่อไป แต่ในขั้นแรกขอให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและเจ้าหน้าที่สภาช่วยดำเนินการให้เป็นไปตามที่ปรารถนาให้ทันวันเปิดประชุมวุฒิสภา ซึ่งจะกำหนดให้มีขึ้นในวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๘๙ ซึ่งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ดำเนินการตามนั้น

ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทำการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๑,๗๗๘ คน และได้มีการแต่งตั้ง นายไพโรจน์ ชัยนาม อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ มาทำหน้าที่เลขาธิการวุฒิสภา อีกตำแหน่งหนึ่ง และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้เปิดทำการ ณ พระที่นั่งอภิเศกดุสิตในวันนั้น

รวมกันเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๔๙๐

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งกำหนดให้มีการรวมสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเข้าด้วยกัน และจัดตั้งเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการฝ่ายธุรการของวุฒิสภาและสภาผู้แทน ขึ้นต่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนและให้อยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภานั้น ๆ แล้วแต่กรณี ทั้งยังให้อนสิทธิและความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติปรับปรุง

กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๘๔ ไปเป็นของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เป็นผลให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการรัฐสภา

เมื่อมีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาตามกฎหมายแล้ว ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๐ โดยกำหนดให้แบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาออกเป็น ๓ กอง ดังนี้

๑. กองกลาง แบ่งเป็น ๕ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกคลัง
- (๓) แผนกทะเบียนประวัติ
- (๔) แผนกตำรวจสภา
- (๕) แผนกปฏิคมและสถานที่

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๓ แผนก คือ

- (๑) แผนกการประชุมสภา
- (๒) แผนกญัตติและยืนยันมติ
- (๓) แผนกกระทู้ถาม

๓. กองกรรมวิธีการ แบ่งเป็น ๒ แผนก คือ

- (๑) แผนกการประชุมกรรมวิธีการ
- (๒) แผนกห้องสมุด

การแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยกำหนดให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาออกเป็น ๓ กอง คือ

๑. กองกลาง แบ่งเป็น ๖ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกคลัง

- (๓) แผนกทะเบียนประวัติ
- (๔) แผนกตำรวจรัฐสภา
- (๕) แผนกปฏิคมและสถานที่
- (๖) แผนกตุลาการรัฐธรรมนูญ

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกกระเปียบวาระ
- (๒) แผนกกองงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติและยืนมติ
- (๔) แผนกกระทู้ถาม

๓. กองกรรมาธิการ แบ่งเป็น ๓ แผนก คือ

- (๑) แผนกการประชุมกรรมาธิการ
- (๒) แผนกห้องสมุด
- (๓) แผนกสหภาพรัฐสภา

เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร”

ในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ ได้มีการยึดอำนาจการปกครองประเทศโดย คณะบริหารประเทศชั่วคราวและได้มีการนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดให้มีสภาเดียวคือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภทมีจำนวนเท่ากันคือ สมาชิกประเภทที่หนึ่งมาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกประเภทที่สองมาจากการแต่งตั้ง สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาซึ่งเป็นหน่วยงาน

ที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของสภา จึงต้องเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ตาม ชื่อของสภา) โดยพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับ ที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้กำหนดให้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการฝ่ายธุรการของสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นต่อสภาผู้แทนราษฎร และอยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น ๓ กอง คือ

๑. กองกลาง แบ่งเป็น ๖ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกคลัง
- (๓) แผนกปฏิคมและสถานที่
- (๔) แผนกทะเบียนประวัติ
- (๕) แผนกตำรวจสภาผู้แทนราษฎร (ปรับชื่อแผนกตามชื่อสภาและชื่อสำนักงาน)
- (๖) แผนกตุลาการรัฐธรรมนูญ

๒. กองการประชุม

- (๑) แผนกระเบียบวาระ
- (๒) แผนกรายงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติและยืนยันทิ
- (๔) แผนกกระทู้ที่ถาม

๓. กองกรรมวิธีการ แบ่งเป็น ๓ แผนก คือ

- (๑) แผนกการประชุมกรรมวิธีการ
- (๒) แผนกห้องสมุด
- (๓) แผนกสหภาพรัฐสภา

การแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๐๓

วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๓ ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยกำหนดให้มีการแบ่งส่วนราชการภายใน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ออกเป็น ๔ กอง ดังนี้

๑. กองกลาง แบ่งออกเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกคลัง
- (๓) แผนกทะเบียนและสถิติ
- (๔) แผนกห้องสมุด

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกระเบียบวาระ
- (๒) แผนกรายงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติและกระทู้ถาม
- (๔) แผนกสหภาพรัฐสภา

๓. กองกรรมวิธีการ แบ่งเป็น ๒ แผนก คือ

- (๑) แผนกกรรมวิธีการสามัญ
- (๒) แผนกกรรมวิธีการวิสามัญ

๔. กองปฏิคมและสถานที่ แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกปฏิคม
- (๒) แผนกสถานที่
- (๓) แผนกขยายเสียงและบันทึกเสียง
- (๔) แผนกตำรวจสภา

กลับมาใช้ชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยกำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน ทำให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องเปลี่ยนเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เป็นกระทรวงการเมืองมีฐานะเป็นกรม มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการฝ่ายธุรการของวุฒิสภาและสภาผู้แทน และให้อยู่ใน

บังคับบัญชาของประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภารองรับการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และการประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

เมื่อมีการโอนกิจการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไปเป็นของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาดังกล่าวแล้ว จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒ ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๔ กอง ดังนี้

๑. กองกลาง แบ่งเป็น ๕ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการเจ้าหน้าที่
- (๓) แผนกห้องสมุด
- (๔) แผนกบัญชีและพัสดุ
- (๕) แผนกเงิน

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกระเบียบวาระ
- (๒) แผนกรายงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติ
- (๔) แผนกกระทู้ถาม

๓. กองกรรมาธิการ

๔. กองปฏิคมและสถานที่ แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกปฏิคม
- (๒) แผนกสถานที่
- (๓) แผนกขยายเสียงและบันทึกเสียง
- (๔) แผนกตำราวจรัฐสภา

การแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๑๔

วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๔ ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาออกเป็น ๕ กอง ดังนี้

๑. กองกลางแบ่งเป็น ๕ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการเจ้าหน้าที่
- (๓) แผนกห้องสมุด
- (๔) แผนกบัญชีและพัสดุ
- (๕) แผนกเงิน

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกระเบียบวาระ
- (๒) แผนกรายงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติ
- (๔) แผนกกระทู้ถาม

๓. กองกรรมาธิการ

๔. กองวิเทศสัมพันธ์

๕. กองปฏิคมและสถานที่ แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกปฏิคม
- (๒) แผนกสถานที่

- (๓) แผนขยายเสียงและบันทึกเสียง
- (๔) แผนกตำราวิจัยสภา

การแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๑๗

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๗ ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยกำหนดให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน เลขาธิการรัฐสภาออกเป็น ๘ กอง กับ ๒ ศูนย์ ดังนี้

- ๑. กองกลาง
- ๒. กองคลังและพัสดุ
- ๓. กองการประชุม
- ๔. กองกรรมาธิการ
- ๕. กองวิเทศสัมพันธ์
- ๖. กองการประชาสัมพันธ์
- ๗. กองสถานที่
- ๘. กองการพิมพ์
- ๙. ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า
- ๑๐. ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย

โดยมี พันเอก สงวน คำวงษา เป็นเลขาธิการรัฐสภา และมีรองเลขาธิการรัฐสภา หนึ่งคน คือ ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์

พันเอก สงวน คำวงษา

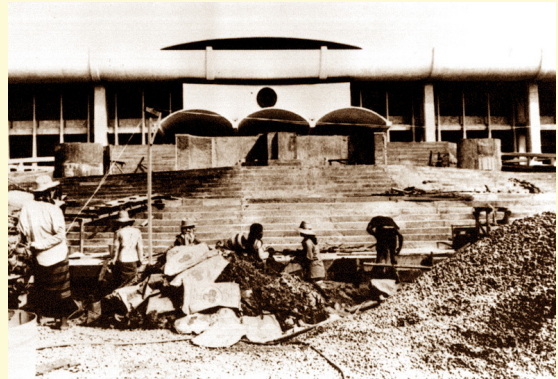

ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์

การย้ายที่ทำการรัฐสภา

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๒ คณะรัฐมนตรี ที่มี จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ลงมติอนุมัติให้มีการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ บริเวณถนนอุทองในด้านทิศเหนือของพระที่นั่งอนันตสมาคม ในเนื้อที่เกือบ ๒๐ ไร่ ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของหน่วยรถถัง กรมตำรวจ ด้วยวงเงิน ๗๘,๑๑๒,๖๒๘ บาท สำหรับสร้างอาคาร ๓ หลัง คือ

อาคารหลังที่ ๑ เป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ ๑ ส่วนใหญ่เป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ใช้เป็นที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาและบุคคลภายนอก ชั้นที่ ๒ เป็นห้องประชุมสภา สามารถจัดให้สมาชิกร่วมประชุมได้ถึง ๔๕๐ คน และมีที่ให้ประชาชนและสื่อมวลชนเข้าฟังการประชุม และสังเกตการณ์ได้ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน ส่วนชั้นที่ ๓ เป็นห้องประชุมกรรมาธิการทั้งของวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร โดยจัดแบ่งเป็นห้อง ๆ เล็กใหญ่ตามความต้องการอย่างเพียงพอ

อาคารหลังที่ ๒ เป็นอาคาร ๗ ชั้น ชั้นล่างเป็นโรงพิมพ์ของรัฐสภา ต่อจากนั้นก็จัดเป็นห้องรับรอง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ของรัฐสภา และห้องทำงานของสมาชิกรัฐสภาและสมาชิกสภาผู้แทน

อาคารหลังที่ ๓ เป็นสโมสรสูง ๒ ชั้น สามารถให้บริการแก่สมาชิกเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนบริการทั่ว ๆ ไป ในเรื่องการกีฬาและบันเทิงด้วย

เมื่อได้ดำเนินการประกวดราคาก่อสร้างอาคาร ๓ หลังแล้ว ปรากฏว่า บริษัทพระนครก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดจึงเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างและได้ทำสัญญาก่อสร้าง

เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ในราคาค่าก่อสร้าง ๕๑,๐๒๗,๓๖๐ บาท กำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๘๕๐ วัน นับแต่วันลงนามในสัญญา

ตึกอาคารรัฐสภาทั้ง ๓ หลัง ได้ทำการวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๑๕ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีกุน เวลา ๑๒.๕๙ นาฬิกา และนอกจากอาคารทั้ง ๓ หลังนี้แล้ว ยังทำการก่อสร้างอาคารอื่น ๆ อีก ๓ หลัง สำหรับเป็นที่รับรองแขกของสมาชิกรัฐสภา เป็นที่เก็บยานพาหนะและกองรักษาการณ์ ซึ่งตึกอาคารรัฐสภาได้สร้างแล้วเสร็จใช้เป็นที่พักประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๗ จึงถือได้ว่าสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาได้ย้ายที่ทำการตั้งแต่วันนั้น

มีระบบการบริหารราชการของตนเอง

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ จัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยกำหนดให้มีการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาที่อิสระจากฝ่ายบริหาร ซึ่งมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า “โดยที่ในปัจจุบันข้าราชการที่ปฏิบัติราชการให้แก่สมานิติบัญญัติ ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยราชการของฝ่ายบริหาร เพราะมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือน แต่โดยสภาพของการปฏิบัติราชการควรจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสมานิติบัญญัติโดยตรง เพราะจะทำให้สมานิติบัญญัติสามารถปรับปรุงระเบียบปฏิบัติราชการของข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกให้แก่ราชการของสมานิติบัญญัติได้มากยิ่งขึ้น จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภาโดยเฉพาะ และเพื่อการนี้จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น”

พระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้มี
ส่วนราชการในสังกัดรัฐสภา ดังนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
- (๒) ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ส่วนราชการตาม (๑) และ (๒) มีฐานะเทียบเท่ากรมและเป็นนิติบุคคล การจัดตั้ง
การยุบ และการแบ่งส่วนราชการภายในของส่วนราชการตาม (๑) หรือ (๒) ต้องตราเป็น
พระราชบัญญัติ ส่วนการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หรือส่วน
ราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นจะแบ่งเป็นฝ่าย กอง แผนก หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น
ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าฝ่าย กอง หรือแผนก ตามที่คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ก.ร.)
กำหนดก็ได้

ในการแยกสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารนั้น จำเป็น
ต้องมีระบบการบริหารราชการของตนเอง ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ จึงได้มีการประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยกำหนดให้ “ข้าราชการ
ฝ่ายรัฐสภา” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณ
หมวดเงินเดือนในส่วนราชการสังกัดรัฐสภา นอกจากนี้ บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ ยังกำหนดให้ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนของ
ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา) อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
เป็นข้าราชการฝ่ายรัฐสภาตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภาดังกล่าว ได้กำหนดให้คณะ
กรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา หรือ ก.ร. (แยกต่างหากจาก ก.พ.) ซึ่งประกอบด้วย

๑. ประธานรัฐสภา	เป็นประธานกรรมการ ก.ร.
๒. รองประธานรัฐสภา	เป็นรองประธานกรรมการ ก.ร.
๓. ประธานคณะกรรมการ	เป็นกรรมการ ก.ร.

สามัญประจำสภาสองคน (ในกรณีมีสองสภาให้แต่ละสภาเลือกหนึ่งคน)

๔. ผู้ทรงคุณวุฒิหกคน	เป็นกรรมการ ก.ร.

(ในกรณีที่มีสองสภาให้แต่ละสภาเลือกสามคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมี
วาระ ๖ ปี)

๕. เลขาธิการรัฐสภา เป็นกรรมการและเลขานุการ ก.ร.

จะเห็นได้ว่าการใช้บังคับพระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยราชการในสังกัดรัฐสภามีอิสระในการบริหารงาน และสามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างอิสระ ปราศจากการควบคุมของฝ่ายบริหารโดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีประธานรัฐสภาเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าฝ่ายรัฐสภาหรือสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ซึ่งเป็นหน่วยราชการในสังกัดรัฐสภา จะหลุดพ้นจากการบริหารงานบุคคลของ ก.พ. โดยมีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลเป็นของตนเองแล้วก็ตาม แต่การบริหารงานงบประมาณก็ยังคงอยู่ภายใต้การผูกติดของฝ่ายบริหาร สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจึงถือไม่ได้ว่าเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างแท้จริง

โครงสร้างสำนักงาน พ.ศ. ๒๕๒๖

โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาในปี ๒๕๒๖ จะประกอบด้วย ๔ กอง ๓ ศูนย์ และ ๑ งาน ได้แก่ งานที่ปรึกษากฎหมาย กองกลาง กองคลังและพัสดุ กองการประชุม กองกรรมธิการ ศูนย์รวมพนักงานชวเลขและพิมพ์ดีด กองวิเทศสัมพันธ์ กองการประชาสัมพันธ์ กองสถานที่ กองการพิมพ์ ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า และศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย

โดยมี พลตรี กระวี สุทัศน์ ณ อยุธยา เป็นเลขาธิการรัฐสภา และร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์ เป็นรองเลขาธิการรัฐสภา นอกจากนี้ ยังมีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐสภาอีก ๓ คน คือ นายประยูร สตาเชตร์ นางสาวบังอร อิ่มโอชา และนายประเสริฐ ดวงวิชัย

พลตรี กระวี สุทัศน์ ณ อยุธยา

โครงสร้างสำนักงาน พ.ศ. ๒๕๒๗

เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ประธานรัฐสภาด้วยความเห็นชอบของ ก.ร. จึงได้มีคำสั่งรัฐสภาที่ ๕/๒๕๒๗ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสำนักงาน

เลขาธิการรัฐสภาซึ่งมีการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ให้สามารถรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภามากขึ้น โดยแบ่งโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายระเบียบงานรัฐสภา และฝ่ายวิชาการ

๑. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย กองกลาง กองคลังและพัสดุ กองสถานที่ กองการพิมพ์ และกองการประชาสัมพันธ์

๒. ฝ่ายระเบียบงานรัฐสภา ประกอบด้วย กองการประชุม กองกรรมธิการ ศูนย์ตัวเลขและพิมพ์ดีด และกองวิเทศสัมพันธ์

๓. ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า และศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย

การจัดโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา นอกจากจะแบ่งสำนักงานออกเป็น ๓ ฝ่ายดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อเลขาธิการรัฐสภาอีก ๒ หน่วยงาน คือ งานที่ปรึกษากฎหมาย และงานตรวจสอบภายใน

โครงสร้างสำนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๒

โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาในปี ๒๕๓๒ จะประกอบด้วย ๔ กอง ๓ ศูนย์ และ ๒ งาน ได้แก่ งานที่ปรึกษากฎหมาย งานตรวจสอบภายใน กองกลาง กองคลังและพัสดุ กองการประชุม กองกรรมธิการ กองวิเทศสัมพันธ์ กองการประชาสัมพันธ์ กองสถานที่ กองการพิมพ์ ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย และศูนย์ตัวเลขและพิมพ์ดีด

โดยมี นายประเสริฐ ดวงวิชัย เป็นเลขาธิการรัฐสภา มีรองเลขาธิการรัฐสภา ๒ คน คือ นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์ และนายพินิต อารยะศิริ และยังมีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐสภาอีก ๓ คน คือ นางอุสาขม พันธุ์คำ นางศิริลักษณ์ ปั่นบำรุงกิจ และนายมนตรี ตันหวีรัตน์ นอกจากนี้ มีที่ปรึกษากฎหมายประจำรัฐสภา ๑ คน คือ นายวุฒินันท์ ยังวิริยะ

นายประเสริฐ ดวงวิชัย

นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์

นายพินิต อารยะศิริ

หน้าสื่อและสื่อเผยแพร่

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางอุศาสม พันธุ์คำ

นางศิริลักษณ์ ปันบำรุงกิจ

นายมนตรี ดันทวิรัตน์

นายวุฒินันท์ ยังวิริยะ

แบ่งเป็น “สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา” และ “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” พ.ศ. ๒๕๓๕

ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบ
ปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกำหนดให้มีส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
ดังนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- (๒) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นผลให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา แบ่งออกเป็นสอง
สำนักงานคือ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดย
กำหนดให้เลขาธิการรัฐสภาและรองเลขาธิการรัฐสภาในขณะนั้นร่วมกันดำเนินการแบ่งส่วน
ราชการภายในและกำหนดสถานที่ทำงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดอัตรากำลังของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และจัดแบ่งบรรดากิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง
และเงินงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาให้แก่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว เลขาธิการรัฐสภาและ
รองเลขาธิการรัฐสภาต้องเสนอผลการดำเนินการต่อ ก.ร. ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่
พระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ก.ร. ให้ความเห็นชอบการดำเนินการดังกล่าวแล้ว ประธานรัฐสภา
ต้องประกาศแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรตามที่ ก.ร. เห็นชอบ และเมื่อมีประกาศรัฐสภาแบ่งส่วนราชการภายใน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ประธานวุฒิสภาต้องแต่งตั้งเลขาธิการวุฒิสภา ส่วนประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องแต่งตั้งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา ซึ่งเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภาก็คือ กฎหมายทั้งสองฉบับนั้นใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติต่าง ๆ ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา หรือ ก.ร. ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงเห็นได้ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ในปี ๒๕๓๕ นั้น ก็เพื่อให้การบริหารราชการโดยเฉพาะการจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานบุคคลของฝ่ายนิติบัญญัติมีความเป็นอิสระมากขึ้นทั้งยังมีการปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา หรือ ก.ร. เสียใหม่ โดยกำหนดให้ ก.ร. ประกอบด้วย

๑. ประธานรัฐสภา	เป็นประธาน ก.ร.
๒. รองประธานรัฐสภา	เป็นรองประธาน ก.ร.
๓. เลขาธิการ ก.พ.	เป็นกรรมการ ก.ร.
๔. เลขาธิการวุฒิสภา	เป็นกรรมการ ก.ร.
๕. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	เป็นกรรมการ ก.ร.
๖. ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินแปดคน	เป็นกรรมการ ก.ร.

(ในกรณีที่มีสองสภาให้แต่ละสภาเลือกสภาละไม่เกินสี่คน)

ส่วนเลขานุการ ก.ร. นั้น ประธานรัฐสภาต้องแต่งตั้งเลขาธิการวุฒิสภา หรือ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการ ก.ร.

วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๕ ได้มีประกาศรัฐสภา แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กำหนดให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๑. สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
๒. กองกลาง
๓. กองคลังและพัสดุ
๔. กองสถานที่
๕. กองการพิมพ์
๖. กองการประชาสัมพันธ์
๗. กองวิเทศสัมพันธ์
๘. กองการประชุม
๙. กองกรรมาธิการ
๑๐. ศูนย์ขวเลขและพิมพ์ดีด
๑๑. สำนักบริการข้อมูลและกฎหมาย
 - ๑๑.๑ หอสมุดรัฐสภา
 - ๑๑.๒ ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย
 - ๑๑.๓ ศูนย์คอมพิวเตอร์

จากประกาศรัฐสภาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารภายในออกเป็นระดับกอง ๑๐ หน่วยงาน ระดับสำนัก ๑ หน่วยงาน คือ สำนักบริการข้อมูลและกฎหมาย ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการในสำนักออกเป็นระดับกอง ๓ หน่วยงาน คือ หอสมุดรัฐสภา ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย และ ศูนย์คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ เมื่อมีประกาศรัฐสภาเรื่องการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ นอกจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะจัดโครงสร้างการบริหารภายในสำนักงานเป็น ๑๐ กอง ๑ สำนัก แล้ว ยังมีงานที่ปรึกษากฎหมาย และงานตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับฝ่ายที่ขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

ตั้งสำนักงานเลขานุการ ก.ร.

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖ ได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๖ ปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร โดยยกฐานะฝ่ายงานคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ซึ่งเดิมอยู่ในสังกัดสำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นเป็นสำนักงานเลขานุการ ก.ร. และมีฐานะเทียบเท่ากอง สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงแบ่งการบริหารงานภายในออกเป็น ๑๑ กอง ๑ สำนัก กับ ๒ งาน

ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๗ ได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๗ ปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งโดย ยุบเลิกสำนักบริการข้อมูลและกฎหมาย และให้หอสมุดรัฐสภา ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย และศูนย์คอมพิวเตอร์ เป็นส่วนราชการระดับกอง ขึ้นตรงต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผลให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แบ่งการบริหารงานภายในเป็น ๑๔ กอง กับ ๒ งาน

วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๗ ได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งในประกาศฉบับนี้มีผลให้โครงสร้างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

๑. กองวิเทศสัมพันธ์ ถูกแบ่งออกเป็น ๒ กอง คือ กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และกองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
 ๒. กองกรรมาธิการ ถูกแบ่งออกเป็น ๒ กอง คือ กองกรรมาธิการ ๑ และกองกรรมาธิการ ๒
 ๓. แยกสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับกองการประชาสัมพันธ์ ออกเป็นหน่วยงานระดับกอง
- ทำให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการแบ่งส่วนราชการภายในเป็น ๑๗ กอง กับ ๒ งาน

ตั้งสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๓๘

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๘ ได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยตั้งสถาบันพระปกเกล้าเป็น

ส่วนราชการระดับกอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม การสัมมนา การจัดประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติ การจัดทำเอกสารและสื่อการสอนตลอดจนเทคโนโลยีด้านการฝึกอบรม และ งานเตรียมการปรับปรุงสถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานระดับกรม

ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ จึงได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกเป็นหน่วยงานระดับกอง ๑๘ หน่วยงาน คือ

- (๑) สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สำนักงานเลขานุการ ก.ร.
- (๓) กองกลาง
- (๔) กองคลังและพัสดุ
- (๕) กองสถานที่
- (๖) กองการพิมพ์
- (๗) กองการประชาสัมพันธ์
- (๘) กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ
- (๙) กองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (๑๐) กองการประชุม
- (๑๑) กองกรรมาธิการ ๑
- (๑๒) กองกรรมาธิการ ๒
- (๑๓) ศูนย์ข่าวและพิมพ์ดีด
- (๑๔) หอสมุดรัฐสภา
- (๑๕) ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย
- (๑๖) ศูนย์คอมพิวเตอร์
- (๑๗) สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
- (๑๘) สถาบันพระปกเกล้า

นอกจากหน่วยงานระดับกองดังกล่าวแล้วยังมีหน่วยงานระดับฝ่ายที่ขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อีก ๒ ฝ่าย คือ งานที่ปรึกษากฎหมายและงานตรวจสอบภายใน

หน้าสื่อและสื่อเผยแพร่

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โดยมี ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล เป็นเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และมีรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๓ คน ได้แก่ นางศิริลักษณ์ บัณฑิตกิจ นายมนตรี ตันทวิรัตน์ และนางอุศราชม พันธุ์คำ มีผู้ช่วยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอีก ๕ คน คือ นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์ นายพิฑูร พุ่มหิรัญ นายสรเสริญ สืบสหาร นายจินดา เจริญพรรณ และนางพรพิมล ธิรคุณโกวิท และมีนางสาวจรรยพร สุวรรณพันธุ์ เป็นที่ปรึกษากฎหมาย

ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์
พิพัฒนกุล

นางศิริลักษณ์ บัณฑิตกิจ

นายมนตรี ตันทวิรัตน์

นางอุศราชม พันธุ์คำ

นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์

นายพิฑูร พุ่มหิรัญ

นายสรเสริญ สืบสหาร

นายจินดา เจริญพรรณ

นางพรพิมล ธิรคุณโกวิท

นางสาวจรรยพร สุวรรณพันธุ์

ตั้งโครงการพัฒนาบุคลากรของรัฐสภาขึ้นแทนสถาบันพระปกเกล้า

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๑ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ จัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า โดยให้สถาบันนี้เป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา และหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ทำให้สถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโอนไปเป็นสถาบันพระปกเกล้าตามกฎหมายดังกล่าว ก.ร. จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ ให้มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาบุคลากรของรัฐสภาขึ้นเพื่อรองรับข้าราชการของสำนักงานที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันพระปกเกล้า และเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาบุคลากรของส่วนราชการในสังกัดรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้มีการจัดระบบงานและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรใหม่ โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ออกเป็นส่วนราชการระดับกอง ๑๘ กอง และ ๒ หน่วยงาน โดยเพิ่มโครงการพัฒนา บุคลากรของรัฐสภาขึ้นแทนสถาบันพระปกเกล้า

โดยขณะนั้นมี นางศิริลักษณ์ ปันบำรุงกิจ เป็นเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔ คน คือ นางพรพิมล ธิระคุณโกวิท นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์ นายพิฑูร พุ่มหิรัญ และนายจินดา เจริญพรรณ และมีผู้ช่วยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕ คน คือ นายทวี พวงทะวาย นางสุภารัตน์ วสะภาคย์ นางอุมาสี สอาดเอี่ยม นายวัชรินทร์ จอมพลพล และนายสมพล วนิคุพันธ์ นอกจากนี้ยังมีร้อยเอกหญิง สุวัฒนา เหลืองไตรรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านระบบงานคอมพิวเตอร์ และนายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์ เป็นที่ปรึกษา

นางศิริลักษณ์ ปันบำรุงกิจ

นางพรพิมล ธิระคุณโกวิท

นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์

นายพิฑูร พุ่มหิรัญ

หน้าสื่อและสื่อเผยแพร่

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายจินดา เจริญพรรณ

นายทวี พวงทะวาย

นางสุภาวรัตน์ วะภาคย์

นางอุมาสิริ สอาดเอี่ยม

นายวัชรินทร์ จอมพลพล

นายสมพล วนนิคพันธ์

ร้อยเอกหญิง สุวัฒนา
เหลืองไตรรัตน์

นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

ยกหน่วยงานระดับกองขึ้นเป็นสำนัก พ.ศ. ๒๕๔๕

ได้มีความพยายามในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและระบบงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สามารถรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาและสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนในที่สุด วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ จึงได้มีประกาศรัฐสภาเรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๑๙ สำนัก คือ

- (๑) สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สำนักงานเลขานุการ ก.ร.
- (๓) สำนักบริหารงานกลาง
- (๔) สำนักพัฒนาบุคลากร
- (๕) สำนักการคลังและงบประมาณ
- (๖) สำนักการพิมพ์
- (๗) สำนักรักษาความปลอดภัย
- (๘) สำนักประชาสัมพันธ์

- (๙) สถาบันวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
- (๑๐) สำนักงานกิจการรัฐสภาระหว่างประเทศ
- (๑๑) สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (๑๒) สำนักวิชาการ
- (๑๓) สำนักสารสนเทศ
- (๑๔) สำนักการประชุม
- (๑๕) สำนักกฎหมาย
- (๑๖) สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
- (๑๗) สำนักกรรมการ ๑
- (๑๘) สำนักกรรมการ ๒
- (๑๙) สำนักกรรมการ ๓

การปรับโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว เป็นการยกฐานะหน่วยงานภายในระดับกองขึ้นเป็นหน่วยงานระดับสำนัก โดยในแต่ละสำนักแบ่งเป็นกลุ่มงาน และนอกจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะประกอบด้วยหน่วยงานภายใน ๑๙ สำนักดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานระดับกลุ่มงานที่ขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๓ กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มงานนโยบายและแผน และกลุ่มงานตรวจสอบภายใน และในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ได้มีประกาศรัฐสภา เรื่อง แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อจัดตั้งสำนักภาษาต่างประเทศและต่อมาได้มีกลุ่มช่วยอำนวยการนักบริหาร จึงทำให้ในขณะนั้นสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยหน่วยงานภายใน ๒๐ สำนัก กับ ๔ กลุ่มงานและต่อมาได้มีประกาศรัฐสภาเรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยสมควรให้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยกำหนดให้มีสำนักนโยบายและแผนเพื่อเป็นส่วนราชการภายใน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๘ ง วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงทำให้ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยหน่วยงานภายใน ๒๑ สำนัก กับ ๓ หน่วยงาน และในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

หน้าโต๊ะเตี้ยแพร์

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

มีนายพิฑูร พุ่มหิรัญ เป็นเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และมีรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๗ คน คือ ๑.นางอุมาสิริ สอาดเอี่ยม ๒. นายวัชรินทร์ จอมพลาพล ๓. นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์ ๔. นายสมพล วณิชพันธุ์ ๕. นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ๖. นางศุภมาส น้อยจันทร์ และ ๗. นายจเร พันธุ์เปรื่อง นอกจากนี้ ยังมีตำแหน่งที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ จำนวน ๔ คน คือ นางสาวรัตน์ วสะภาคย์ เป็นที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ นางสาวอภิญญา วงษานุกัตน์ และ นายสิทธิชัย พิมเสน เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย และ นางสาวสุภาสินี ชมะสุนทร เป็นที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ

นายพิฑูร พุ่มหิรัญ

นางอุมาสิริ สอาดเอี่ยม

นายวัชรินทร์ จอมพลาพล

นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

นายสมพล วณิชพันธุ์

นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย

นางศุภมาส น้อยจันทร์

นายจเร พันธุ์เปรื่อง

นางสุภารัตน์ วสะภาคย์

นางสาวอภิญญา วงษานุกัตน์

นายสิทธิชัย พิมเสน

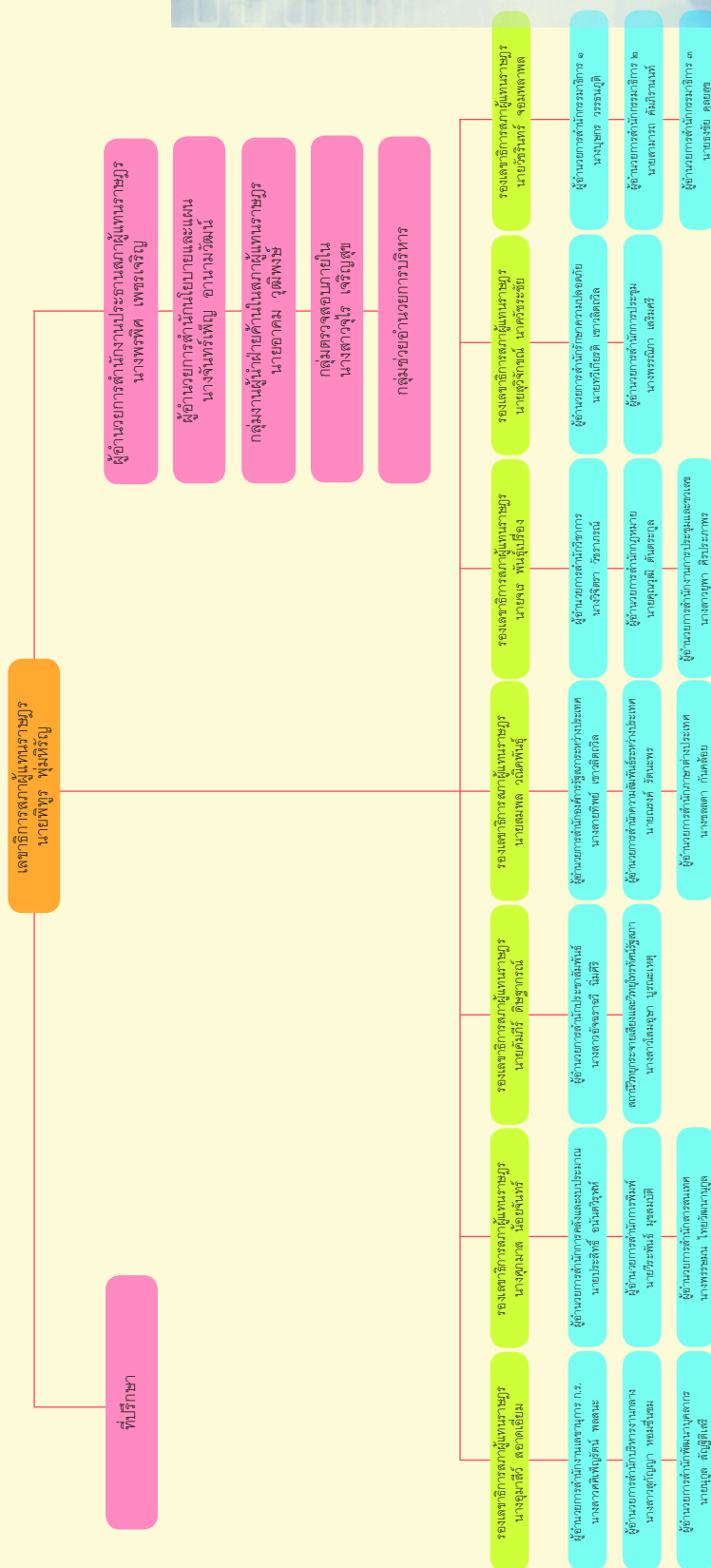

นางสาวสุภาสินี ชมะสุนทร

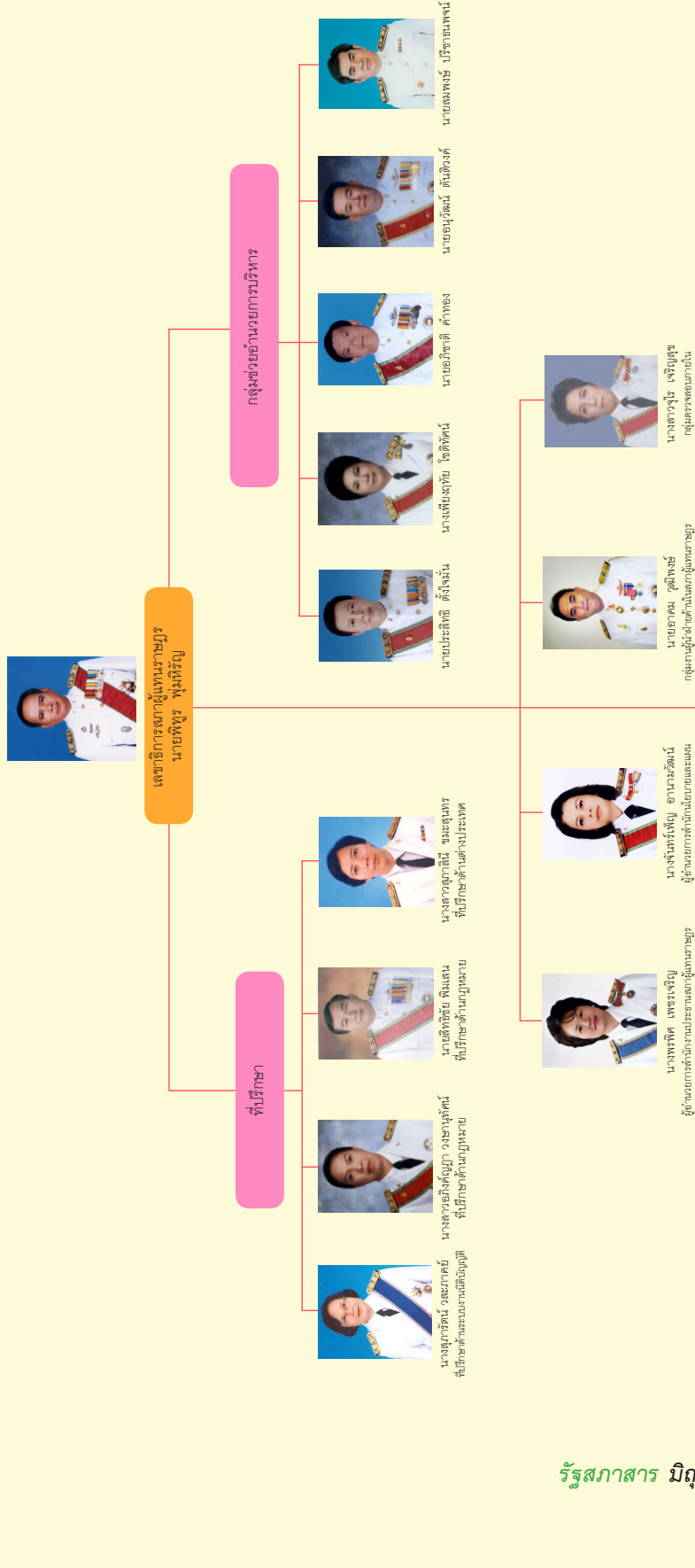
จากประวัติความเป็นมาดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีวิวัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ มีการปรับโครงสร้างหลายครั้งหลายหน จนพัฒนาขึ้นเป็นสำนักงานที่มีความสำคัญระดับประเทศในการรองรับการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสมาชิกรัฐสภา และมีการพัฒนาด้านโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องกับระบบงานที่เพิ่มขึ้นตามรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้แต่ละยุคสมัย จนถึงปัจจุบันมีการยกฐานะหน่วยงานภายในขึ้นเป็นสำนัก ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถสนองตอบความต้องการของสมาชิกรัฐสภาที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญหลายประการตามที่รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดไว้

แผนผังการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร

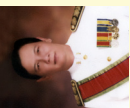
๕

แผนผังการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

หน้าตัดแต่ละสัปดาห์

สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นางสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นางศุภมาส น้อยจันทร์	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายคณิศร์ ตัญญากรณ์	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายสมพงษ์ วัฒนพันธ์	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายพงษ์ พันธ์ป้อม	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายสุวัชรินทร์ นาควัชรชัย	 รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายวัชรินทร์ จอมพลเทพ
 ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ ก.ร. นางสาวศุภมาส น้อยจันทร์	 ผู้อำนวยการสำนักงานการคลังและงบประมาณ นายประสิทธิ์ วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์ นางสาวรุ่งนภา นิ่มศิริ	 ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการต่างประเทศ นางสาวอภิญญา วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ นางอภิญญา วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารความเคลื่อนไหว นายสุวิทย์ วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารการฝึกอบรม นางนงนุช วัฒนศิริกุล
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานเอกสาร นางสาวสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม	 ผู้อำนวยการสำนักการพิมพ์ นายวัชรินทร์ น้อยจันทร์	 สกรีนภาพและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นางสาวสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานต่างประเทศ นายประสิทธิ์ วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน นายสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม	 ผู้อำนวยการสำนักการประชุม นางนงนุช วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารการฝึกอบรม นางนงนุช วัฒนศิริกุล
 ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาศูนย์กลาง นายสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม	 ผู้อำนวยการสำนักสารสนเทศ นายสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม		 ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานต่างประเทศ นายประสิทธิ์ วัฒนศิริกุล	 ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน นายสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม		 ผู้อำนวยการสำนักบริหารการฝึกอบรม นายสุภาสิวี สดหาดเยี่ยม

ประชาสัมพันธ์การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารรัฐสภาสาร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอเชิญชวน อาจารย์ ข้าราชการ นักวิชาการ นักการศึกษาสาขาต่าง ๆ และผู้สนใจทั่วไป ส่งบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ลงตีพิมพ์ในวารสารรัฐสภาสารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีกำหนดออกเดือนละ ๑ ฉบับ

ข้อกำหนดบทความ

๑. บทความวิชาการ หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจัย หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป โดยบทความวิชาการจะประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา ส่วนสรุป และเอกสารอ้างอิง

๒. บทความวิจัย หมายถึง บทความที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ กล่าวคือ มีการตั้งสมมติฐานหรือกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน มีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณา วิเคราะห์ ตีความ อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบบรรลุวัตถุประสงค์หรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือการนำวิชาการนั้นมาประยุกต์ใช้ โดยขอให้เรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้ บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผล/ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

๓. บทความต้องมีความยาวของต้นฉบับไม่เกิน ๒๐ หน้ากระดาษขนาด A๔

๔. เป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน

การเตรียมต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์

๑. ตัวอักษรมีขนาดและแบบเดียวกันทั้งเรื่อง โดยพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ใช้ตัวอักษรแบบ Angsana New/UPC ขนาด ๑๖ พอยท์ ตัวธรรมดาสำหรับเนื้อหาปกติ และตัวหนาสำหรับหัวข้อ โดยจัดพิมพ์เป็น ๑ คอลัมน์ ขนาด A๔ หน้าเดียว และเว้นระยะขอบกระดาษดังนี้

- ด้านบน ๑ นิ้ว
- ด้านล่าง ๑ นิ้ว
- ด้านซ้าย ๑ นิ้ว
- ด้านขวา ๑ นิ้ว

๒. การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๓. ต้องระบุชื่อบทความ ชื่อ-สกุล ของผู้เขียนบทความ ตำแหน่ง และสถานที่ทำงานอย่างชัดเจน

การส่งบทความ

สามารถส่งบทความได้ ๒ วิธี ดังนี้

๑. ส่งต้นฉบับในรูปเอกสาร ๑ ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล ไปที่

บรรณาธิการวารสารรัฐสภาสาร

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

๒. ส่งไฟล์ข้อมูลทาง e-mail ไปที่ rattasapasarn@yahoo.com

ค่าตอบแทน

หน้าละ ๒๐๐ บาท หรือ ๓๐๐ บาท ซึ่งกองบรรณาธิการรัฐสภาสารจะเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะจ่ายเงินค่าตอบแทนในจำนวนหรืออัตราเท่าใด โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณาปรับอัตราค่าเขียนบทความในหนังสือรัฐสภาสารกำหนด

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารรัฐสภาสาร โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๒๔๔ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๒๔๑
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๒๔๒

ใบสมัคร / ต่ออายุสมาชิก “รัฐสภาสาร”

อัตราค่าสมัครสมาชิก ปีละ ๕๐๐ บาท รวมค่าจัดส่ง (ราคาปลีกเล่มละ ๕๐ บาท)

ข้าพเจ้า..... มีความประสงค์จะสมัคร / ต่ออายุ
สมาชิกรัฐสภาสาร เริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน พ.ศ. ถึงฉบับเดือน
..... พ.ศ.

ทั้งนี้ ขอให้ออกใบเสร็จรับเงินในนาม โดยส่งวารสาร
“รัฐสภาสาร” ถึงข้าพเจ้าที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย
ถนน แขวง / ตำบล
เขต / อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์ โทรสาร

การชำระเงิน

☐ เงินสด ที่กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

☐ ตัวแลกเงิน หรือ ☐ ธนาณัติ สั่งจ่ายไปรษณีย์รัฐสภา กรุงเทพฯ ๑๐๓๕๐ ในนาม **ผู้จัดการ**

รัฐสภาสาร กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

รายการโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียมออกอากาศทุกวัน

ทางช่อง NBT 15 และสามารถรับชมผ่าน
จานรับสัญญาณดาวเทียมระบบ KU-BAND ไทยคม 5

ผังรายการโทรทัศน์รัฐสภาผ่านดาวเทียม ๒๕๕๓ (เปิดสมัยประชุมสภา)									
เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เวลา	เสาร์	อาทิตย์	
๐๘.๐๐น.	เคารพธงชาติ					๐๘.๐๐น.	เคารพธงชาติ		
๐๘.๐๑น.	ข่าวรัฐสภา (๕)					๐๘.๐๑น.	ศาลาว่าการประชาธิปไตย (๖๐)		
๐๘.๐๖น.	ศาลาว่าการประชาธิปไตย ตอนที * (๒๕)	ศาลาว่าการประชาธิปไตย ตอนที ** (๒๕)	ศาลาว่าการประชาธิปไตย ตอนที *** (๒๕)	บันทึกคนดี ตอนที * (๒๕)	บันทึกคนดี ตอนที ** (๒๕)				
๐๘.๓๐น.	คุยกันวันใหม่ (๓๐)			รัฐสภาต่างประเทศ(๒๕)	รัฐสภาต่างประเทศ**(๒๕)				
๐๘.๐๐น.	ข่าวรัฐสภา (๕)								
๐๘.๓๐น.	มองรัฐสภา (สด) (๒๕)	มองรัฐสภา (สด) (๕๐)	มองรัฐสภา (สด) (๒๕)	มองรัฐสภา (สด) (๒๕)	รัฐสภาของประชาชน (สด) (๕๐)	๐๘.๓๐น.	สภาผู้คส์คส์ (๖๐)		
๐๘.๐๐น.	ข่าวรัฐสภา (๕)	ข่าวรัฐสภา (๕)	ข่าวรัฐสภา (๕)		ข่าวรัฐสภา (๕)				
๑๐.๐๕น.	สภาผู้คส์คส์ (๖๐)	รัฐสภาพาที (๑,๒/๓) /วิกัประดั. (๓,๔/ค) (๖๐)	วิถีประชา หน้าพดั (๑๐)	สนทนาวาไรตี้ (๑๐)	ภาษาจากข่าว (๓๐)	๑๐.๑๕น.	สรุปข่าวรอบสัปคาร์ท (๑๕) สรุปข่าวรอบสัปคาร์ท (๑๕)		
๑๐.๓๐น.			ภาษาจากข่าว (๑๐)	กรรมาธิการพบประชาชน (๑๐)	นาฬิกกฎหมาย (๓๐)				
๑๑.๐๕น.			ข่าวรัฐสภา (๕)	ข่าวรัฐสภา (๕)	ข่าวรัฐสภา (๕)				ข่าวรัฐสภา (๕)
๑๑.๐๕น.			เส้นทางสู่สภา (๖๕)	บทพณญ. กับการเมือง (๖๐)	การคส์				

หมายเหตุ ๑. ในวันที่มีการถ่ายทอดการประชุม จะงดรายการปกติ

- ประชุมวุฒิสภา ทุกวันจันทร์ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป
- ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทุกวันพุธ และ ทุกวันพฤหัสบดี ตั้งแต่ เวลา ๑๔.๐๐ น. ถึง เวลา ๑๗.๐๐ น.
- ๒. รายการที่เตรียมไว้เมื่อออกอากาศ ที่อยู่ในช่วงเวลาถ่ายทอดการประชุมสภาทั้ง ๓ วัน เป็นแบบรีรันของรายการนั้นๆ
- ๓. การใส่สไลด์และสารคดีสั้นระหว่างรายการและต้นชั่วโมง การเลือกสไลด์ให้เป็นเอกลักษณ์ของผู้จัดรายการ
- * วันอังคาร เวลา ๑๐.๐๐ น. รายการ รัฐสภาพาที (ออกสัปดาห์ที่ ๑, ๒ ของเดือน), วิกฤติประชาธิปไตย (ออกสัปดาห์ที่ ๓, ๔ ของเดือน)
- * วันอังคาร เวลา ๑๗.๐๐ น. รายการ ภาษาสภา (ออกสัปดาห์ที่ ๑, ๒, ๓ ของเดือน), เด็กกินได้ (ออกสัปดาห์ที่ ๓, ๔ ของเดือน)

จัดทำโดย
กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>